Bartokovi rumunjski i bugarski plesovi priređeni za tamburaški orkestar

Fadiga, Matea

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:078143

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

THE ACADEMY OF ARTS AND CULTURE IN OSIJEK

Repository / Repozitorij:

Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek

zir.nsk.hr

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU

ODSJEK ZA INSTRUMENTALNE STUDIJE

DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ TAMBURAŠKO UMIJEĆE

MATEA FADIGA

BARTOKOVI RUMUNJSKI I BUGARSKI PLESOVI PRIREĐENI ZA TAMBURAŠKI ORKESTAR

DIPLOMSKI RAD

Osijek, 2020.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU

ODSJEK ZA INSTRUMENTALNE STUDIJE

DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ TAMBURAŠKO UMIJEĆE

MATEA FADIGA

BARTOKOVI RUMUNJSKI I BUGARSKI PLESOVI PRIREĐENI ZA TAMBURAŠKI ORKESTAR

DIPLOMSKI RAD

MENTORICA:

red. prof. mr. art. Sanja Drakulić

Osijek, 2020.

SAŽETAK

„Rumunjski plesovi“ i „Šest plesova u bugarskom ritmu“ Bele Bartoka dvije su suite inspirirane tradicijskim rumunjskim i bugarskim plesovima od kojih svaka sadrži šest stavaka. Prvu verziju ovih suita Bartok je napisao za klavir, a zatim ih je raspisao i za simfonijski orkestar. Obje suite su i danas popularne te se često nalaze u programima raznih izvođača. Mnogi su ih glazbenici priredili za razne druge instrumente, komorne sastave i orkestre. Pet je godina Bela Bartok putovao diljem Transilvanije i bilježio i zapisivao tradicijske folklorne melodije. Povratak je obilježio skladajući „Rumunjske plesove“. Nedugo zatim, Bartok piše i zbirku klavirskih komada „Mikorokosmos“ u kojoj se nalazi 153 klavirska komada podijeljenih u šest svezaka gdje se u posljednjem nalazi „Šest plesova u bugarskom ritmu“. Ukupno je dvanaest stavaka rumunjskih i bugarskih plesova u ovom radu priređeno za tamburaški orkestar. Priređivanjem popularnih kompozicija pridajemo značaj i tamburi kao umjetničkom instrumentu.

Ključne riječi: Bela Bartok, rumunjski plesovi, bugarski plesovi, tamburaški orkestar, priređivanje

SUMMARY

In general, the Romanian and Bulgarian dances of Bela Bartok consist of two essential suites and each of the suites has six movements inspired by traditional folk melodies. Bartok wrote the first version of both suites for piano and then transcribed them for the symphony orchestra. Both suites are still popular today and are often found in repertoire program of various artists. Many musicians transcribed them for various other instruments, orchestras and chamber ensembles. Bela Bartok traveled for 5 years throughout Transylvania. During that period he registered and recorded traditional folk tunes and melodies. His return was marked by composing "Romanian dances". Soon after that, Bartok also wrote a collection of piano pieces named "Mikorokosmos" which contains 153 piano pieces divided into six volumes where the last one contains the famous "six dances in the Bulgarian rhythm". As for the Tambura orchestra, there are a total of twelve pieces of Romanian and Bulgarian dances in this work that were prepared. By arranging these popular compositions we automatically emphasise the importance of the Tambura as an artistic instrument.

Keywords: Bela Bartok, Rumanian dances, Bulgarian dances, Tambura orchestra, transcriptions.

SADRŽAJ

1. UVOD **1**

2. BELA BARTOK **2**

2.1. Biografija 2

2.2. Stvaralaštvo na temelju folklora 3

3. RUMUNJSKI PLESOVI **4**

3.1. Stick Dance (Ples sa štapom) 6

3.2. Sash dance (Ples sash) 15

3.3. In one spot (Ples u mjestu) 20

3.4. Dance from Buscum (Ples iz Buscuma) 26

3.5. Romanian polka (Rumunjska polka) 31

3.6. Fast dance (Brzi ples) 38

4. BUGARSKI PLESOVI **49**

4.1. Six Dances in Bulgarian Rhythm I (Šest plesova u bugarskom ritmu I) 50

4.2. Six Dances in Bulgarian Rhythm II (Šest plesova u bugarskom ritmu II) 67

4.3. Six Dances in Bulgarian Rhythm III (Šest plesova u bugarskom ritmu III) 81

4.4. Six Dances in Bulgarian Rhythm IV (Šest plesova u bugarskom ritmu IV) 94

4.5. Six Dances in Bulgarian Rhythm V (Šest plesova u bugarskom ritmu V) 112

4.6. Six Dances in Bulgarian Rhythm VI (Šest plesova u bugarskom ritmu VI) 125

5. ZAKLJUČAK **146**

6. LITERATURA **147**

7. PRILOG **147**

1. UVOD

U ovom diplomskom radu upoznat ćemo Bartokove rumunjske i bugarske plesove, kao i sam rad i život Bele Bartoka, umjetnika koji je iza sebe ostavio nevjerojatno bogato stvaralaštvo te je svojim radom postao i jedan od osnivača etnomuzikologije.

U ovom diplomskom radu pripremljene su za tamburaški orkestar dvije Bartokove suite, „Rumunjski plesovi“ i „Šest plesova u bugarskom ritmu“ koje su prvotno pisane za klavir. Pišući za tamburaški orkestar potrebno je poznavati i orkestar kao takav, ali i opseg, tehničke mogućnosti i boju svakog instrumenta tamburaškog orkestra, kako bismo mogli što vjerodostojnije prikazati djelo u izvedbi tamburaškog orkestra.

Rumunjski i bugarski plesovi su u ovom radu pisani za tamburaški orkestar, koji broji tri dionice bisernica, tri dionice bračeva, jednu dionicu e-brača, jednu dionicu čela, jednu dionicu bugarije i jednu dionicu berde.

Kroz sljedećih nekoliko poglavlja analizirat ćemo život i rad Bele Bartoka te posebno njegove dvije suite „Rumunjski plesovi“ i „Šest plesova u bugarskom ritmu“.

2. BELA BARTOK

2.1. Biografija

Béla Viktor János Bartók bio je mađarski skladatelj, etnomuzikolog i virtuoz na klaviru (Nagyszentmiklos, 25.ožujka 1881. – New York, 26. rujna 1945.). Prvu glazbenu poduku dobiva od majke kao mali dječak, a već s deset godina počinje javno nastupati. Zbog majčinog učiteljskog poziva, mladi Bela se često selio. Boravio je u različitim dijelovima Mađarske, gdje je imao priliku upoznati slovačku umjetnost, mađarski i rumunjski folklor, koji će u kasnijim dijelovima Bartokova života imati značajan utjecaj na njegovo umjetničko stvaralaštvo. Srednju školu pohađao je u Bratislavi, gdje je počeo upoznavati suvremene kompozitore poput Straussa i Brahmsa. Studij klavira i kompozicije nastavio je u Budimpešti na Kraljevskoj glazbenoj akademiji, gdje je i diplomirao. Proučavao je i sakupljao narodnu glazbu, osobito mađarsku. Zapisao je preko 10 000 izvornih narodnih melodija.

Bela Bartok smatra se jednim od osnivača etnomuzikologije. Njegova su ekspresionistička djela nailazila na veliki otpor javnosti, a svjetsku slavu doživjela su tek nakon skladateljeve smrti. Bartokova je glazba jedinstvena zbog svoje harmoničnosti, melodičnosti te zbog elemenata folklora, klasicizma i modernizma. Na njegovo stvaranje utjecali su Richard Strauss i Claude Debussy.

Velika podrška u radu bila mu je supruga Ditta, također pijanistica s kojom je često nastupao. Borili su se s teškom financijskom situacijom i nerazumijevanjem. U SAD-u je obolio od leukemije od koje je i umro 1945. godine. Nakon smrti dobio je status glazbenog genija.[1]

[1] preuzeto 29.5.2020. s https://studentski.hr/vijesti/na-danasnji-dan/roden-bela-bartok-jedan-od-najutjecajnijih-skladatelja-20-stoljeca

2.2. Stvaralaštvo na temelju folklora

Jedna od najbitnijih karakteristika glazbe i umjetnosti 20. stoljeća je da ono, za razliku od prethodnih povijesnih etapa, nema strogo određena obilježja i karakteristike, već ono pripada individualnosti svakog skladatelja. Najveća značajka stvaralaštva Bele Bartoka jest da je komponirao na temelju mađarske folklorne glazbe. Sa Zoltanom Kodalyjem donio je eminentni uspon glazbenoj etnologiji (Danuser, 2007, str. 60). Njihovi zajednički zapisi tradicijske glazbe temelj su folklorističkih načela. Njihova nastojanja da prikupljaju i proučavaju folklorne zapise inspirirala su i buduće studente, primjerice Josipa Slavenskog (Andreis, 1974, str. 350). Po majci mu je drugi govorni jezik bio njemački te su njegove temeljne folklorne rasprave na njemačkom jeziku (Žmegač, 2009, str. 762): Ungarische volkslied, objavljene 1920. godine te Das ungarische Volkslied, objavljena u Berlinu 1925. godine. Kao izvorni pučki izraz priznavao je samo stvaralaštvo bez ikakvih primjesa obrade melodija za građanske zabave. Bartok je osigurao trajnu važnost svome stvaralaštvu tako što je svom profinjenom iskustvu dodao iskustvo s tradicijskom glazbom pritom održavajući vezu s inovacijama suvremenih majstora Debussyja, Stravinskoga i Schonberga.

Prema Žmegaču (2009, str. 765) Bartokovo najplodnije stvaralačko doba je razdoblje od kraja dvadesetih godina do njegovog preseljenja u SAD: „Budući da je u Americi zbog bolesti napisao samo još malen broj djela, opća svojstva njegova stvaralaštva bila su već potkraj tridesetih godina čvrsto utvrdiva: klavirska, komorna, solističko-orkestralna i zborna glazba odlučujuća su područja. Unutar njih modernom svjetskom izričaju pripadaju napose klavirski koncerti i gudački kvarteti.“

Kao što je spomenuto u poglavlju o Bartokovoj biografiji, jedan je od glazbenih stvaralaca koji je migrirao u SAD 1939. uoči 2. svjetskog rata. U srednjoj Europi u doba Bartokovog najplodnijeg stvaralaštva prevladavala je glazbena politika koju su predvodili nacionalsocijalisti. Migracije su omogućile Beli da ostvari svoju glazbenu viziju koja će biti prepoznata tek nakon njegove smrti.

3. RUMUNJSKI PLESOVI

Bartokovi „Rumunjski plesovi“ sastoje se od šest kratkih stavaka koji čine suitu. Originalno su pisani za klavir. Prvi naziv ove suite bio je „Rumunjski plesovi iz Mađarske“. Prema Bartoku, potrebne su 4 minute i tri sekunde za izvođenje svih šest stavaka.

Godine 1915. Bartok počinje komponirati nakon dvogodišnje pauze koju je izazvao prvi svjetski rat. Jedna od prvih kompozicija kojom se Bartok vratio u sedlo komponiranja bila je suita „Rumunjski plesovi“ koja se sastoji od šest stavaka.

Između 1909. i 1914. godine Bartok je putovao diljem Transilvanije te bilježio i zapisivao narodne melodije. Otkrio je da je rumunjska folklorna glazba puno raznolikija od mađarske po ritmu i kombinaciji različitih instrumenata kao što su gitara, violina, razne flaute, gajde, što se pokazalo kao uzbudljiv način upoznavanja s tradicijskom glazbom koji će naći svoj odraz u modernim tendencijama umjetničke glazbe 20. stoljeća. Bartok je prepoznao tri načina na koje narodna glazba može poslužiti kao osnova umjetničke glazbe. U prvoj metodi skladatelj koristi autentičnu narodnu melodiju uz dodatak pratnje te možda uvoda i code. Druga metoda je ona u kojoj skladatelj stvara vlastitu melodiju, u kojoj oponaša narodnu pjesmu. Posljednja metoda je kada skladatelj apsorbira suštinu narodne glazbe na takav način da ona postaje sastavni dio njegovog skladateljskog jezika bez pretjerano uočljive veze s narodnom tradicijom gdje su uočljive karakteristične intonacije i ritmovi. Rumunjski plesovi, očigledno su pisani prvom Bartokovom metodom skladanja. Zapisujući i uređujući narodne melodije koje je sakupio u Transilvaniji, Bartok je sačuvao njihov tonalitet i ritmičku strukturu, uvodeći bogatu harmoniju kao pratnju. Izbor tempa bio je slobodniji jer su se neki od brzih plesova u njegovom zapisu izvodili još brže, a neke sporije melodije izvedene su još sporije. Na taj način Bartok je naglasio individualni karakter svakog plesa i postigao veću kontrastnost između stavaka.[2]

Iako je Bartok originalno ovo djelo pisao za klavir, kasnije ga je priredio i za simfonijski orkestar. Međutim, ostali su skladatelji odlučili isto djelo prirediti i za nekoliko drugih ansambala. Od svih zanimljivih orkestracija izdvojene su dvije najznačajnije. Arthur Willner priredio je Bartokove „Rumunjske plesove“ za gudački orkestar. Njegov je rad transkripcija Bartokove orkestralne verzije priređene za gudački orkestar. Zoltán Székely priredio je

[2] preuzeto 29.5.2020. s https://www.hollywoodbowl.com/musicdb/pieces/3098/romanian-folk-dances-bb-68

Bartokove Rumunjske plesove za violinu i klavir. Ovaj rad nije samo transkripcija, nego i aranžman i prilagodba djela za ova dva instrumenta. Székely je napravo nekoliko izmjena. Nekim stavcima je promijenio tonalitet, a neke je dijelove ponovio.

3.1. STICK DANCE (Ples sa štapom)

Melodija prvog plesa dolazi iz Rumunjskog mjesta Mezőszabad, koje se danas naziva Voiniceni, a nalazi se na sjeveru Rumunjske. Melodija tog plesa potječe od dvije violinistice koje je Bartok snimio. Tempo je umjeren, a česte su i promjene dinamike. U partituri za tamburaški orkestar ovaj ples svira cijeli orkestar. Bisernice i bračevi naizmjenično iznose glavnu melodiju, a e-brač, čelo, bugarija i berde sviraju harmonijsku i ritamsku pratnju. Ovaj je ples pisan u a-molu, a njegova izvedba traje 57 sekundi. Nazivi pod kojima se može pronaći ovaj ples su „Bot tánc“ i „Jocul cu bâtă“.

1. Stick Dance (Ples sa štapom)

Bela Bartok
Priredila: Matea Fadiga

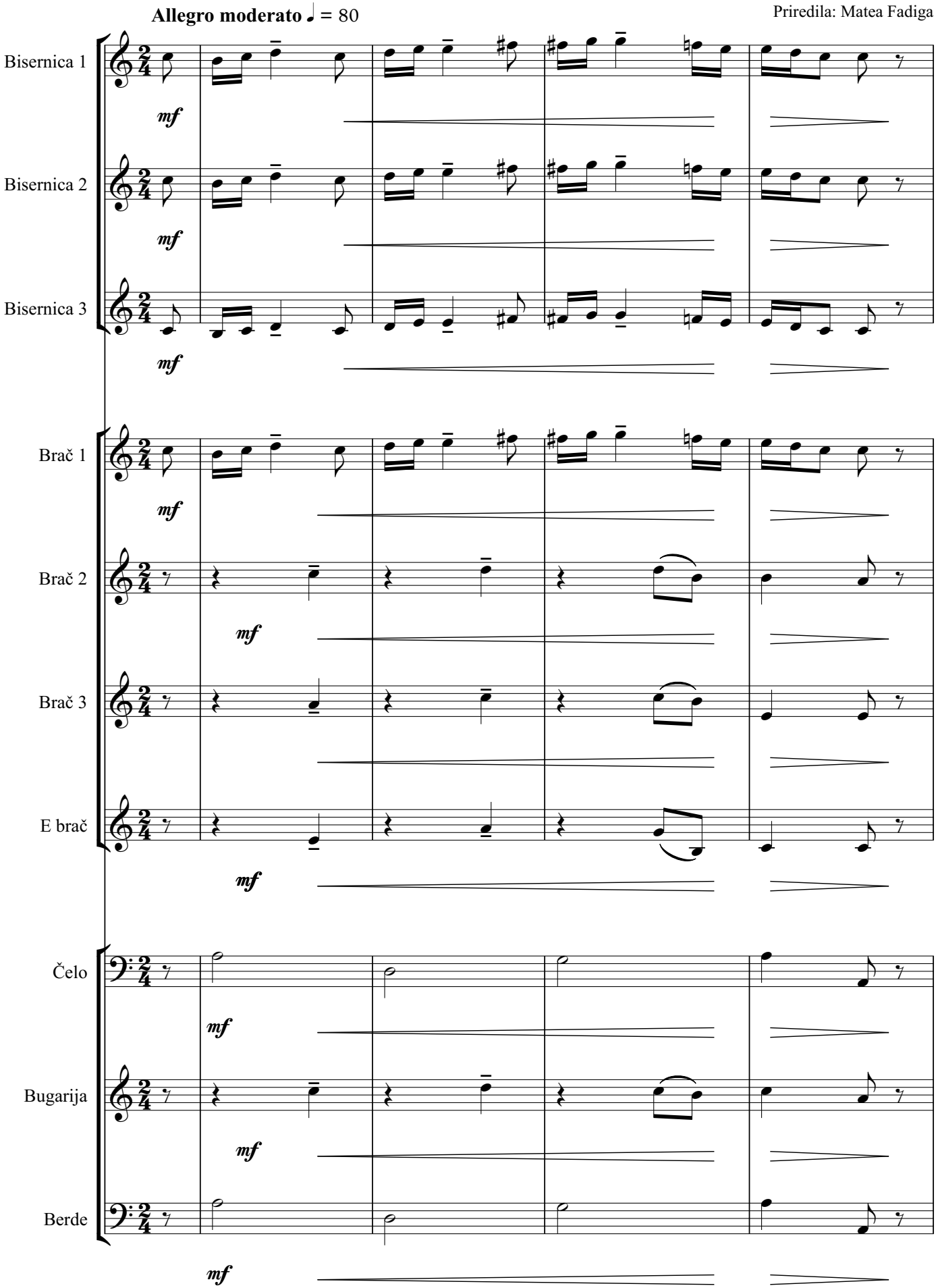

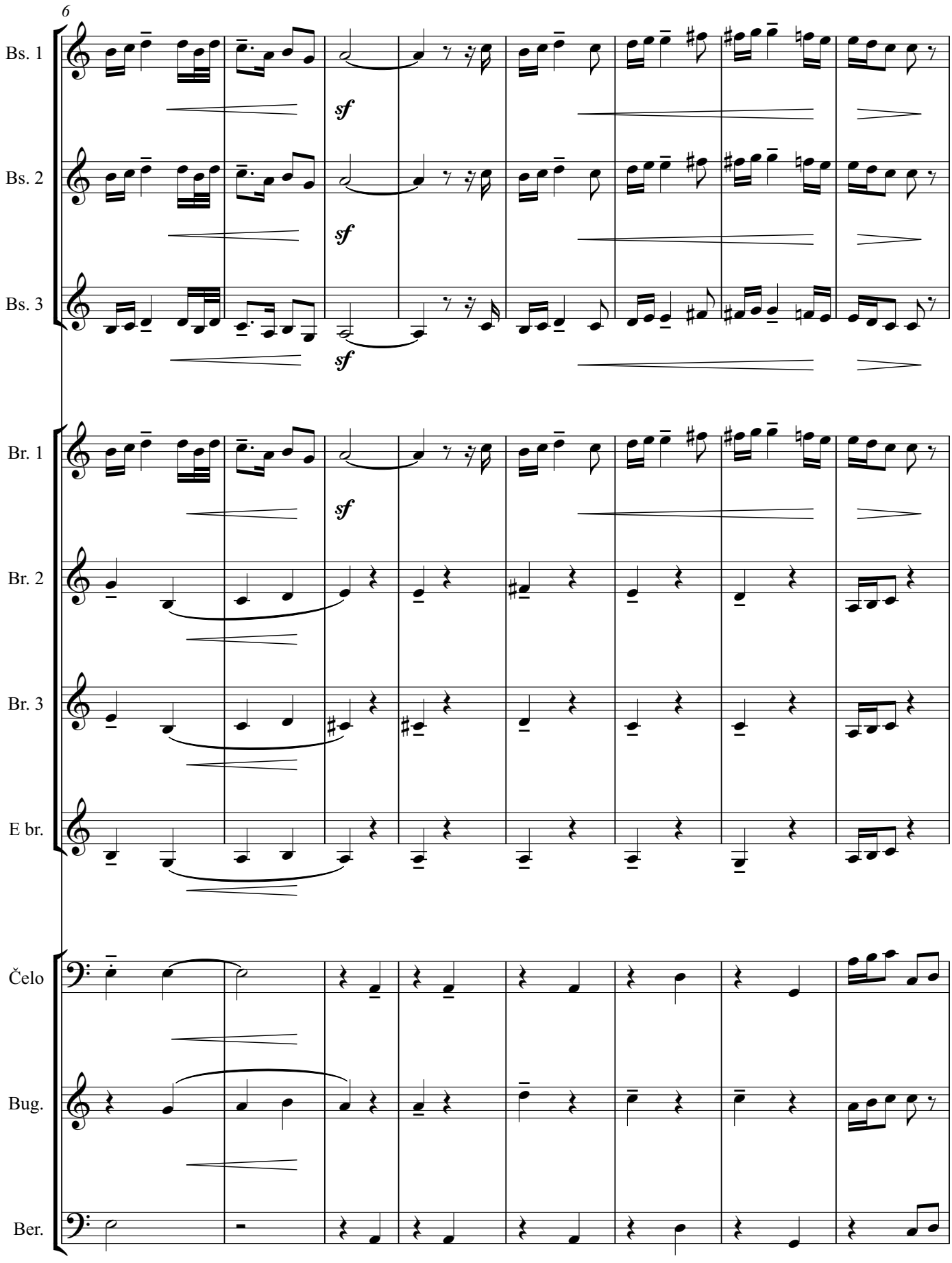
6
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
sf
sf
sf
sf

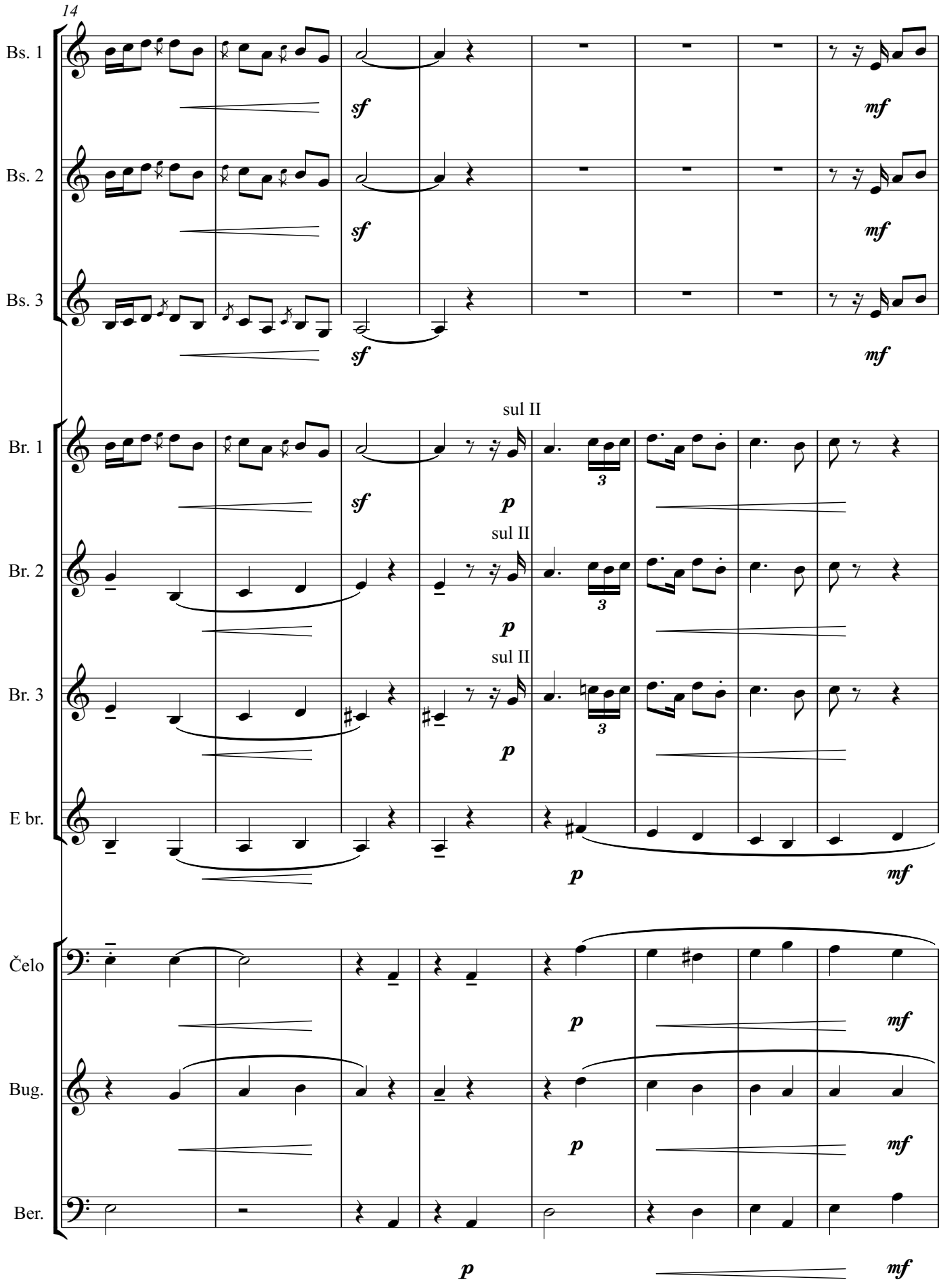
14
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
sf
mf
p
sul II
3

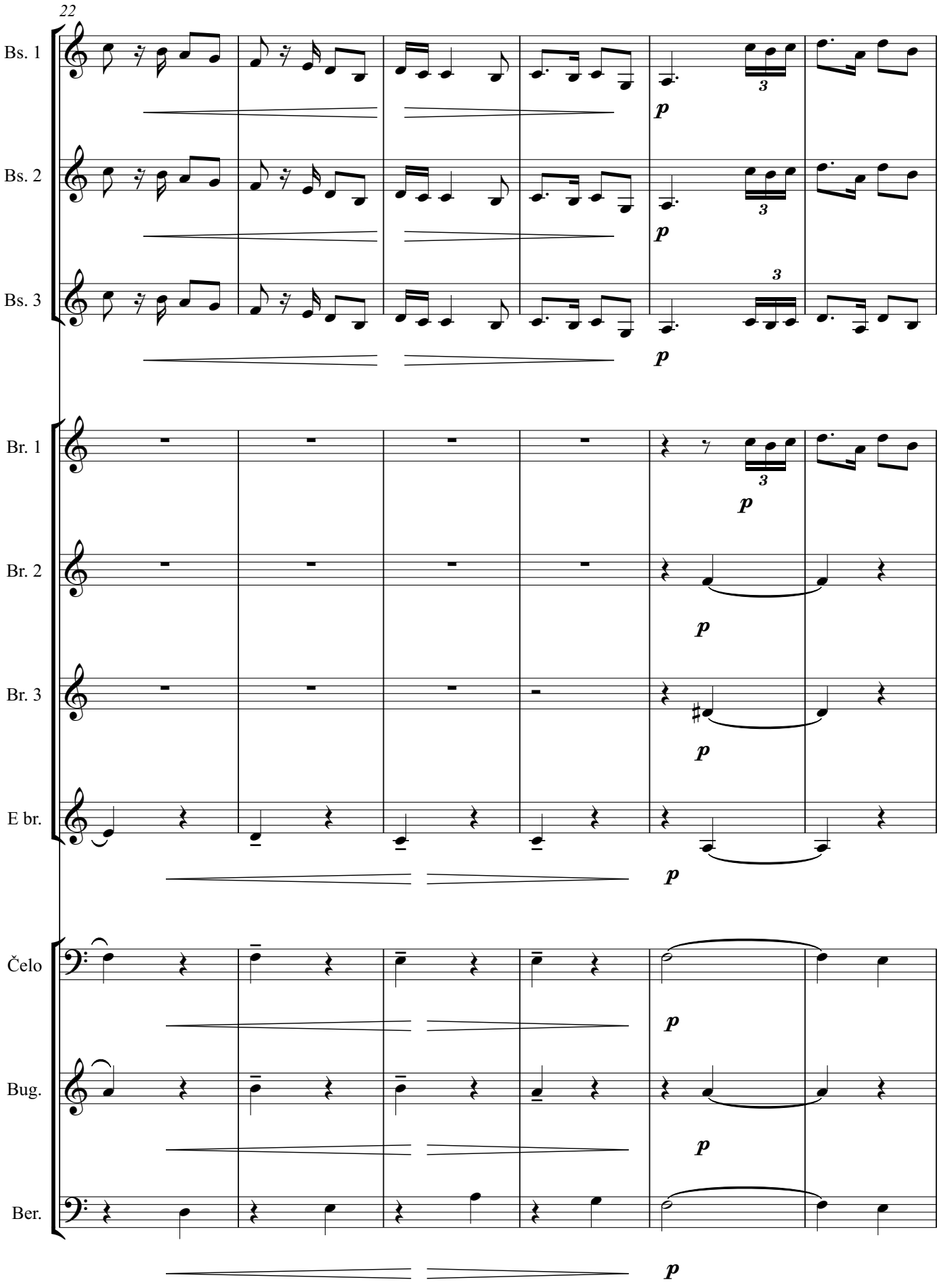
22
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
p
3

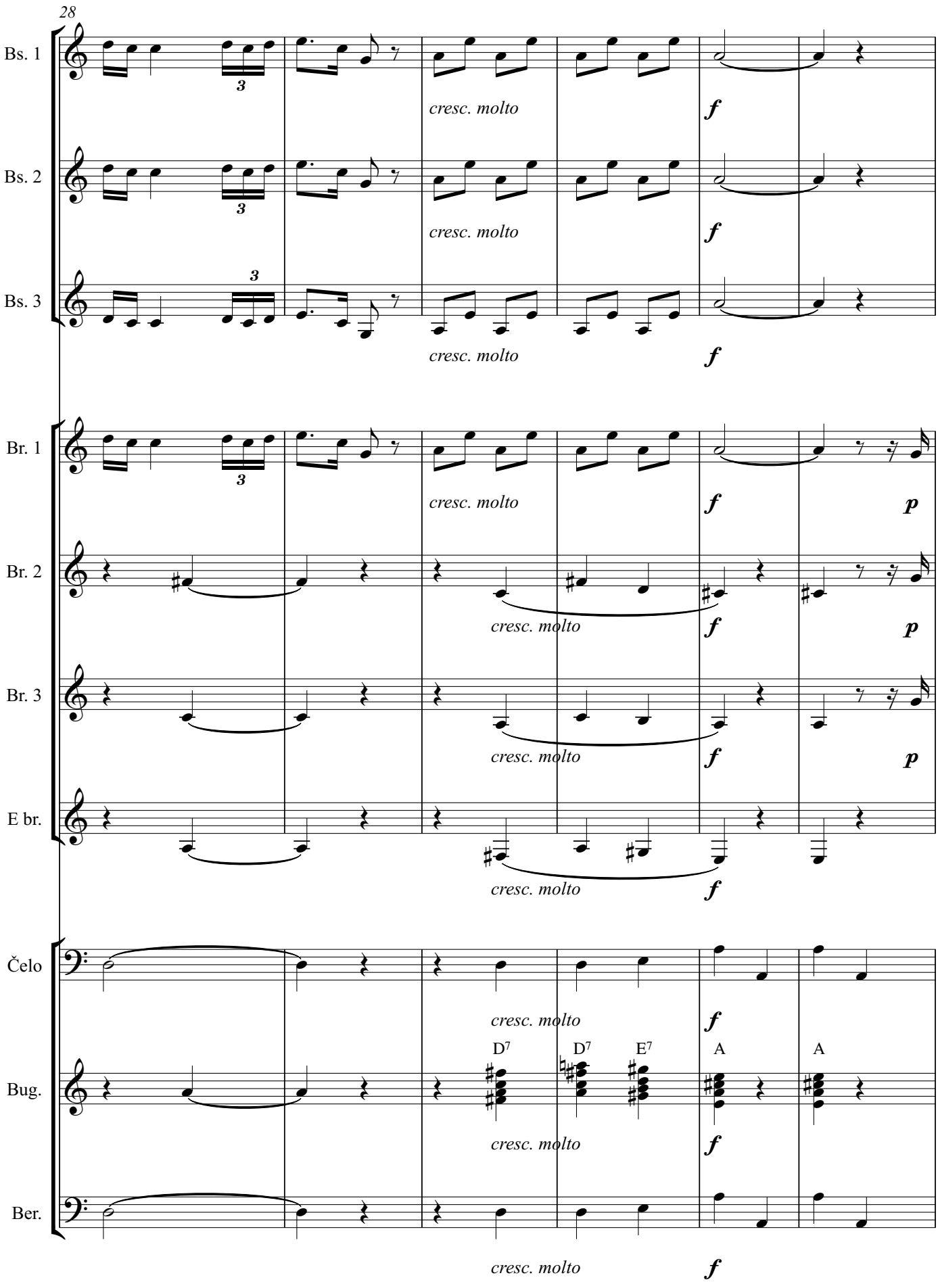
28
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
3
cresc. molto
f
p
D7
D7
E7
A
A

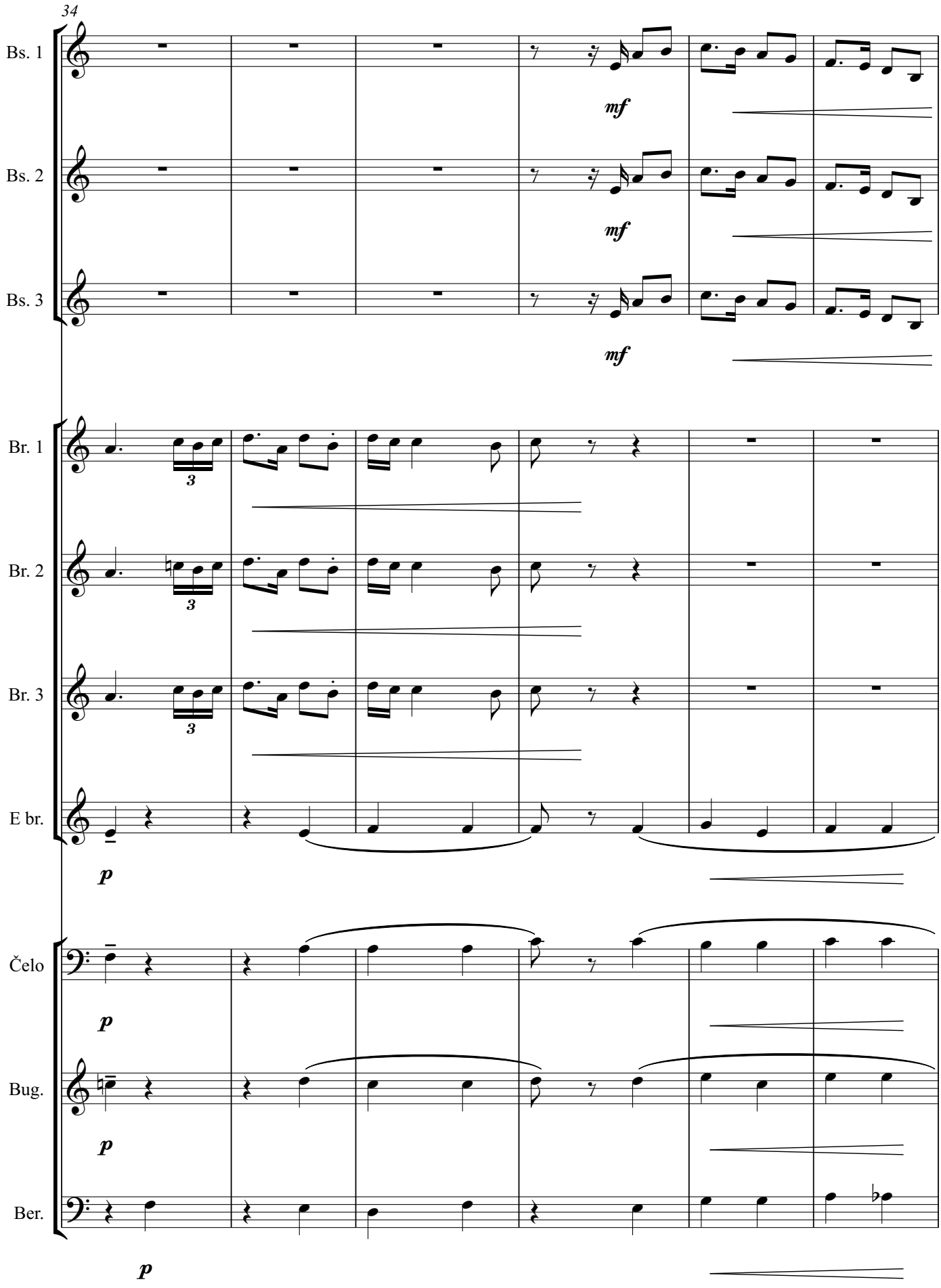
34
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
mf
mf
mf
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
3
3
3
p
Čelo
Bug.
Ber.
p
p
p

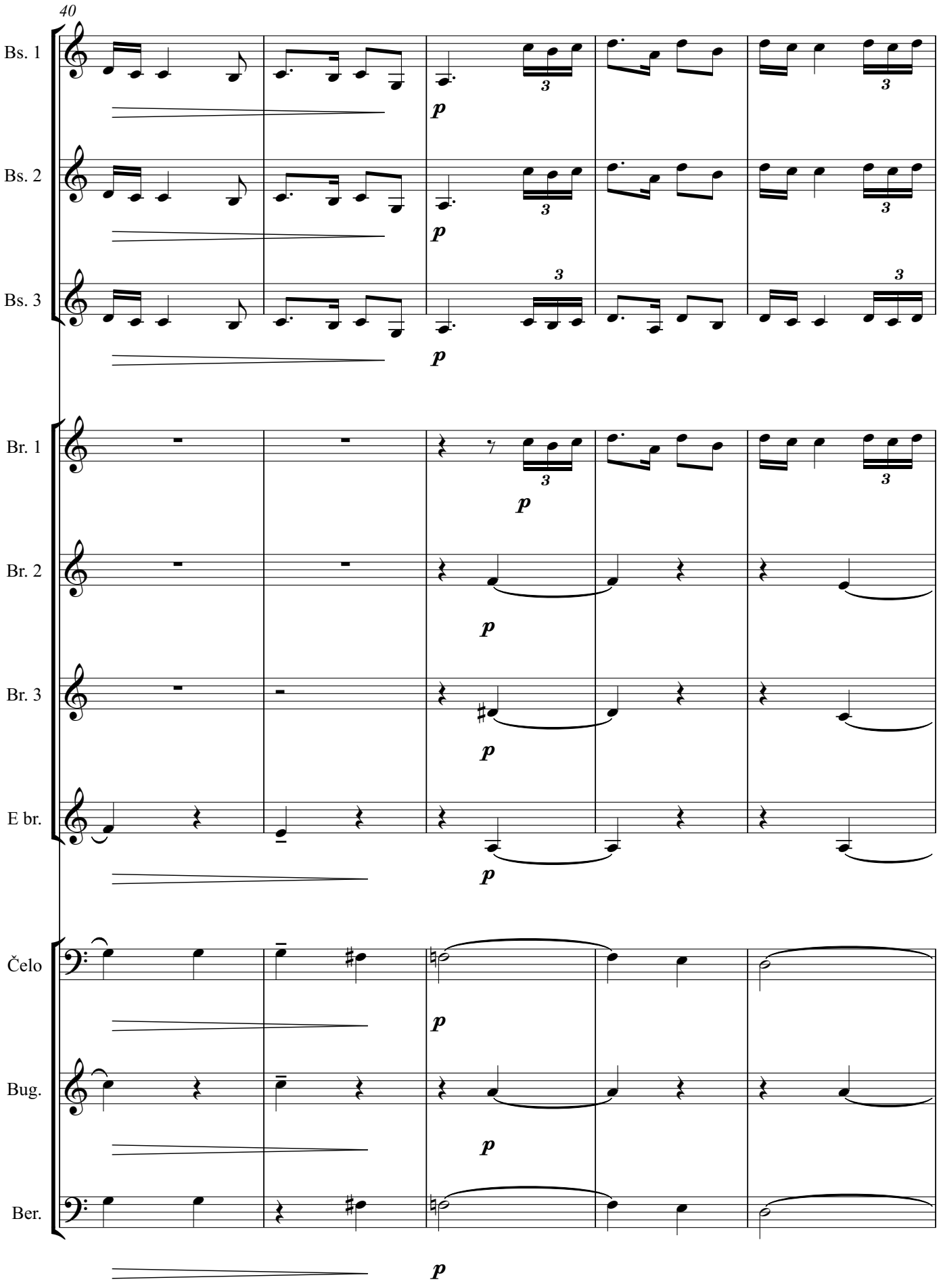
40
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
p
3

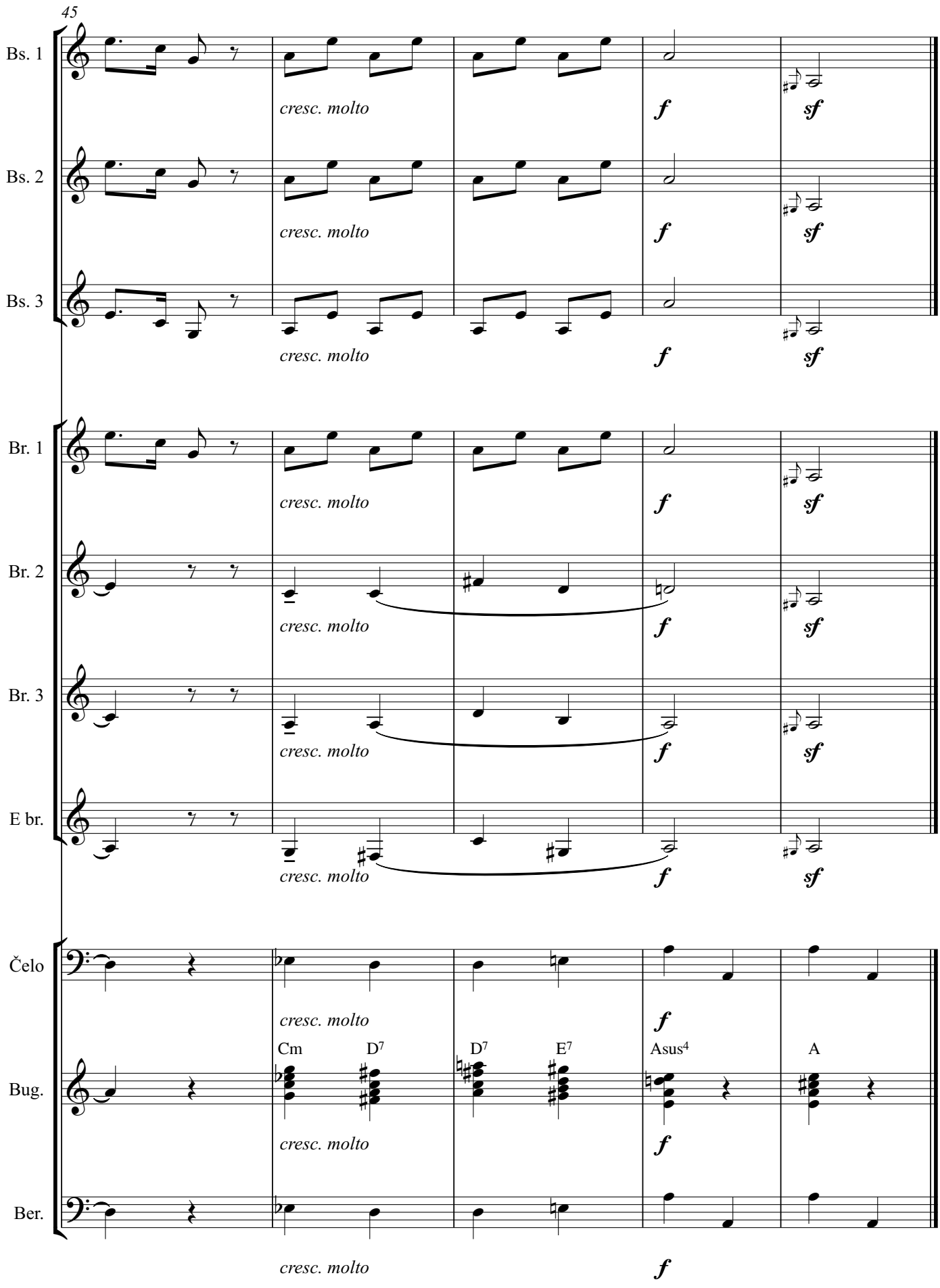
45
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
cresc. molto
f
sf
Cm
D7
D7
E7
Asus4
A

3.2. SASH DANCE (Ples sash)

Drugi stavaka „Braul“ tipičan je rumunjski ples. Njegova melodija potječe iz Banata, iz mjesta Igris. Bartok je melodiju Sash dancea čuo u izvedbi tradicionalnih flauta. Tempo je umjereno brz, s čestim promjenama ritma i tempa. Za tamburaški orkestar je priređen u kombinaciji u kojoj bisernice i dvije dionice bračeva naizmjenično donose glavnu melodiju, dok brač 3, e-brač, čelo, bugarija i berde sviraju harmonijsku i ritmičku pratnju. Originalno je pisan u d-molu, a za njegovo je izvođenje potrebno 25 sekundi. Ovaj ples možemo pronaći i pod nazivom “Brâul“.

2. Sash Dance (Ples Sash)

Bela Bartok
Priredila: Matea Fadiga

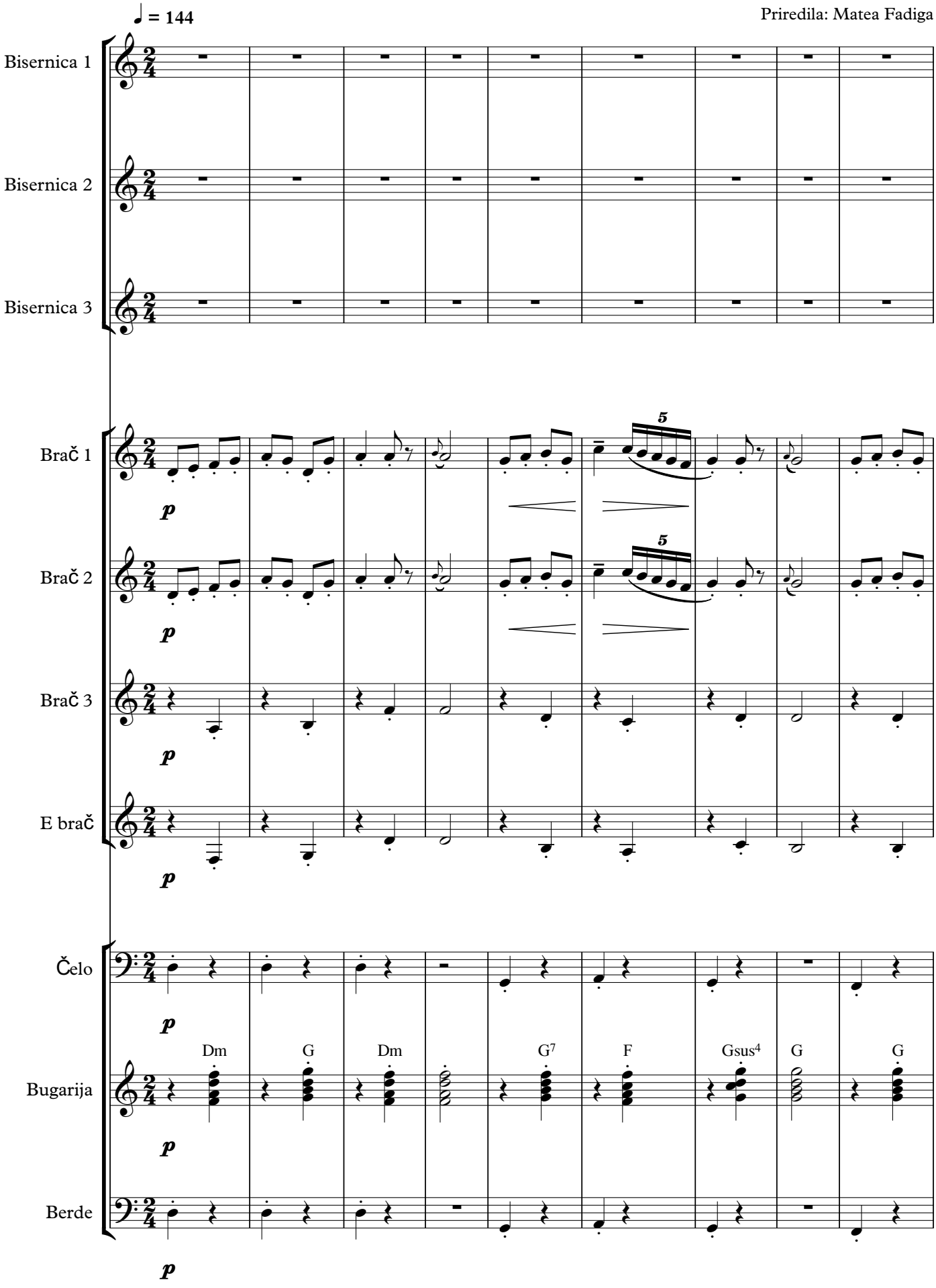

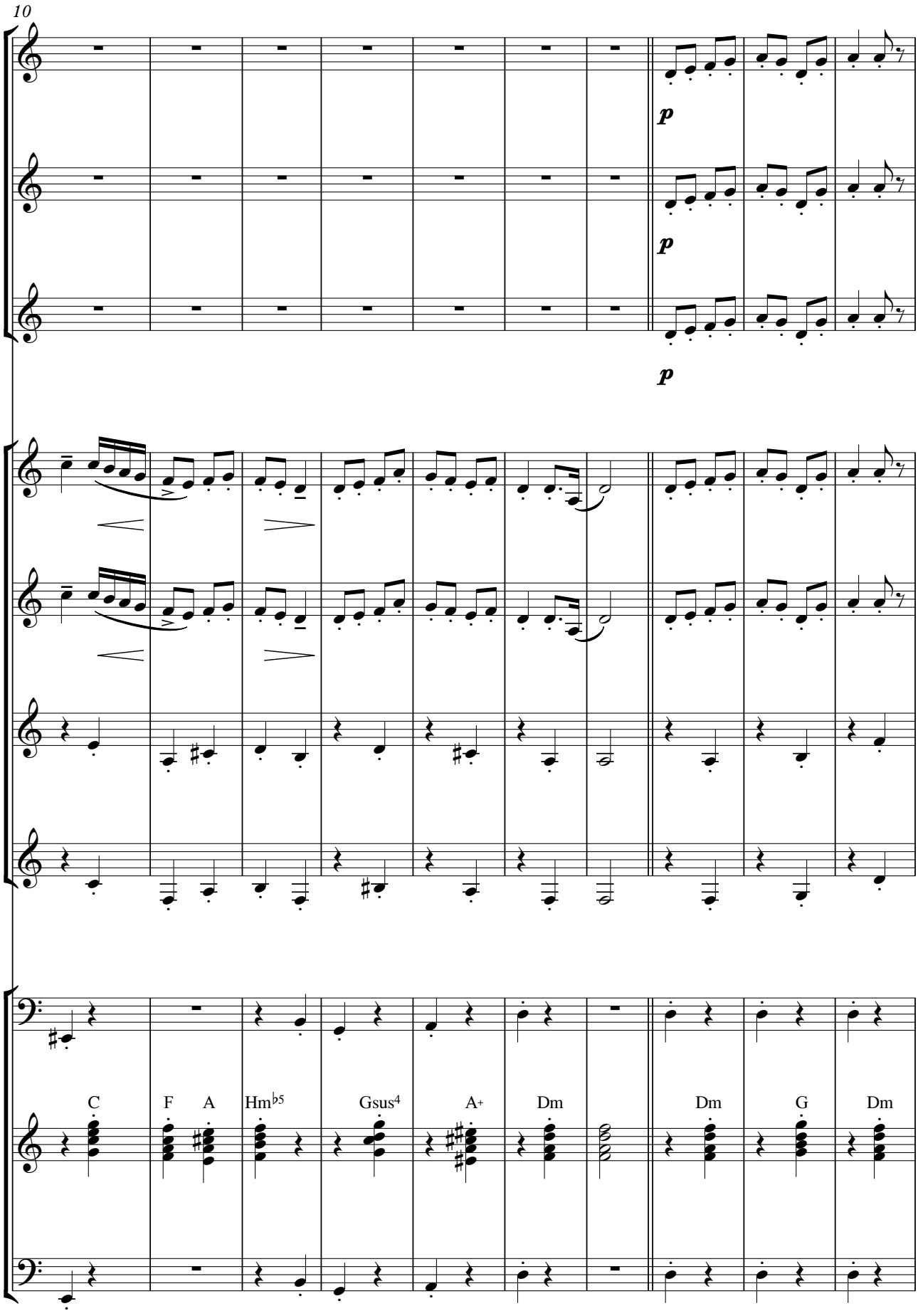
10
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
p
p
p
C
F
A
Hm♭5
Gsus4
A+
Dm
Dm
G
Dm

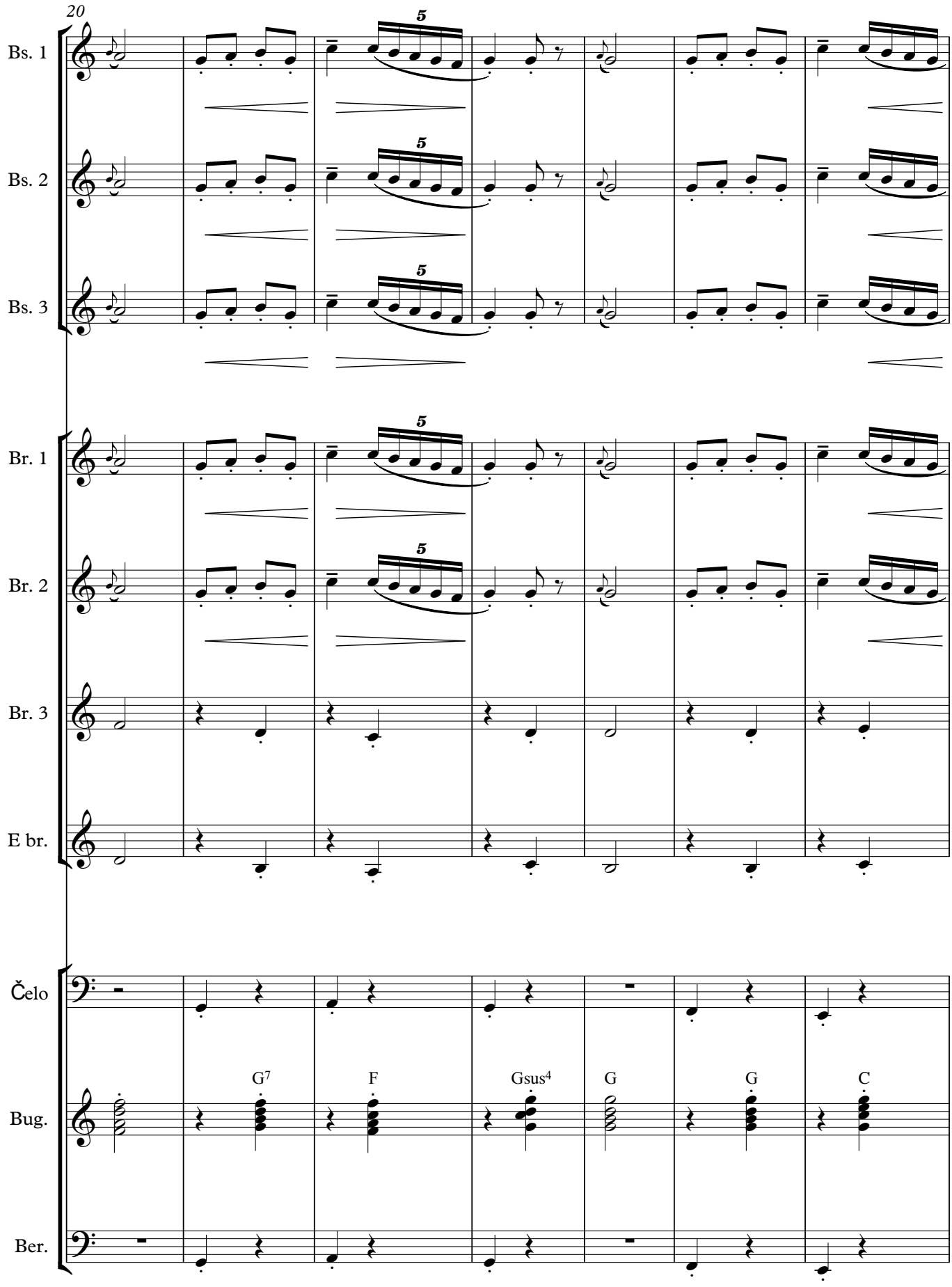
20
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
G7
F
Gsus4
G
G
C

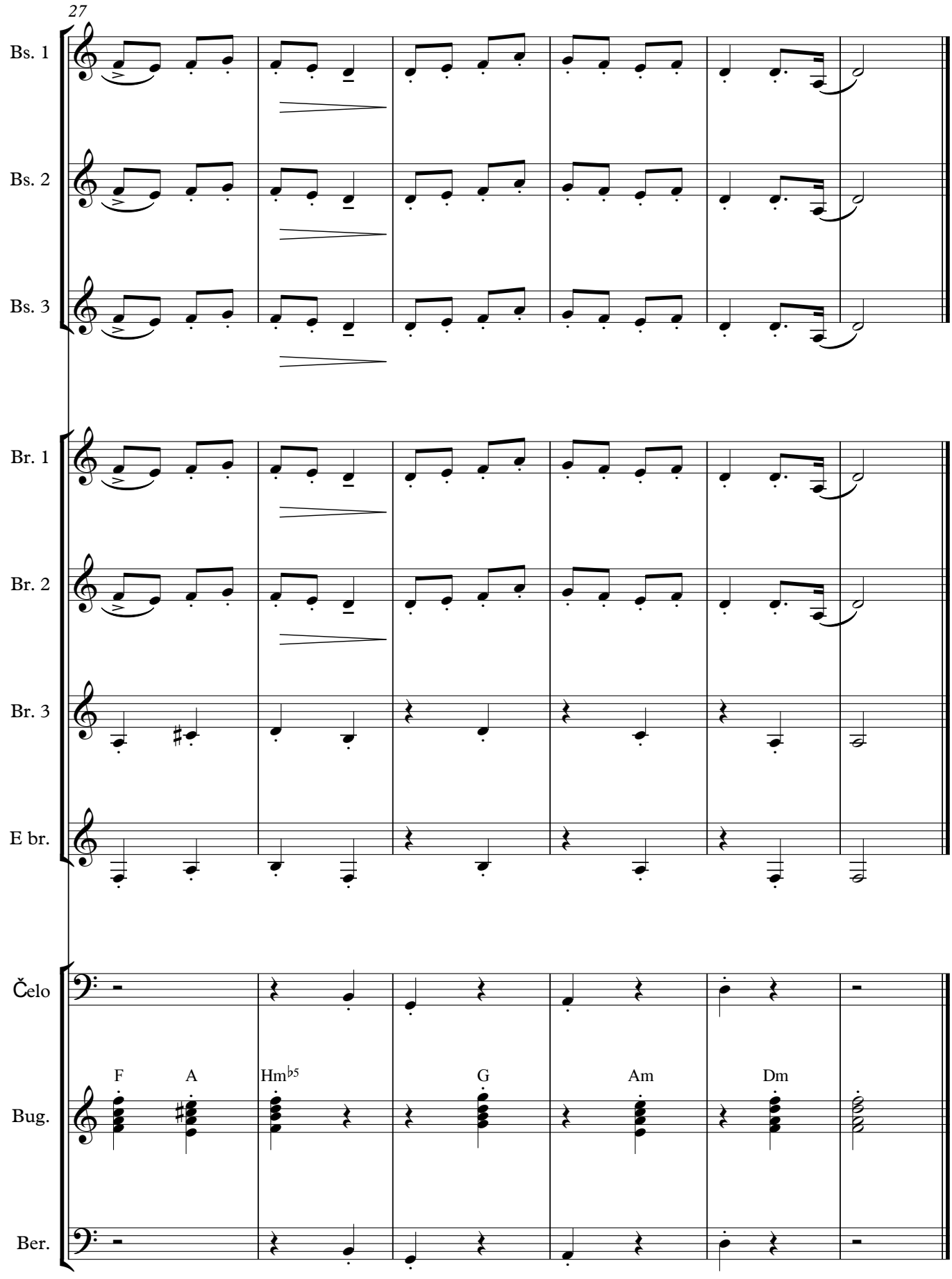
27
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
F
A
Hm♭5
G
Am
Dm

3.3. IN ONE SPOT (Ples u mjestu)

Treći stavak dolazi s Igrisa. Stavak je malo tamnije boje zvuka. Melodija je pisana za instrumente istoka, a izvorno se ples izvodio na tradicionalnoj flauti. Cijeli je stavak u umjerenom tempu, odiše mirnoćom i orijentalnim zvukom te naglašenim intervalom povećane sekunde. U partituri za tamburaški orkestar glavnu orijentalnu melodiju iznose naizmjenično tri dionice bisernica. Bračevi, e-brač i čelo sviraju harmonijsku i ritamsku pratnju. Bugarija i berde ne sviraju u ovom stavku. Ovaj je ples originalno pisan u h-molu, a za njegovo izvođenje potrebno je 45 sekundi. Ovaj ples možemo pronaći pod nazivima „Topogó„ i „Pe loc“.

3. In One Spot (Ples u mjestu)

Bela Bartok
Priredila: Matea Fadiga

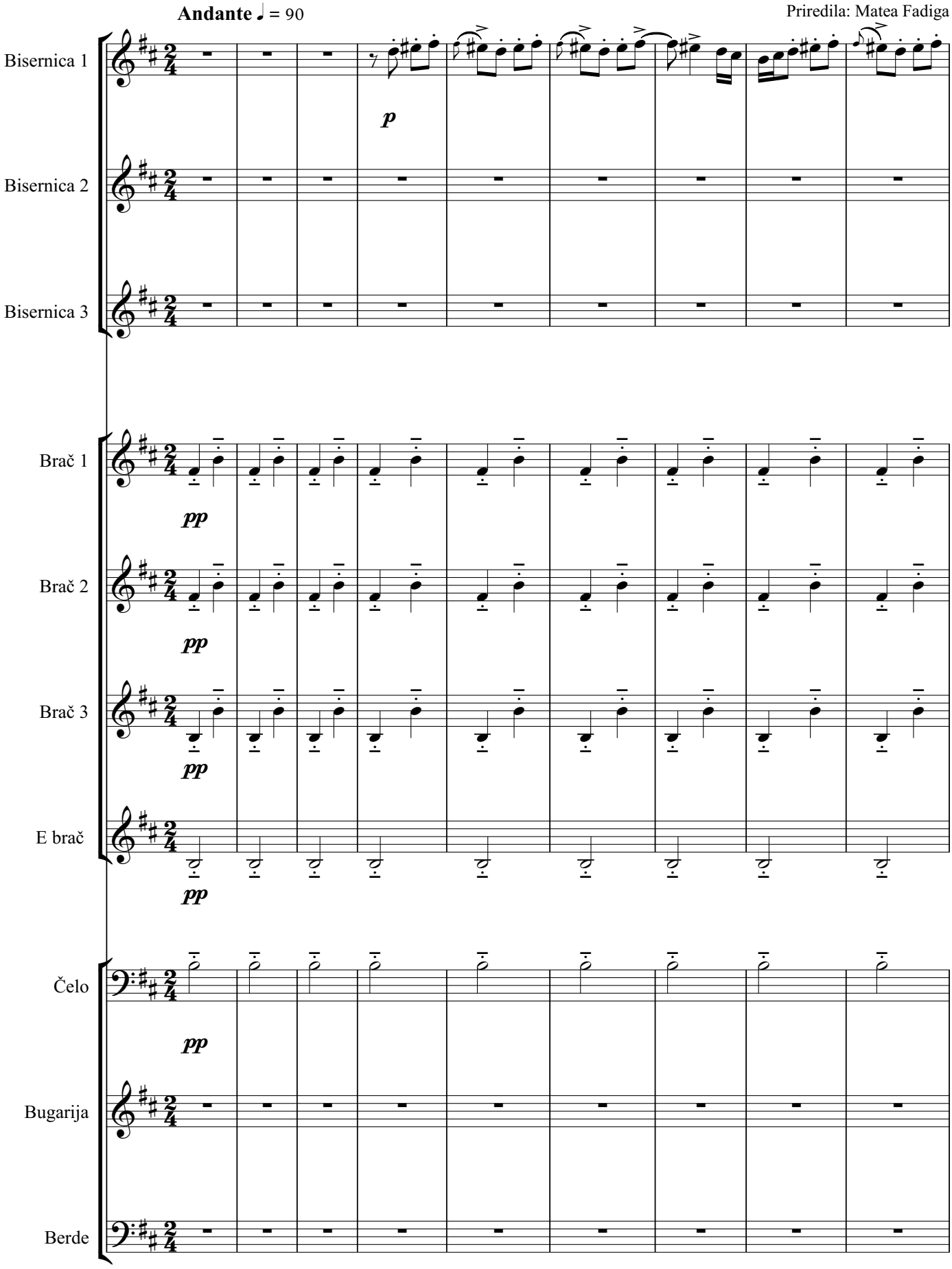

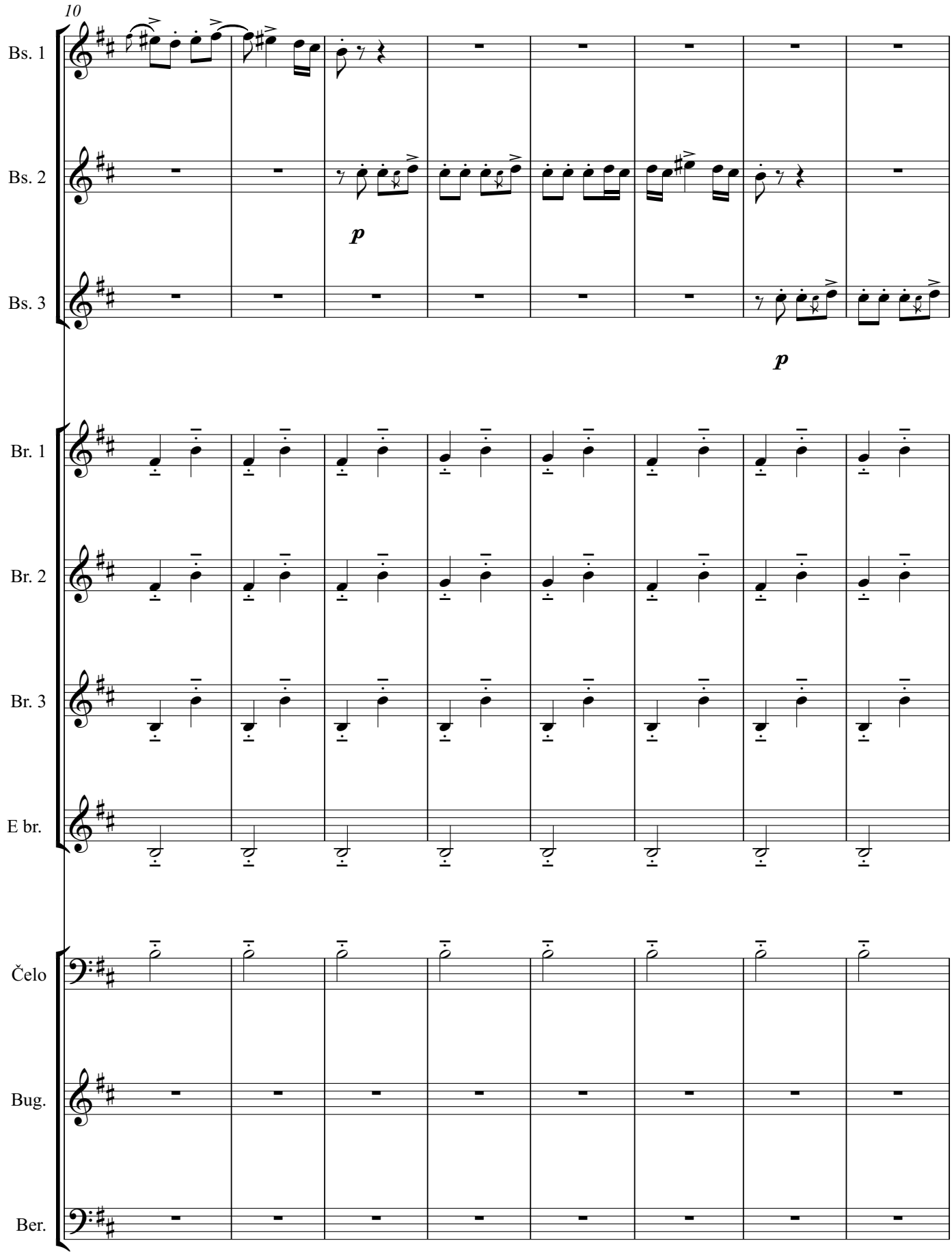
10
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
p
p
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

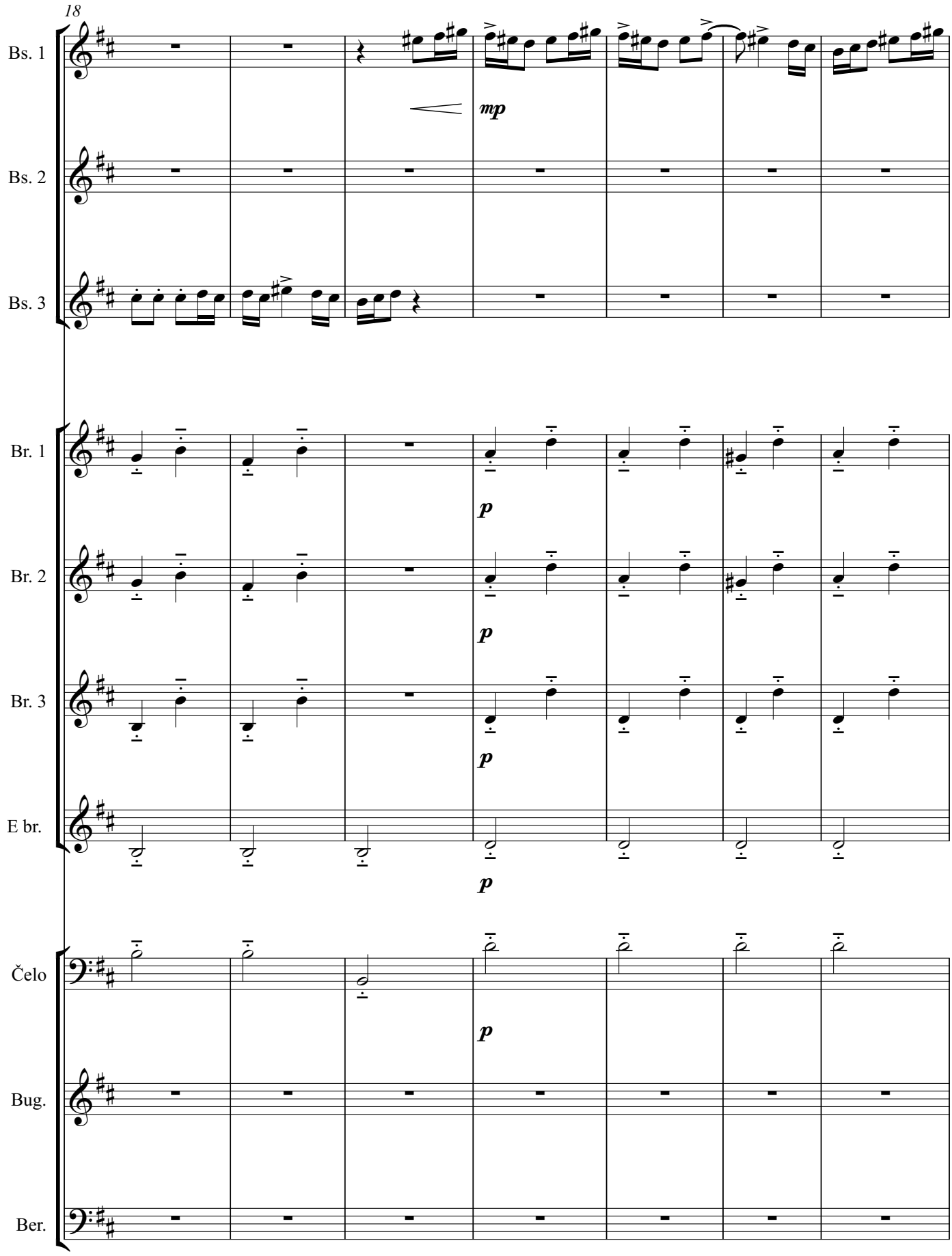
18
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
mp
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
p
Čelo
Bug.
Ber.

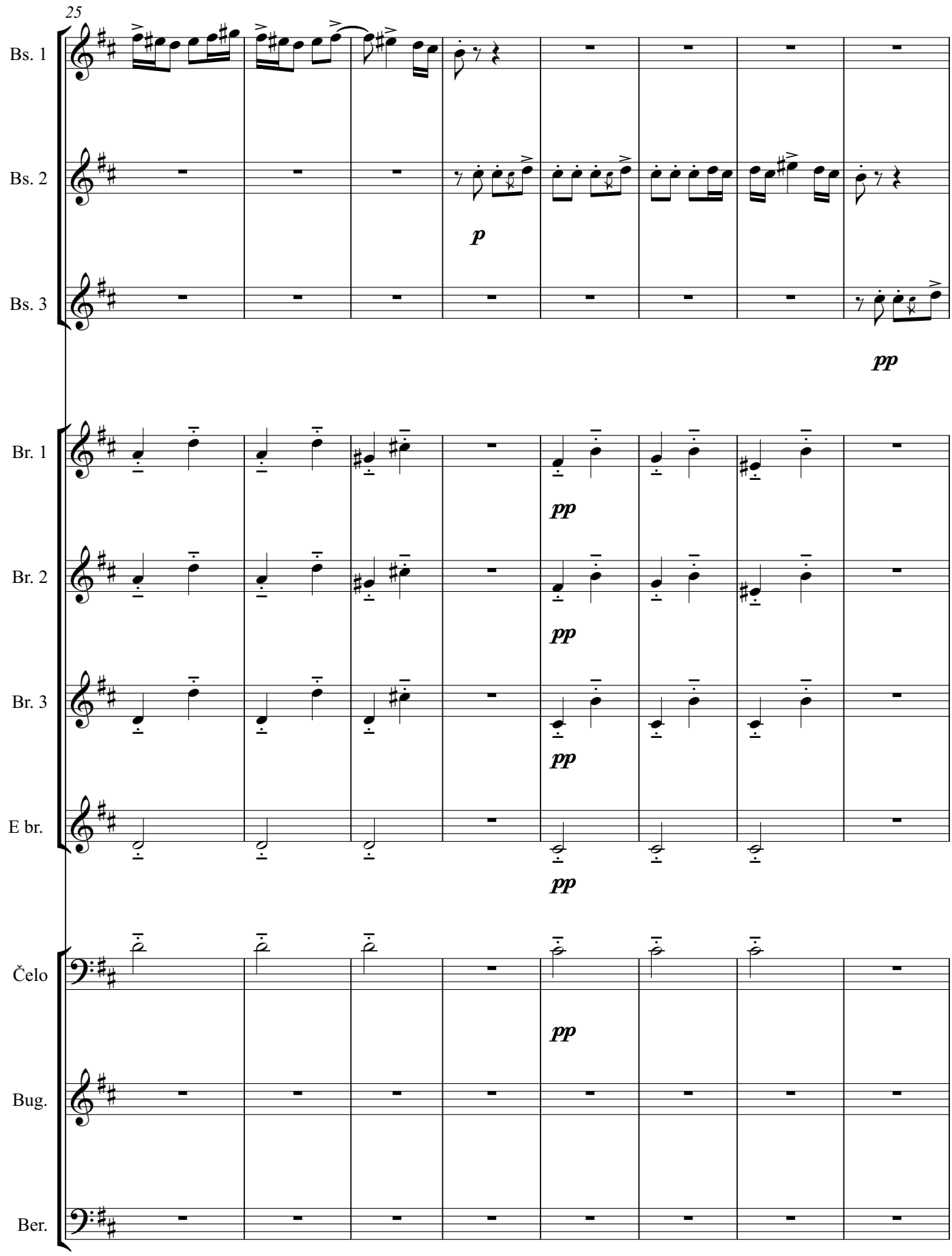
25
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
p
pp

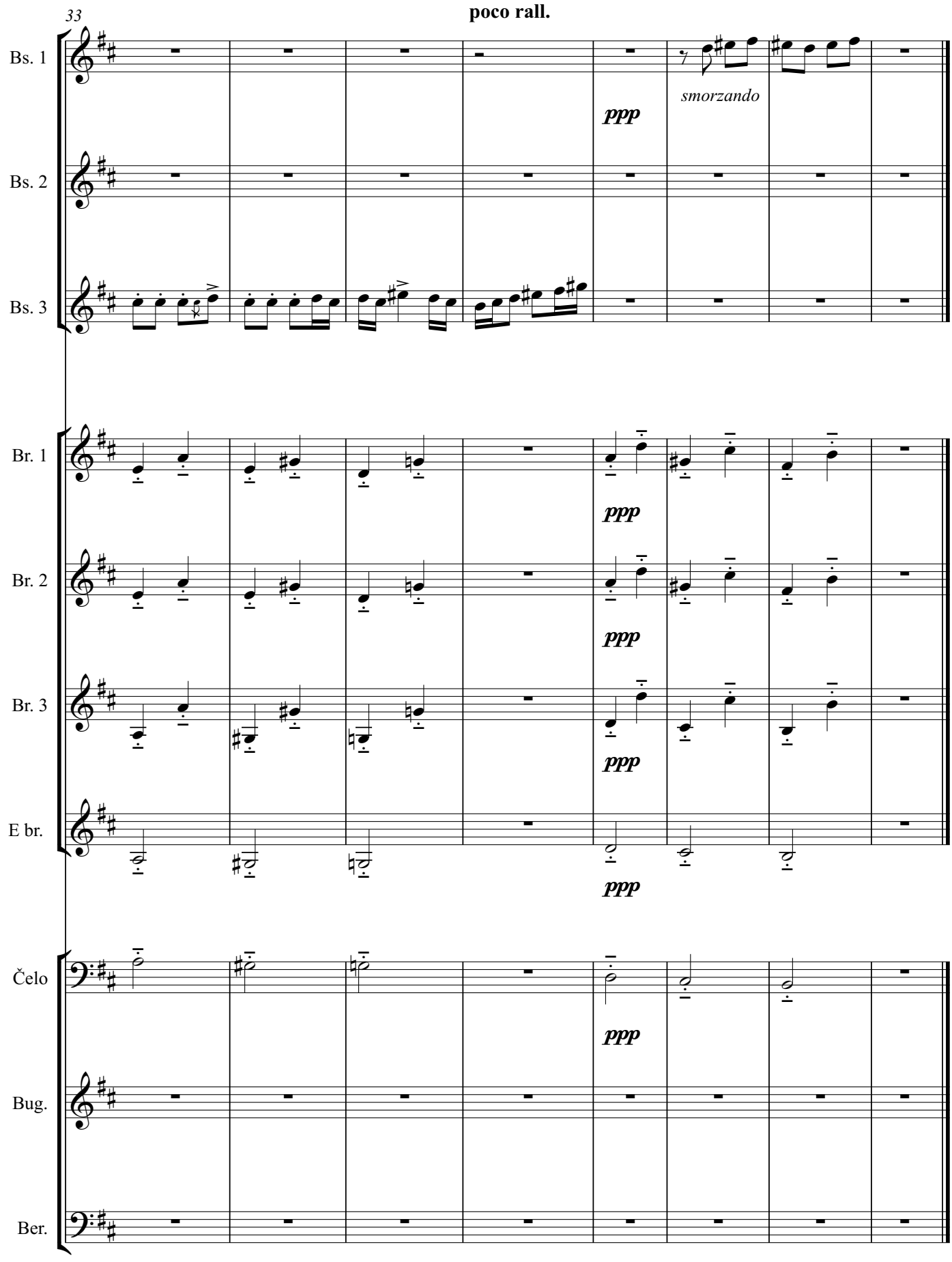
33
poco rall.
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
ppp
smorzando

3.4. DANCE FROM BUSCUM (Ples iz Buscuma)

Četvrti stavak dolazi s Bucsonya. Za razliku od ostalih plesova koji su uglavnom u dvodobnoj mjeri, ovaj ples je pisan u mjeri 3/4. Tempo ovog plesa je sporiji, podsjeća na menuet. Izvorna melodija ovog plesa je energičnija i svira ju violina. Bartok ju je usporio i dao joj još veću kvalitetu. U ovom stavku također čujemo zvuk povećane sekunde koji podsjeća na utjecaj južne Rumunjske. U tamburaškom orkestru, melodiju svira prvi brač, a drugi i treći brač, e-brač, čelo i berde sviraju ritamsku i harmonijsku pratnju. Bisernice i bugarija ne sviraju u ovom stavku. Za izvođenje ovog plesa potrebno je 35 sekundi. Ovaj ples možemo pronaći i pod nazivima „Bucsumí tánc“ i „Buciumeana“.

4. Dance from Bucsum (Ples iz Buscuma)

Bela Bartok
Priredila: Matea Fadiga

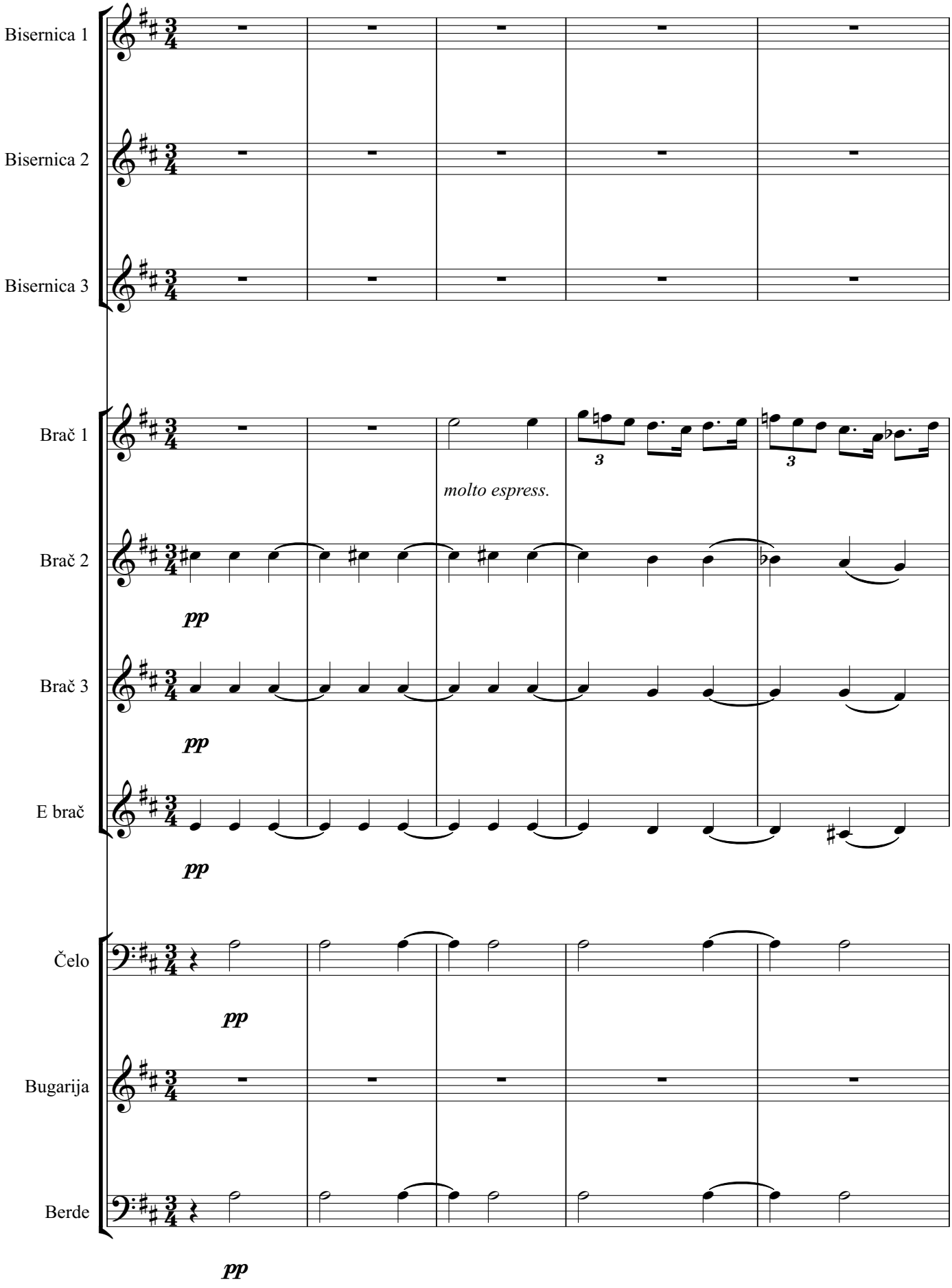

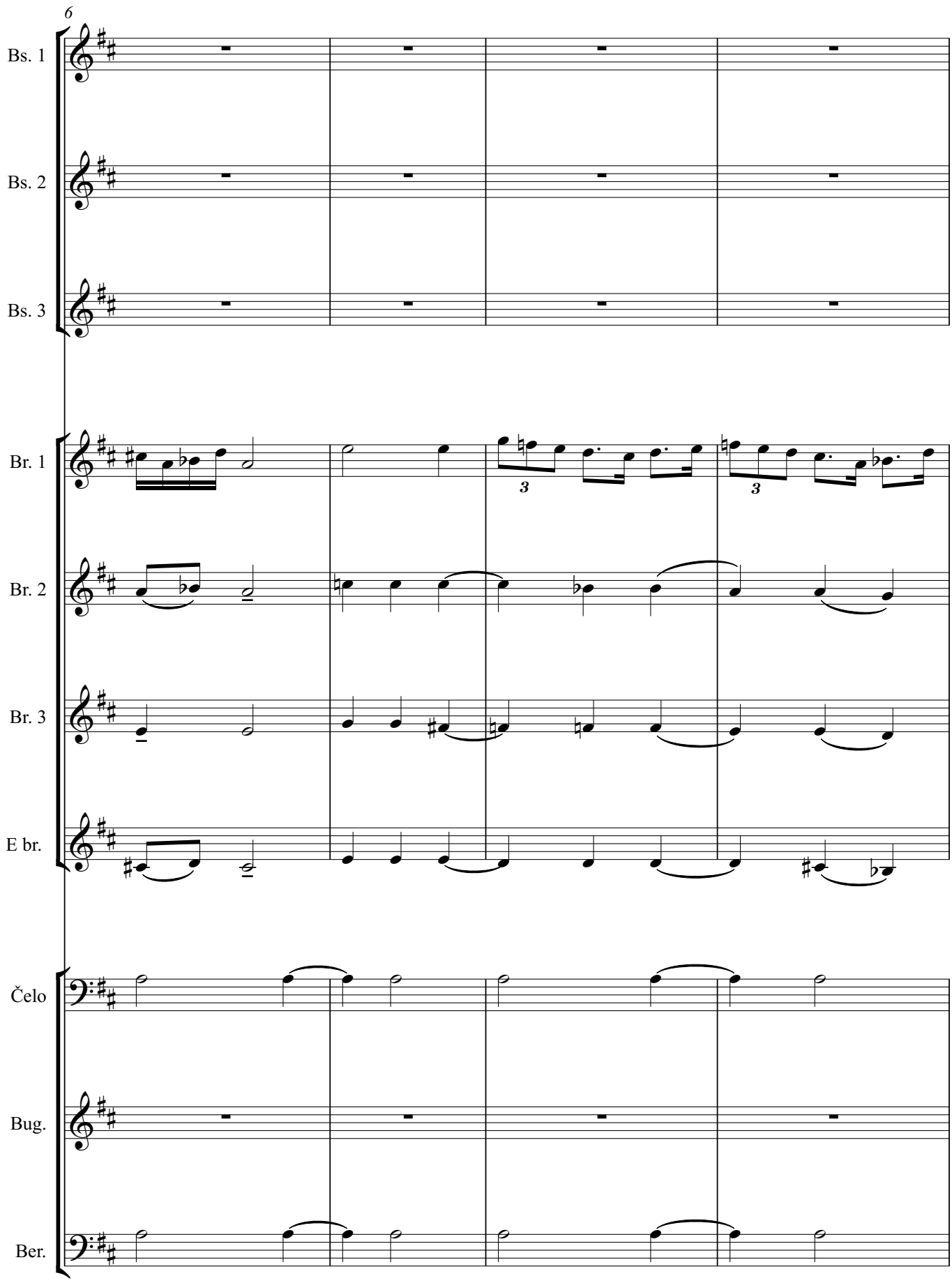
6
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

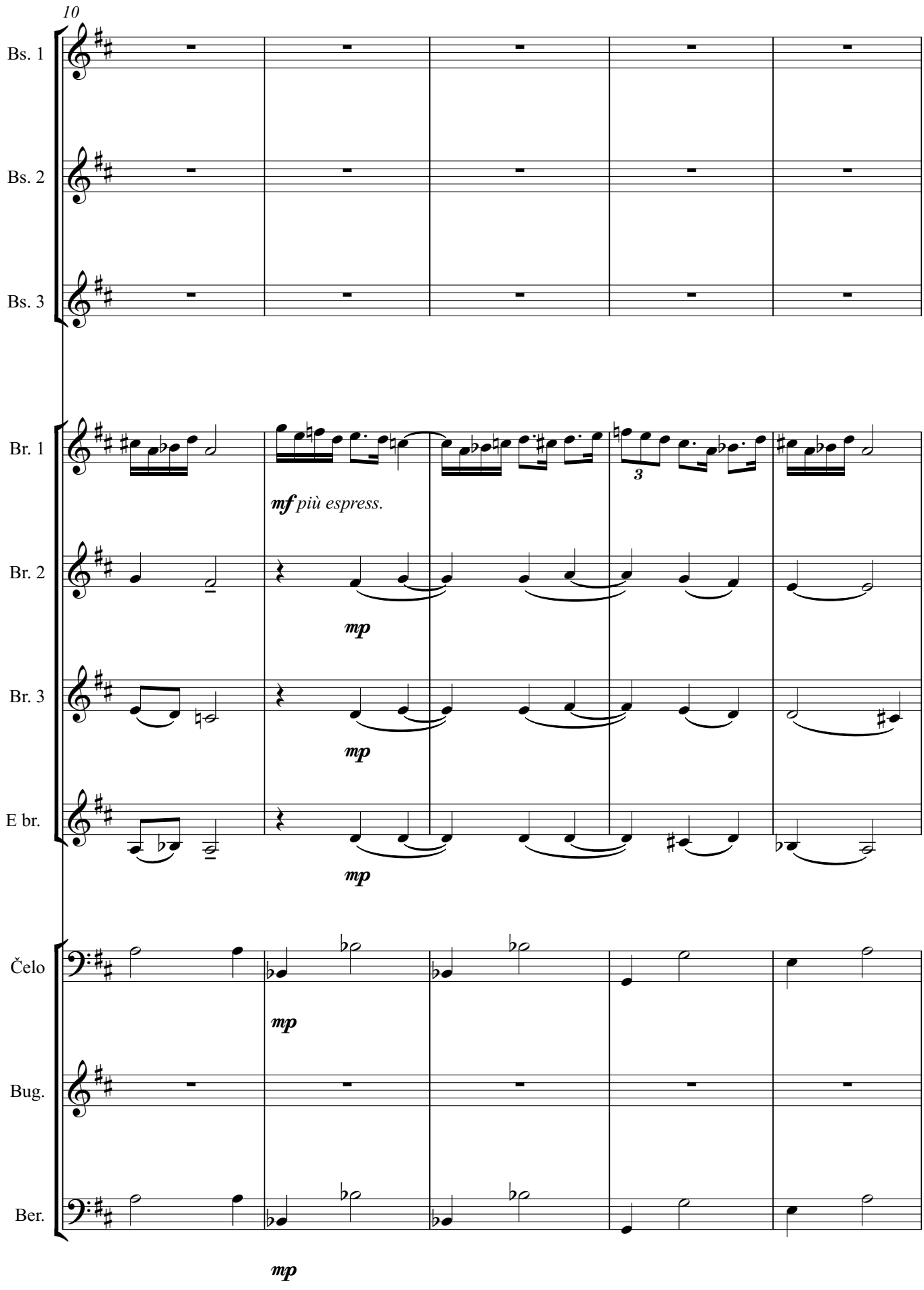
10
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mf più espress.
mp
mp
mp
mp
mp
3

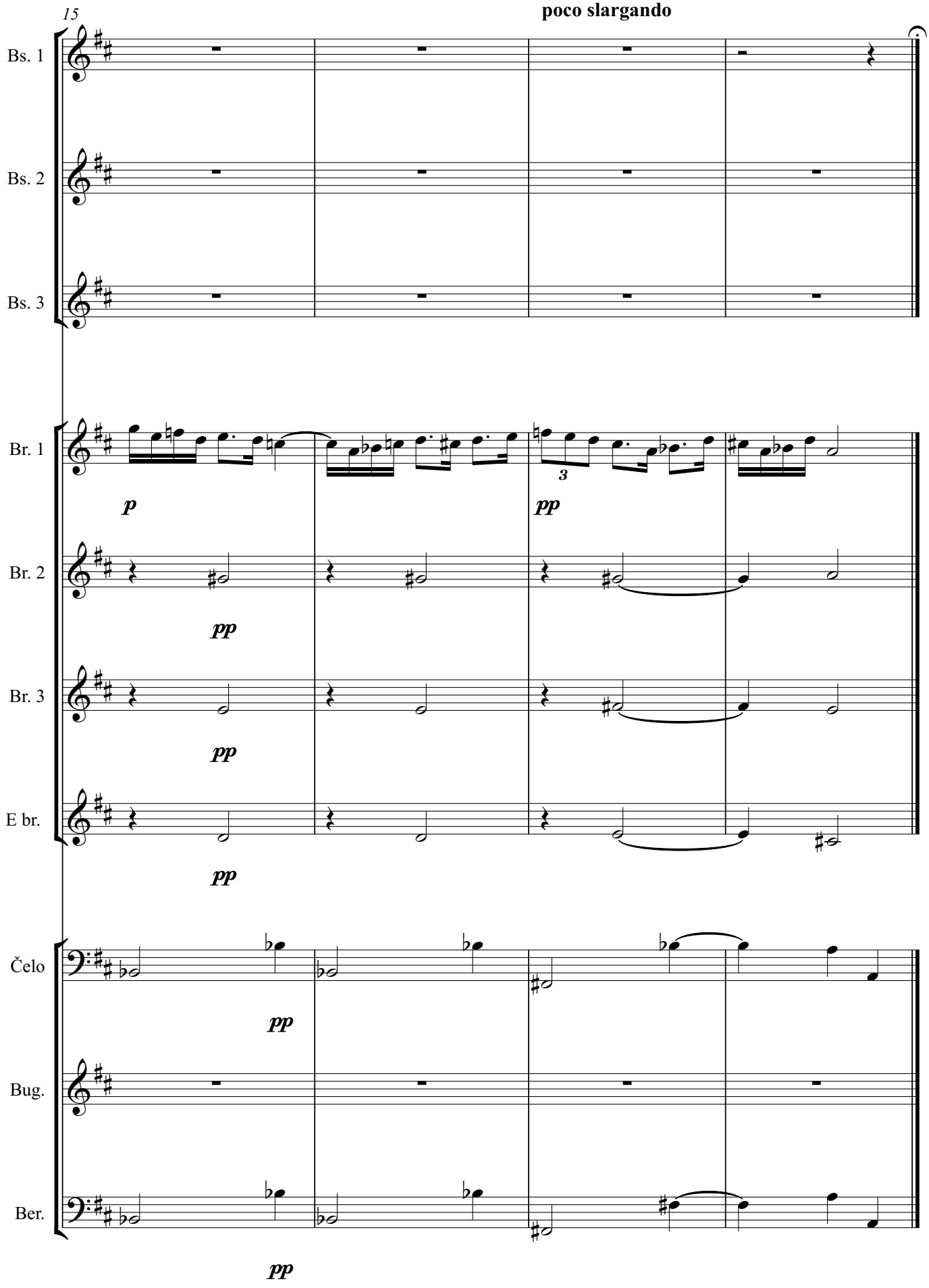
15
poco slargando
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
p
pp
3

3.5. ROMANIAN POLKA (Rumunjska polka)

Peti ples pod nazivom „Rumunjska polka“ je stari Rumunjski ples. Cijeli je stavak poprilično brz i živahan kao što dolikuje polki. Izvorno glavnu melodiju iznosi flauta. Kroz cijeli stavak izmjenjuju se dvodobna i trodobna mjera. U zapisu za tamburaški orkestar, ovaj stavak sviraju svi instrumenti tamburaškog orkestra. Melodiju donose naizmjenično bisernice i bračevi, dok čelo, bugarija i berde sviraju harmonijsku i ritmičku pratnju. Ovaj ples pisan je u D-duru, a možemo pronaći pod nazivima „Román polka“ i „Poarga Românească“.

5. Romanian Polka (Rumunjska polka)

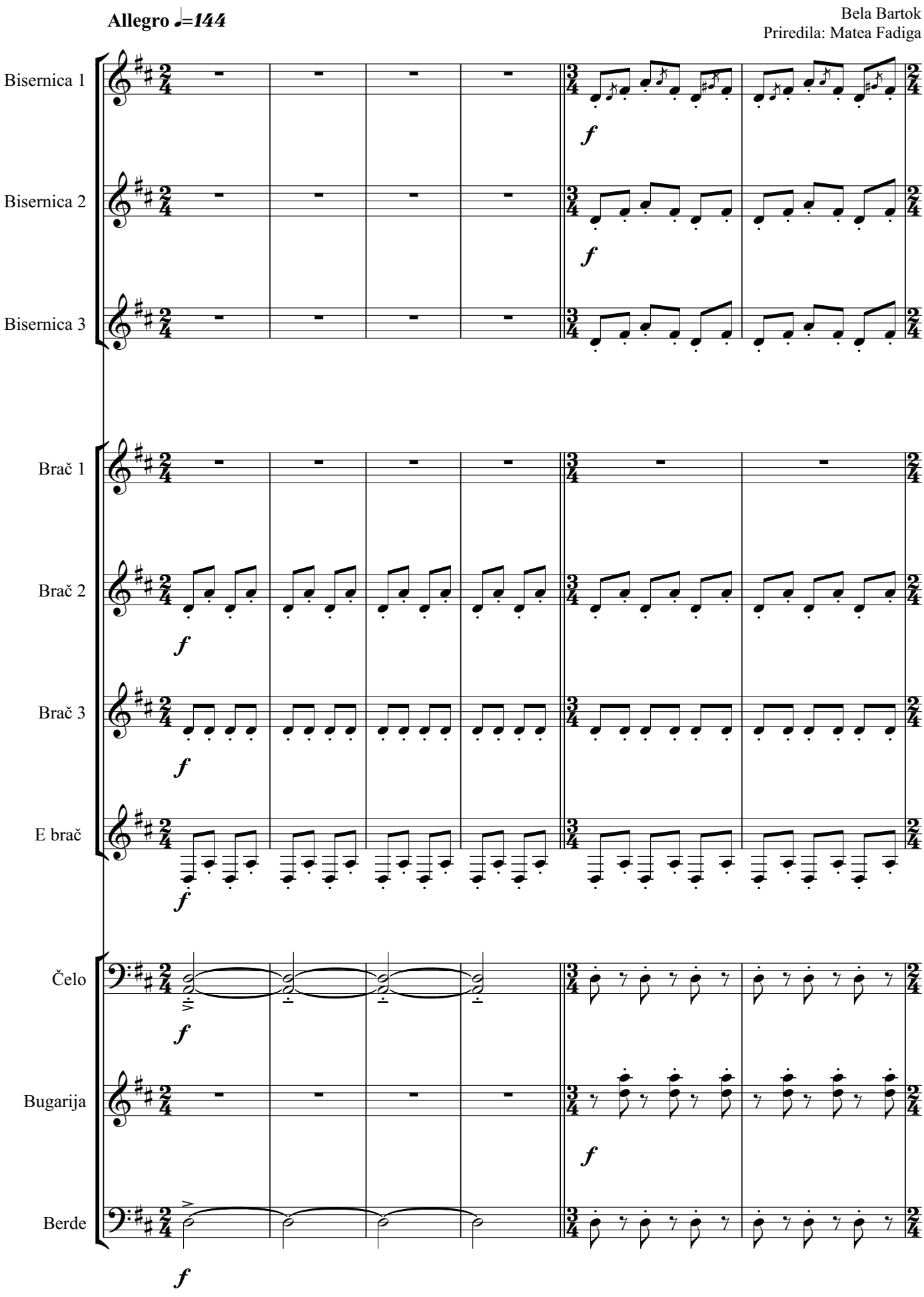

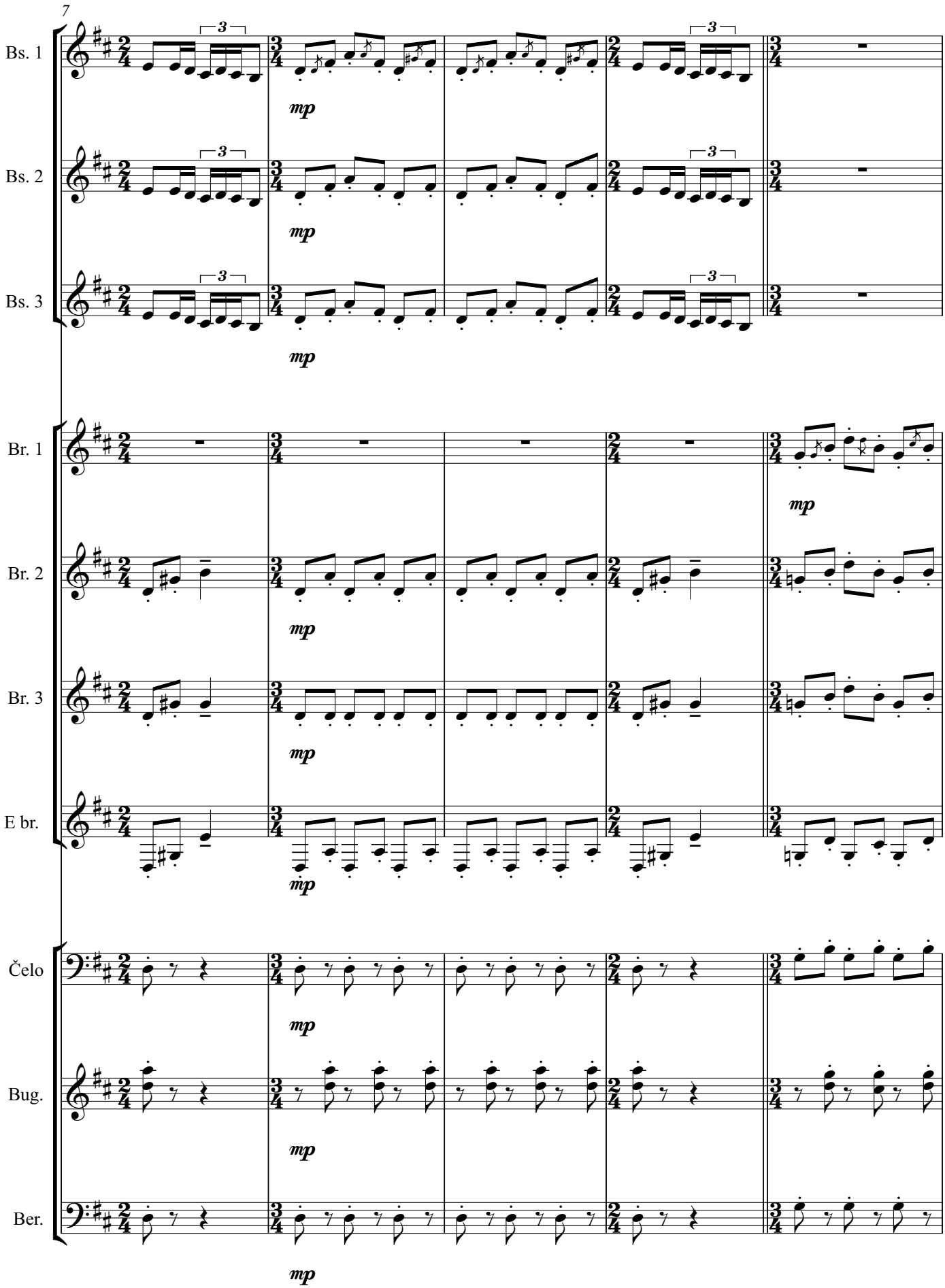
7
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mp

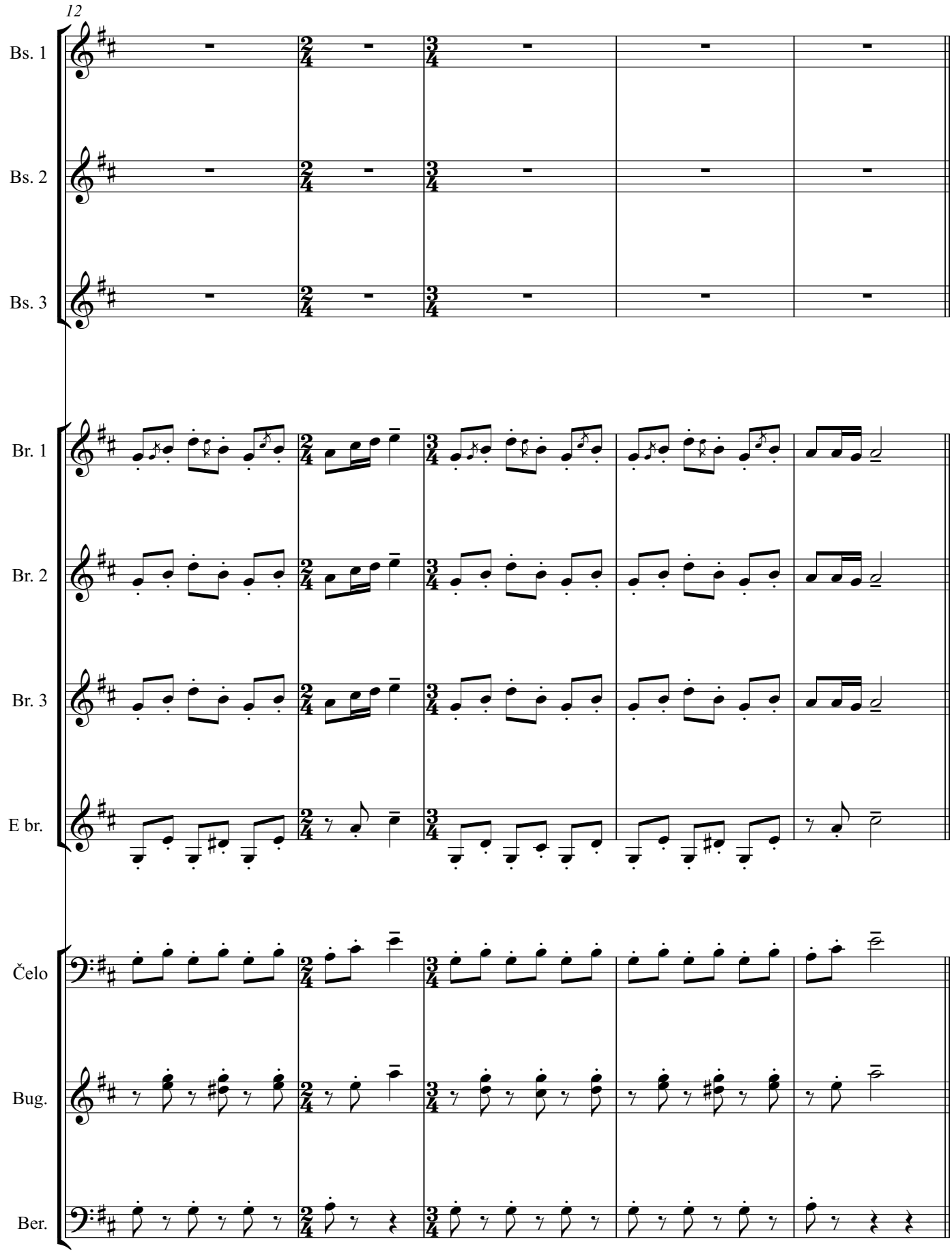
12
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

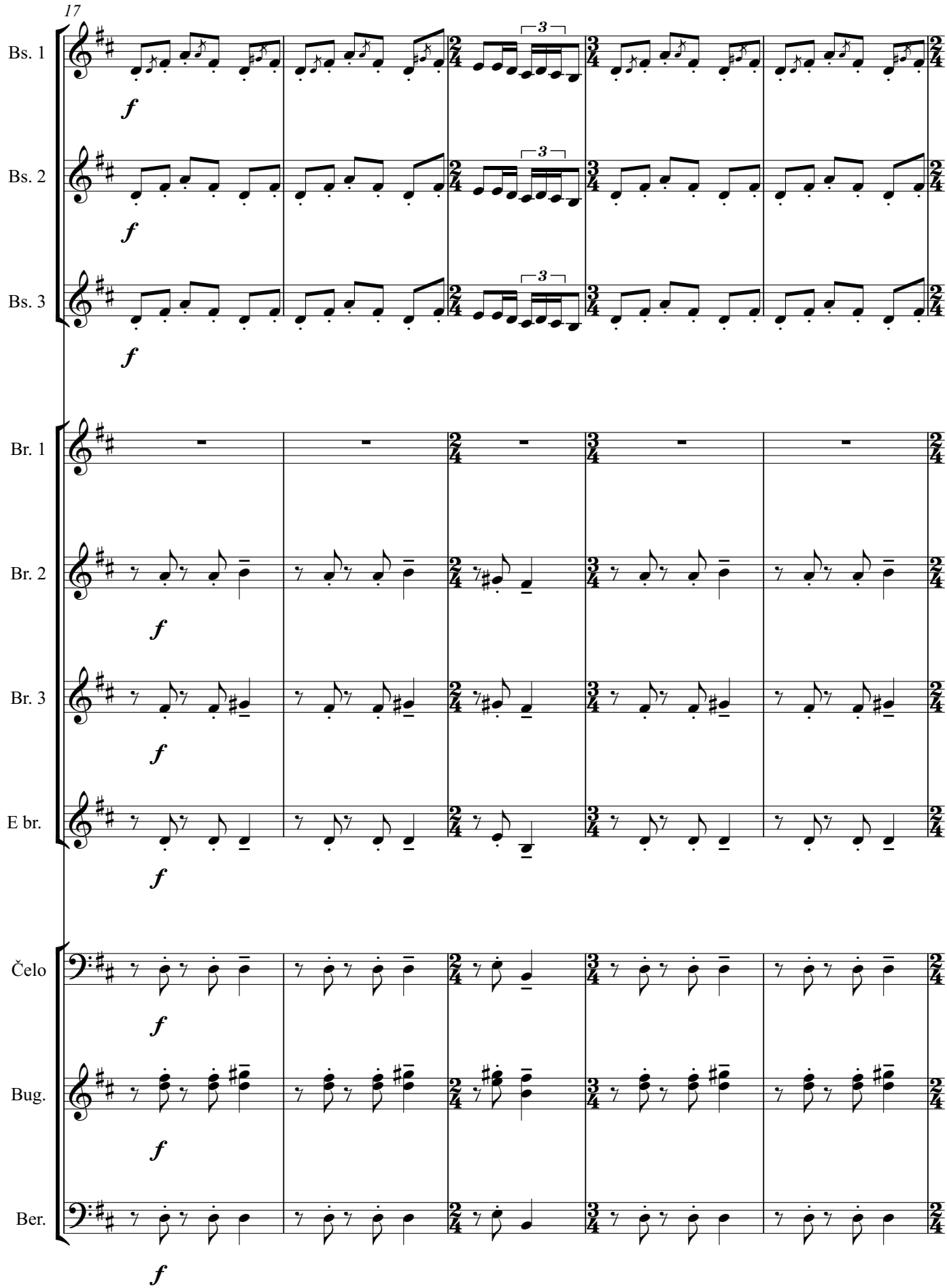
17
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f
3

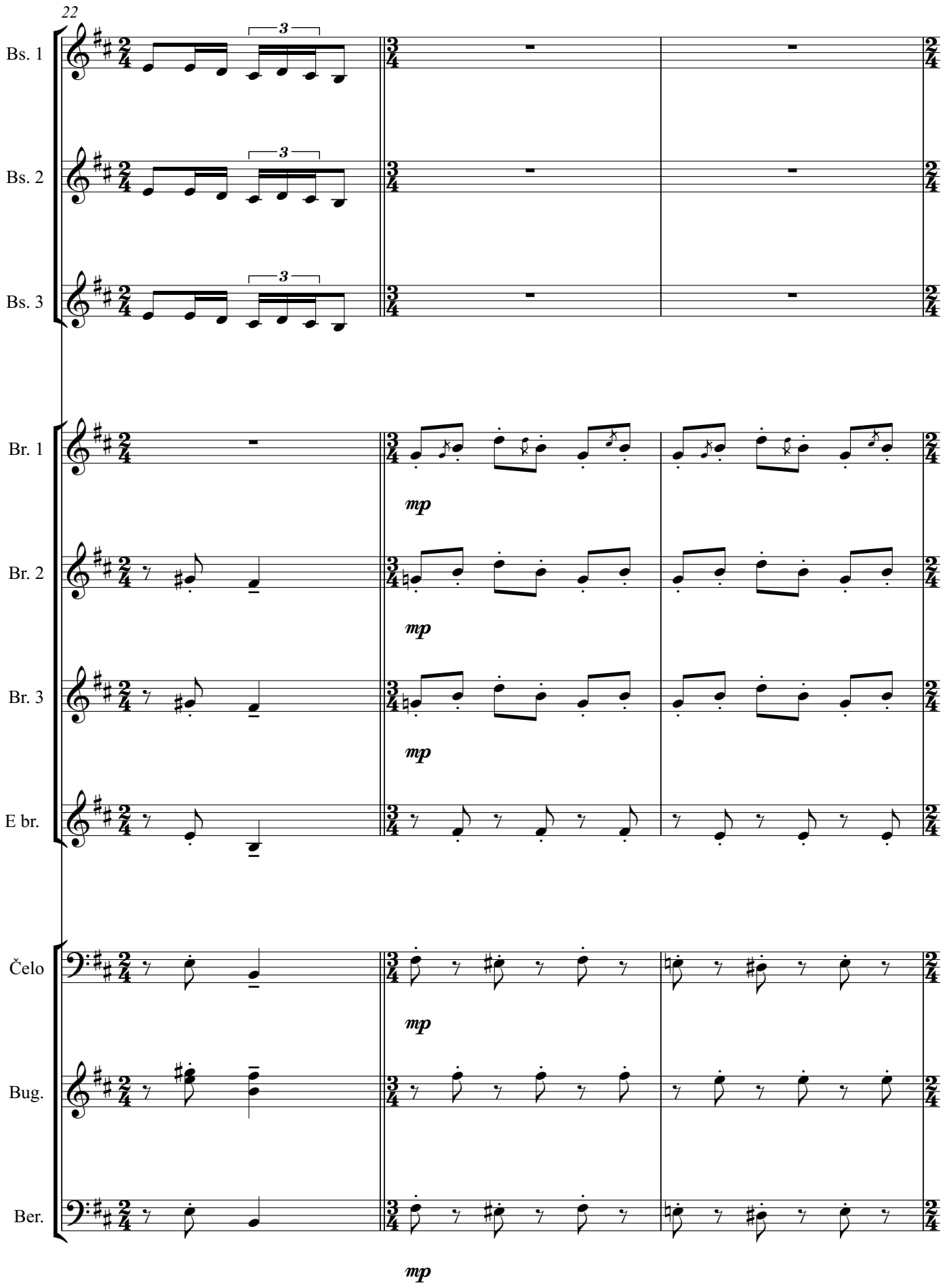
22
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
3
mp

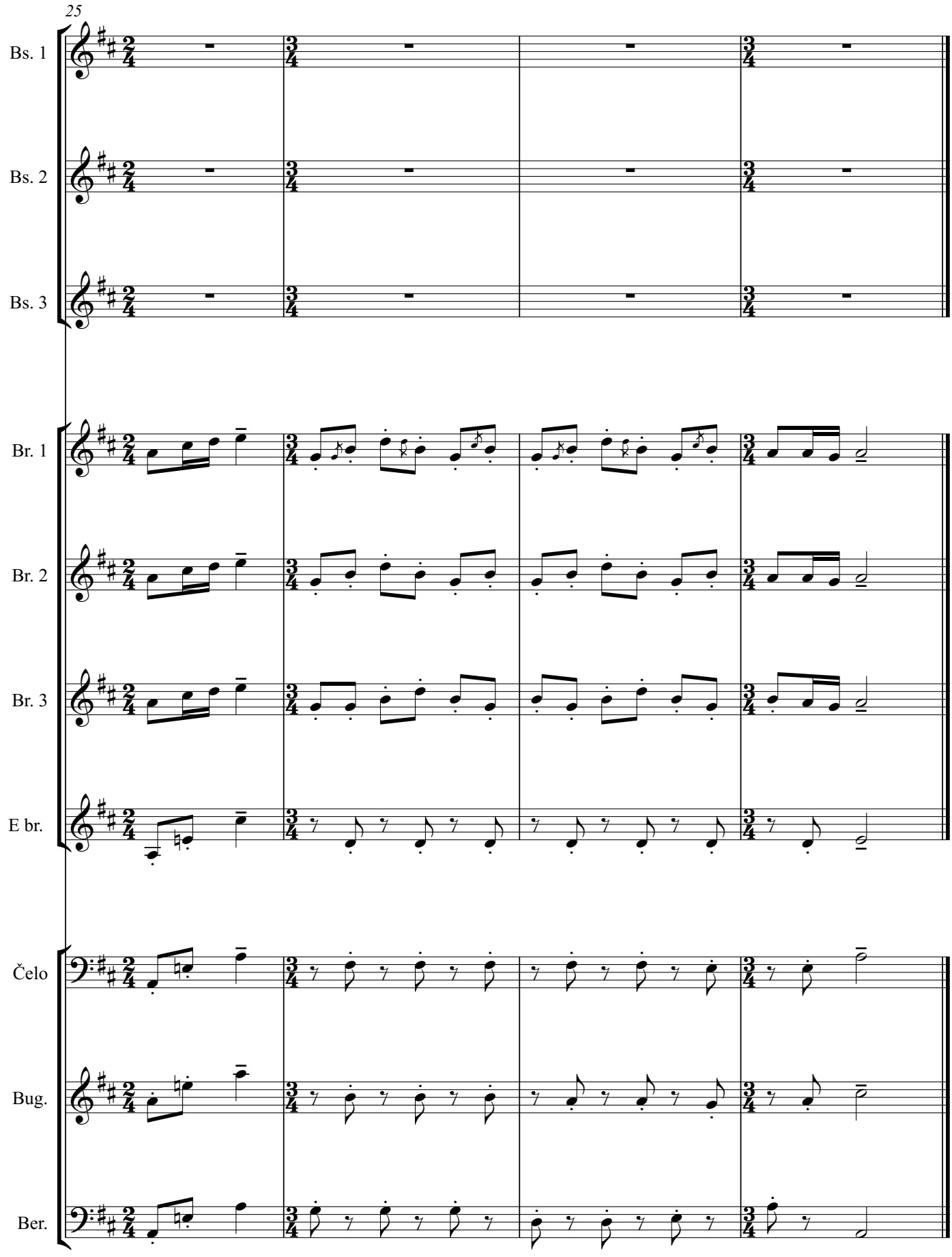
25
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

3.6. FAST DANCE (Brzi ples)

Šesti ples sastoji se od dvije odvojene i drugačije melodije. Prva dolazi iz Belenyesa, a druga iz Nyagra. U posljednjem stavku Rumunjskih plesova Bartok je naglasio njihov plesni karakter. Glavnu melodiju u obje teme svira virtuozna i pokretljiva violina. Cijela kompozicija stavka odaje energičan i plesni karakter kojem pomažu živahne i ukrašene melodije. U prirađenoj partituri za tamburaški orkestar glavnu melodiju naizmjenično iznose bisernice i bračevi, dok e-brač, čelo i berde sviraju harmonijsku i ritmičku pratnju. Ovaj ples možemo pronaći i pod nazivima „Aprózó“ i „Mărunțel“.

6. Fast Dance (Brzi ples)

Bela Bartok
Priredila: Matea Fadiga

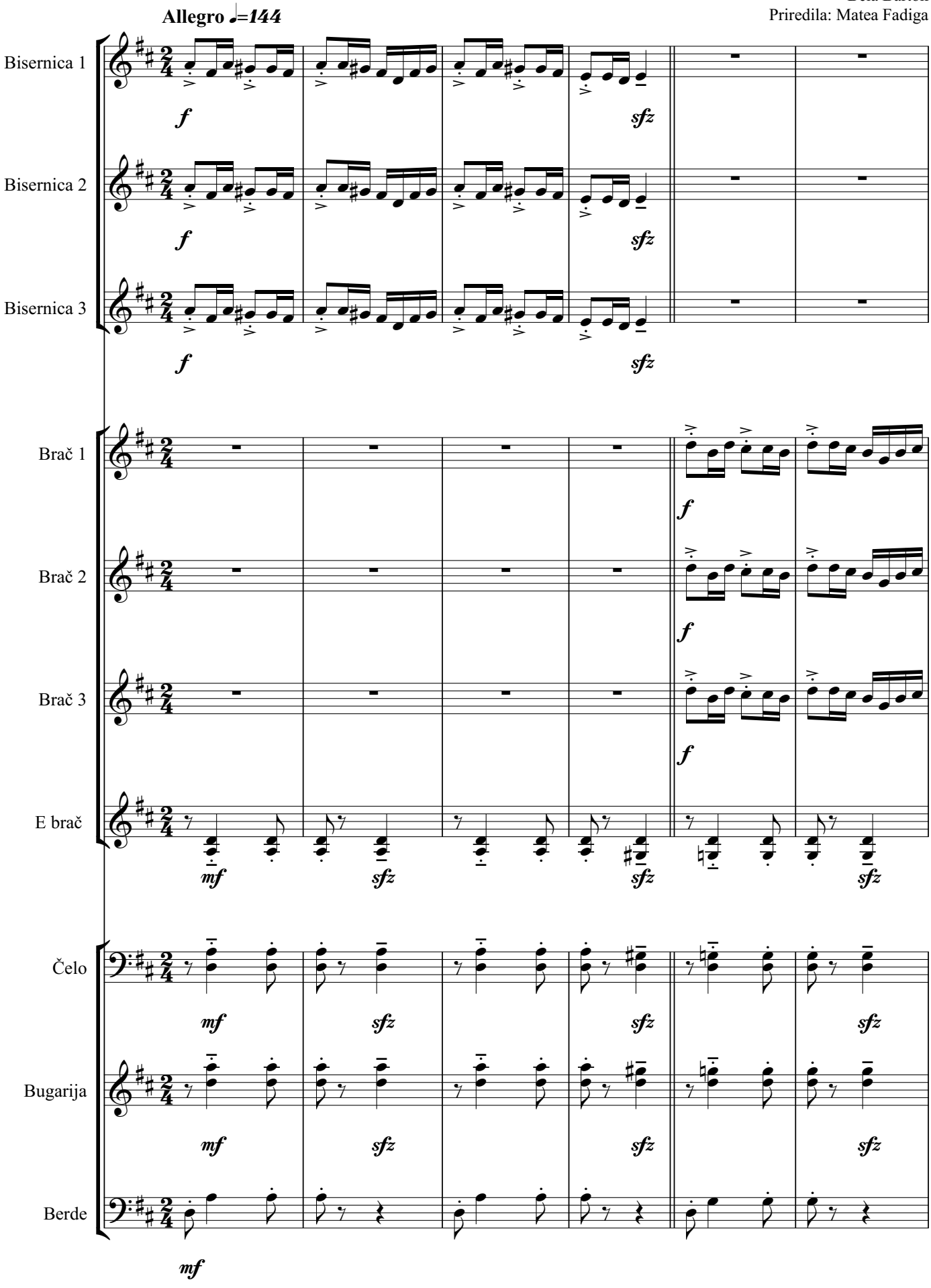

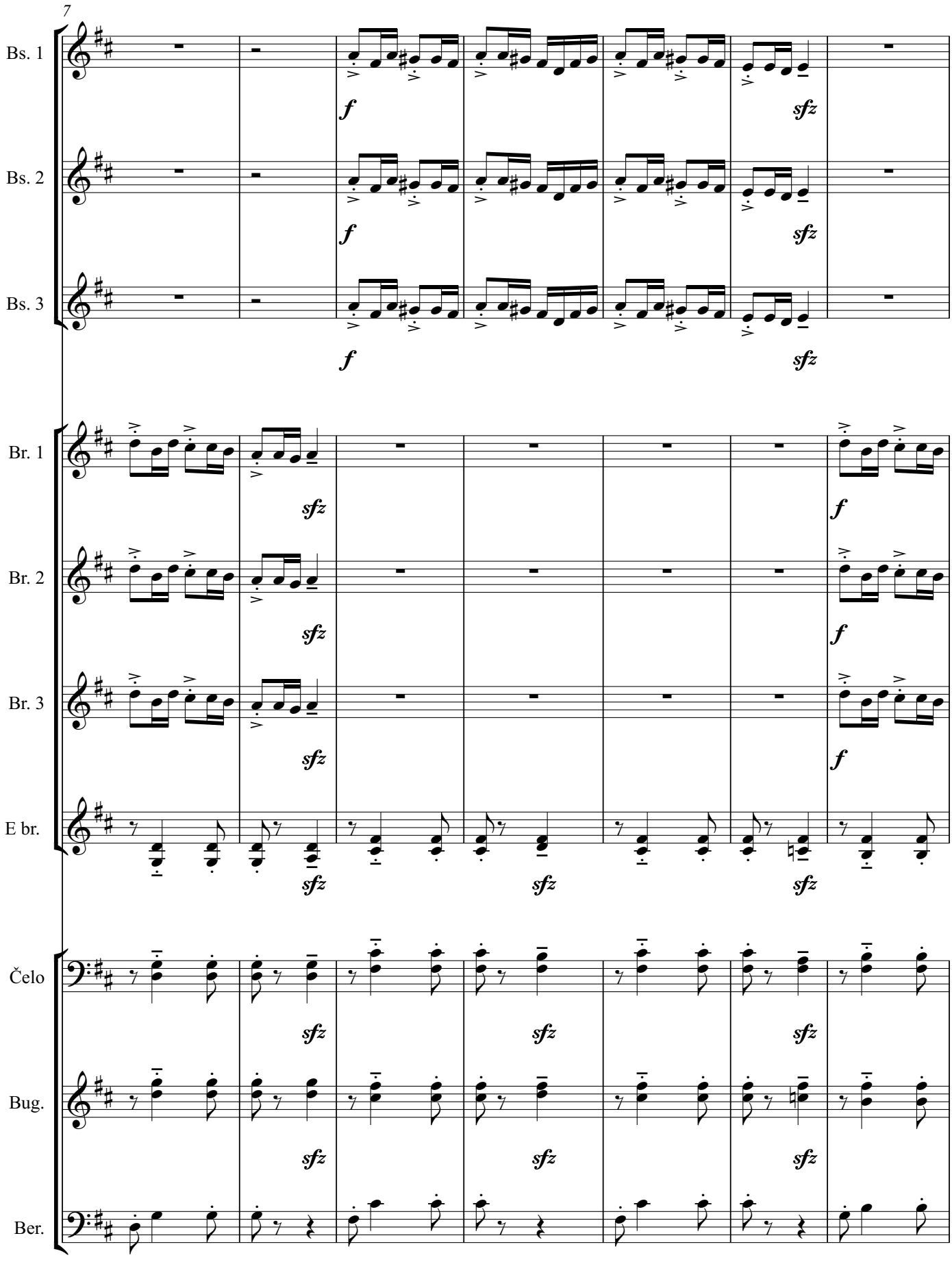
7
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f
sfz

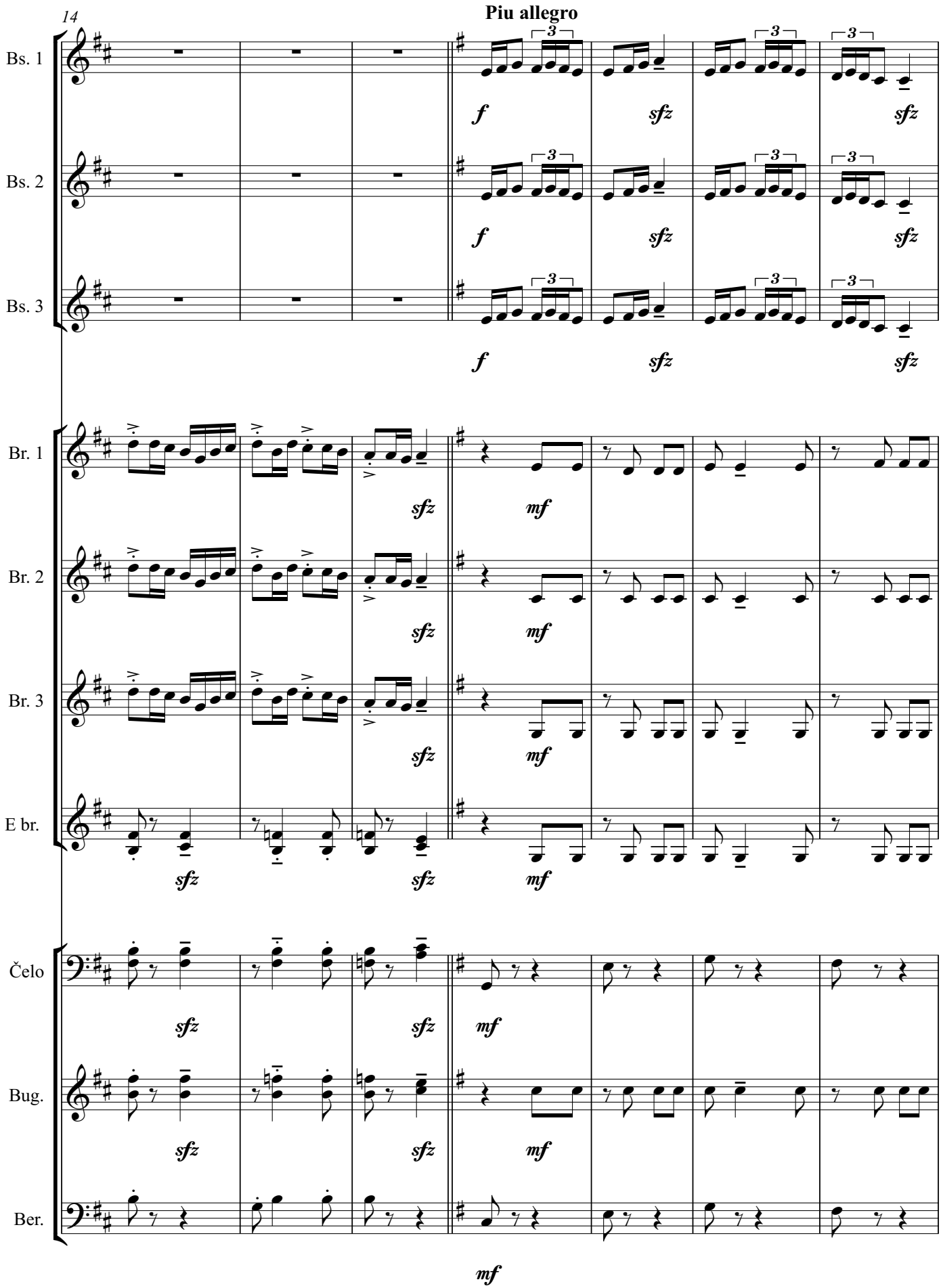
14
Piu allegro
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f
sfz
mf
3

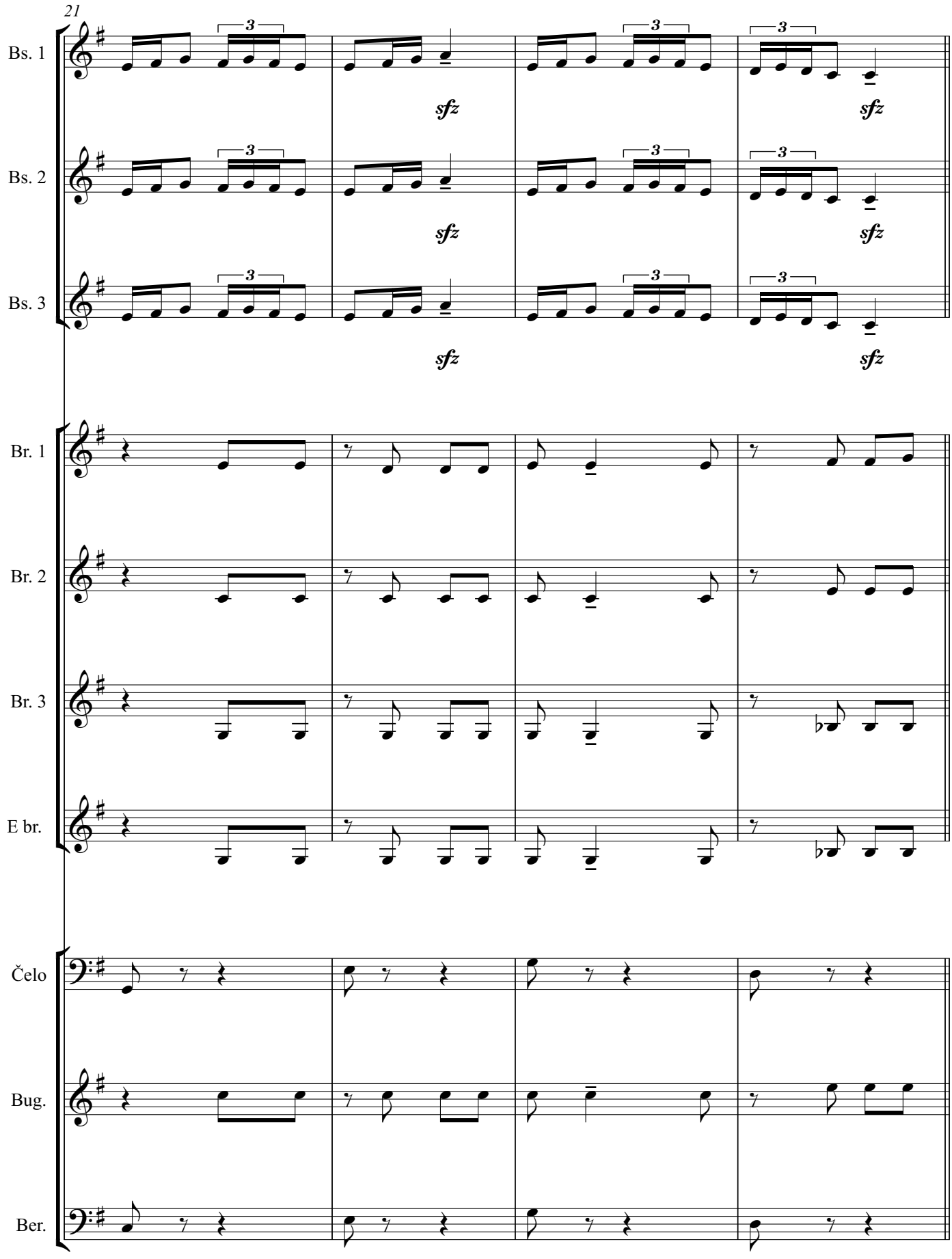
21
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
sfz

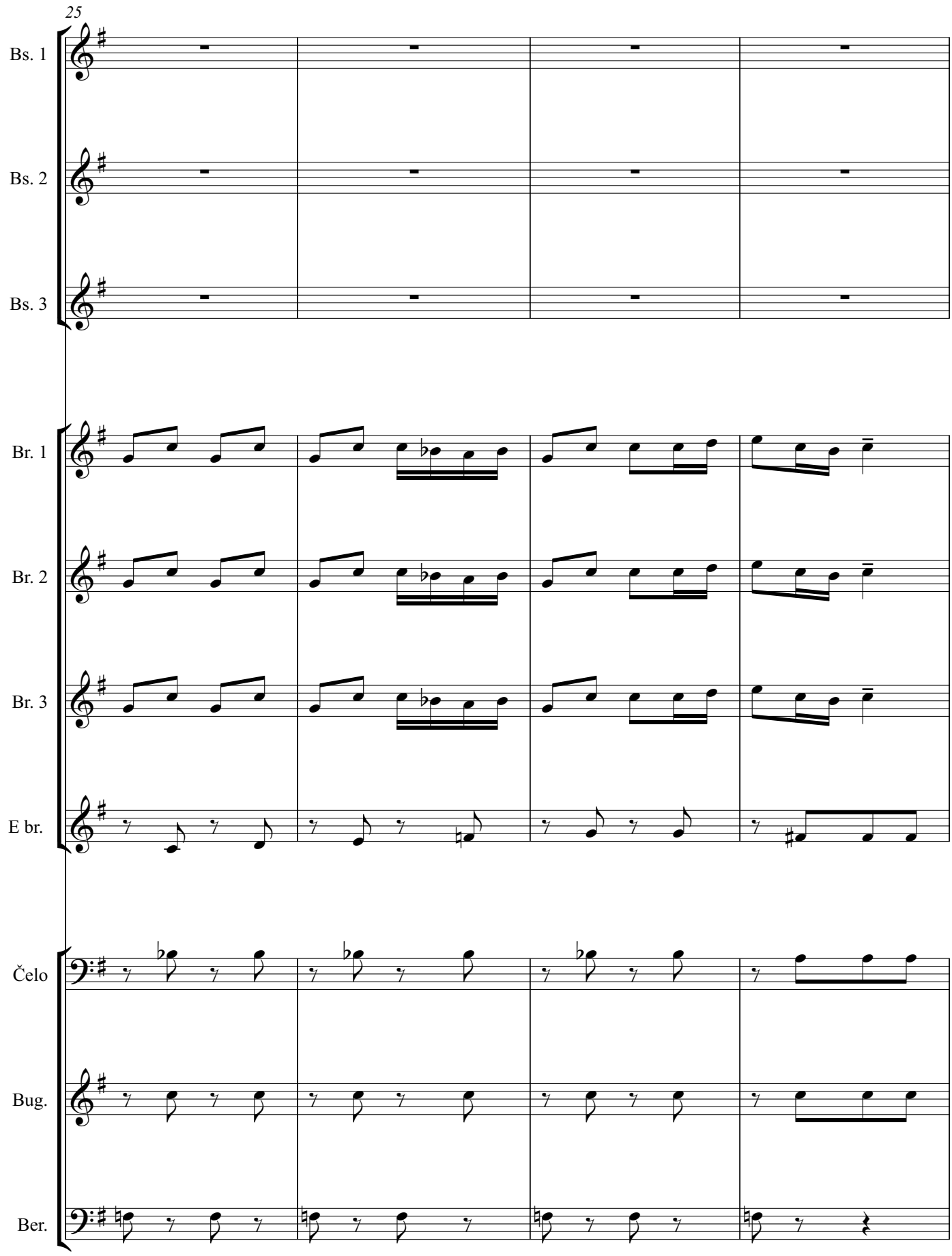
25
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

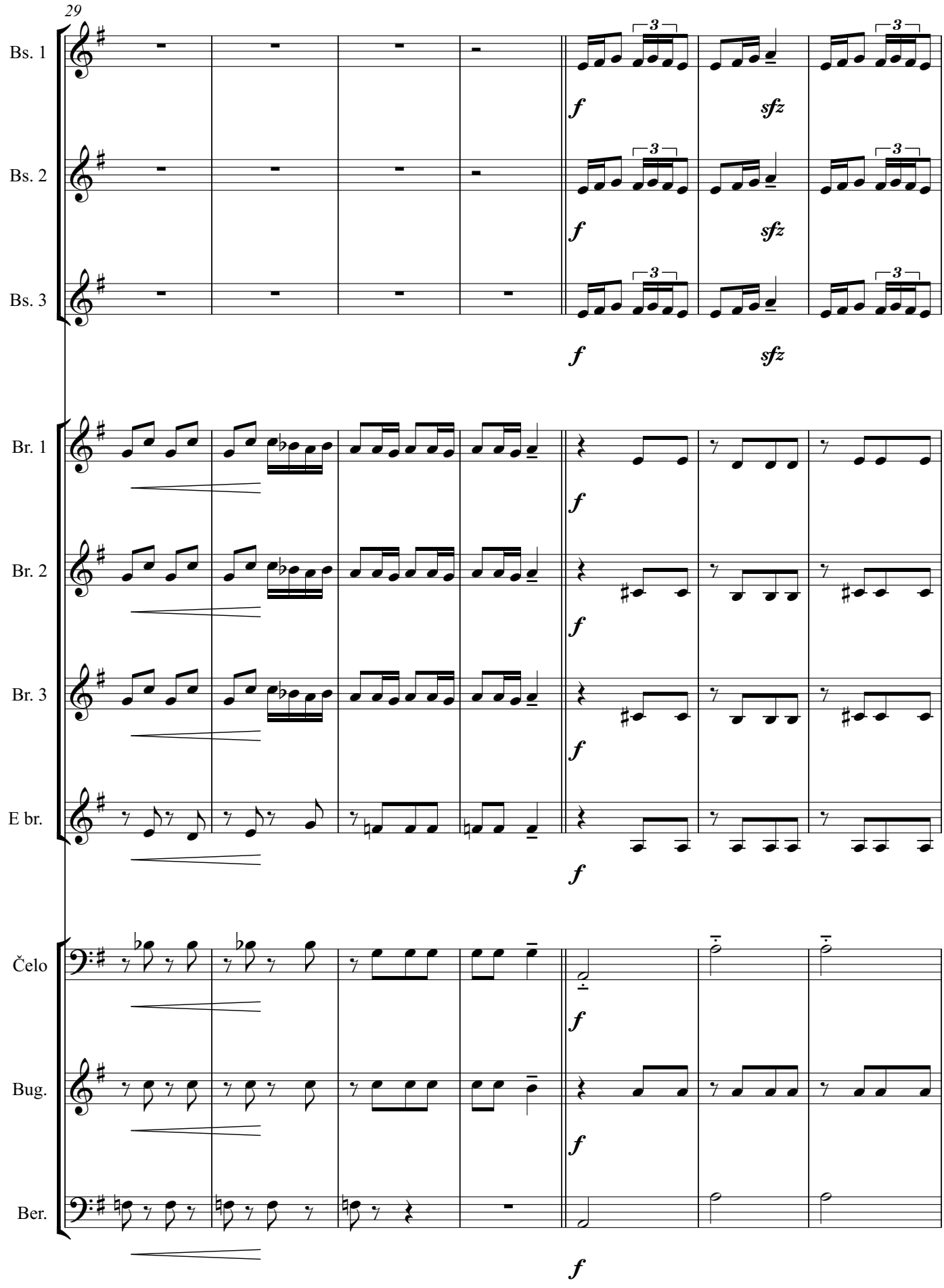
29
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f
sfz
3

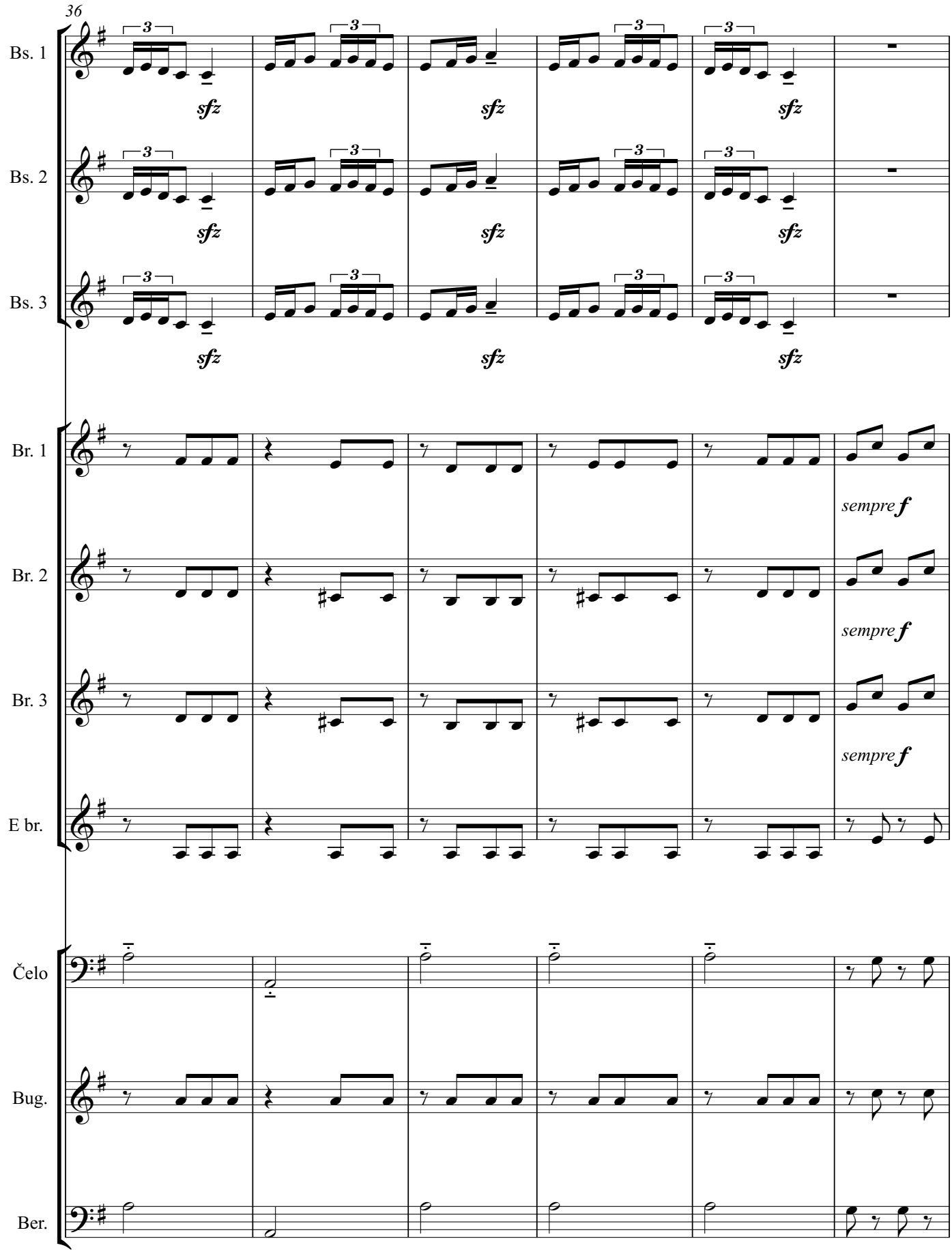
36
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
sfz
sempre f

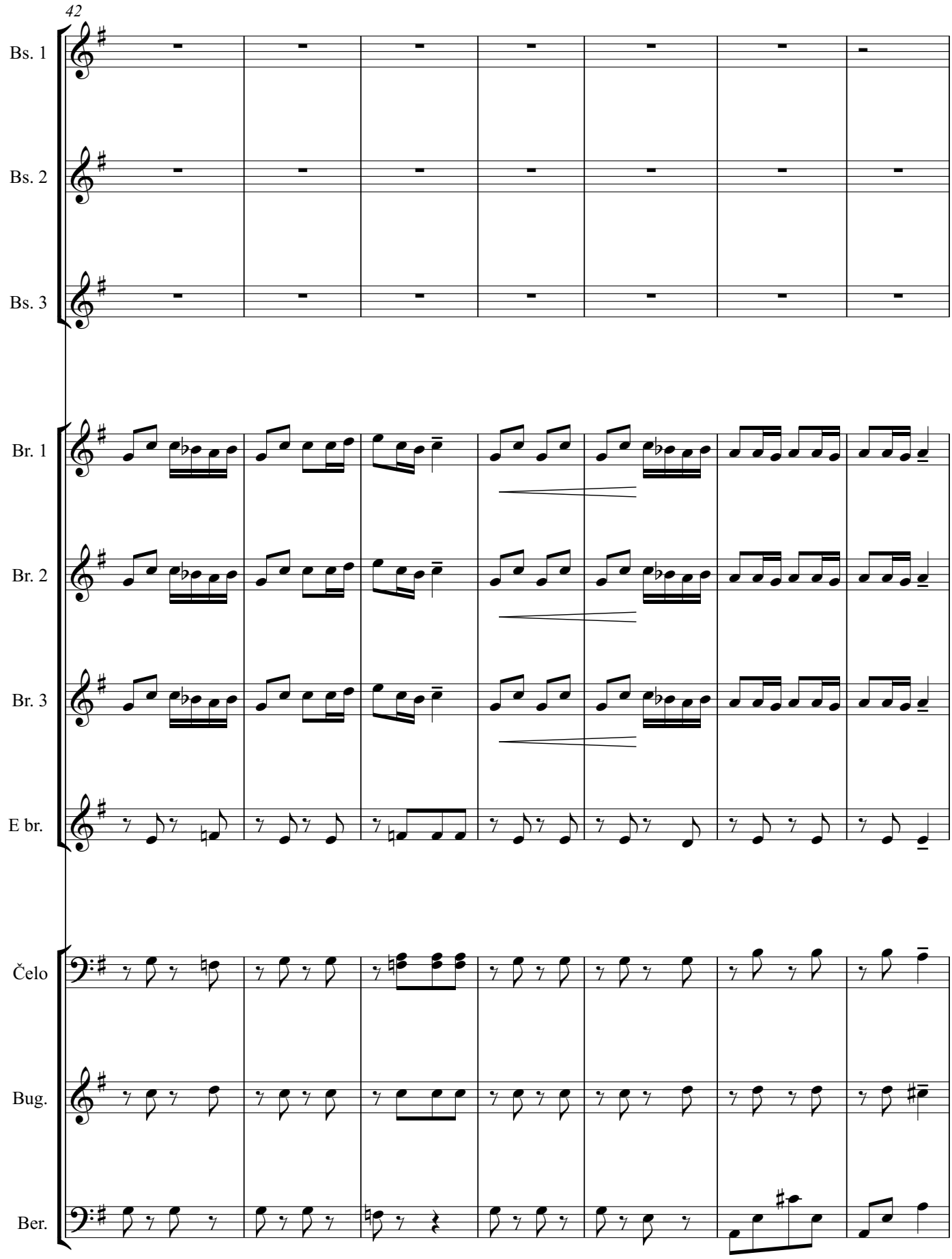
42
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

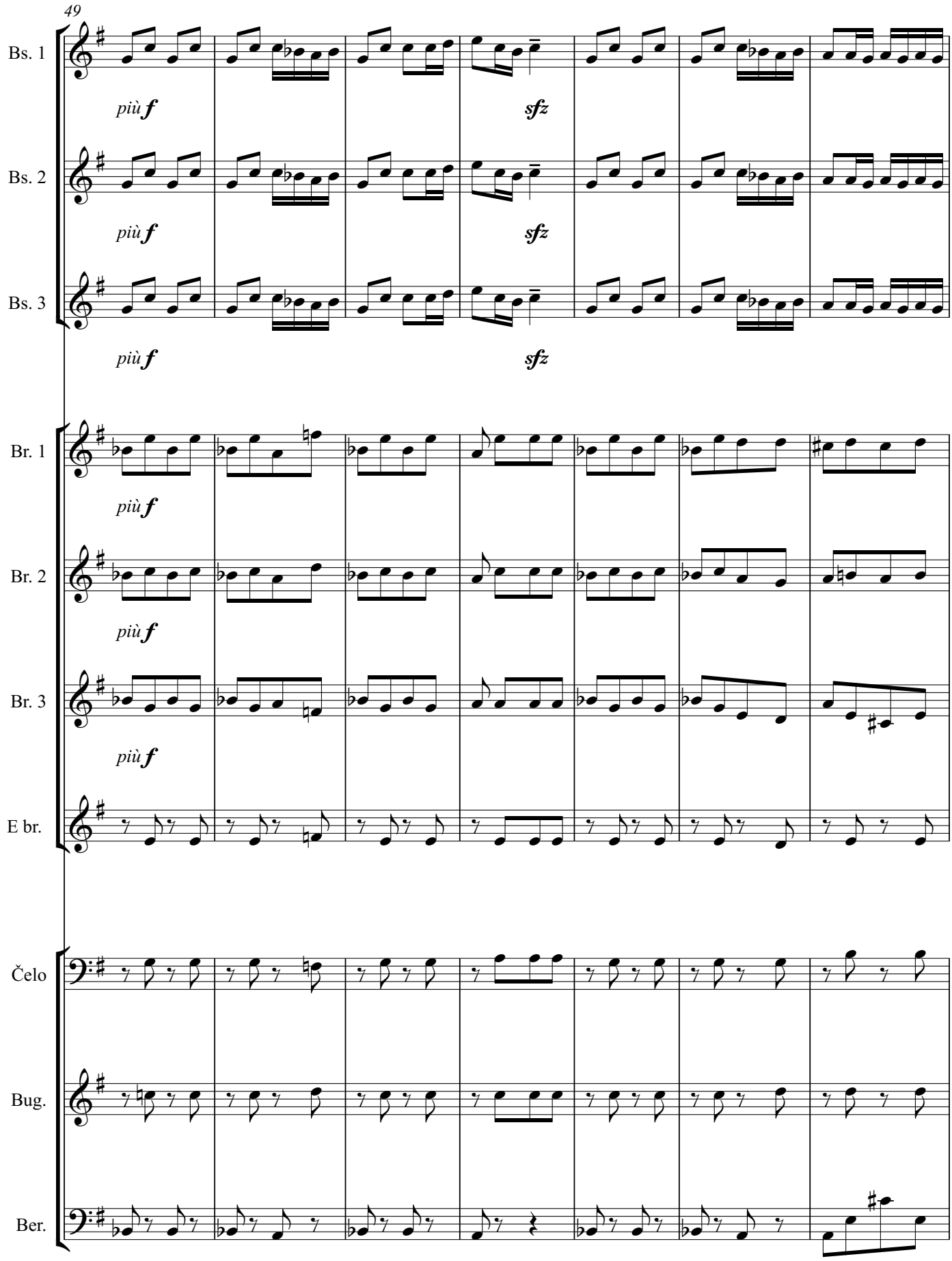
49
Bs. 1
più f
sfz
Bs. 2
più f
sfz
Bs. 3
più f
sfz
Br. 1
più f
Br. 2
più f
Br. 3
più f
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

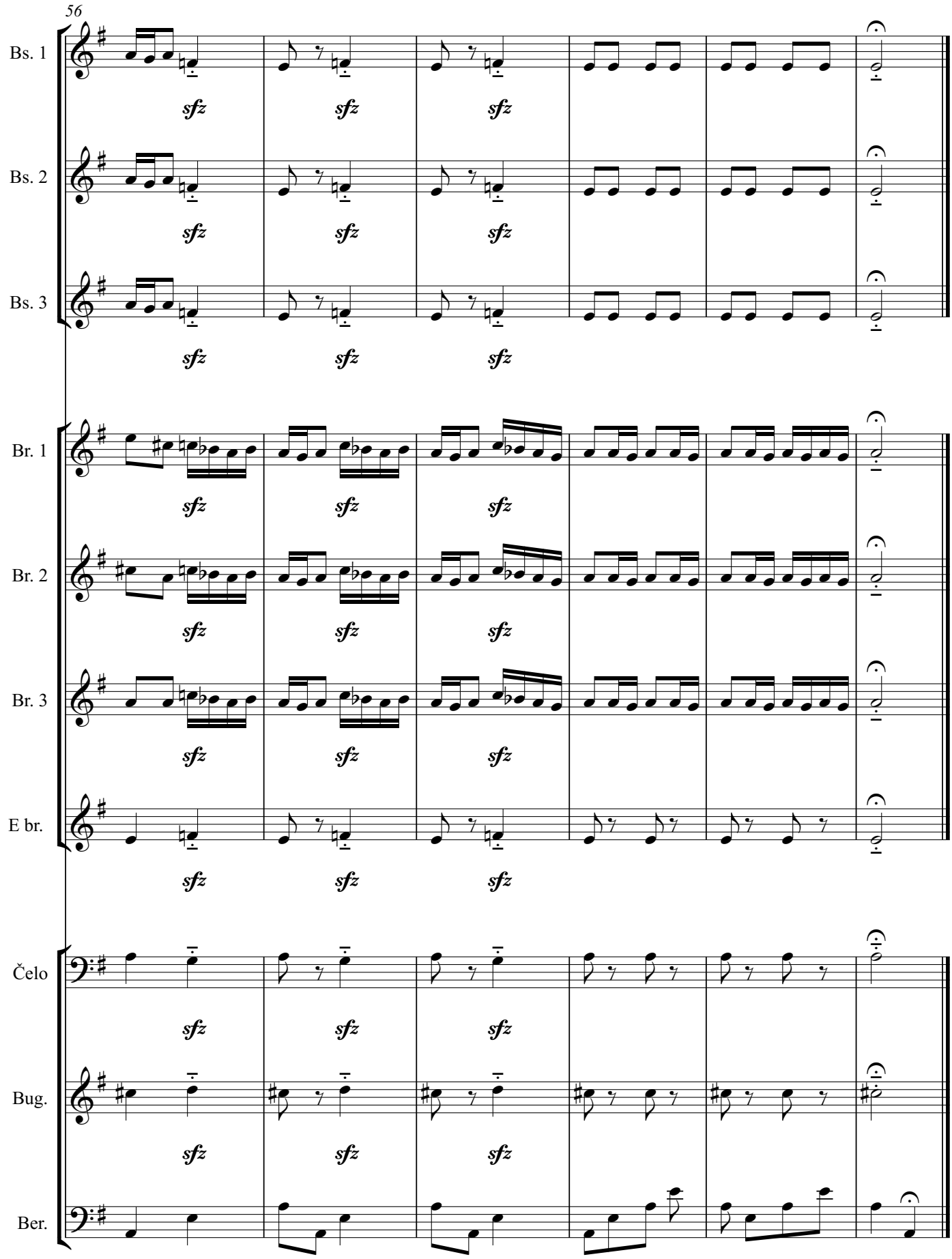
56
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
sfz

4. BUGARSKI PLESOVI

Šest plesova u bugarskom ritmu nalaze se u zbirci klavirskih komada „Mikrokosmos“, koja se sastoji od 153 klavirska komada, podijeljenih u šest dijelova. „Mikrokosmos“ je serija od šest svezaka klavirskih skladbi sastavljenih između 1926. godine i 1939. godine za podučavanje Bartokova sina Petera. Kompozicije postaju progresivno teške, a završavaju s dva sveska glazbe namijenjene za profesionalnu izvedbu.

Sva djela u „Mikrokosmosu“ odražavaju Bartokovu ljubav prema tradicionalnoj glazbi i suvremenim i klasičnim ritmovima i harmonijama. Djela iz „Mikrokosmosa“ i danas se često koriste u nastavi, ali pojavljuju se nerijetko i na programima profesionalnih pijanista.

„Šest plesova u bugarskom ritmu“ posljednji je niz djela u završnoj knjizi Bartokovog Mikrokosmosa. Plesovi se temelje na različitim nepravilnim ritmovima koji su uobičajeni u bugarskoj tradicionalnoj glazbi. Zbog načina Bartokova skladanja plesova u bugarskom ritmu, zvuk koji se čuje iz Bartokovih kompozicija vrlo je čudan onima koji su navikli slušati klasičnu glazbu poput Bacha i Mozarta. Svakom plesu Bartok je dao jedinstven ritamski uzorak kako bi svakom dijelu dao prepoznatljiv karakter. Svi su stavci izuzetno energični i objedinjeni kroz kreativnu upotrebu kromatske linije koja se pojavljuje u svakom dijelu, po čemu se čini da svi stavci liče jedan na drugoga.[3]

[3] preuzeto 29.5.2020. s https://www.google.com/search?q=google+translate&oq=google+translate&aqs=chrome..69i57j0l6j69i64.3870j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8

4.1. SIX DANCES IN BULGARIAN RHYTHM I
(Šest plesova u bugarskom ritmu I)

Prvi ples ima dijelove koji su sporiji, što omogućava više vremena za razmišljanje. Cijeli stavak pisan je u mjeri 9/8. Na početku imamo nježno, ali energično uvođenje teme koja se kasnije razvija. U drugoj varijaciji vraćamo se mirnoj i promišljenoj temi s temeljnim osjećajem za smjer i snažnom svrhom. Snažna svrha dolazi do izražaja u snažnoj i odlučnoj codi. U tamburaškoj partituri prvog stavka svi instrumenti tamburaškog orkestra naizmjenično donose temu i harmonijsku pratnju. Iako je bugarija instrument koji svira akorde i harmonijsku pratnju, u ovom stavku ona svira melodiju.

Six Dances in Bulgarian Rhythm I
(Šest plesova u bugarskom ritmu I)

Bela Bartok
Priredila: Matea Fadiga

♪=330

Bisernica 1
Bisernica 2
Bisernica 3
Brač 1
Brač 2
Brač 3
E brač
Čelo
Bugarija
Berde

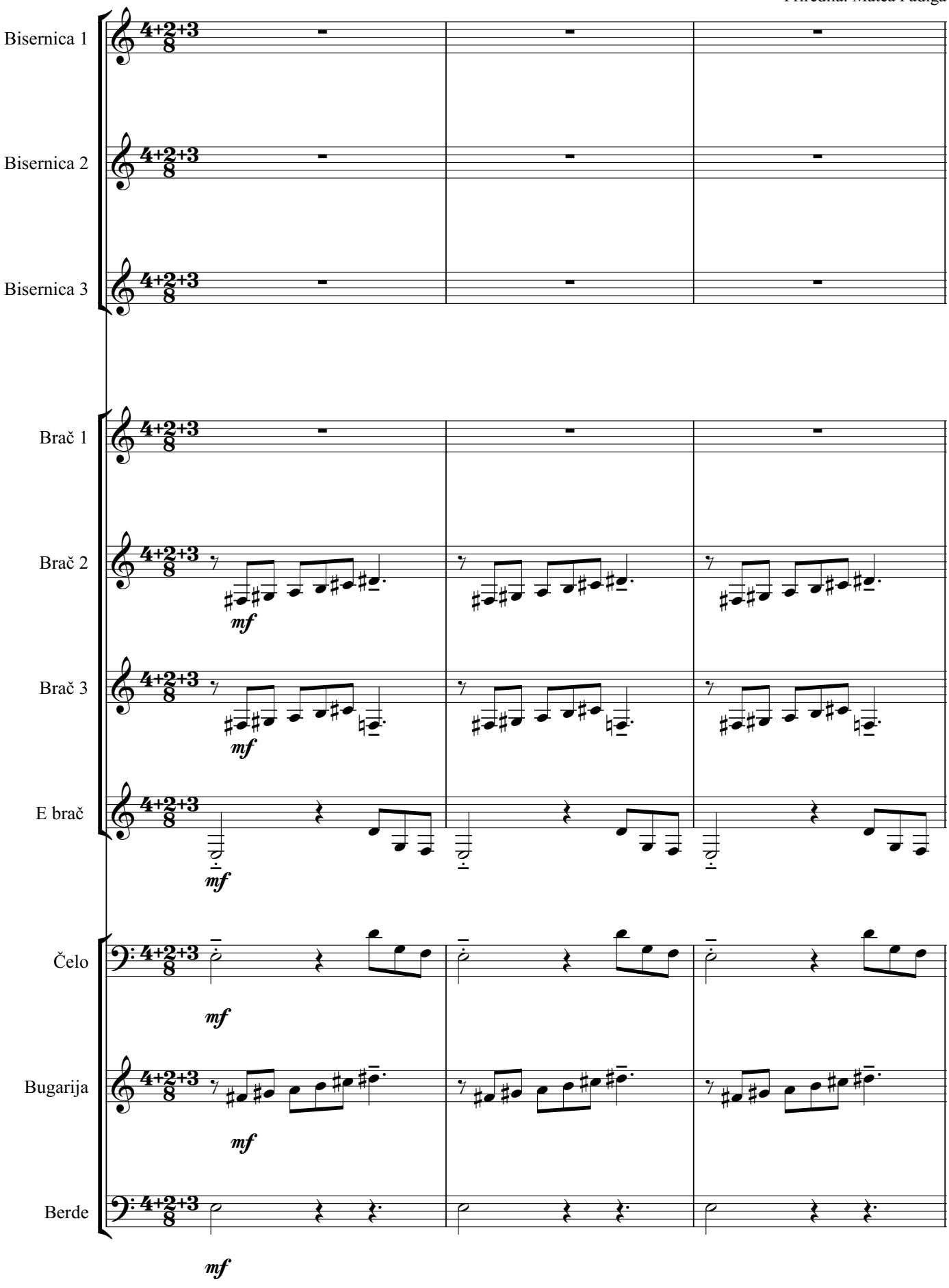

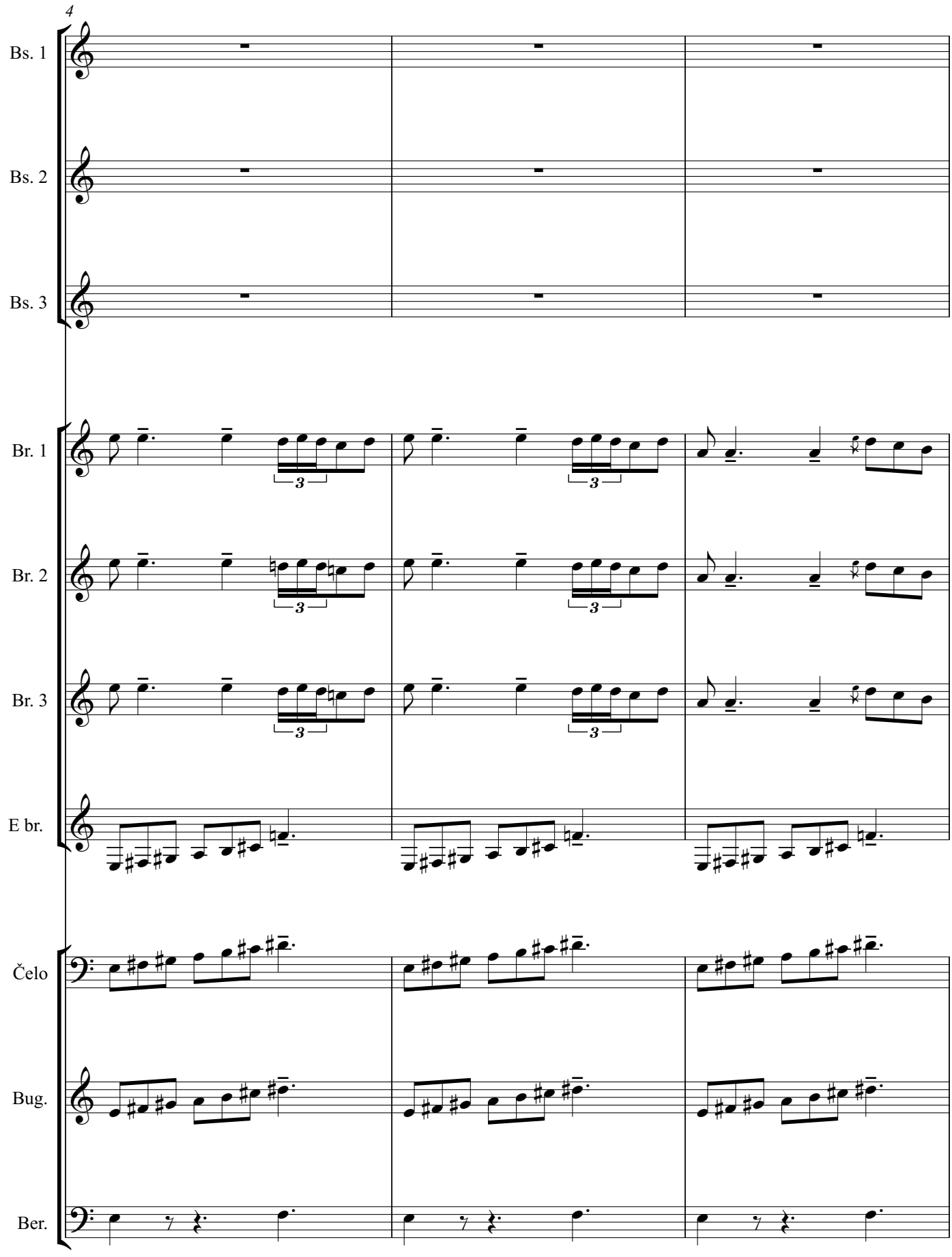
4
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

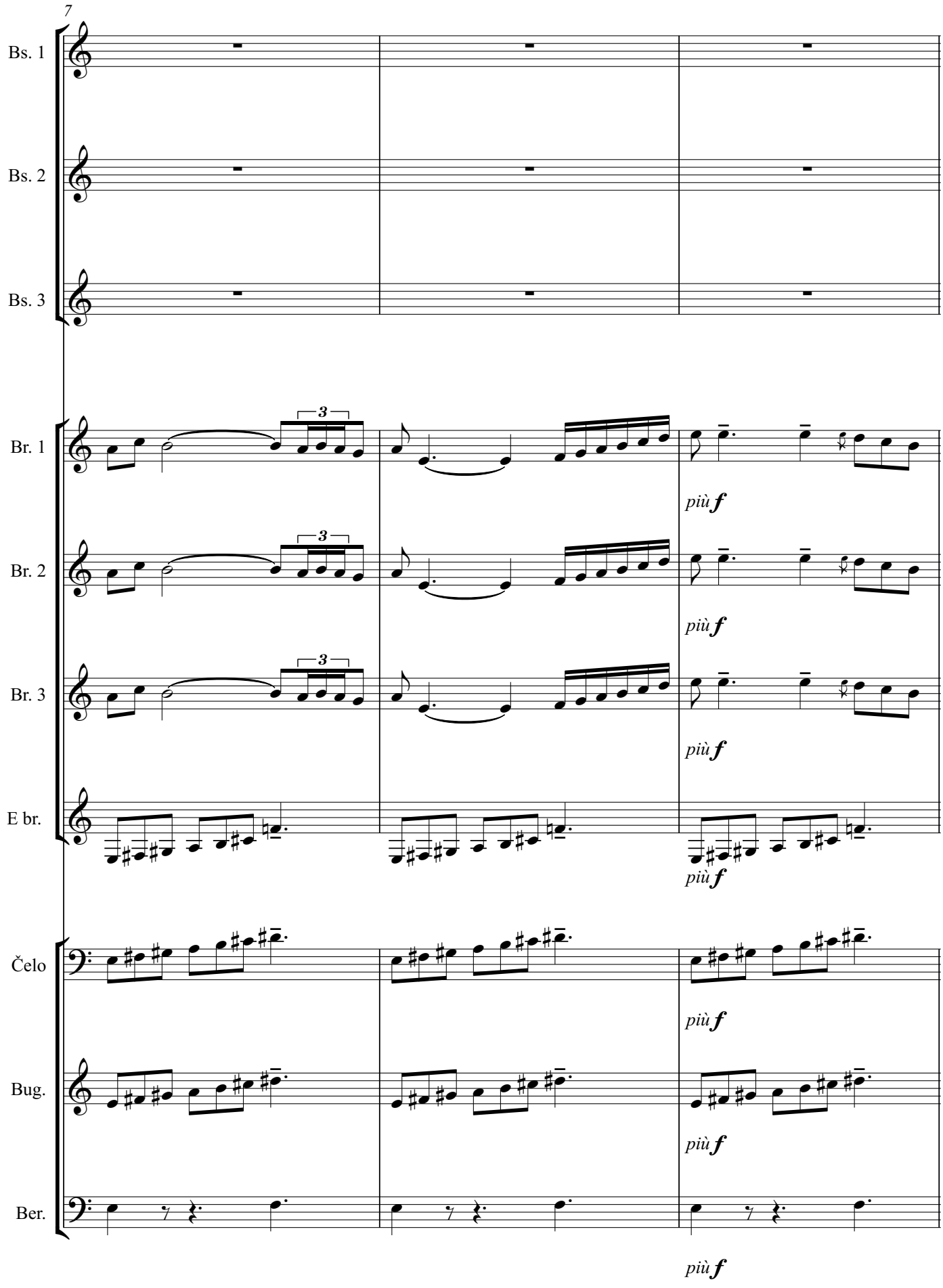
7
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
3
più f

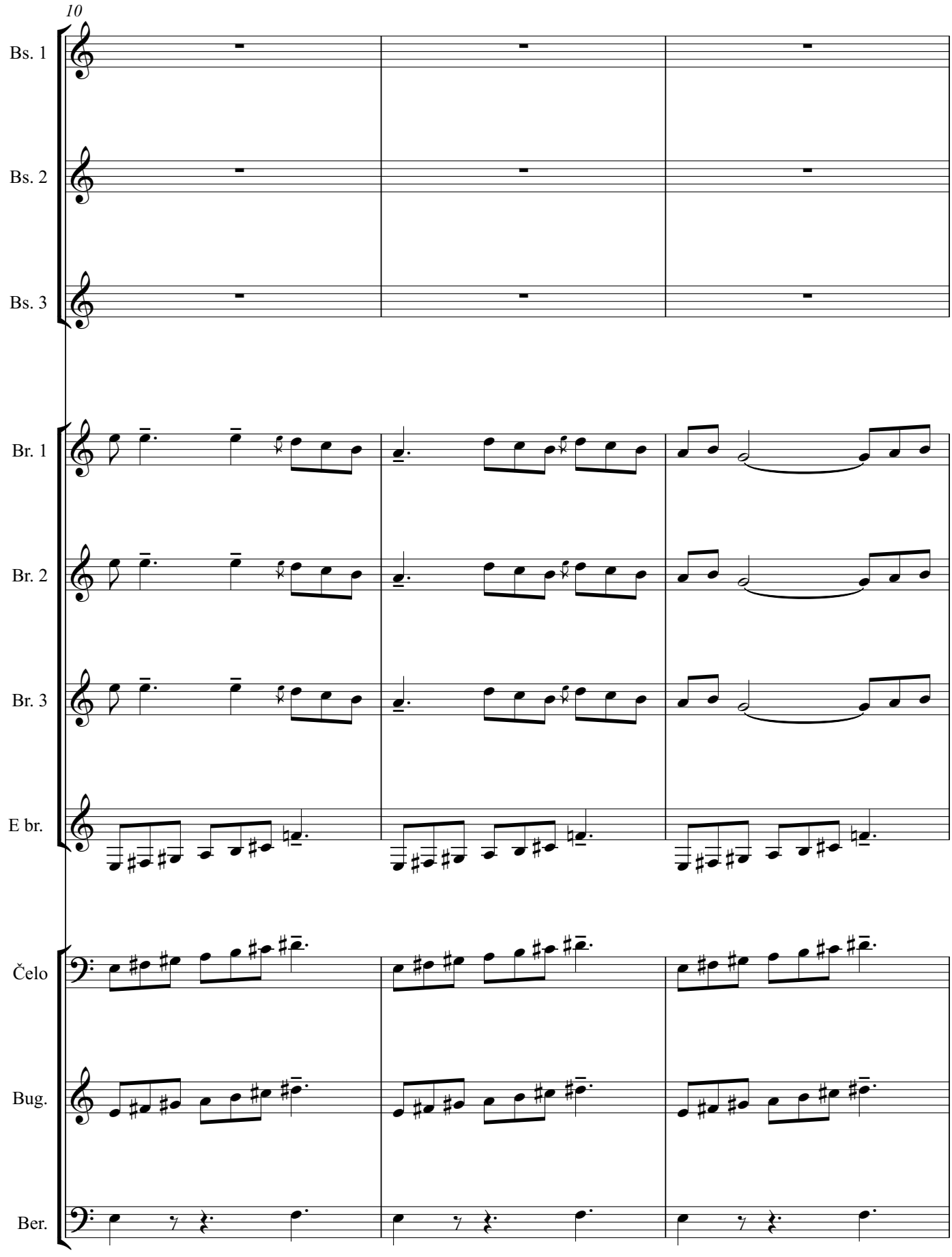
10
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

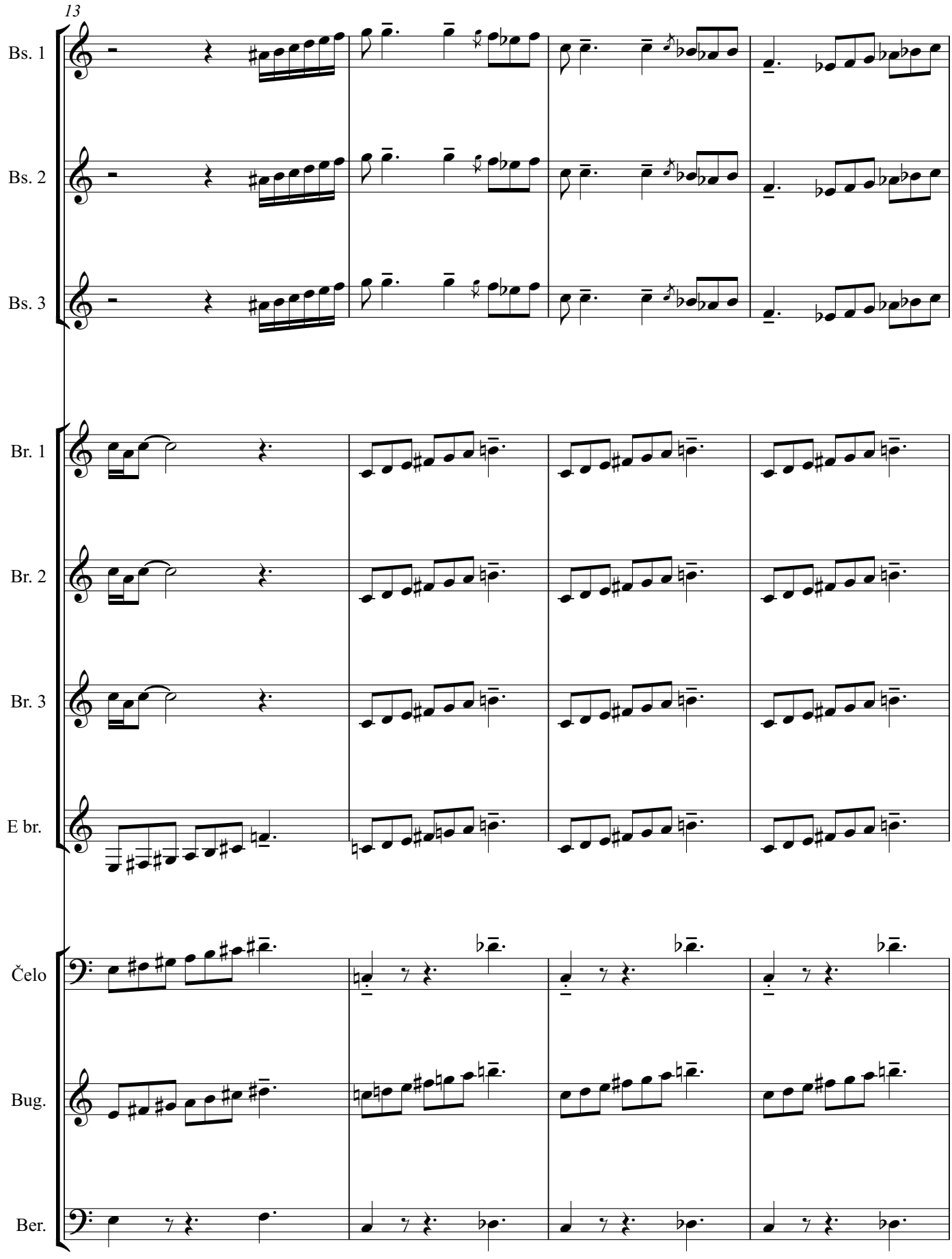
13
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

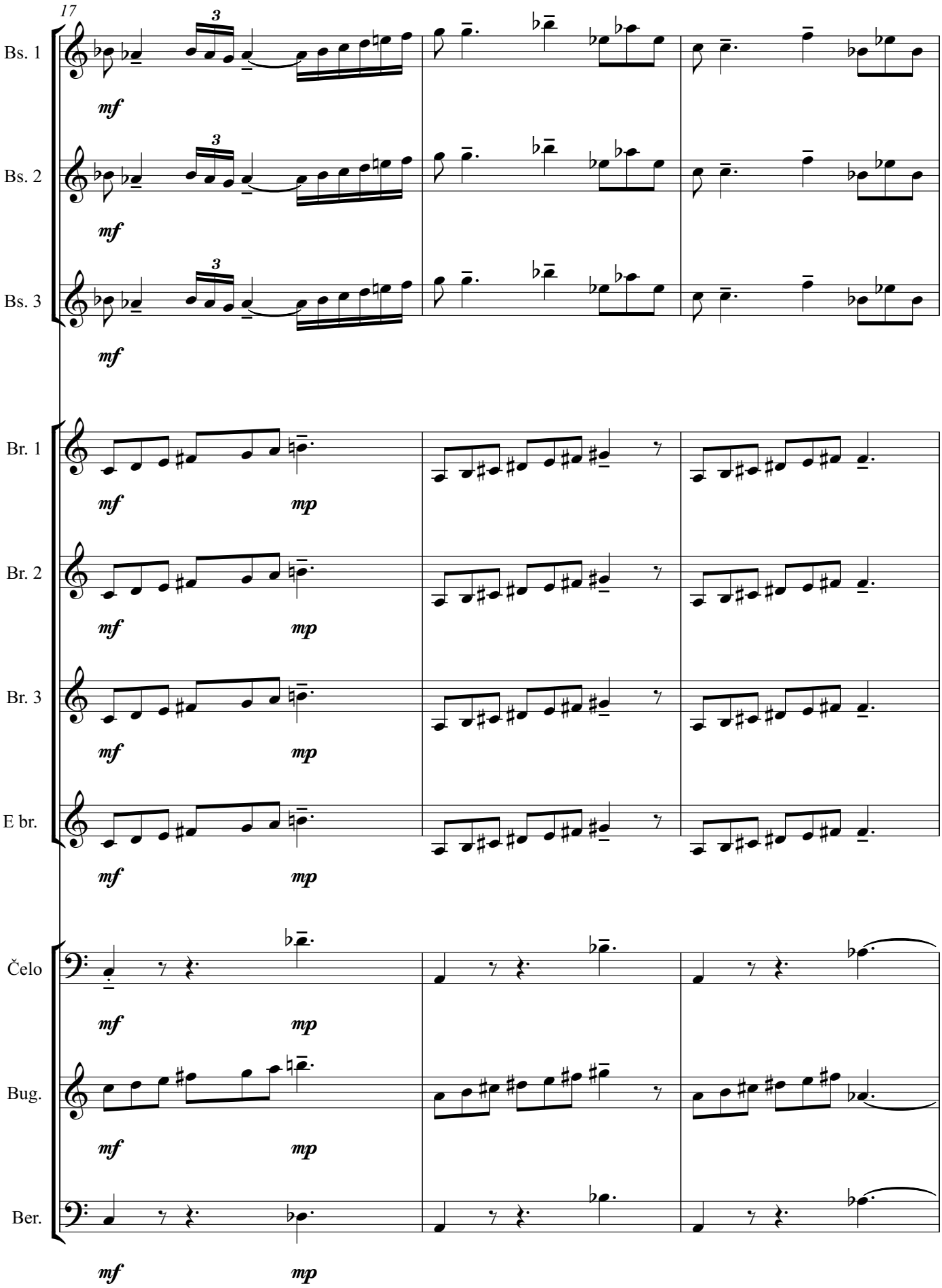
17
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mf
mp

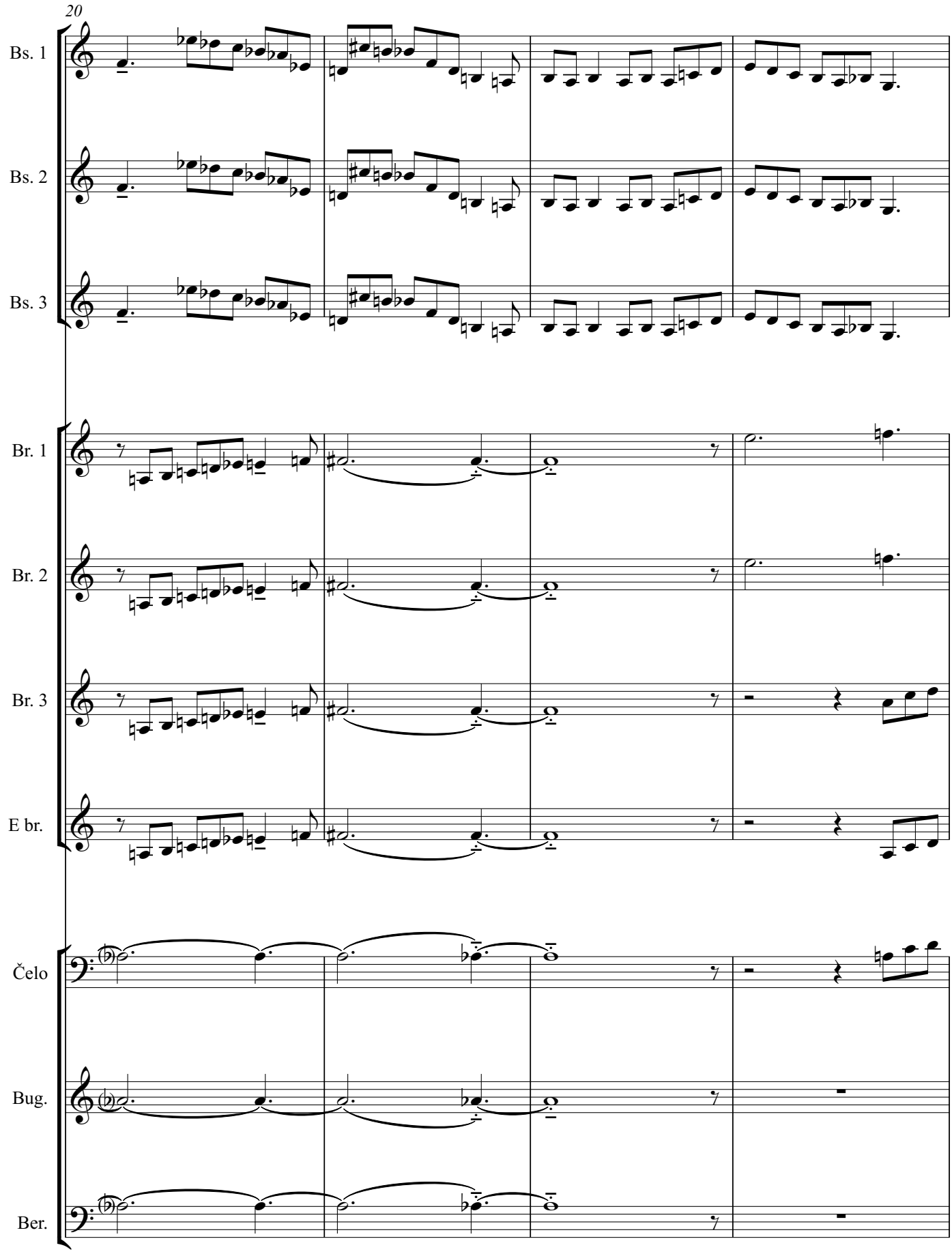
20
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

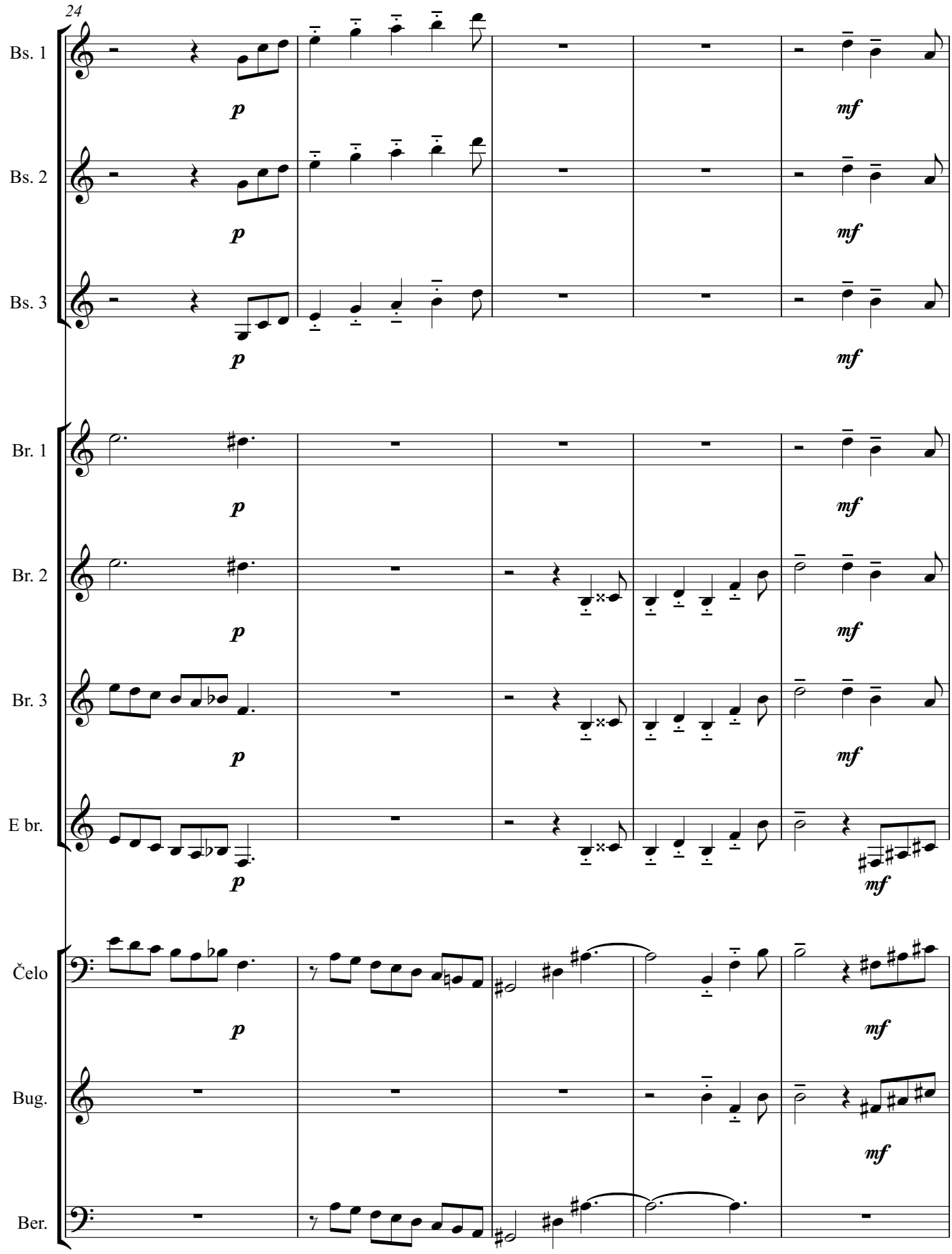
24
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
p
mf

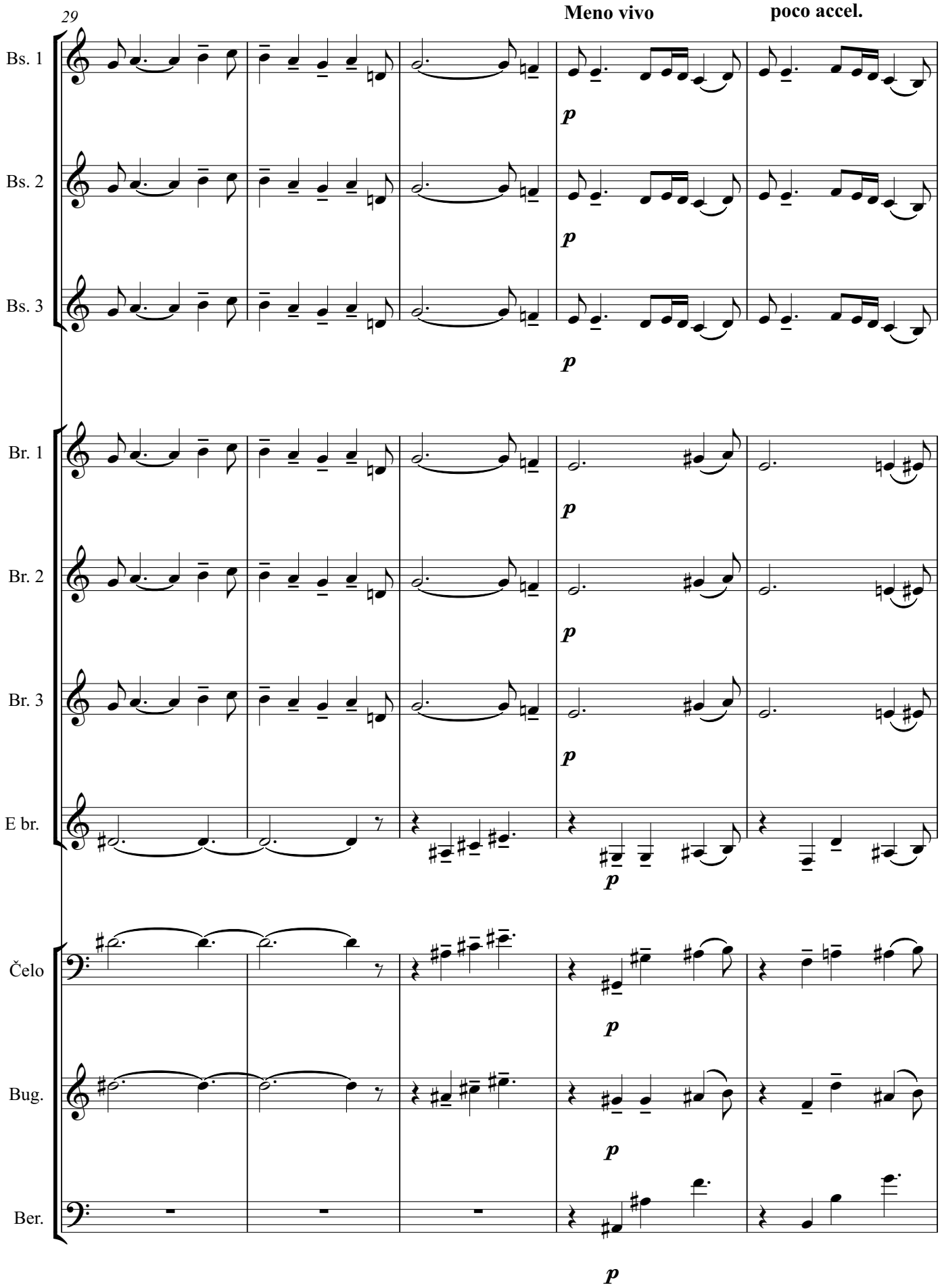
29
Meno vivo
poco accel.
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
p

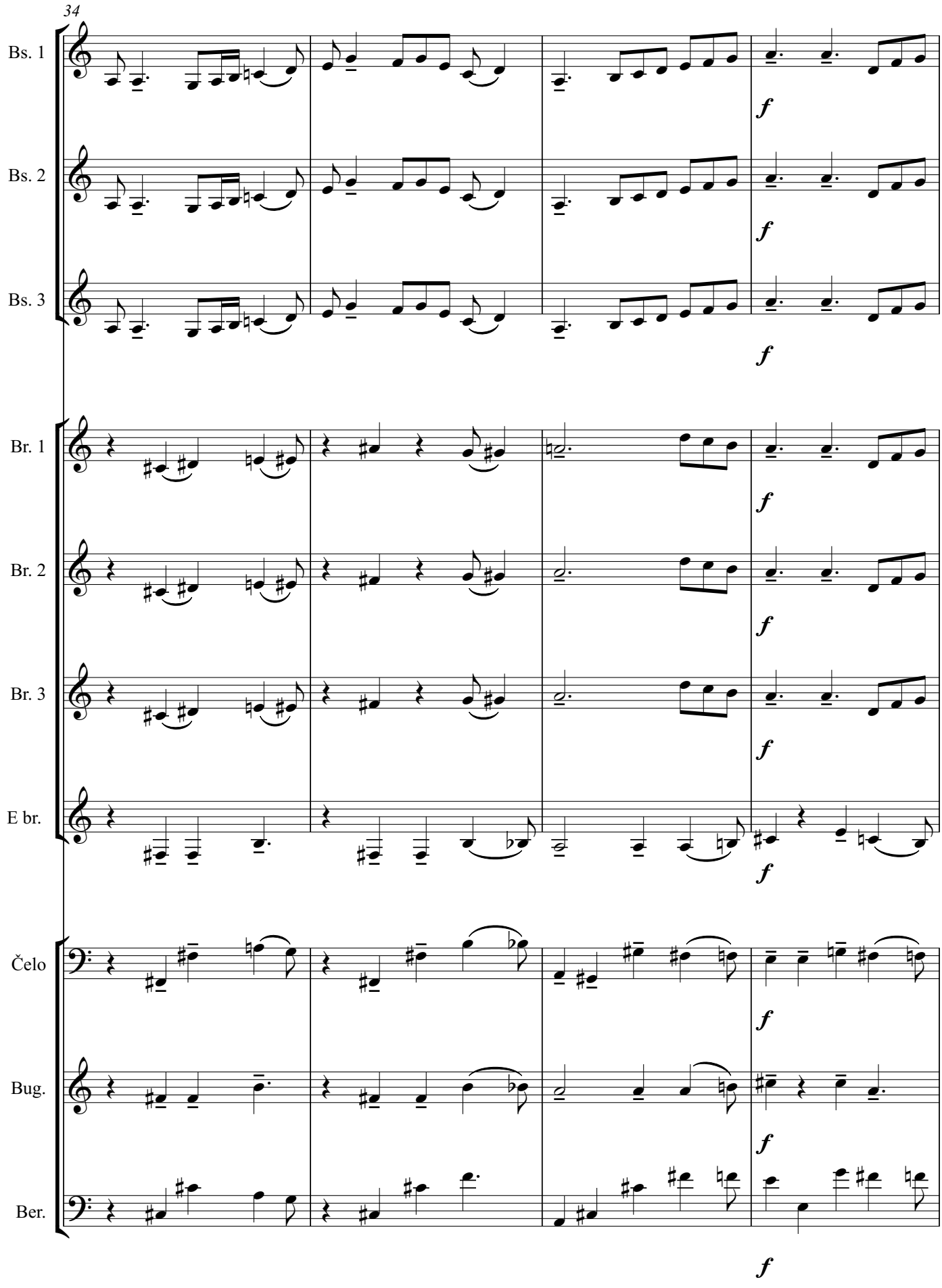
34
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f

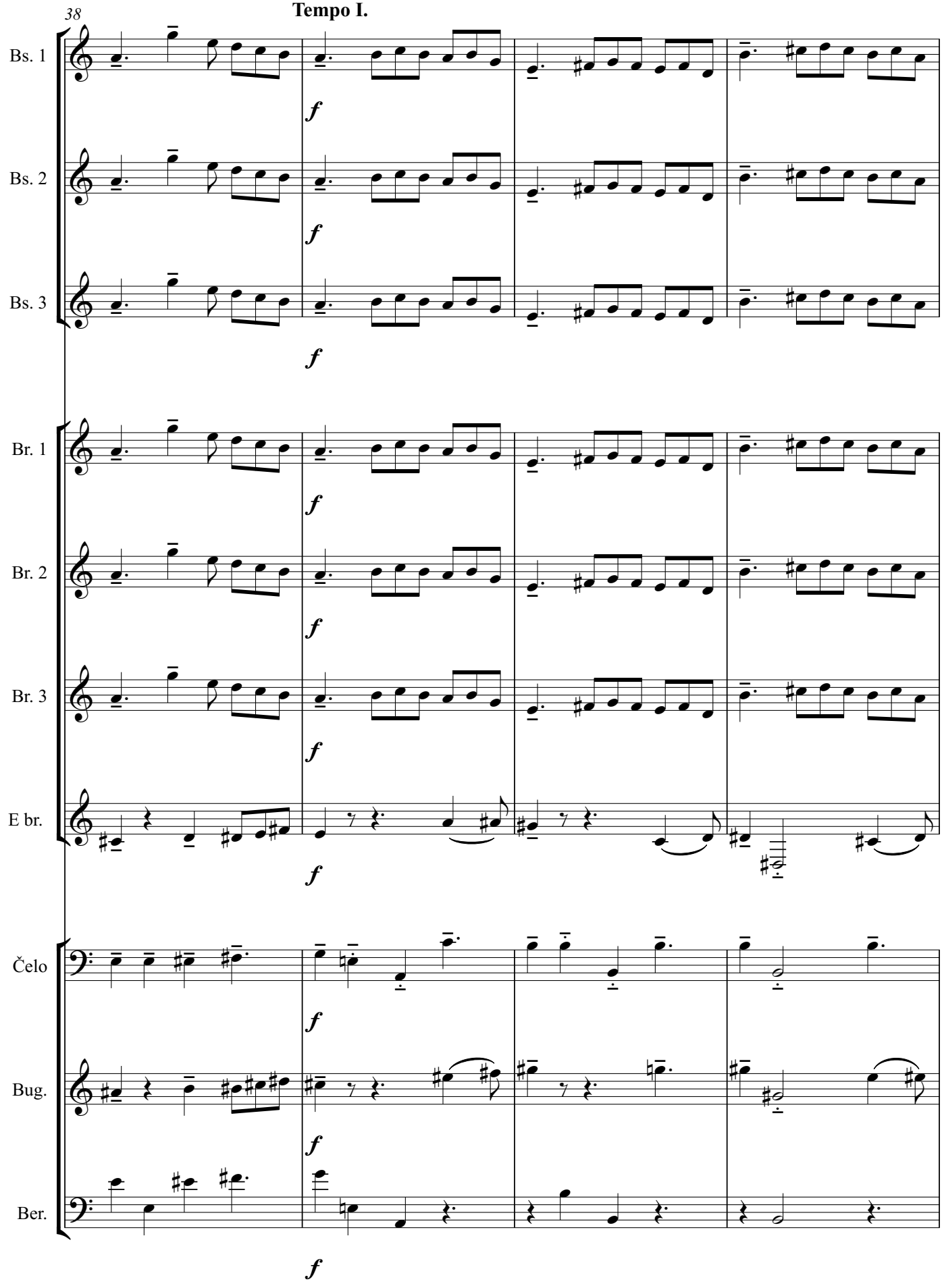
38
Tempo I.
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f

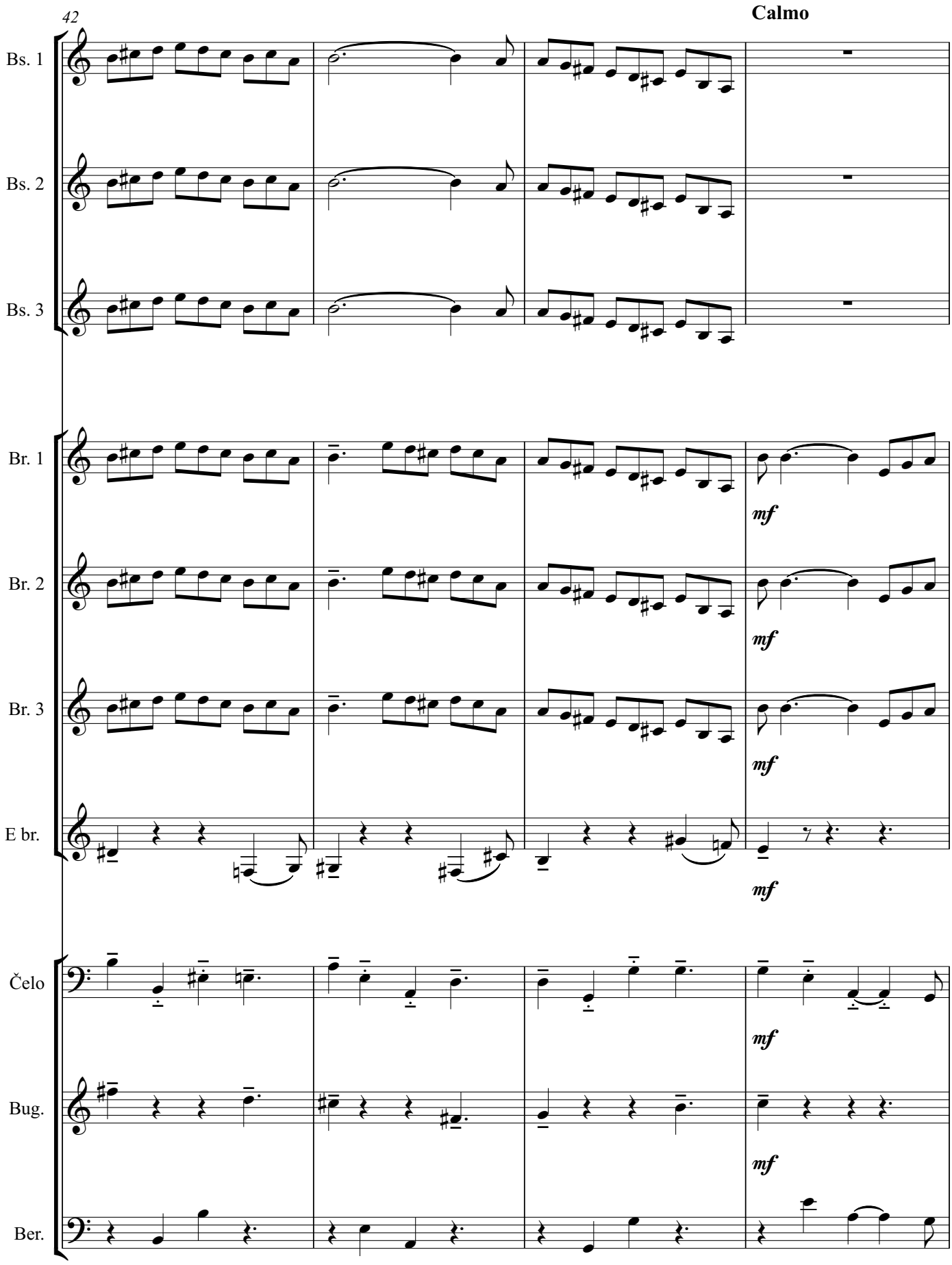
42
Calmo
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mf

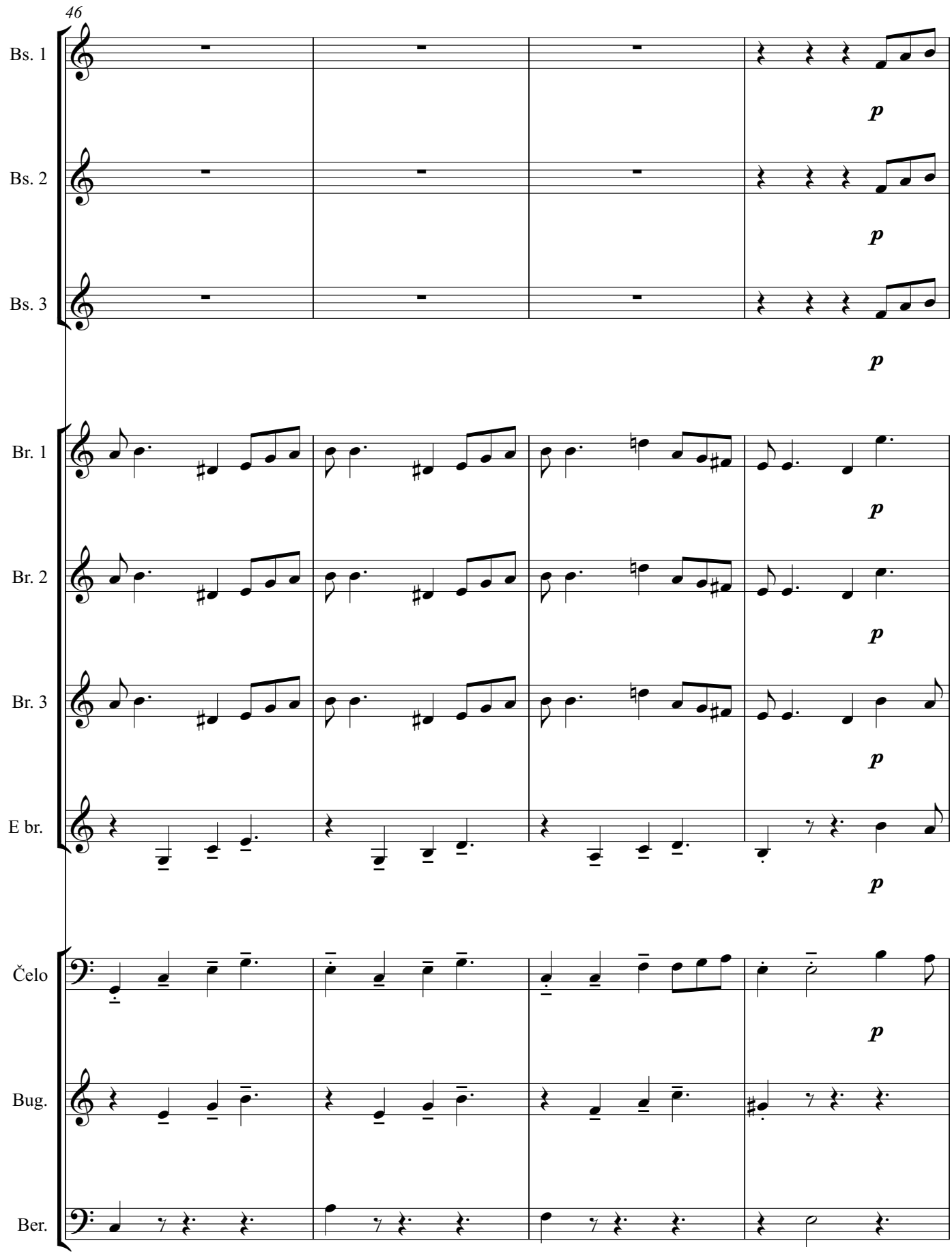
46
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
p

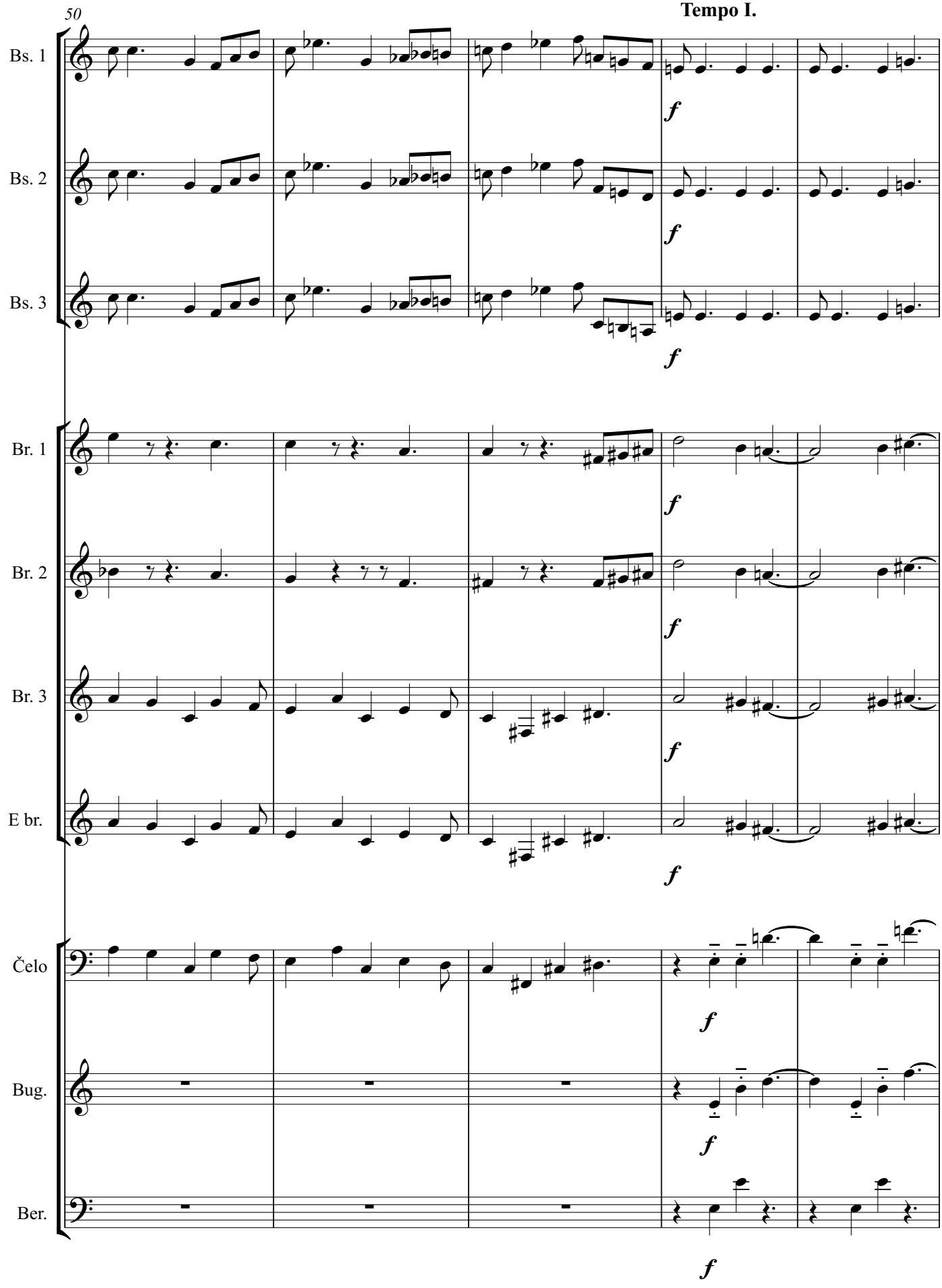
50
Tempo I.
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f

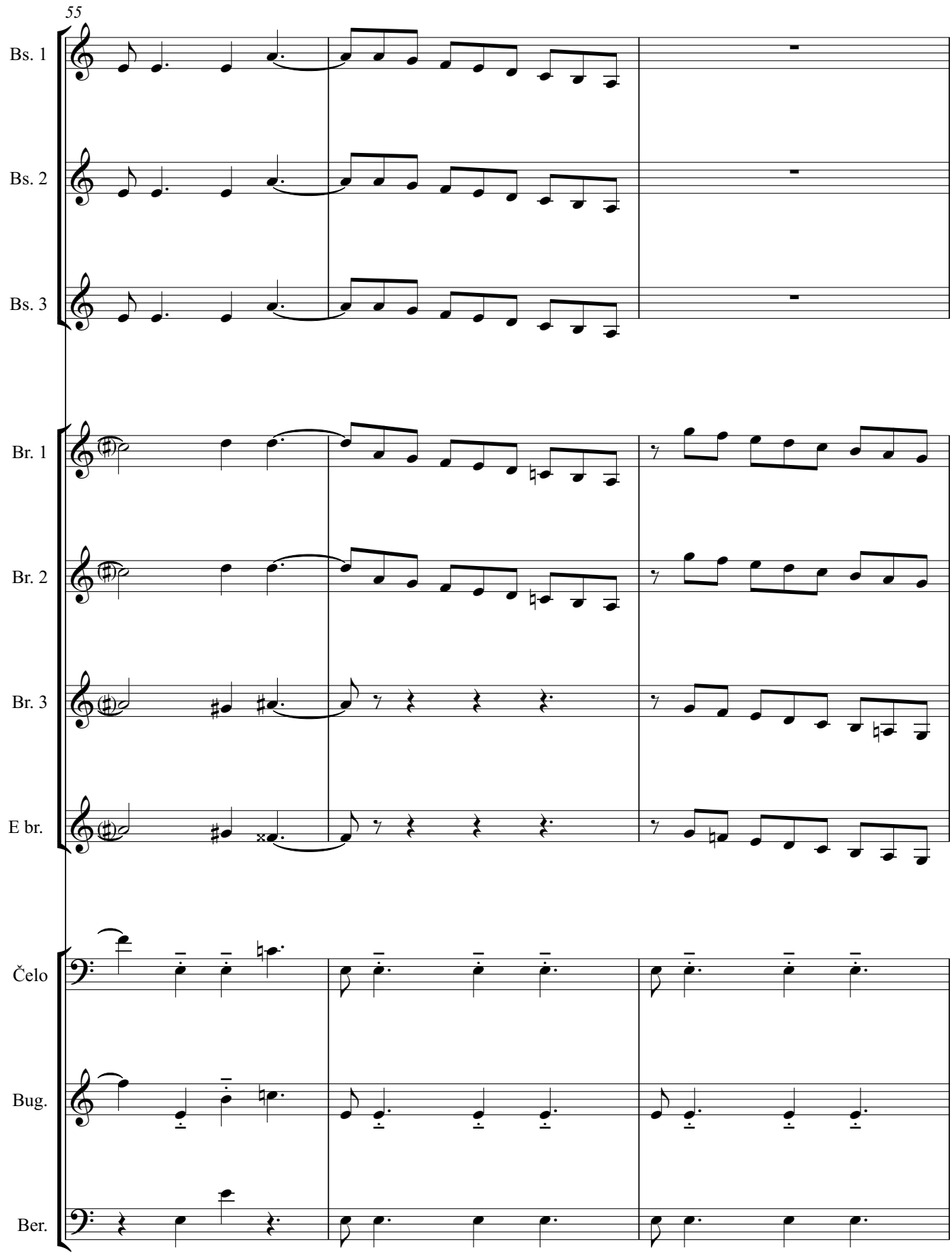
55
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

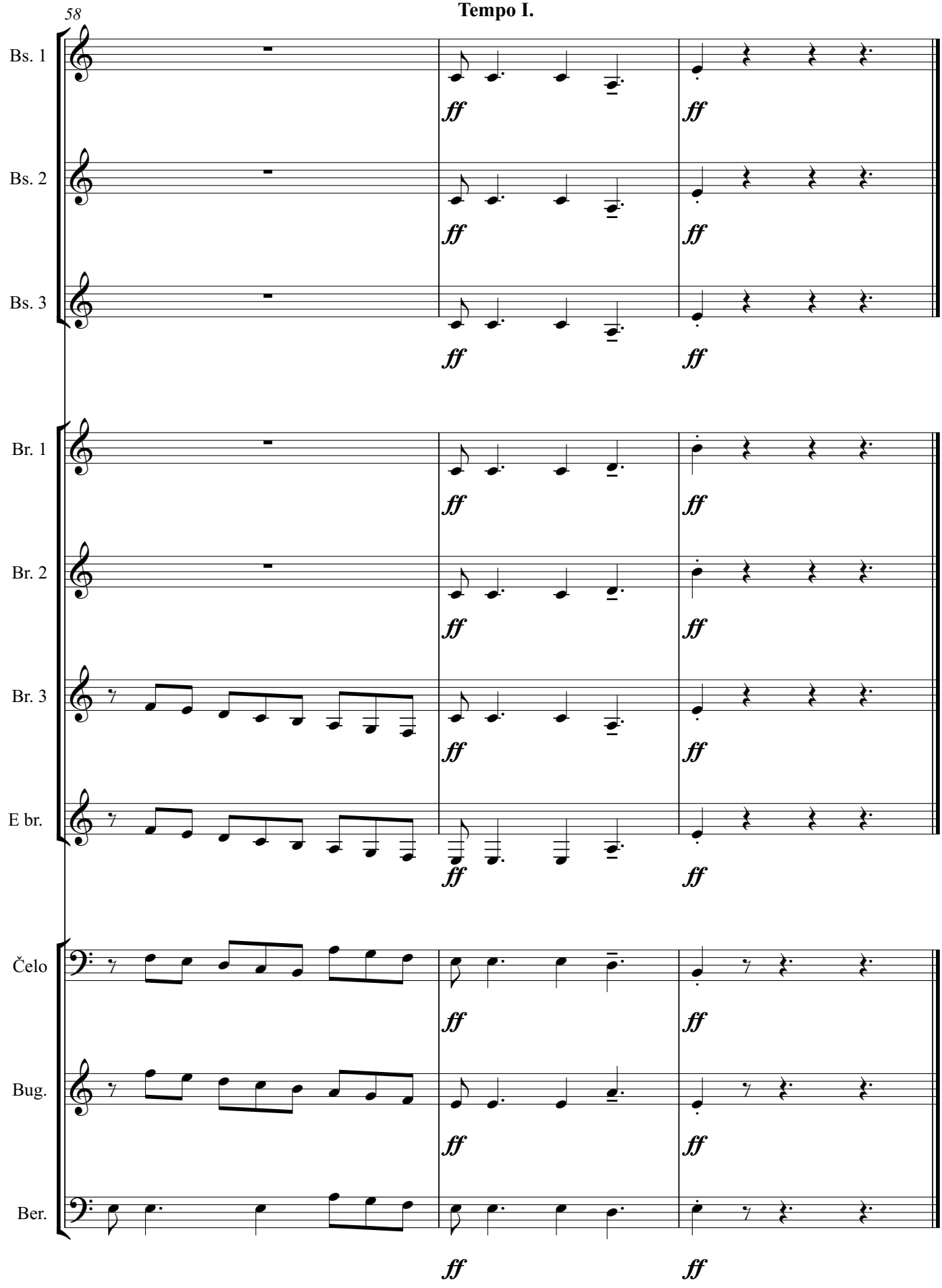
58
Tempo I.
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
ff

4.2. SIX DANCES IN BULGARIAN RHYTHM II
(Šest plesova u bugarskom ritmu II)

Drugi stavak karakterno je smireniji od prvog stavka. Pokretljiv je, a tempo je umjeren, u mjeri 7/8. U prva tri takta Bartok uvodi slušatelje u temeljni i nepravilan ritam plesa. Kasnije se razvija melodija koja podsjeća na neke dijelove prvog plesa, a stavak završava plesnim ritmom koji odmiče. U tamburaškoj partituri ovaj stavak sviraju svi instrumenti tamburaškog orkestra koji naizmjenično donose i melodiju i sviraju ritamsku i harmonijsku pratnju. Bugarija kao i u prvom stavku ovdje svira melodijsku liniju.

Six Dances in Bulgarian Rhythm II
(Šest plesova u bugarskom ritmu II)

Bela Bartok
Priredila: Matea Fadiga

♩. = 60

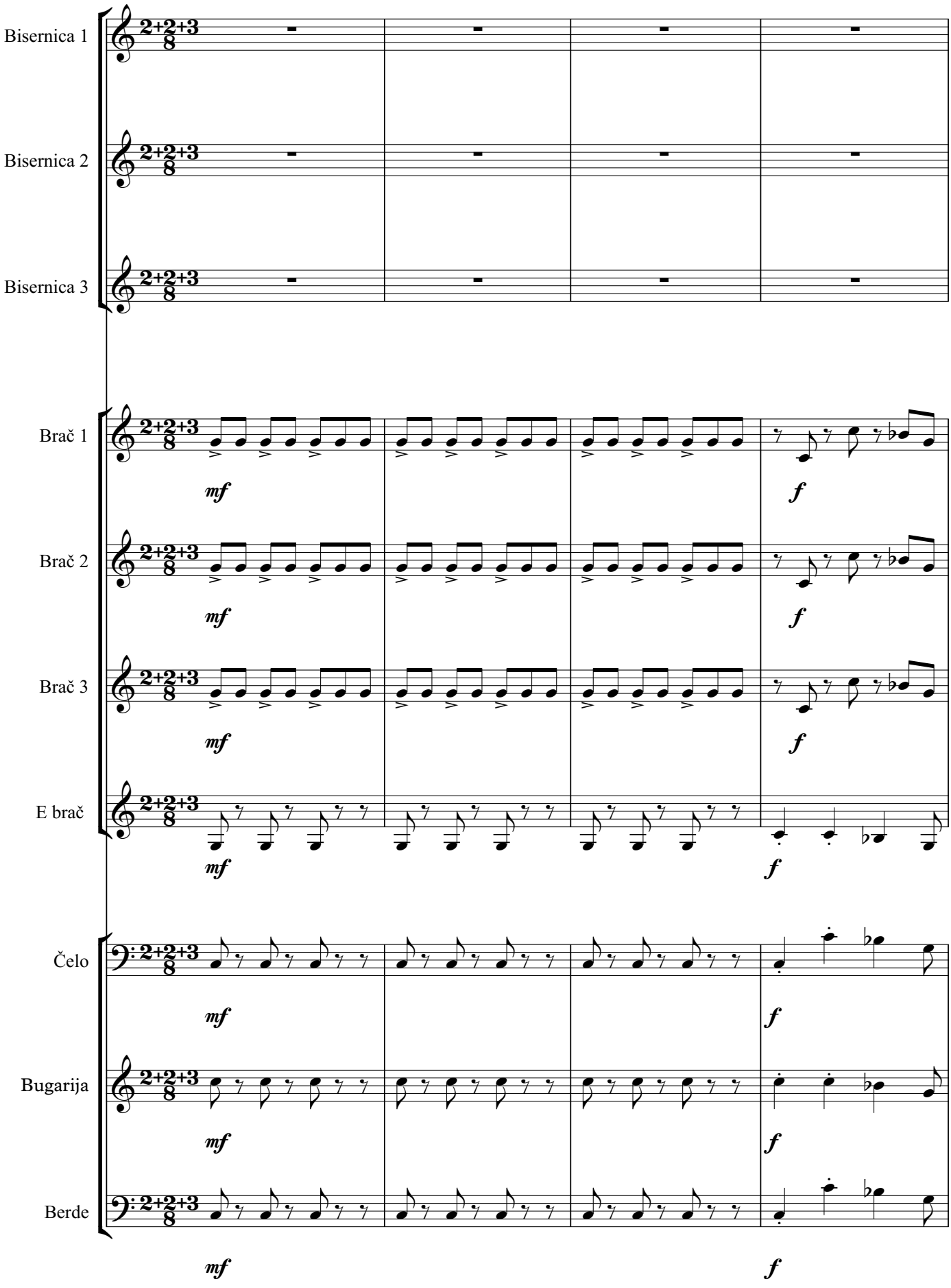

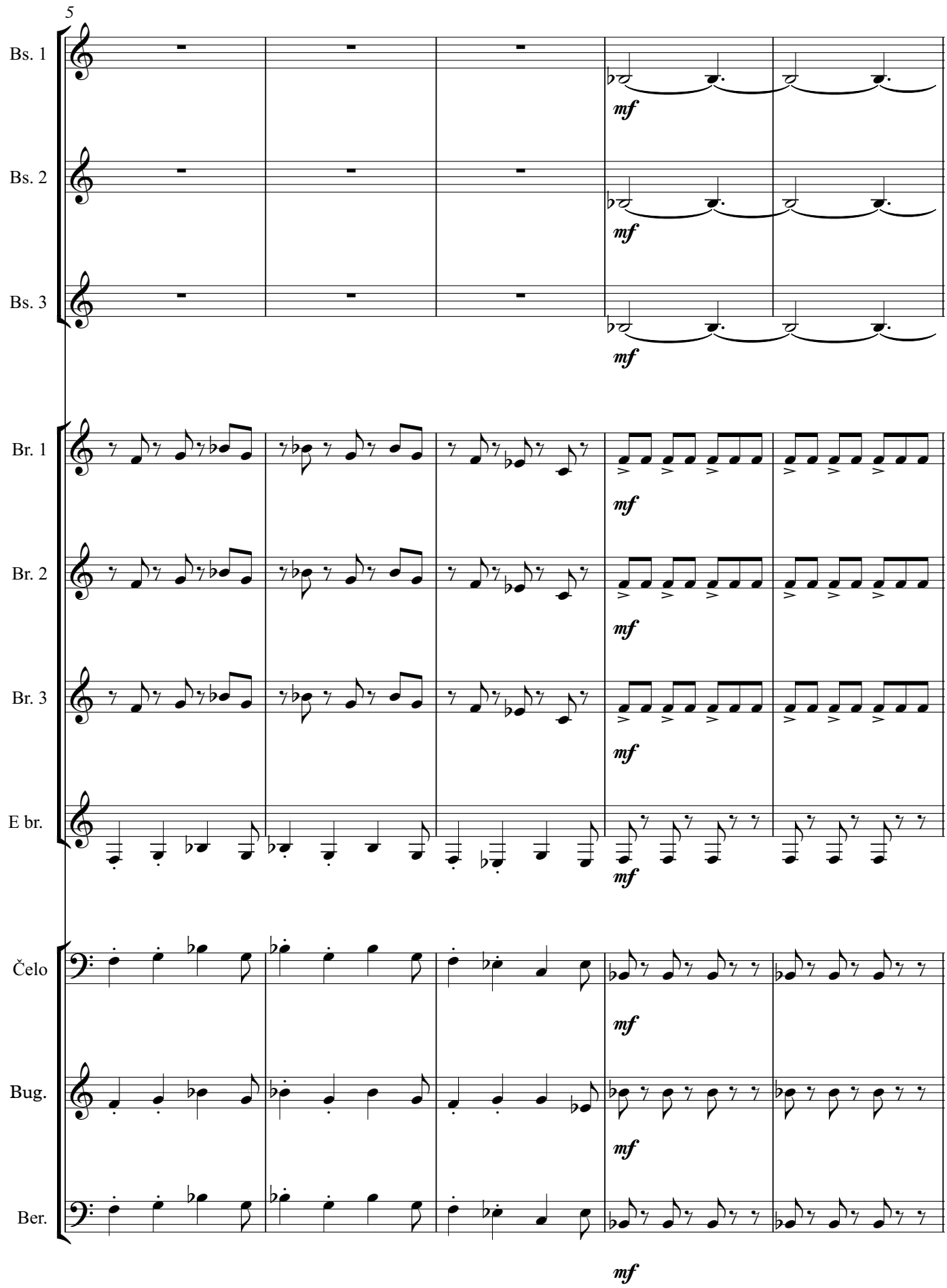
5
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mf

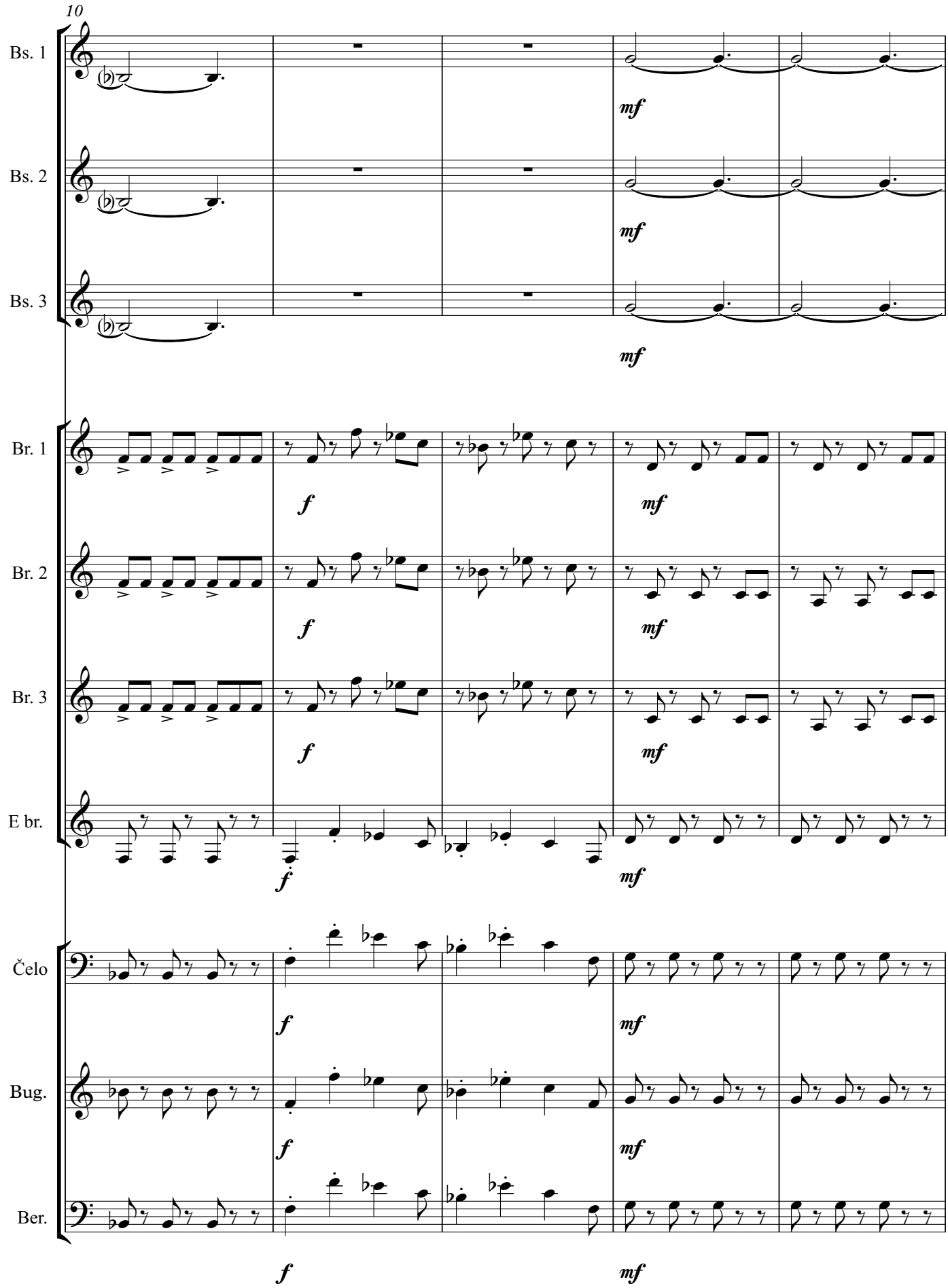
10
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mf
f

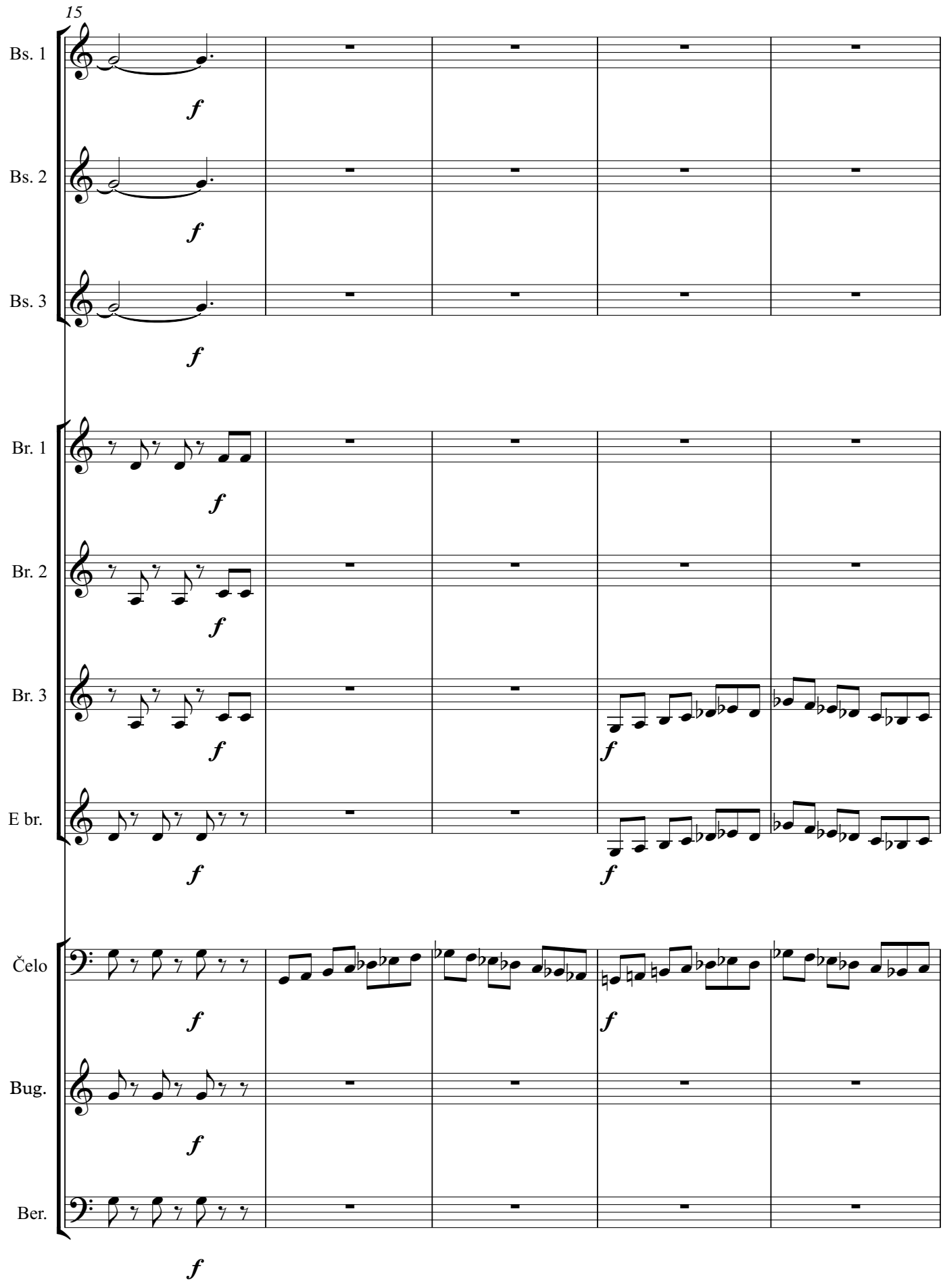
15
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f

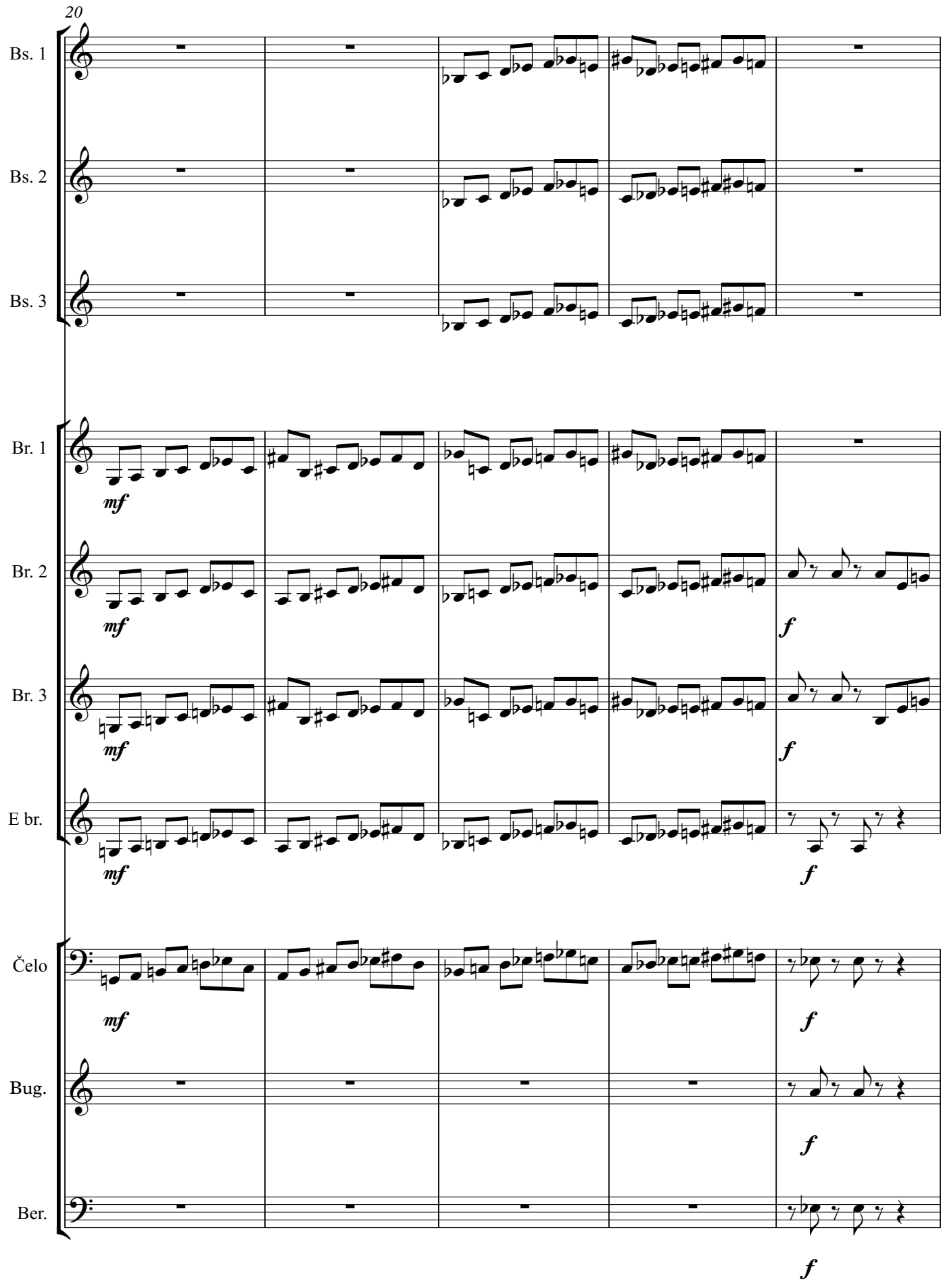
20
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mf
f

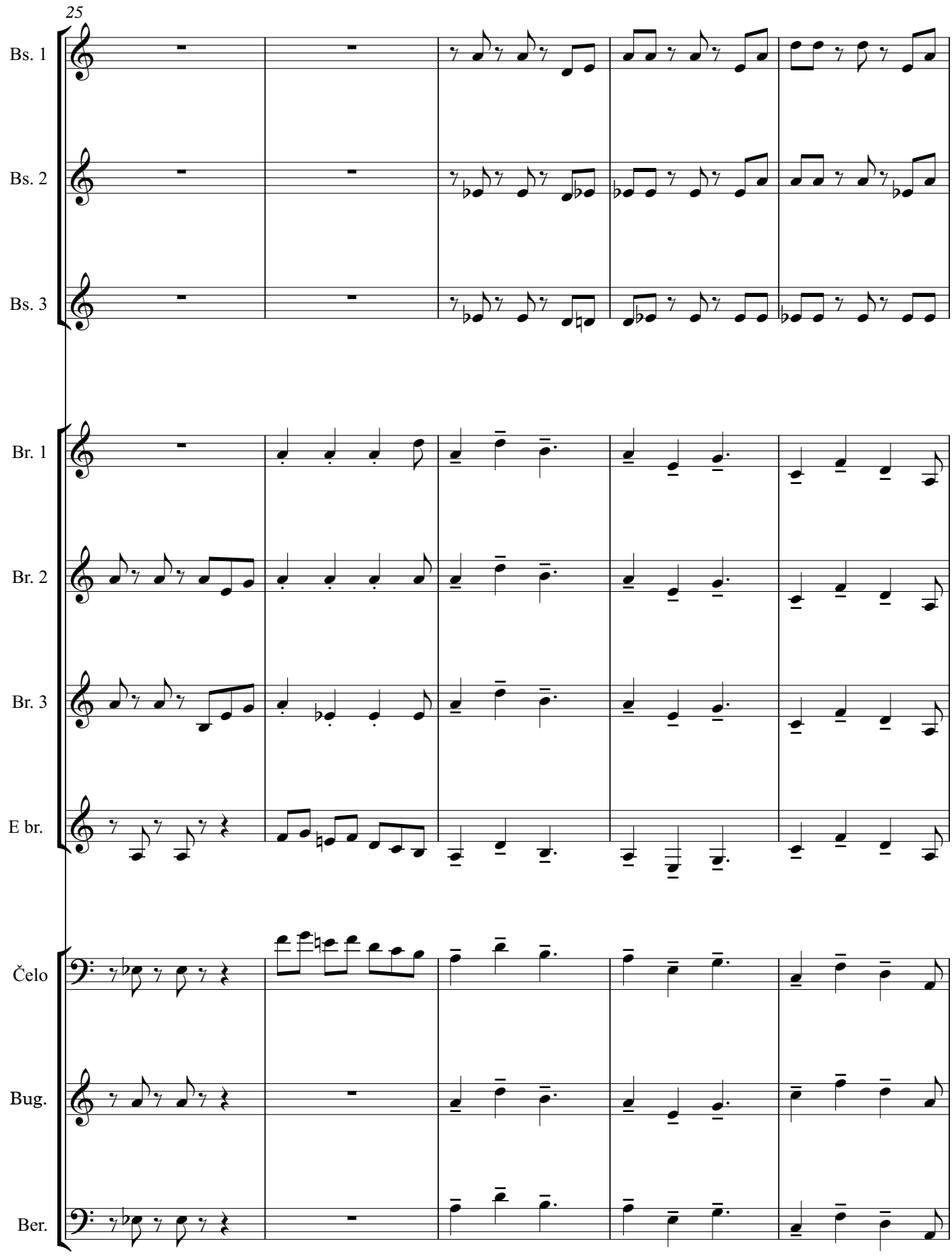
25
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

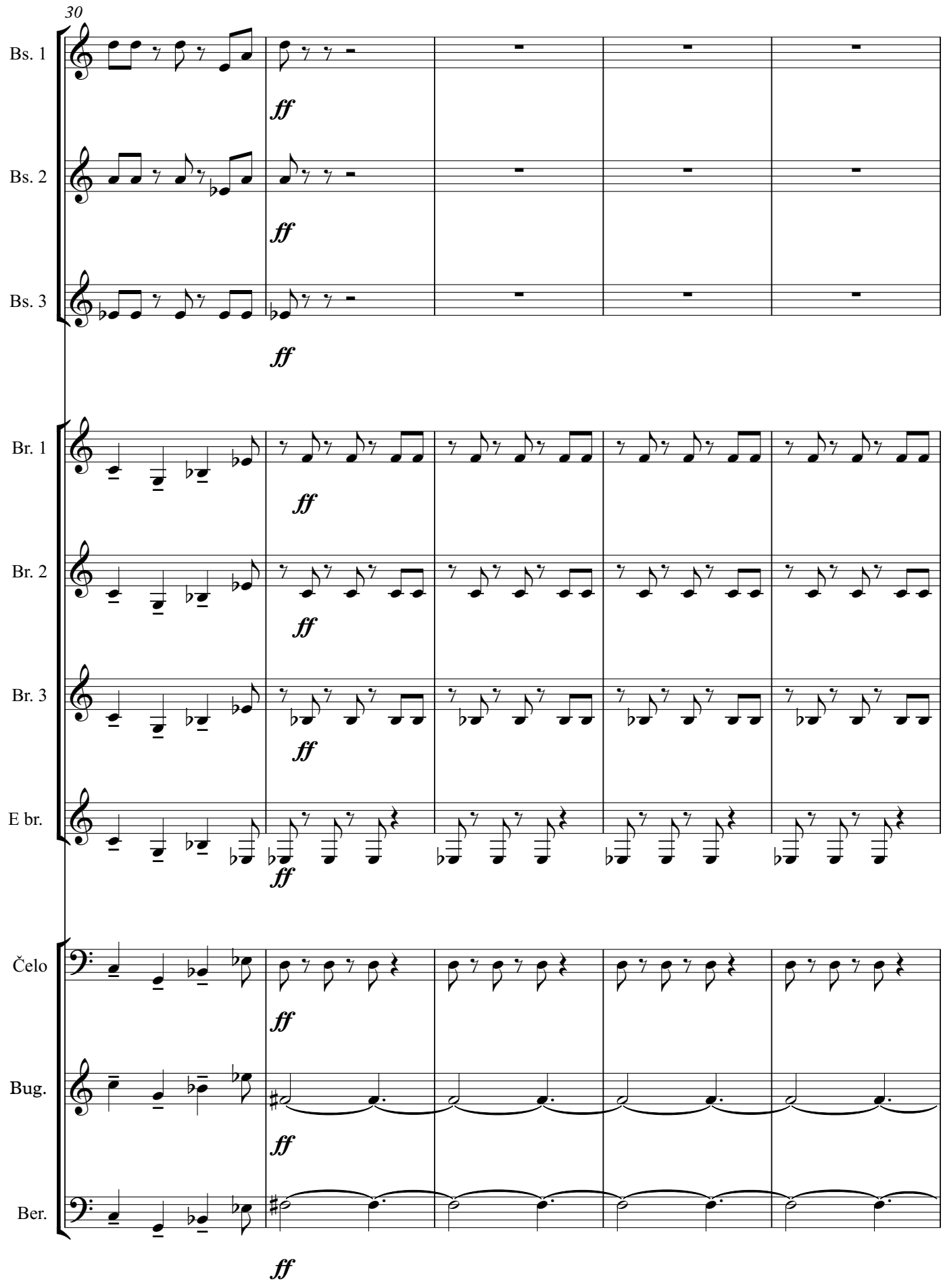
30
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
ff

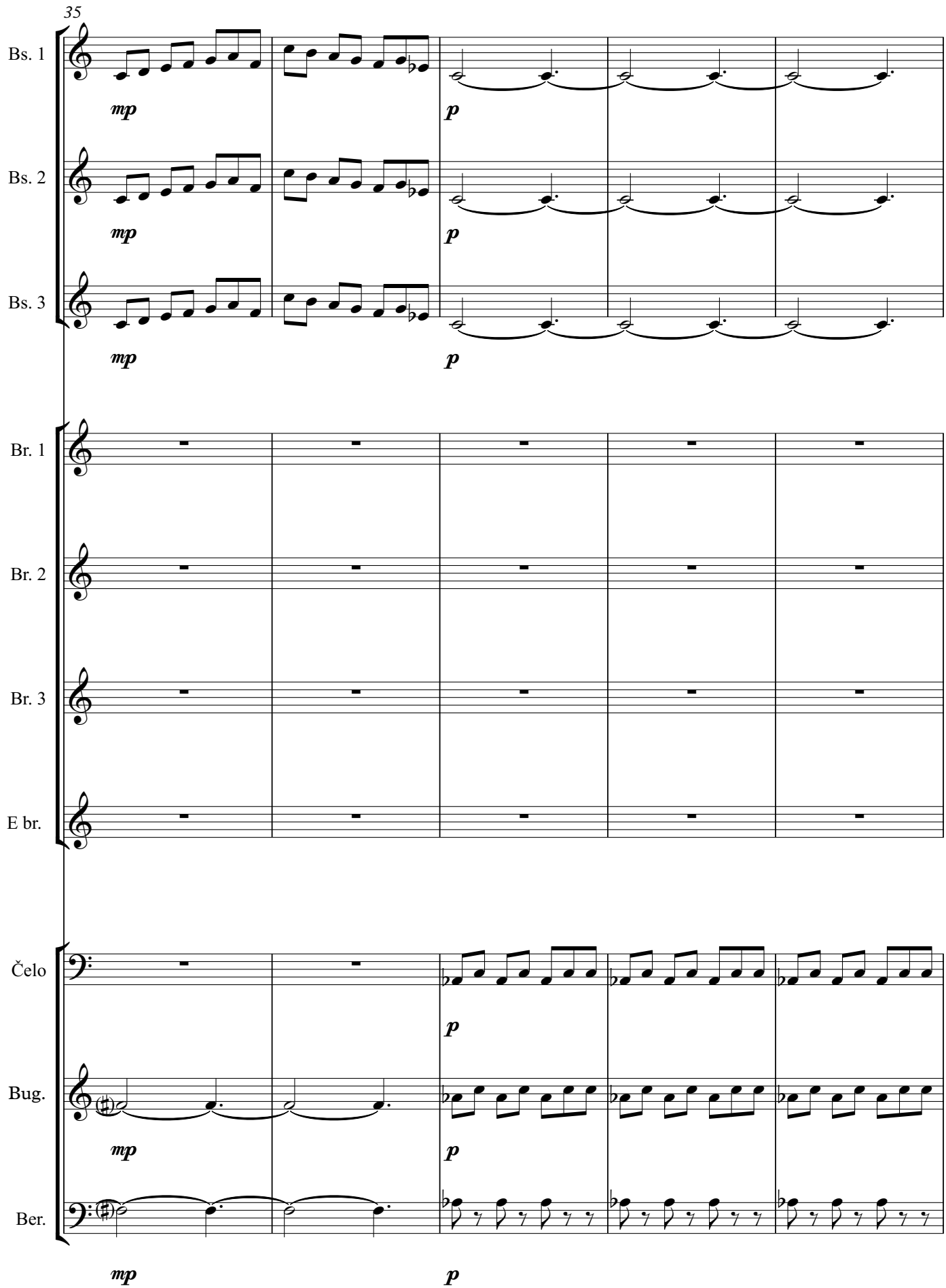
35
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mp
p

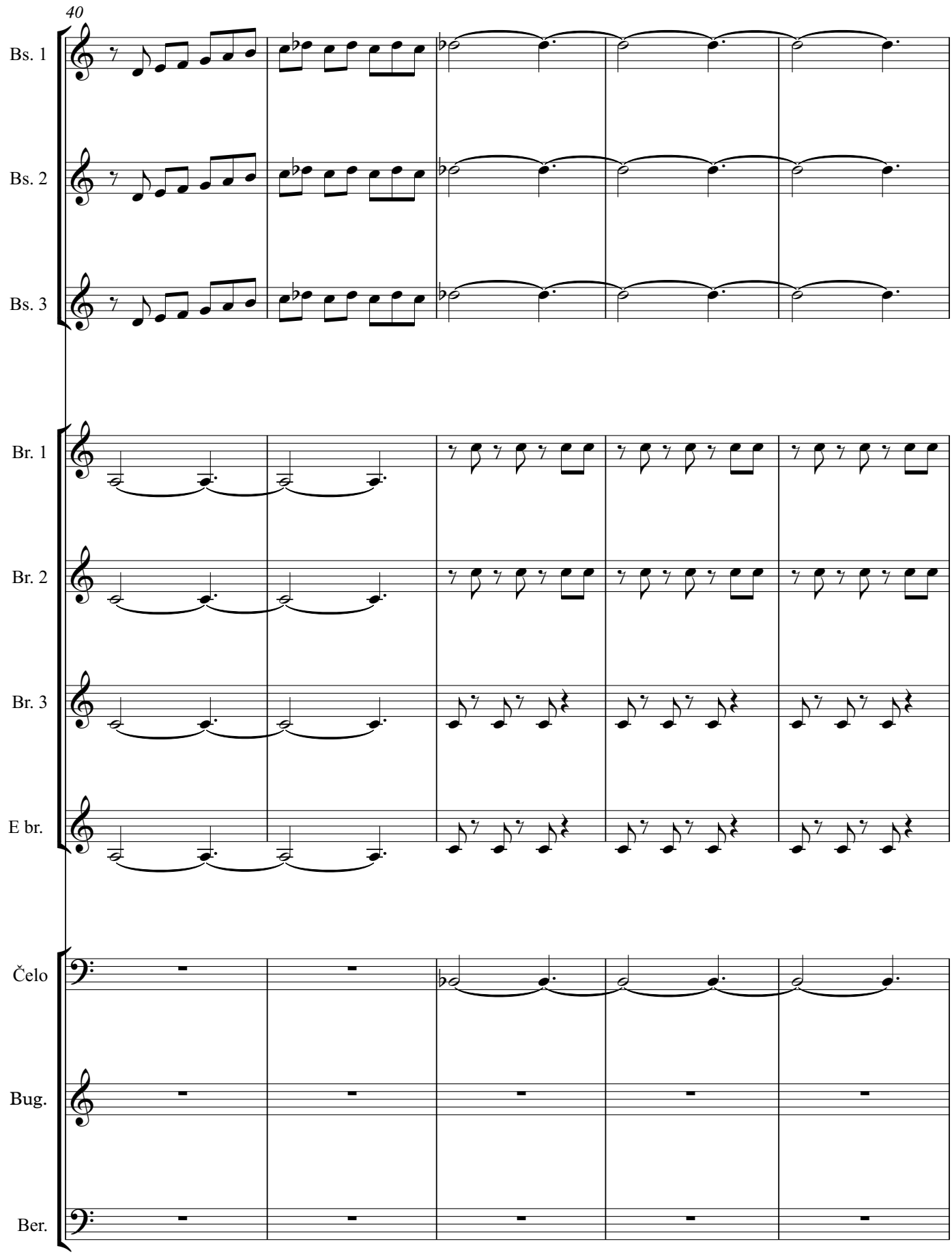
40
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

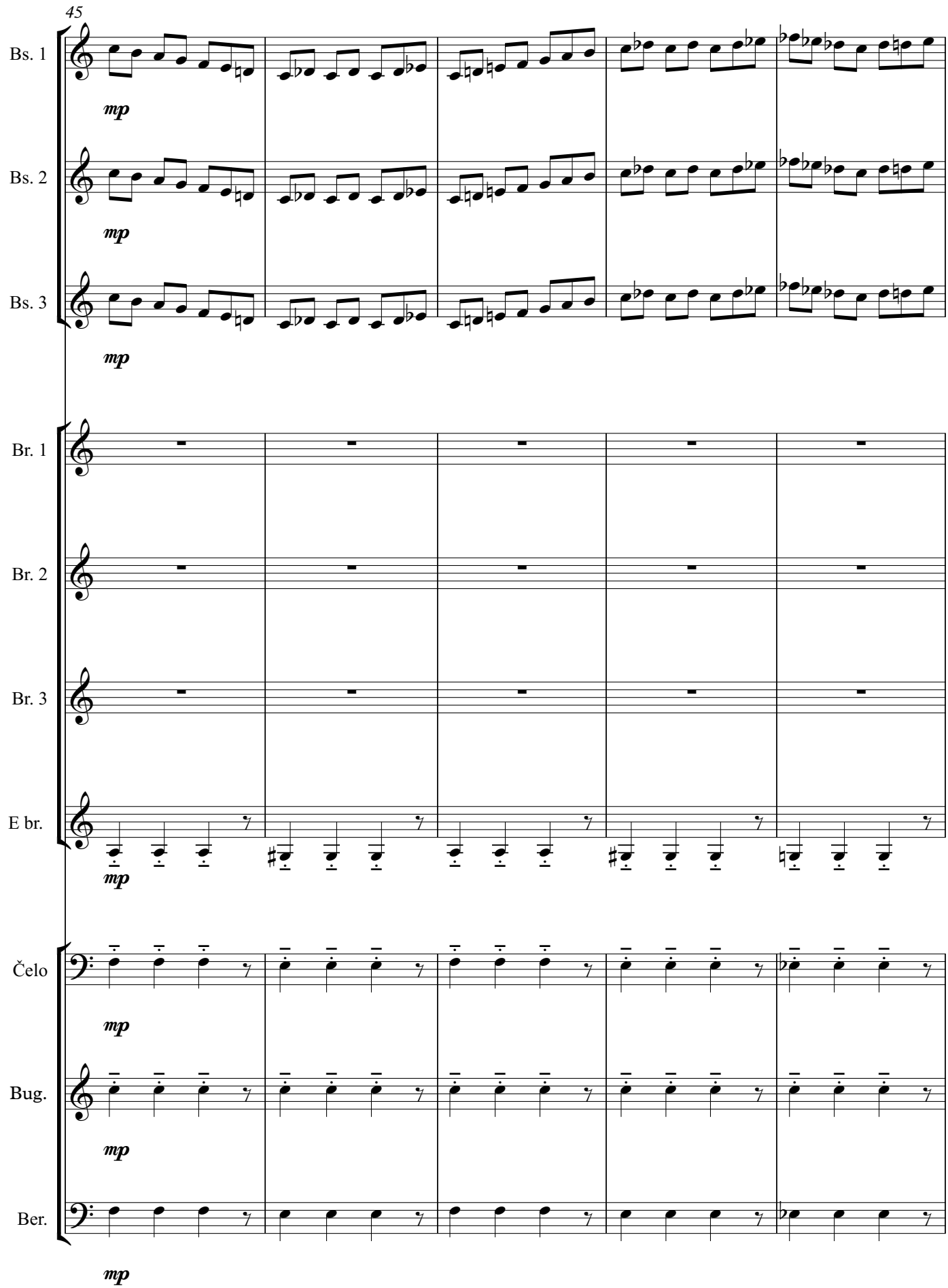
45
Bs. 1
mp
Bs. 2
mp
Bs. 3
mp
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
mp
Čelo
mp
Bug.
mp
Ber.
mp

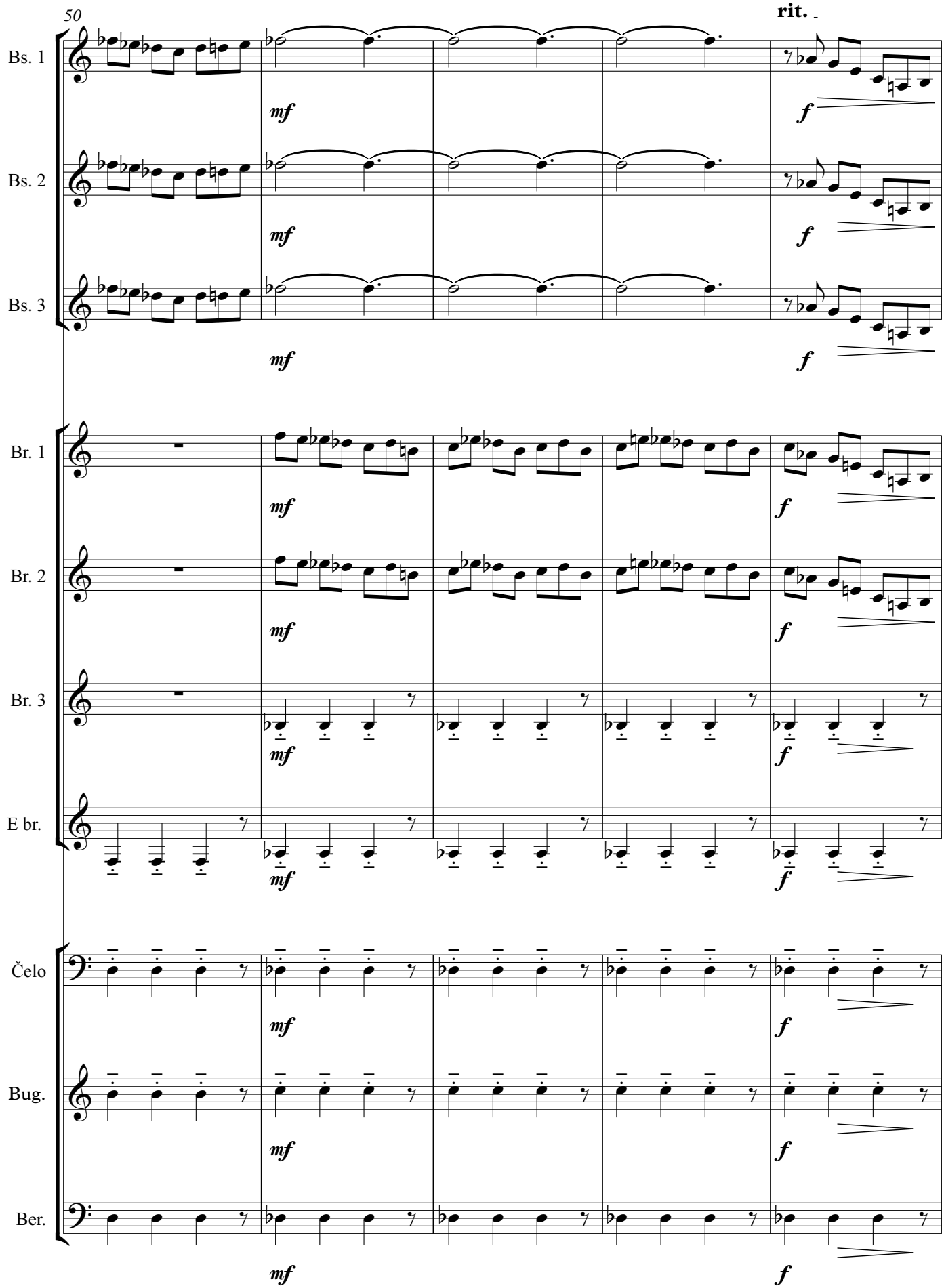
50
rit.
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mf
f

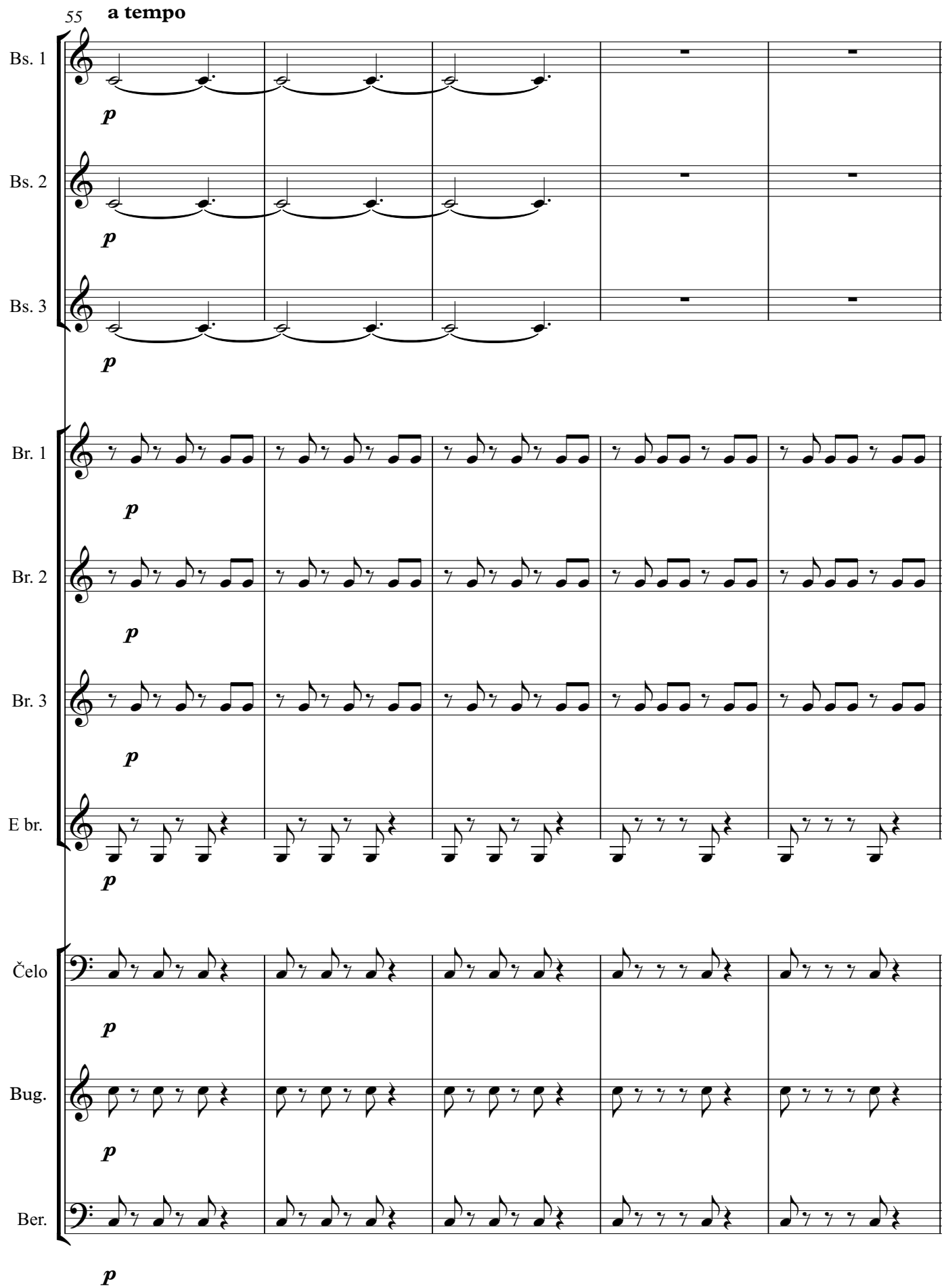
55
a tempo
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
p

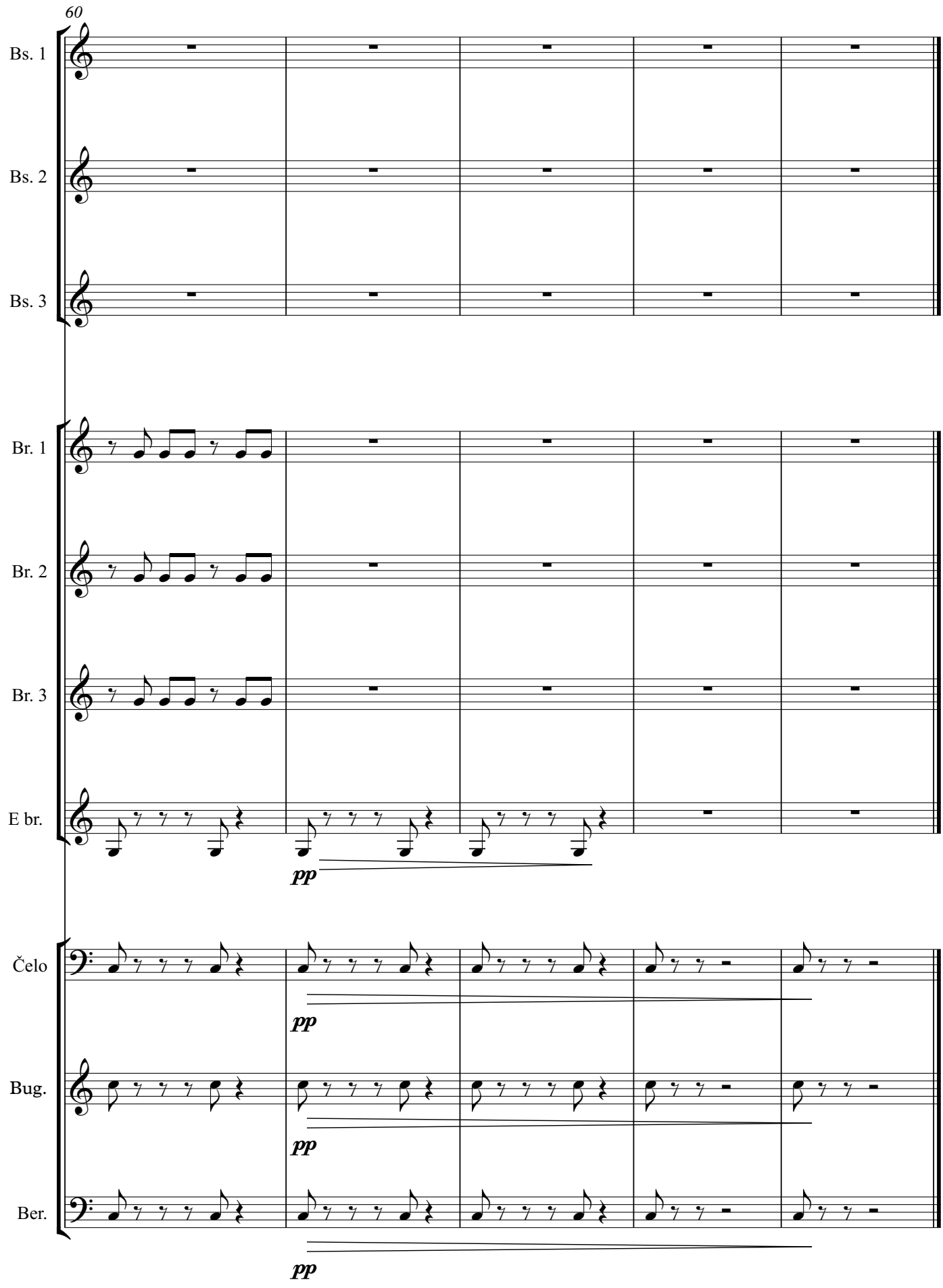
60
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
pp
Čelo
pp
Bug.
pp
Ber.
pp

4.3. SIX DANCES IN BULGARIAN RHYTHM III
(Šest plesova u bugarskom ritmu III)

Treći stavak je veseo i sretan, pisan je u mjeri 5/8. Na mnogo načina ovo je produžetak i odgovor na drugi ples. Zadržava energiju na visokoj razini, ali dodaje više snage. Na početku imamo kratko upoznavanje s temom plesnog ritma nakon čega slijedi uvođenje melodijske linije. Zaključak u codi donosi ponavljanje uvoda nakon čega slijedi kraj na temelju plesnog ritma. Cijeli stavak odiše energijom dječje igre. U tamburaškoj partituri temu donose bisernice, bračevi i čela, dok bugarija, e-brač i berde sviraju ritamsku i harmonijsku pratnju. Bugarija kao i u prva dva stavka svira melodijsku liniju.

Six Dances in Bulgarian Rhythm III
(Šest plesova u bugarskom ritmu III)

Bela Bartok
Priredila: Matea Fadiga

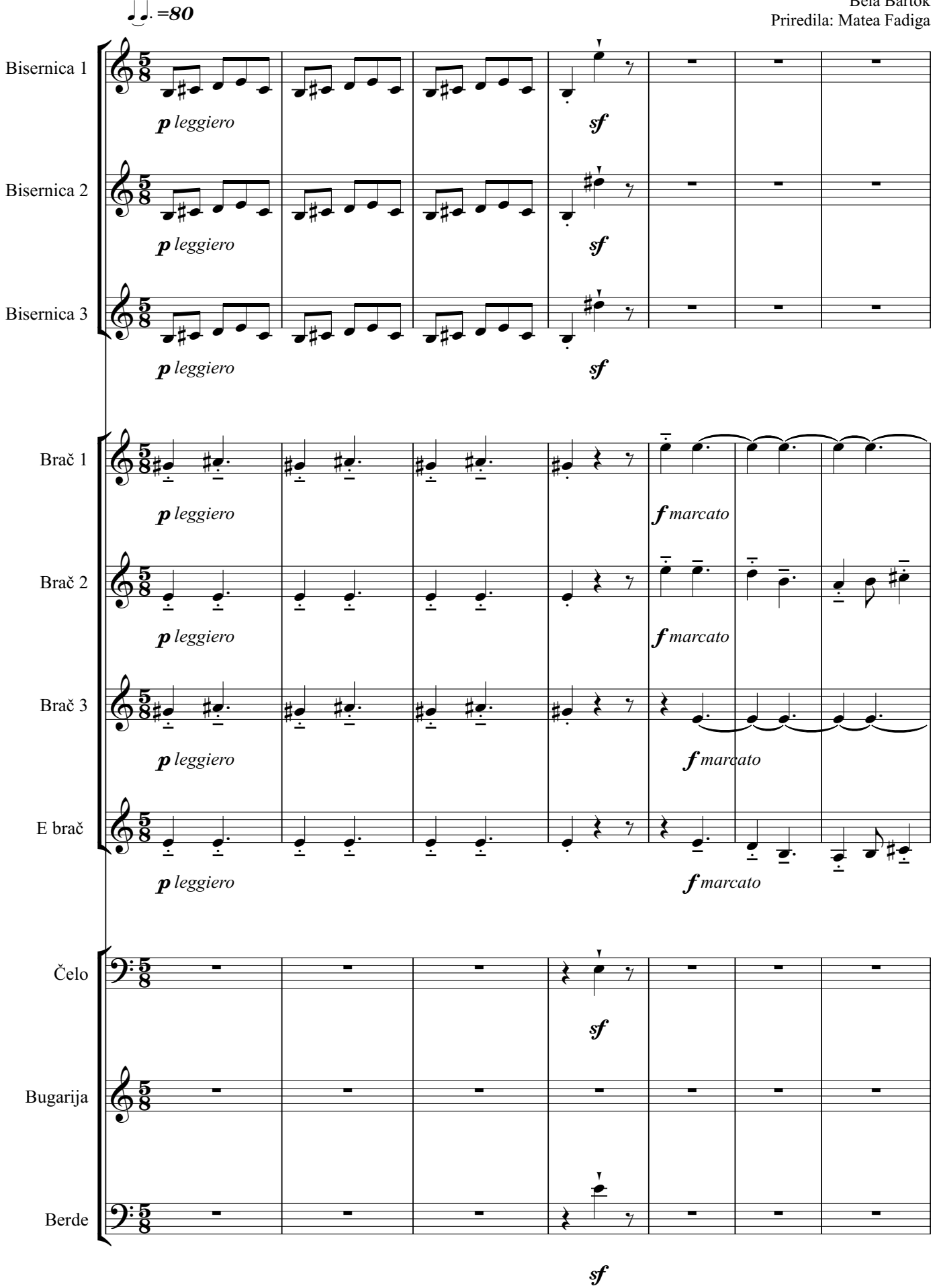

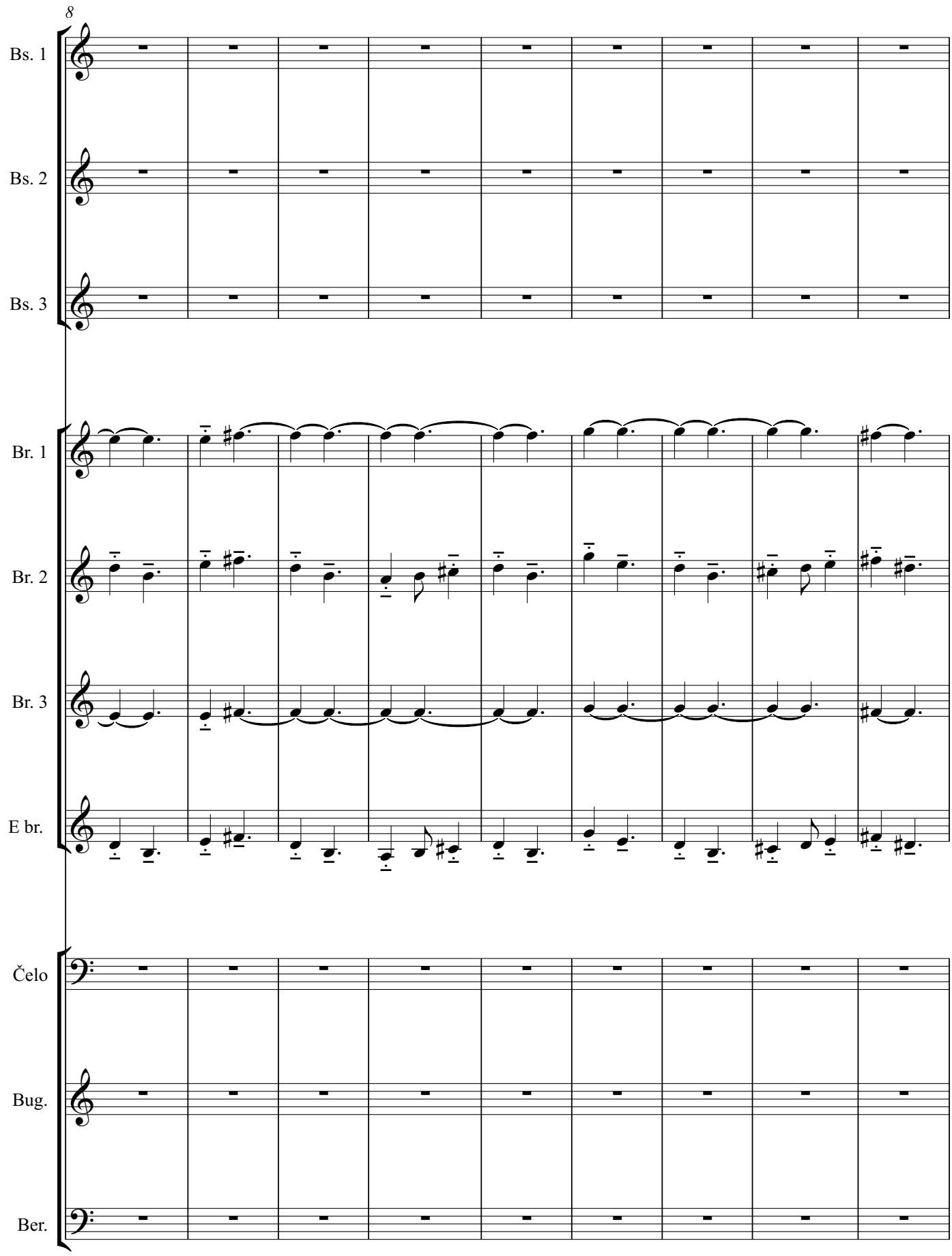
8
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

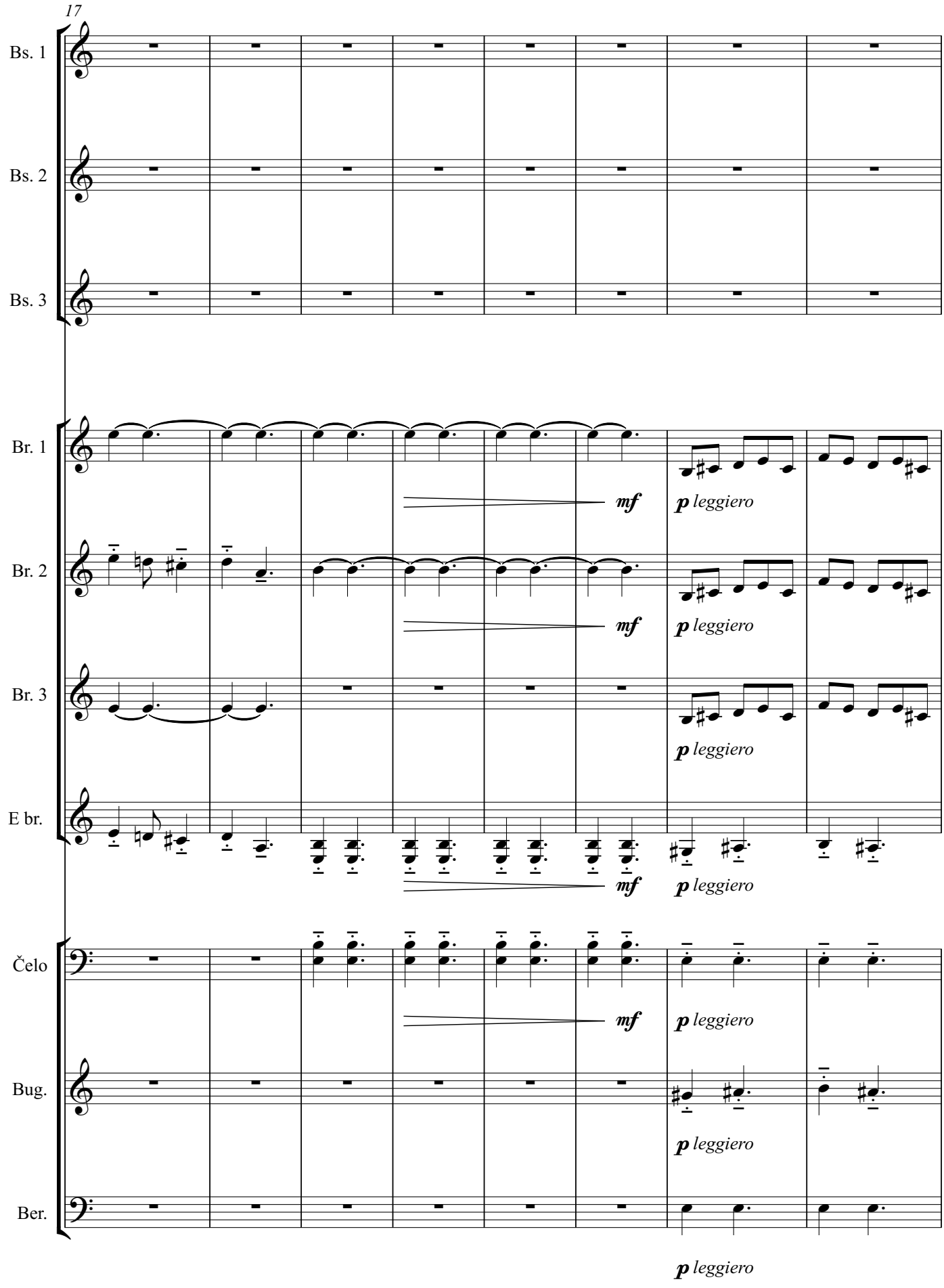
17
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mf
p leggiero

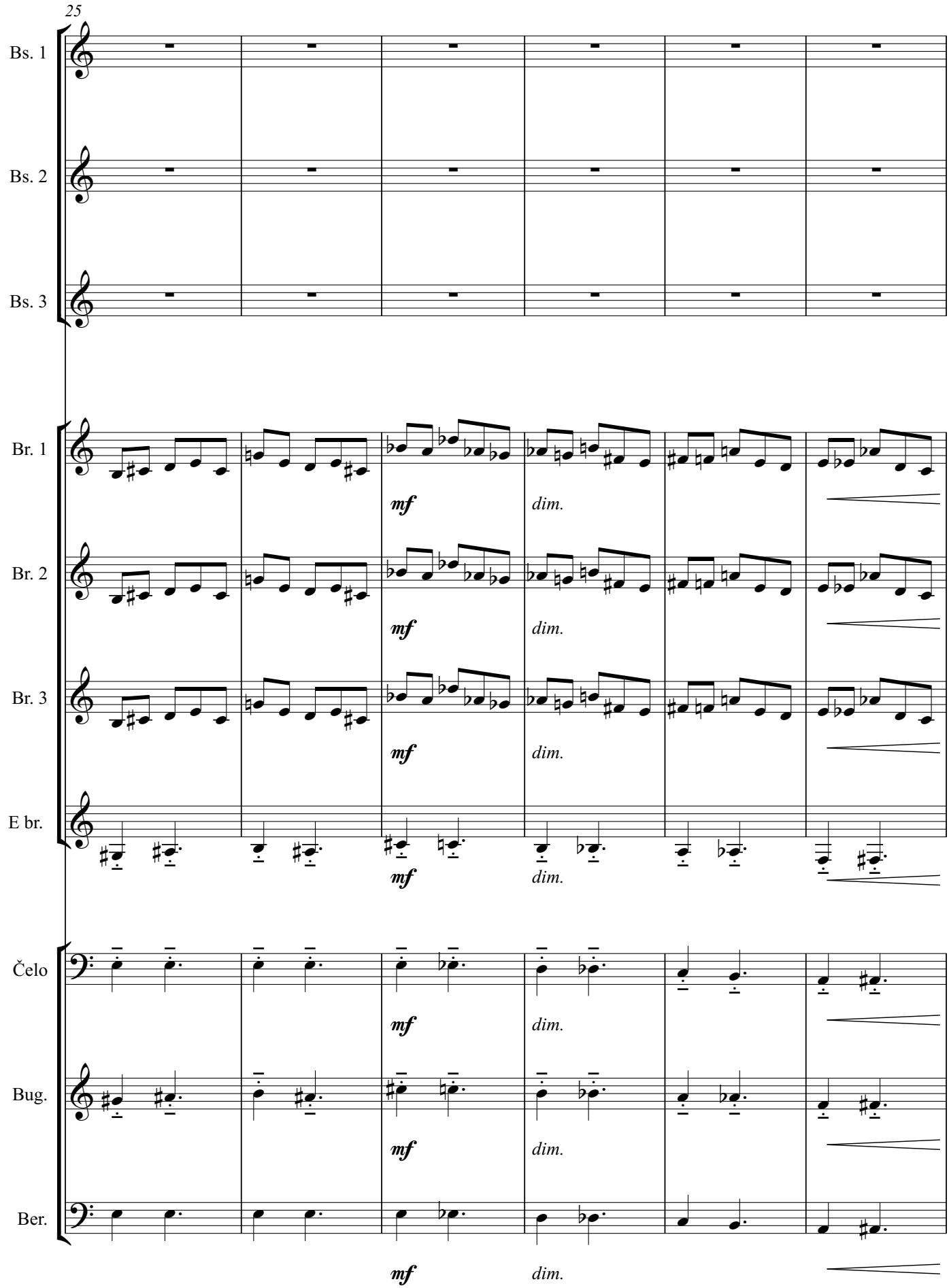
25
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mf
dim.

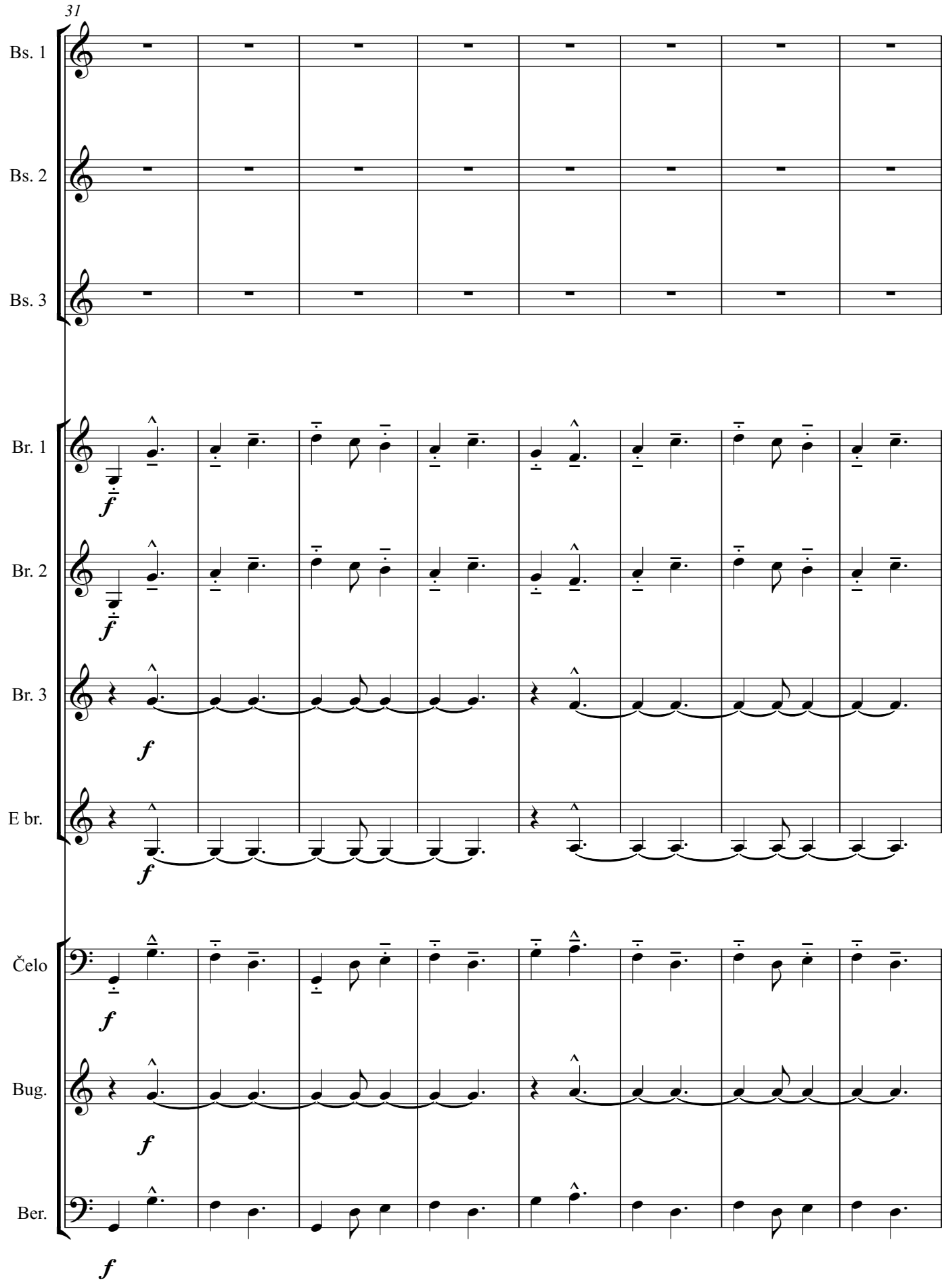
31
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f

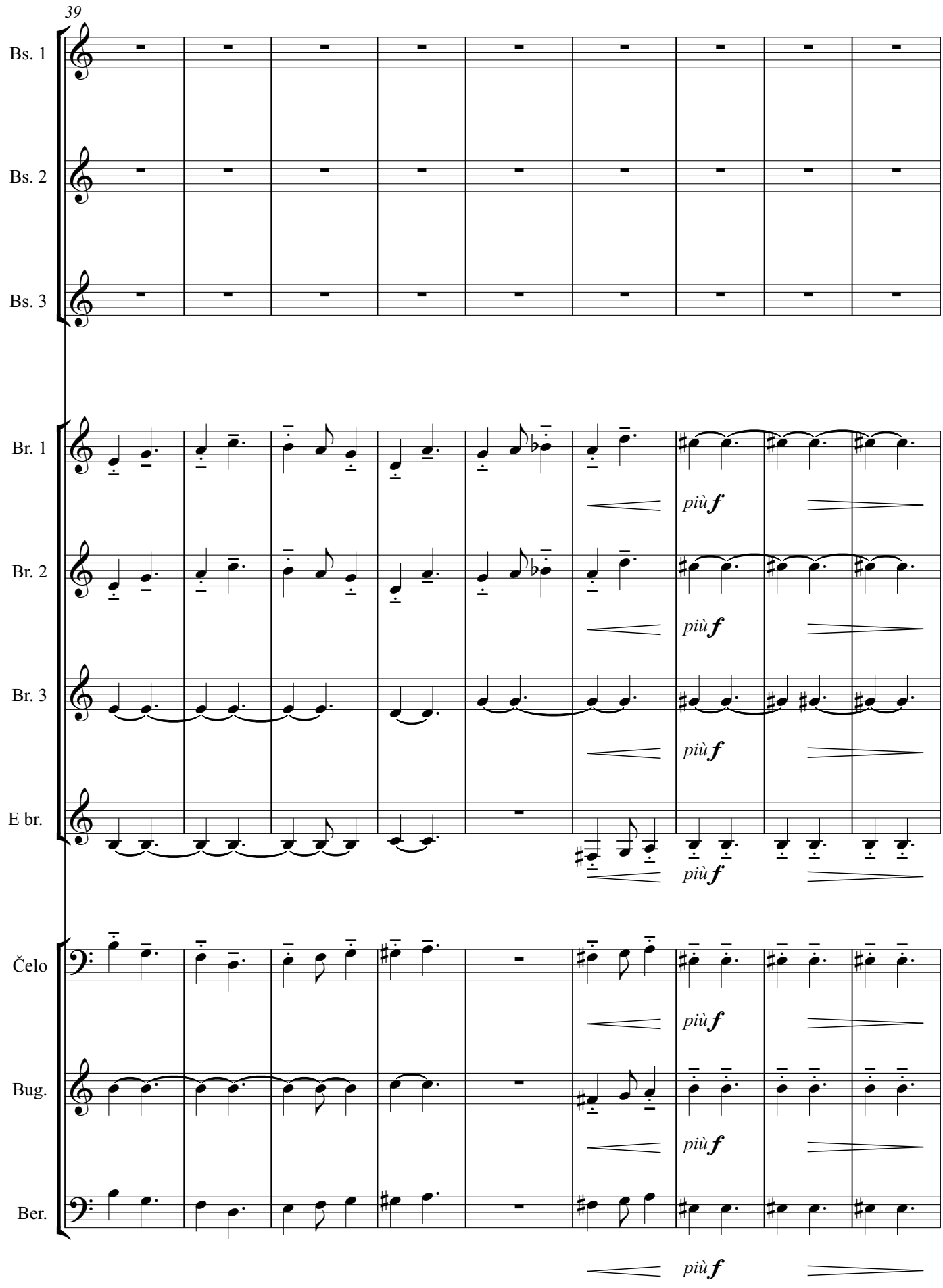
39
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
più f

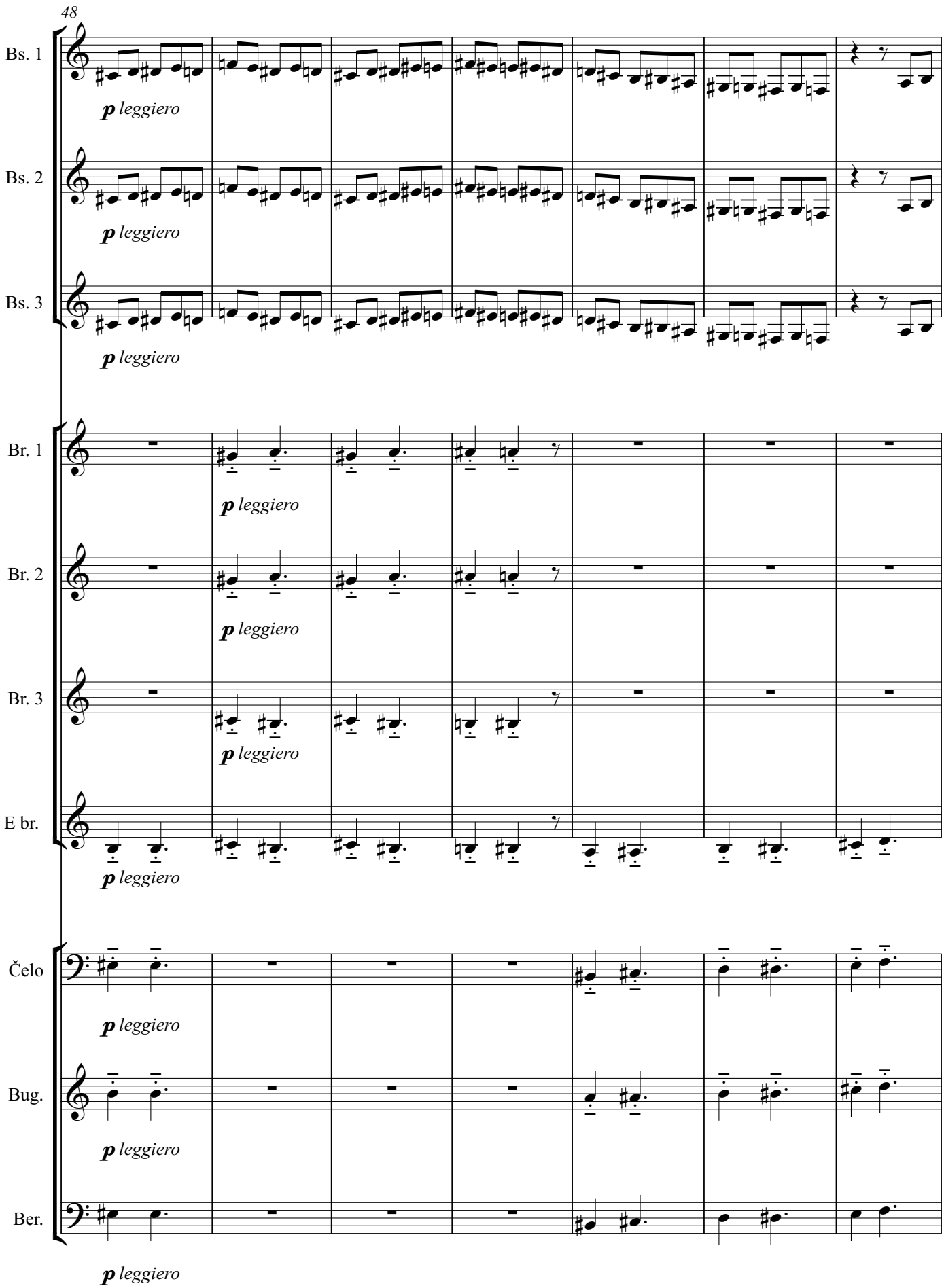
48
Bs. 1
p leggiero
Bs. 2
p leggiero
Bs. 3
p leggiero
Br. 1
p leggiero
Br. 2
p leggiero
Br. 3
p leggiero
E br.
p leggiero
Čelo
p leggiero
Bug.
p leggiero
Ber.
p leggiero

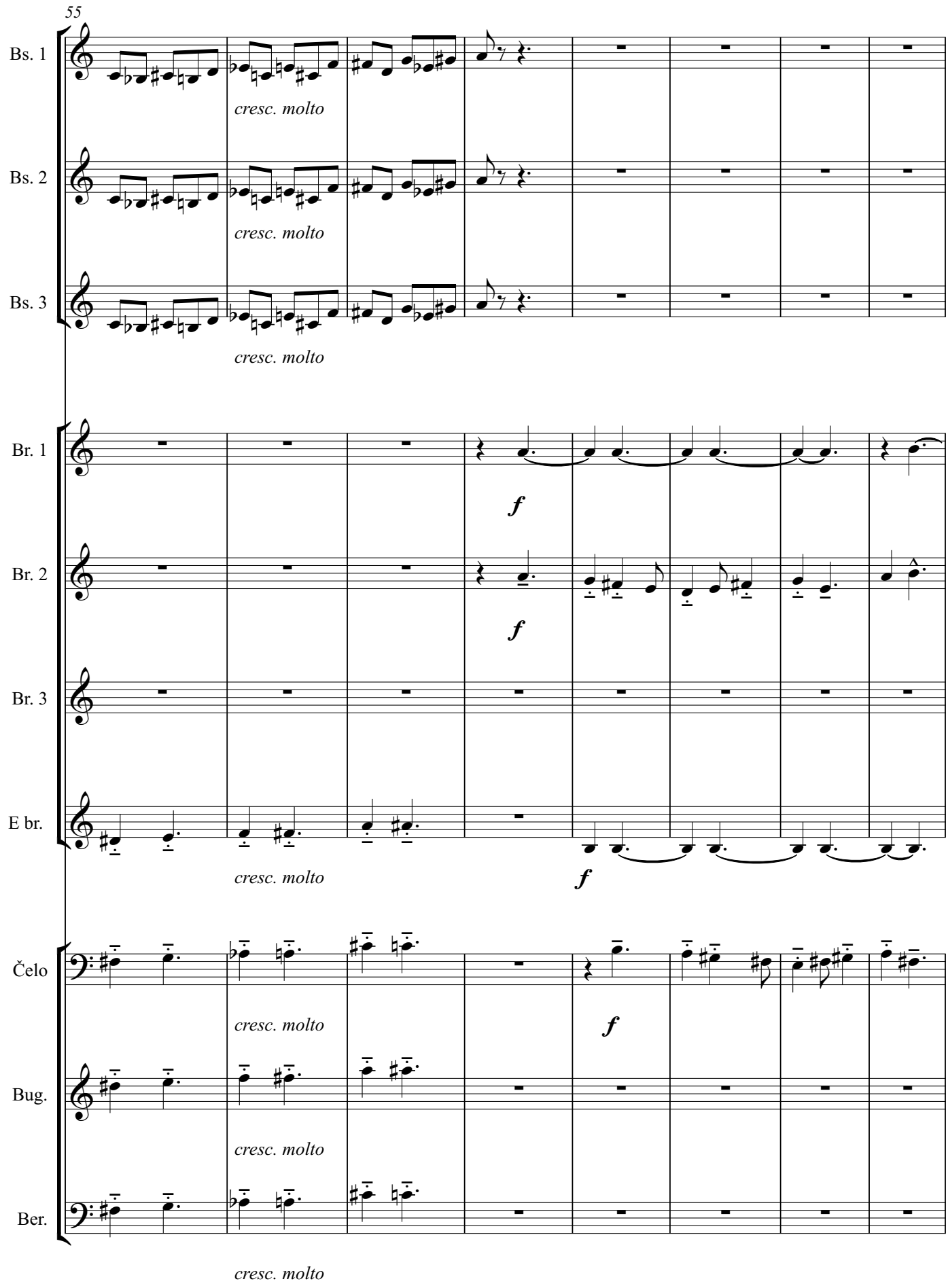
55
Bs. 1
cresc. molto
Bs. 2
cresc. molto
Bs. 3
cresc. molto
Br. 1
f
Br. 2
f
Br. 3
E br.
cresc. molto
f
Čelo
cresc. molto
f
Bug.
cresc. molto
Ber.
cresc. molto

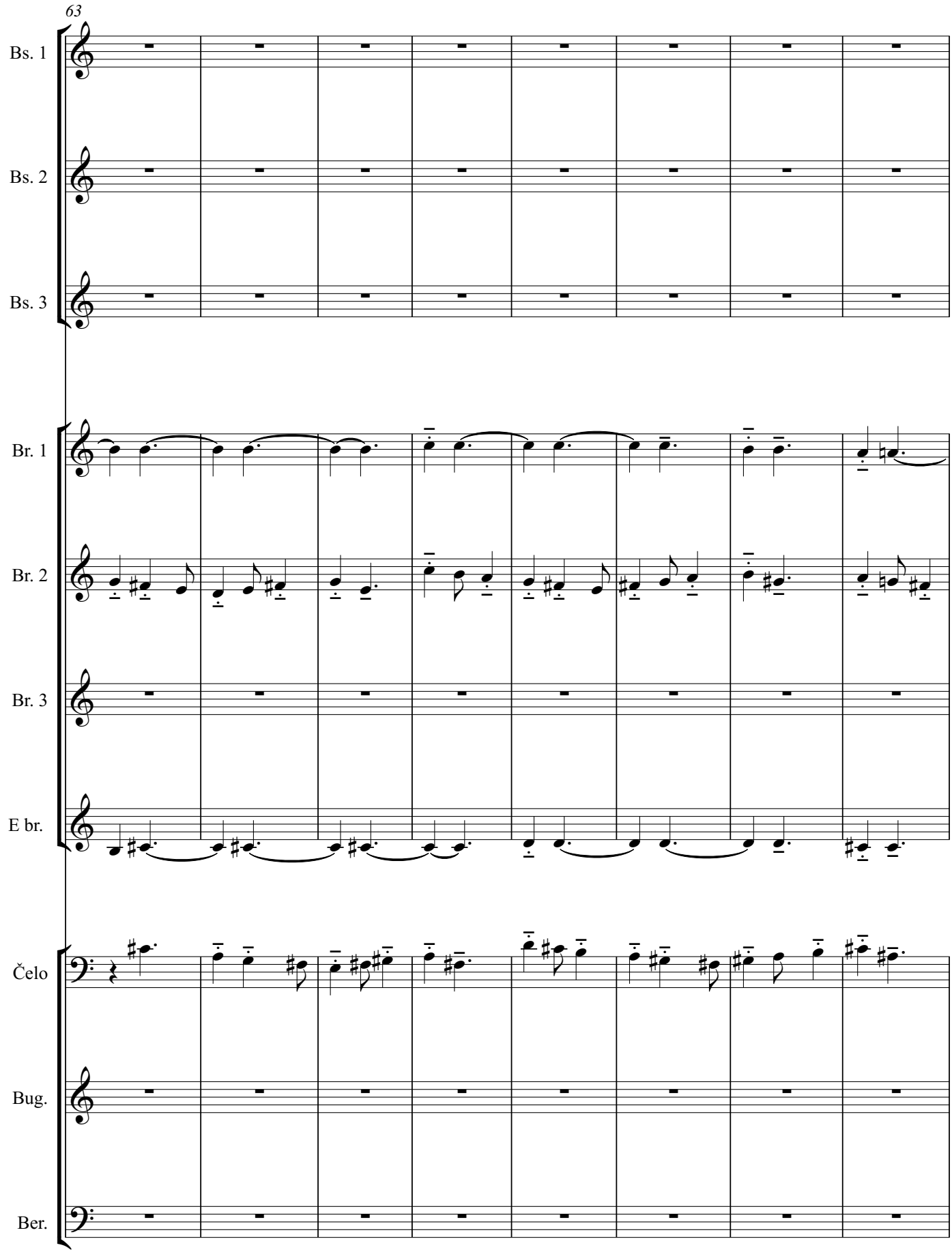
63
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

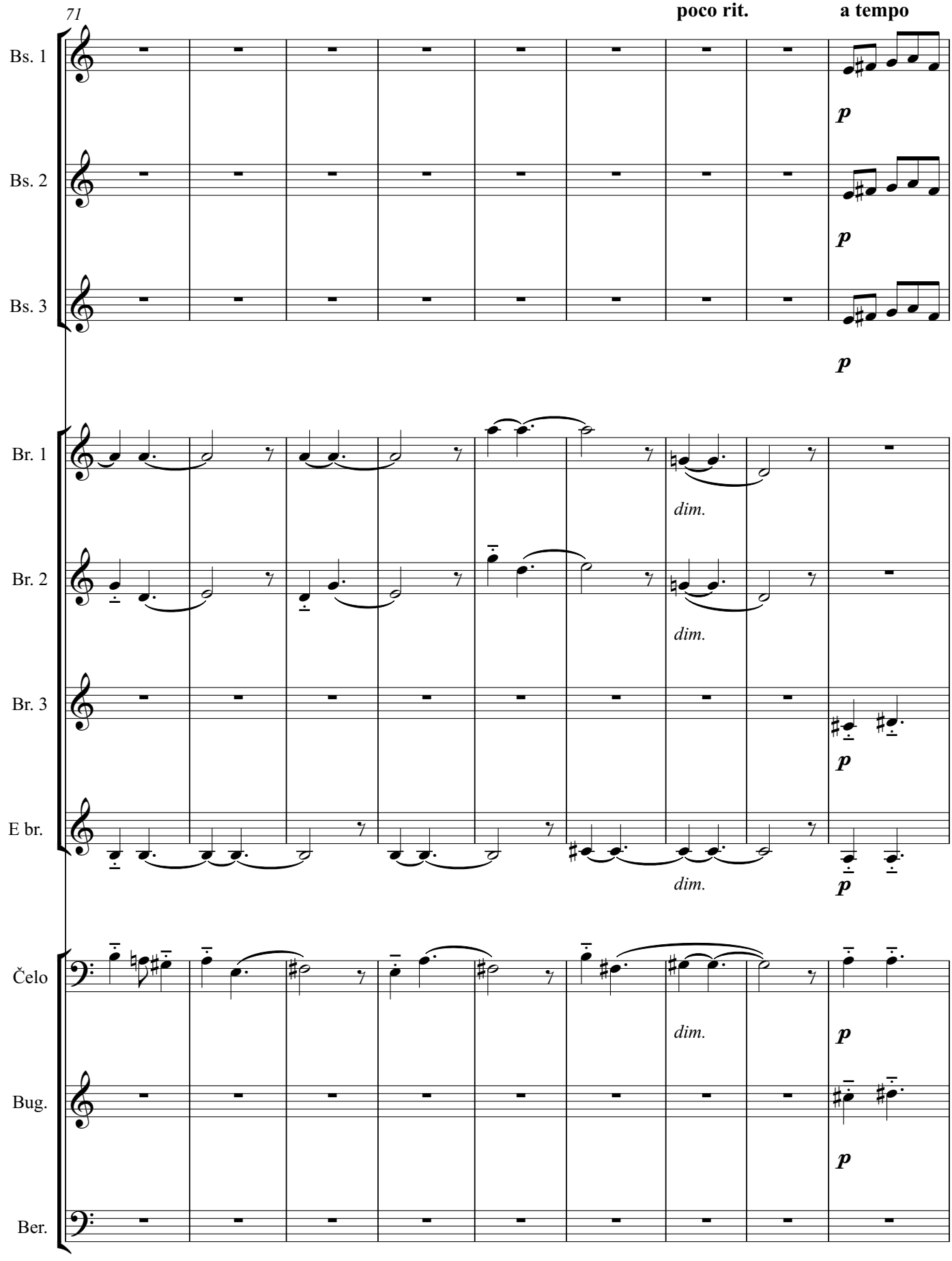
71
poco rit.
a tempo
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
p
dim.

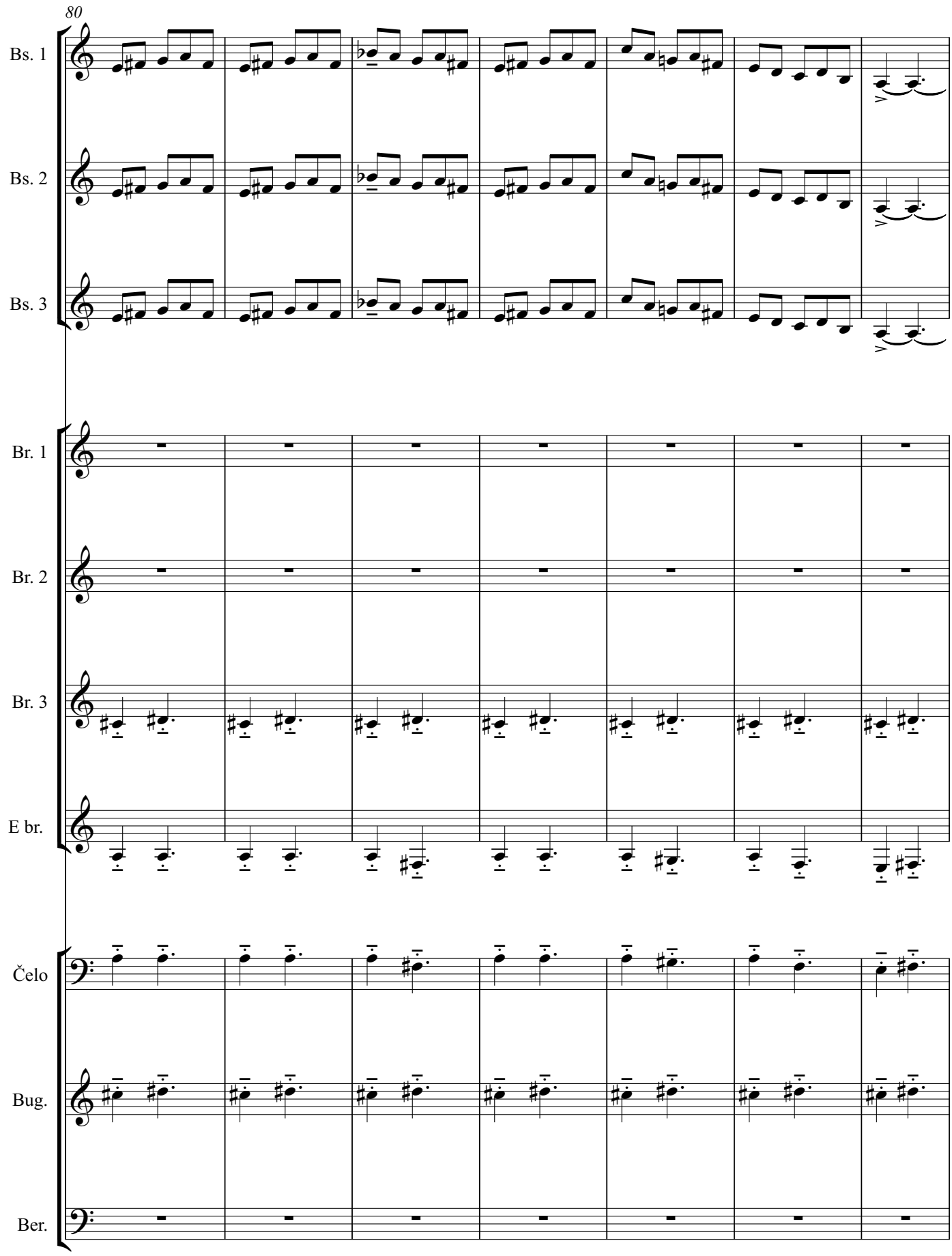
80
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

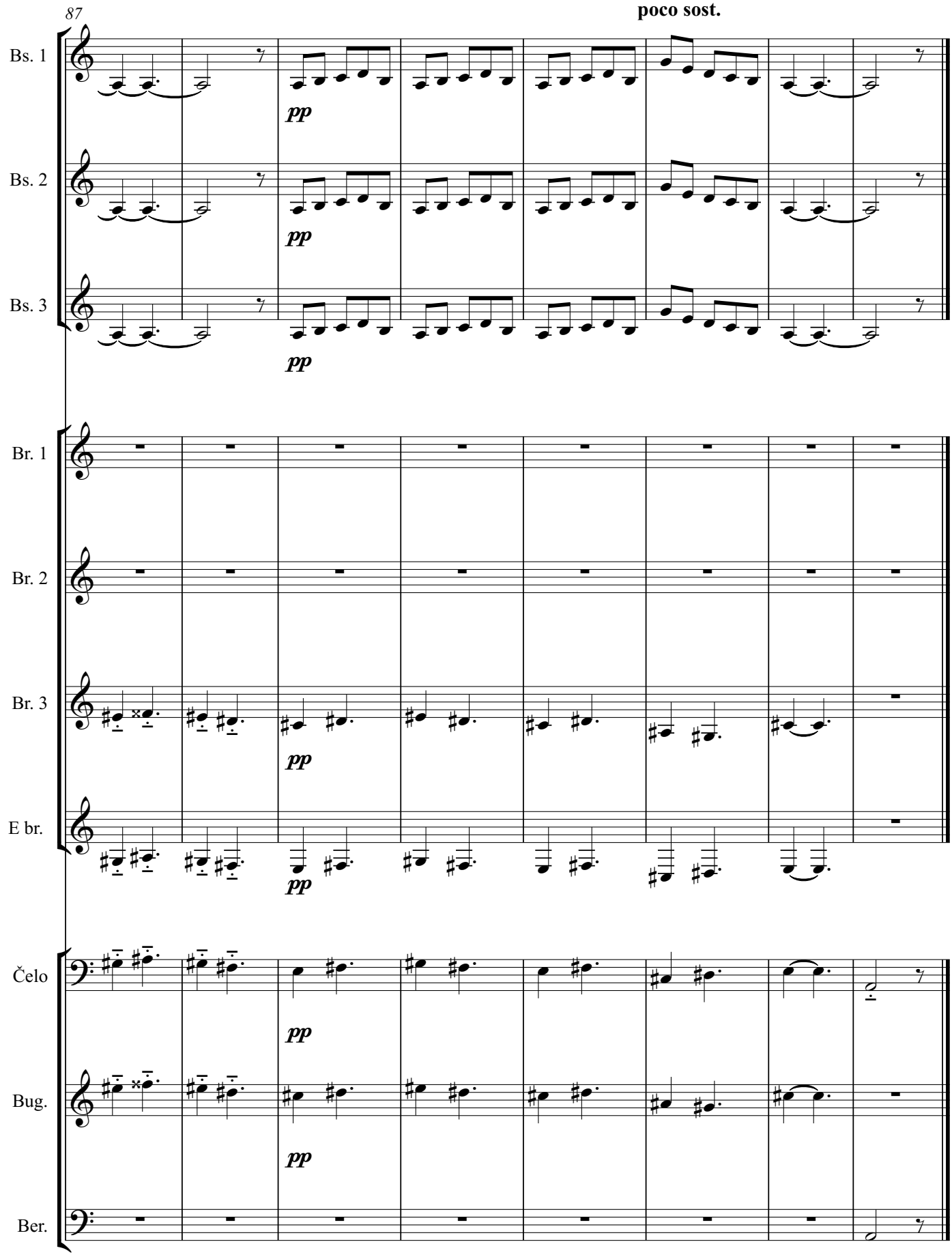
87
poco sost.
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
pp

4.4. SIX DANCES IN BULGARIAN RHYTHM IV
(Šest plesova u bugarskom ritmu IV)

Četvrti stavak odiše pozitivnom energijom i radošću. Pisan je u mjeri 8/8. Na početku se na lagan i pomalo duhovit način uvodi melodijska linija. Kroz cijeli stavak tema se pojavljuje kroz pet varijacija. U partituri za tamburaški orkestar ovaj stavak sviraju svi instrumenti tamburaškog orkestra i ujedno svi instrumenti imaju priliku iznijeti temu.

Six Dances in Bulgarian Rhythm IV
(Šest plesova u bugarskom ritmu IV)

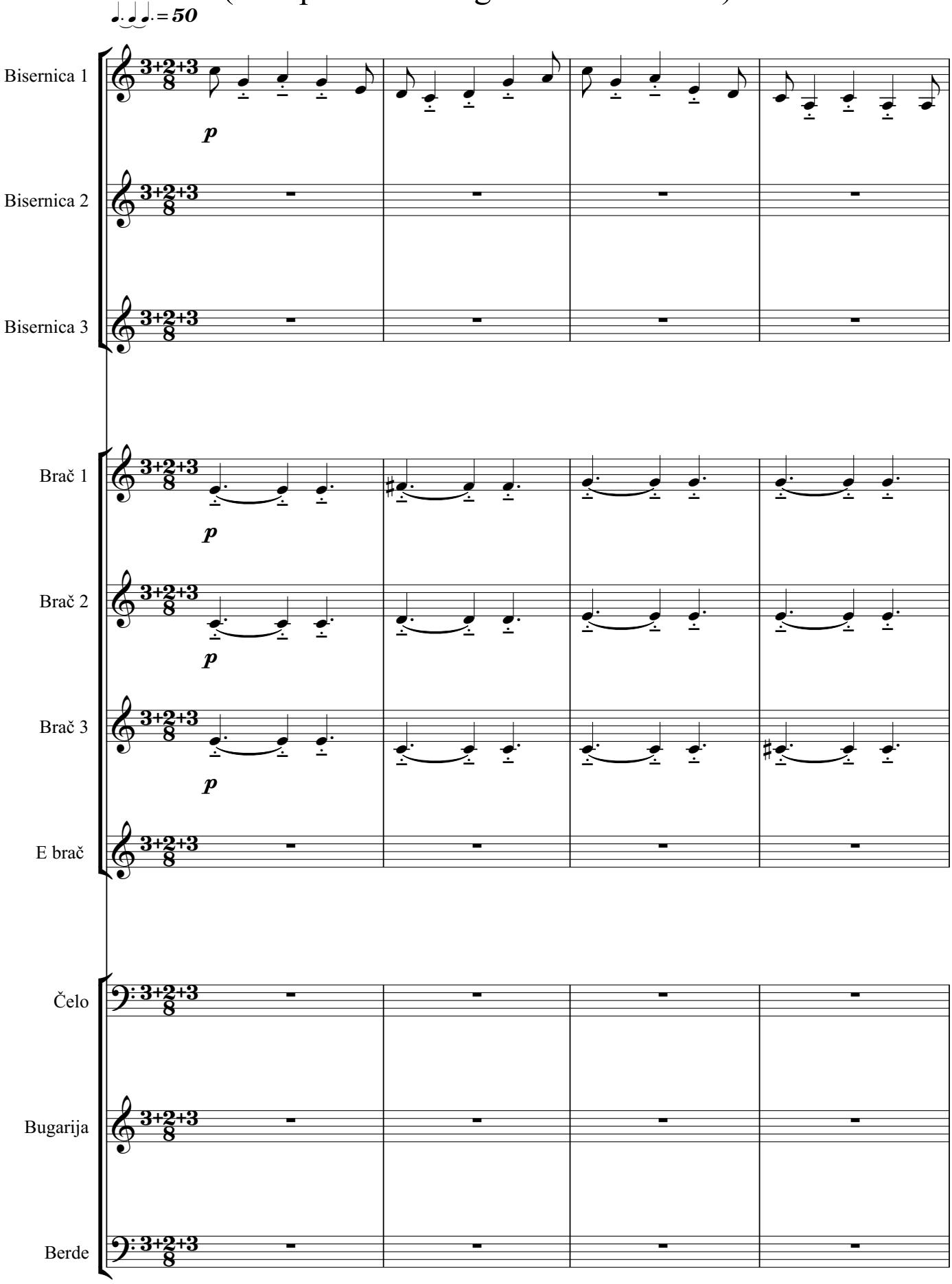

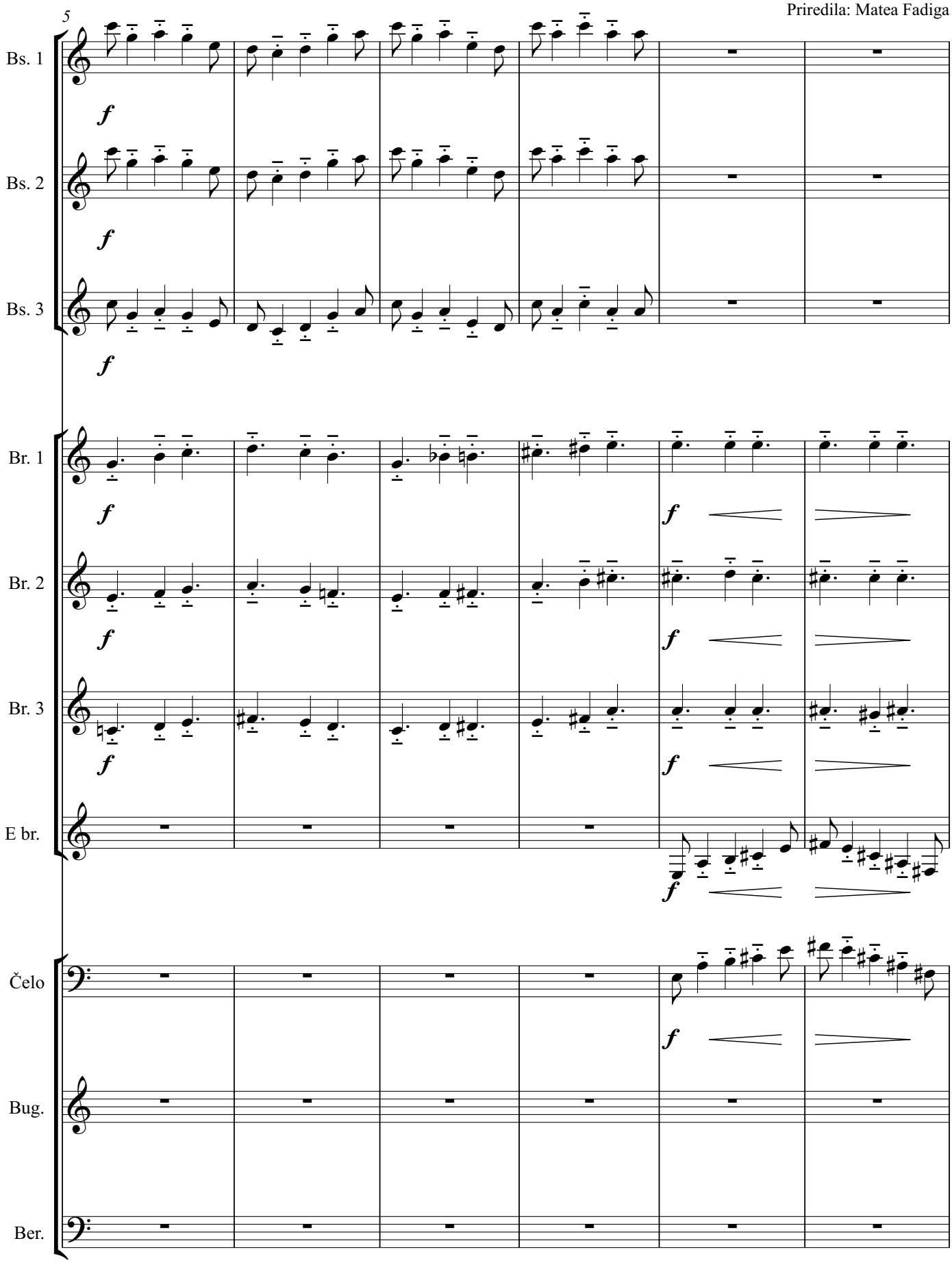
5
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f

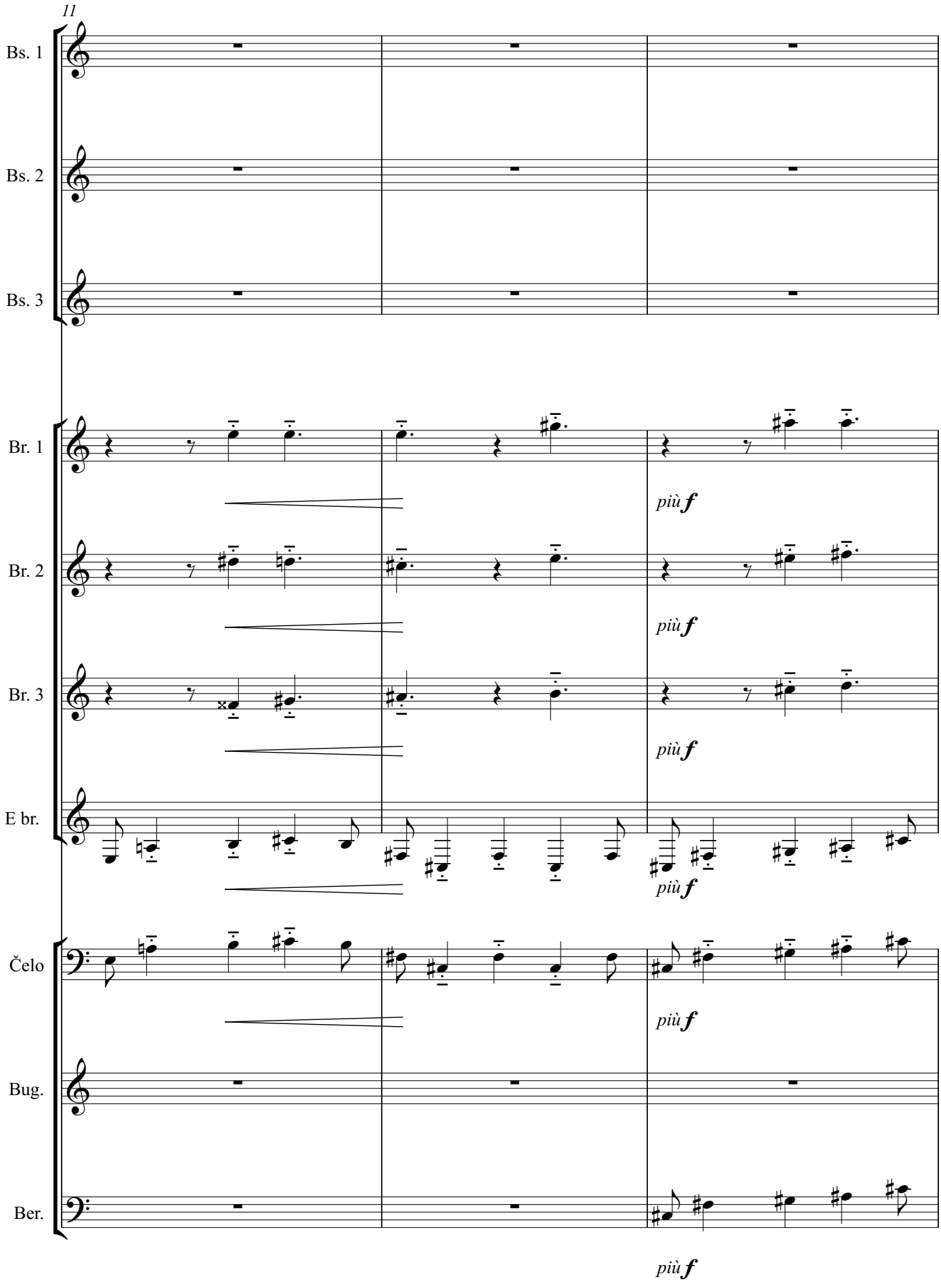
11
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
più f

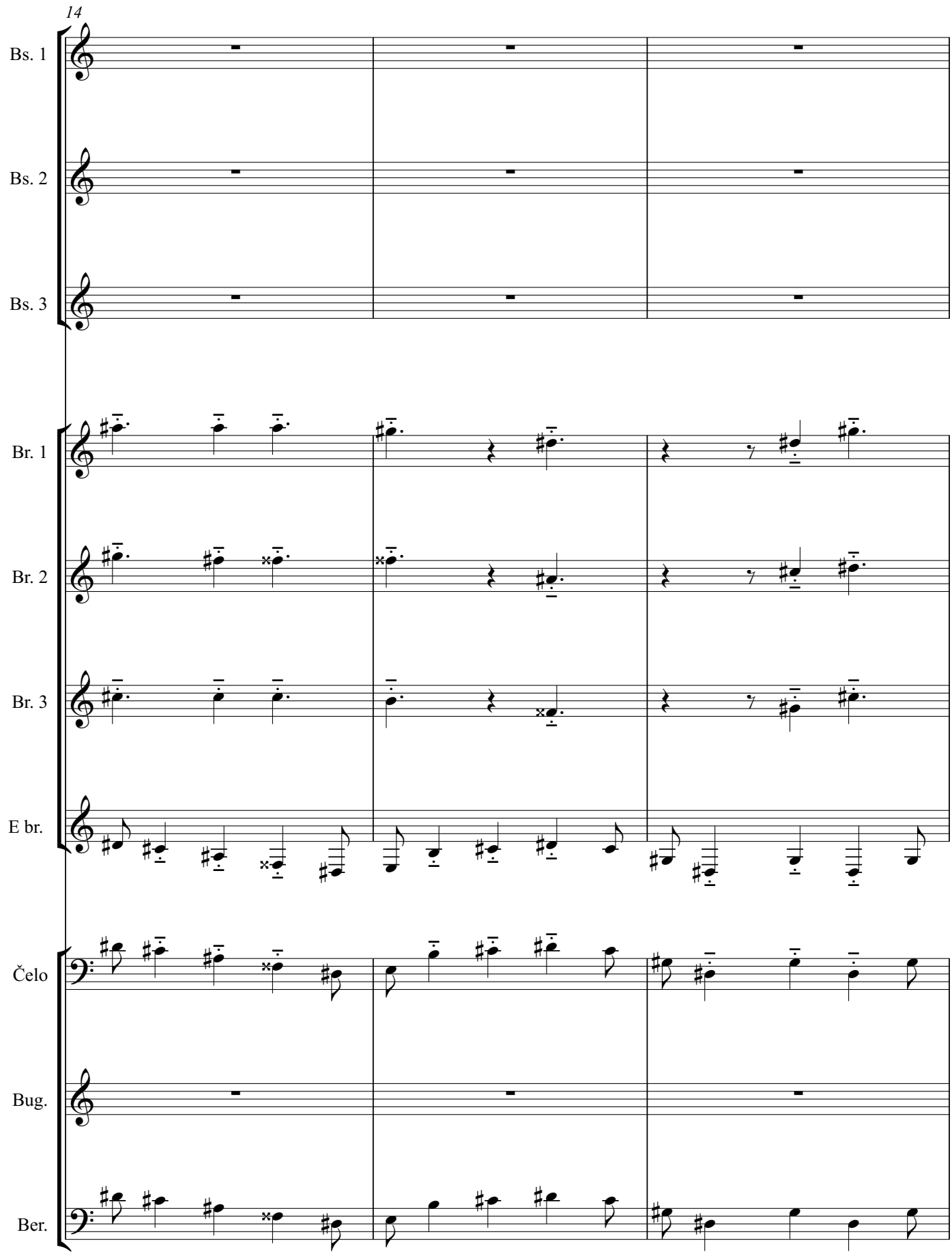
14
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

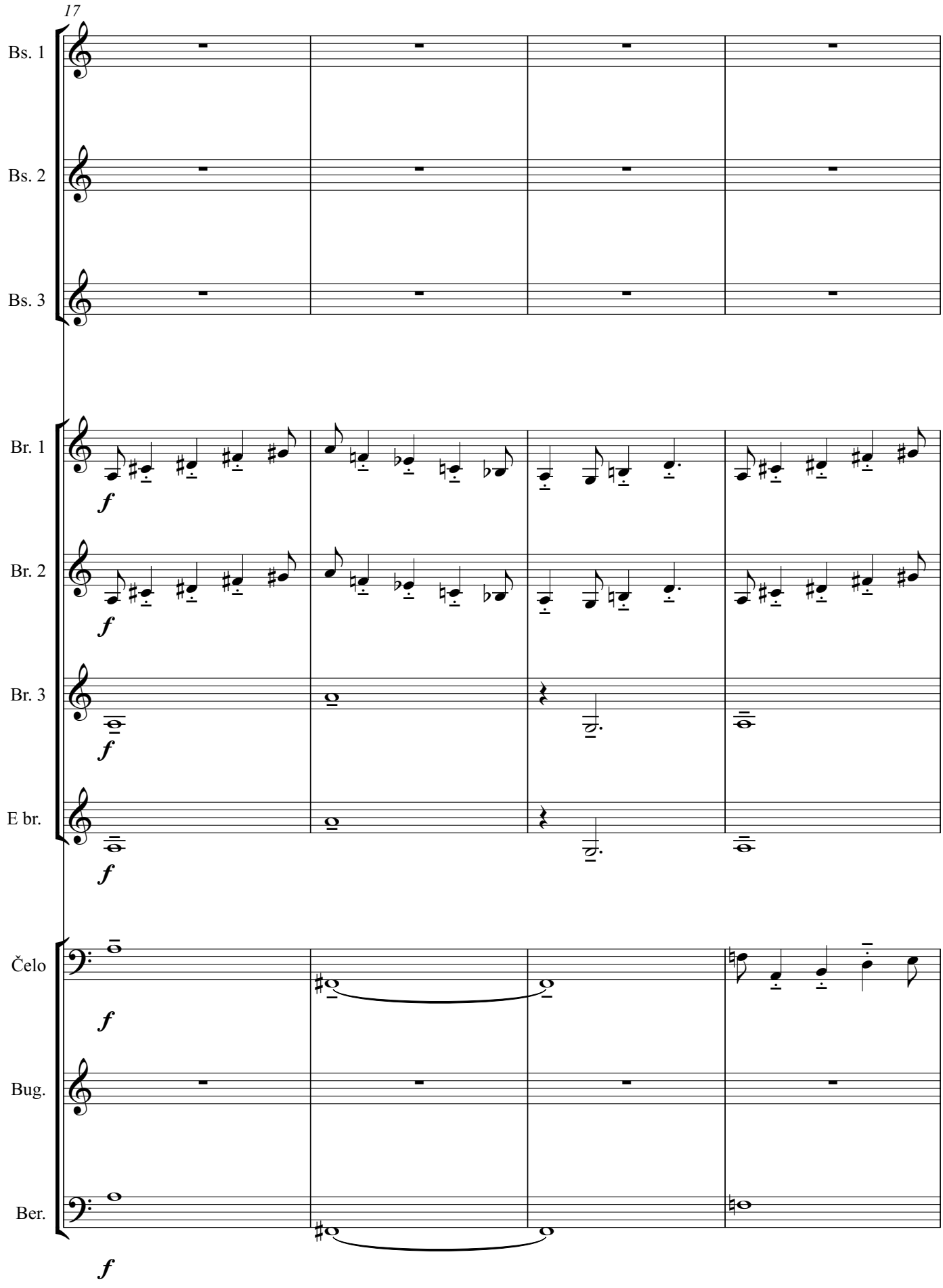
17
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f

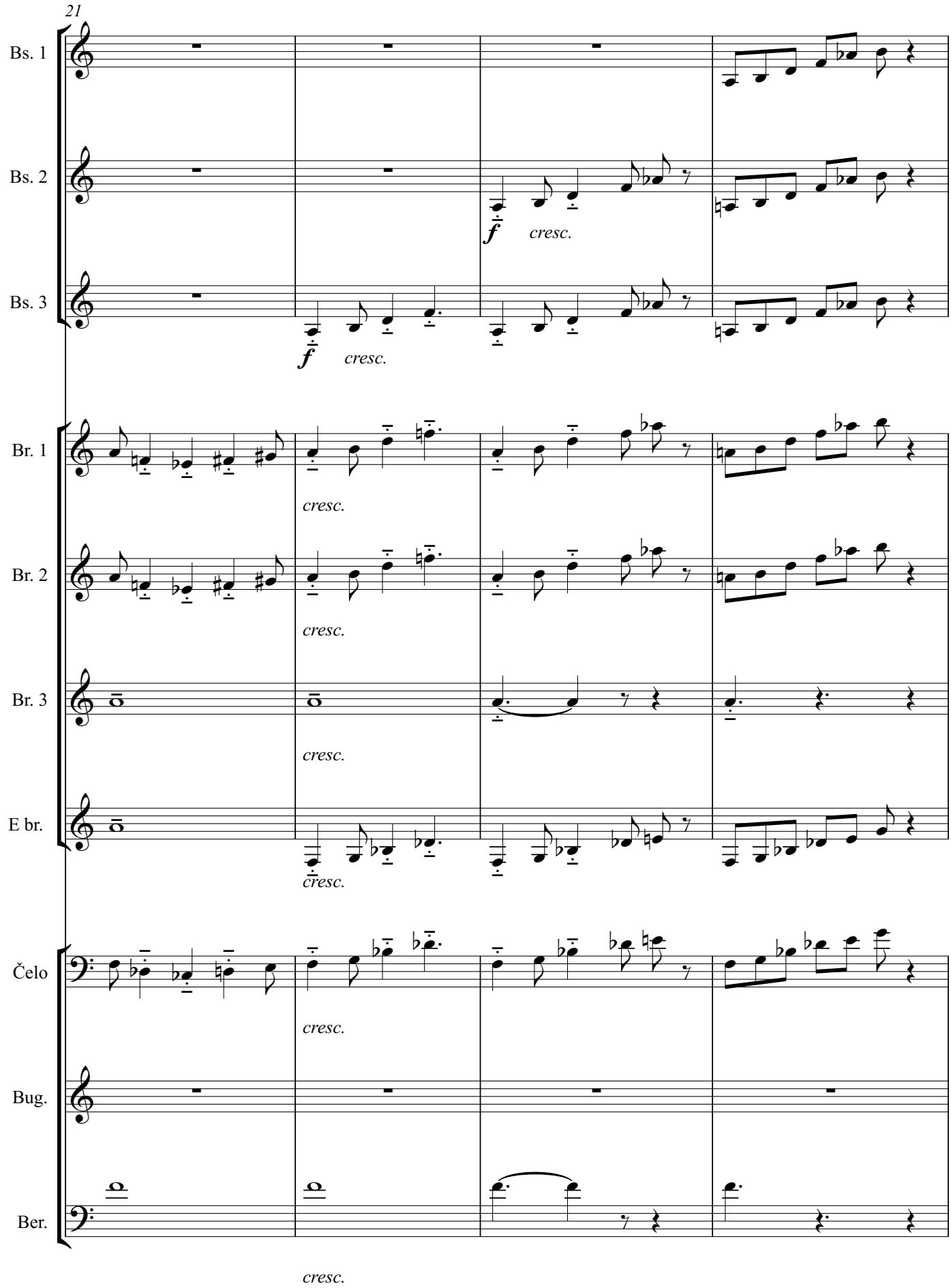
21
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f
cresc.

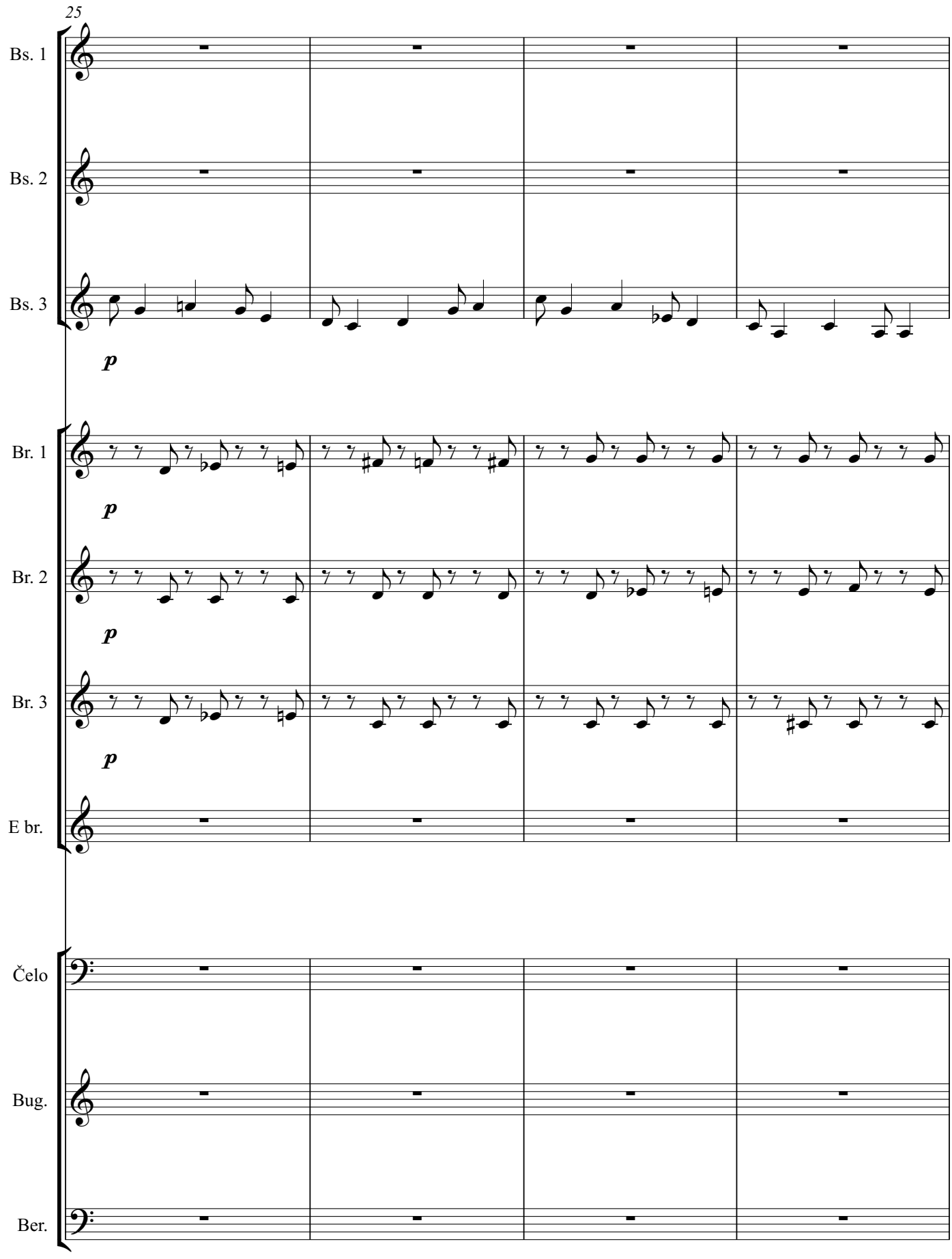
25
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
p
Br. 1
p
Br. 2
p
Br. 3
p
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

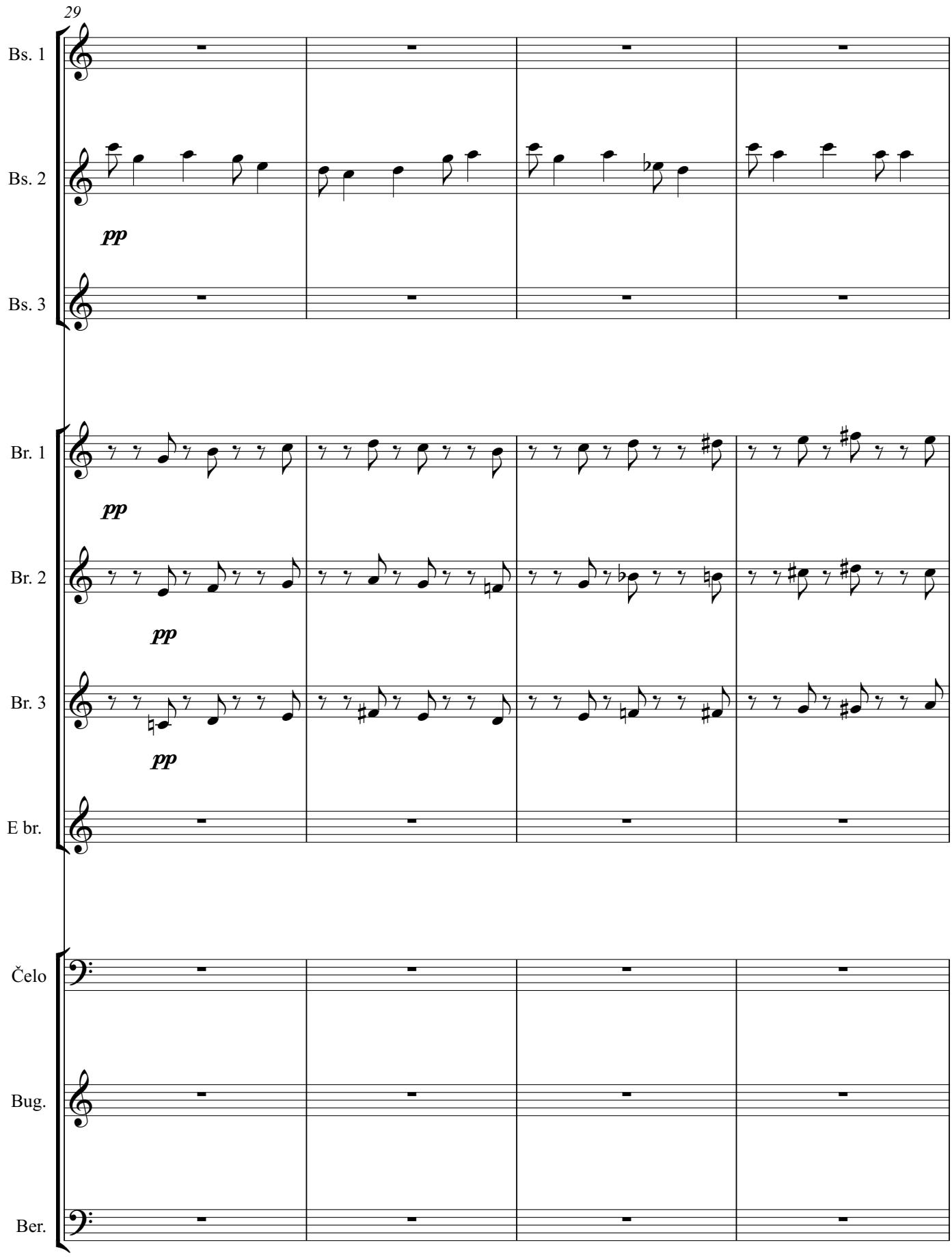
29
Bs. 1
Bs. 2
pp
Bs. 3
Br. 1
pp
Br. 2
pp
Br. 3
pp
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

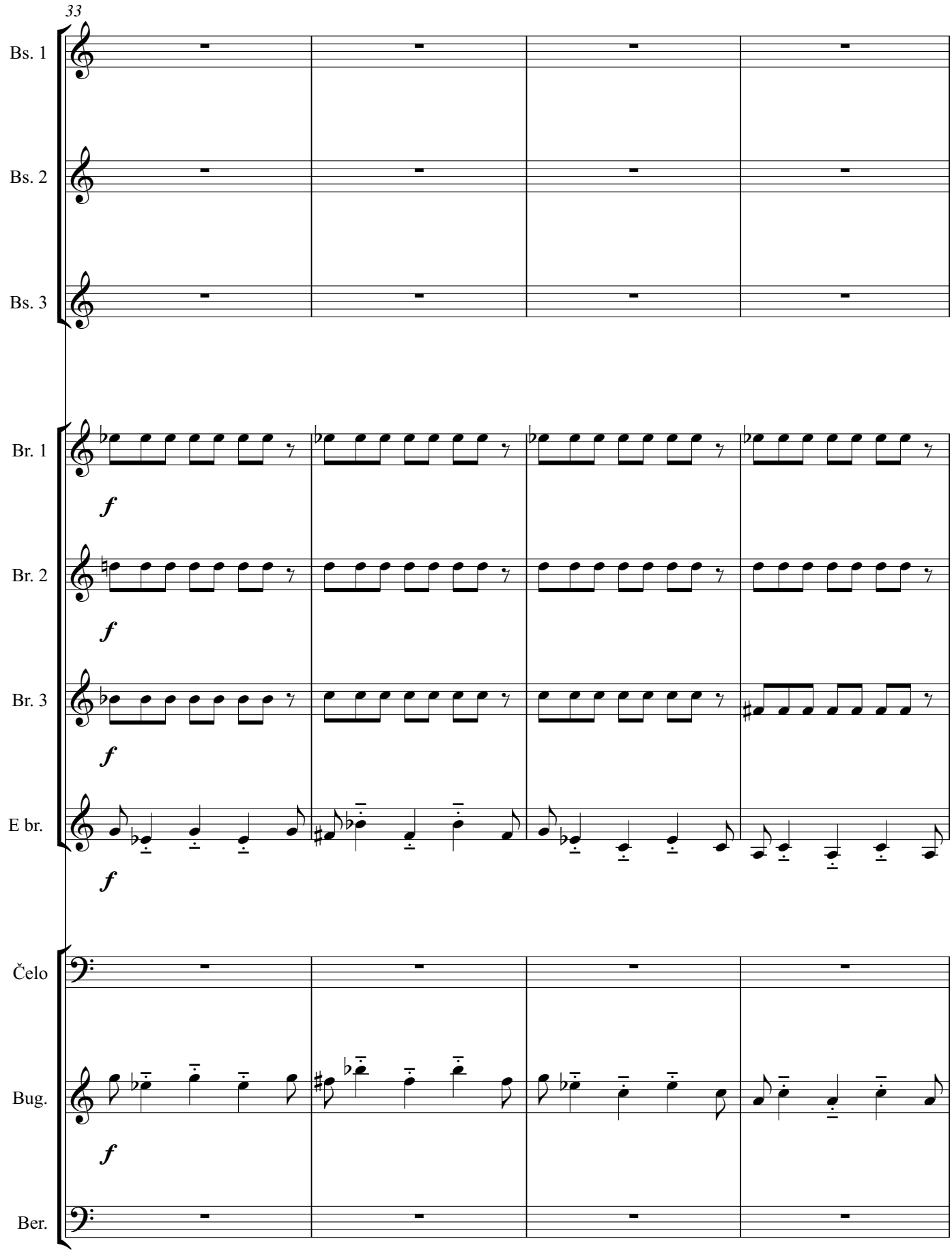
33
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f

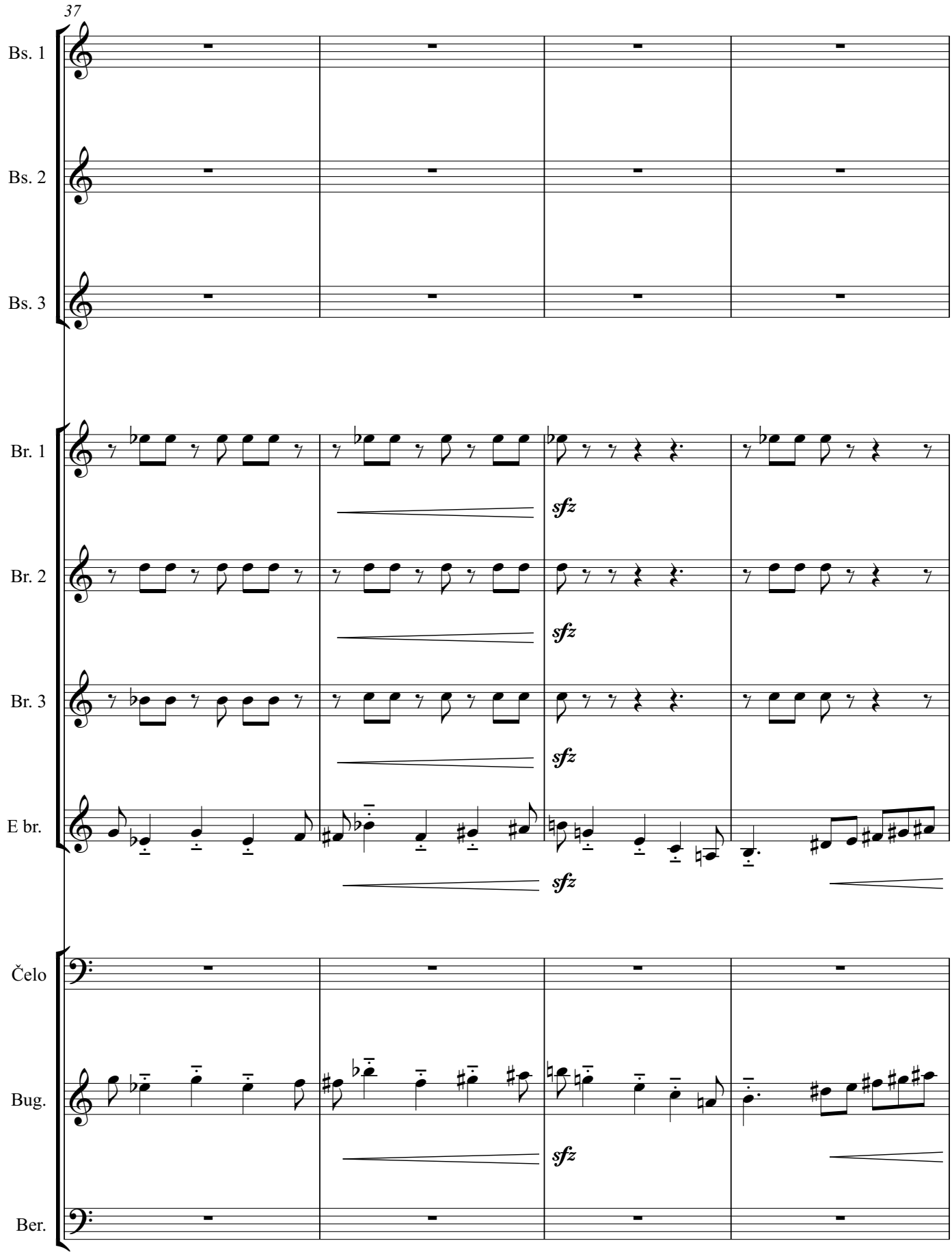
37
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
sfz
sfz
sfz
sfz

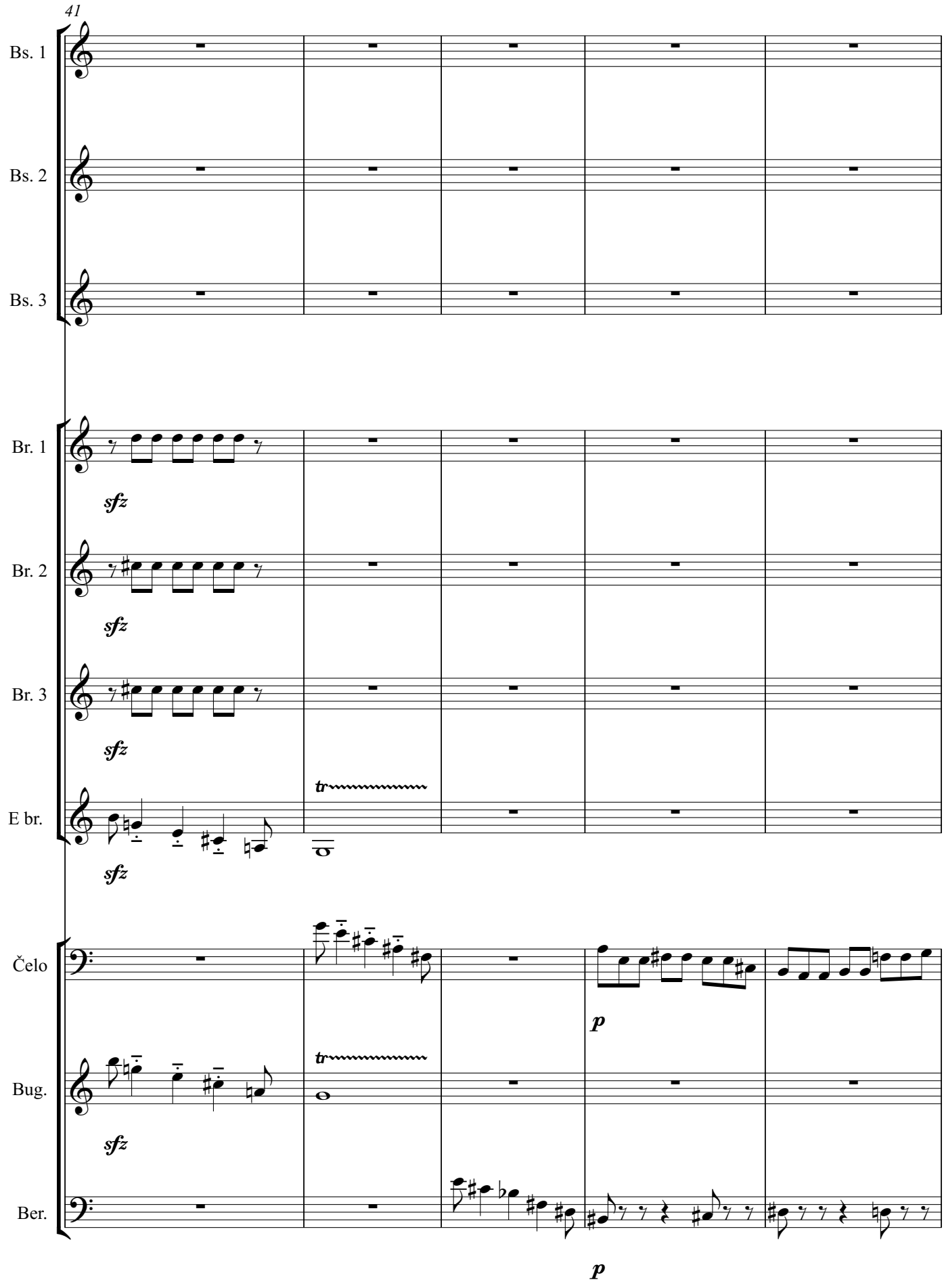
41
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
sfz
tr
p

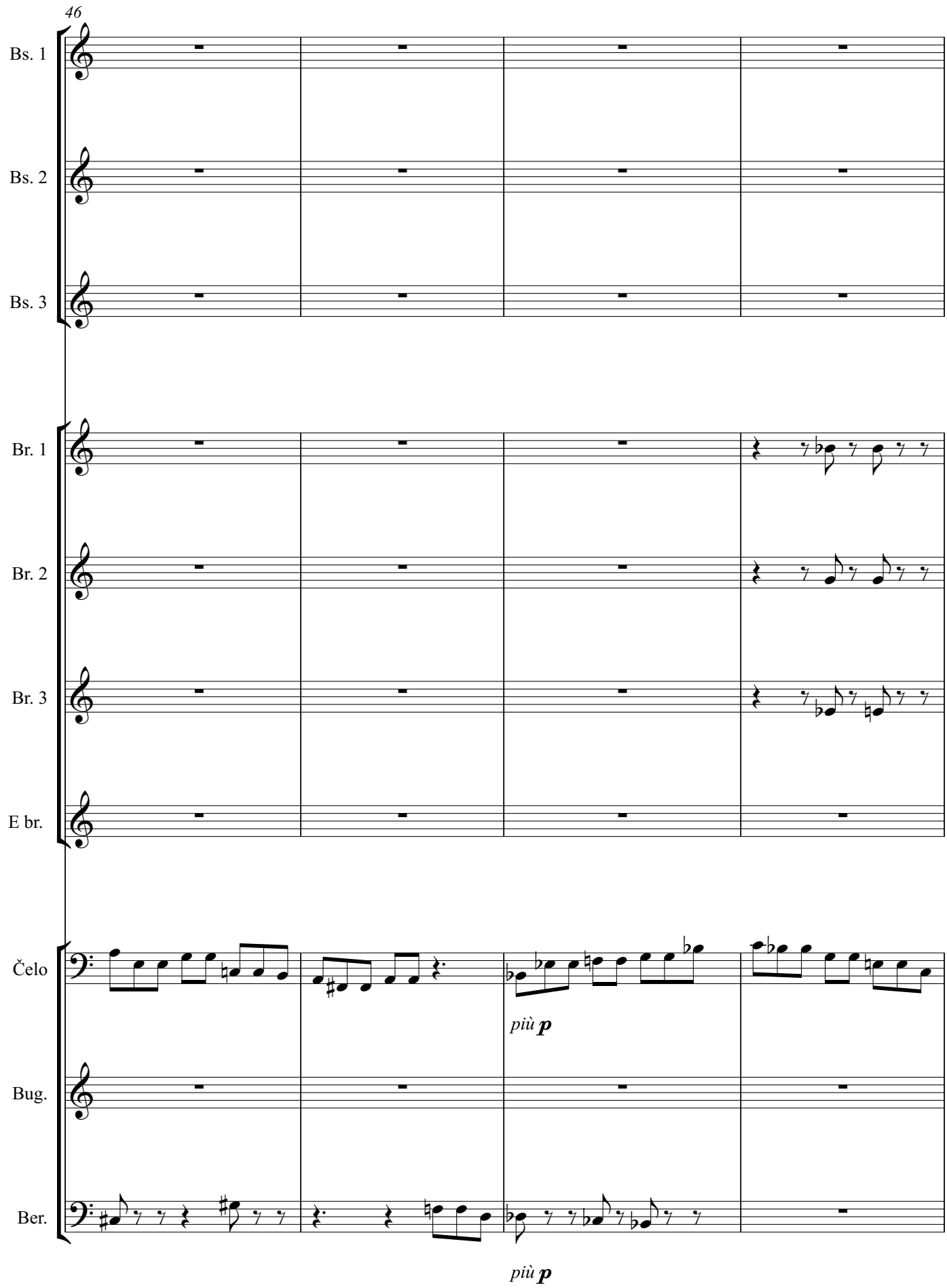
46
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
più p
Bug.
Ber.
più p

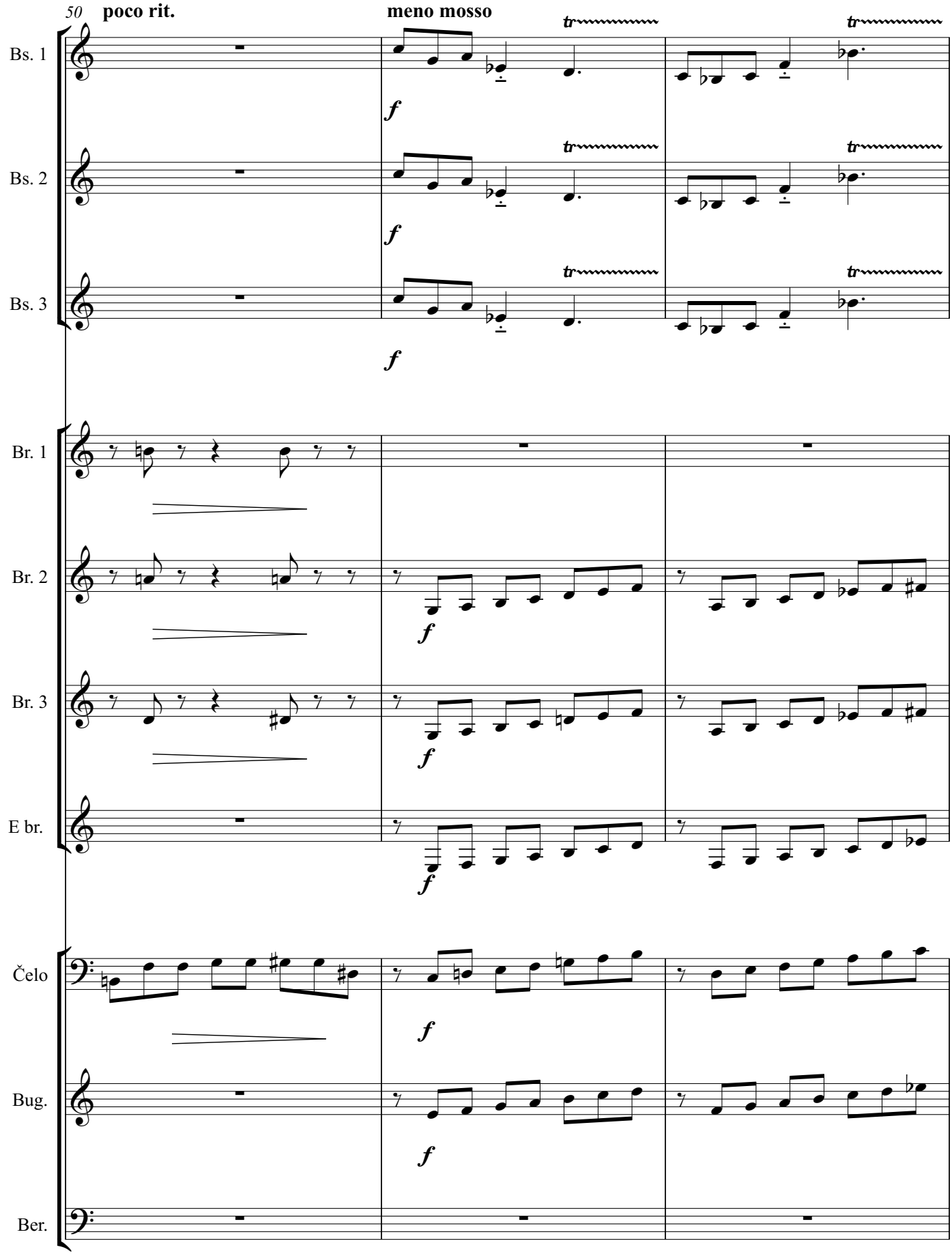
50
poco rit.
meno mosso
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f
tr

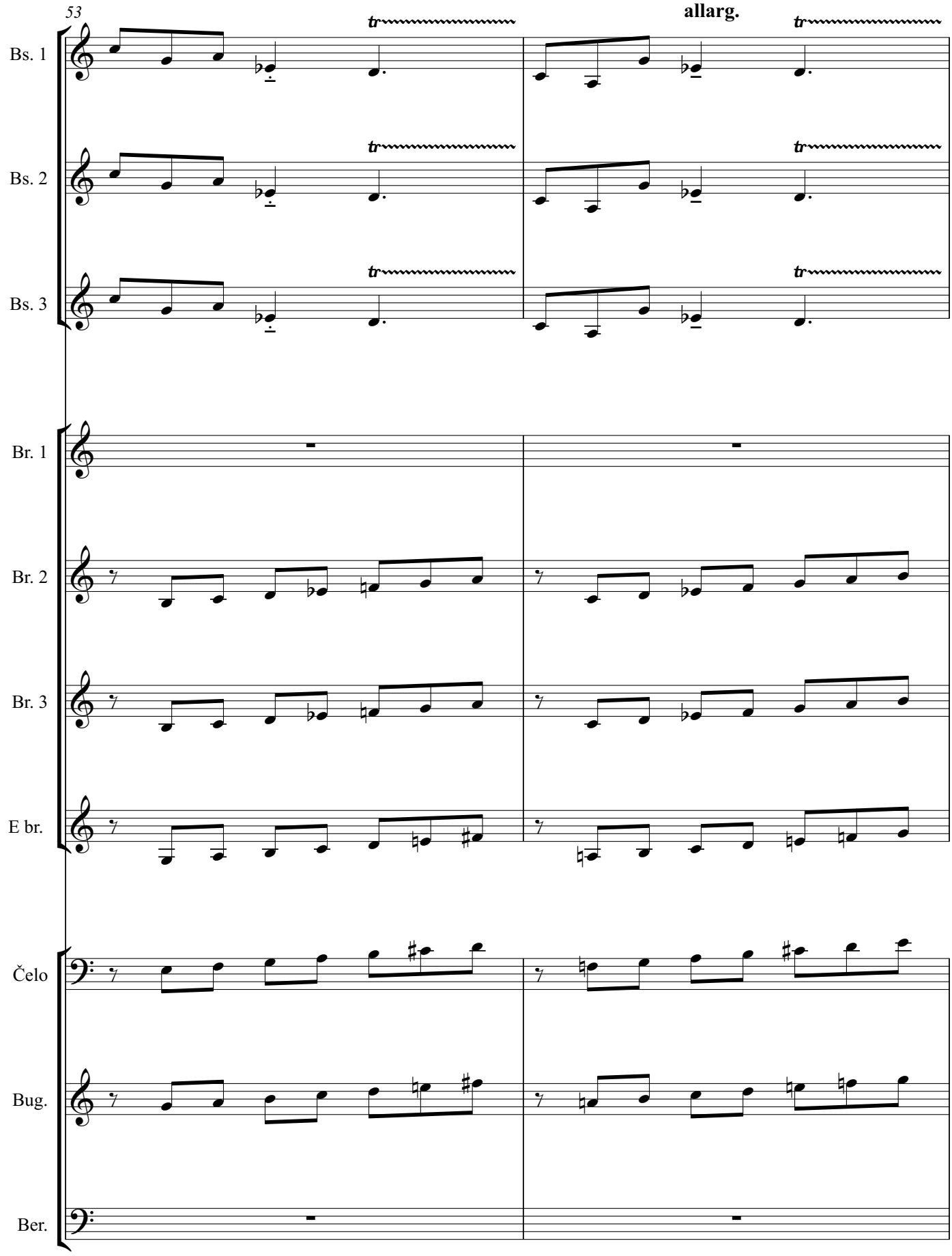
53
allarg.
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.

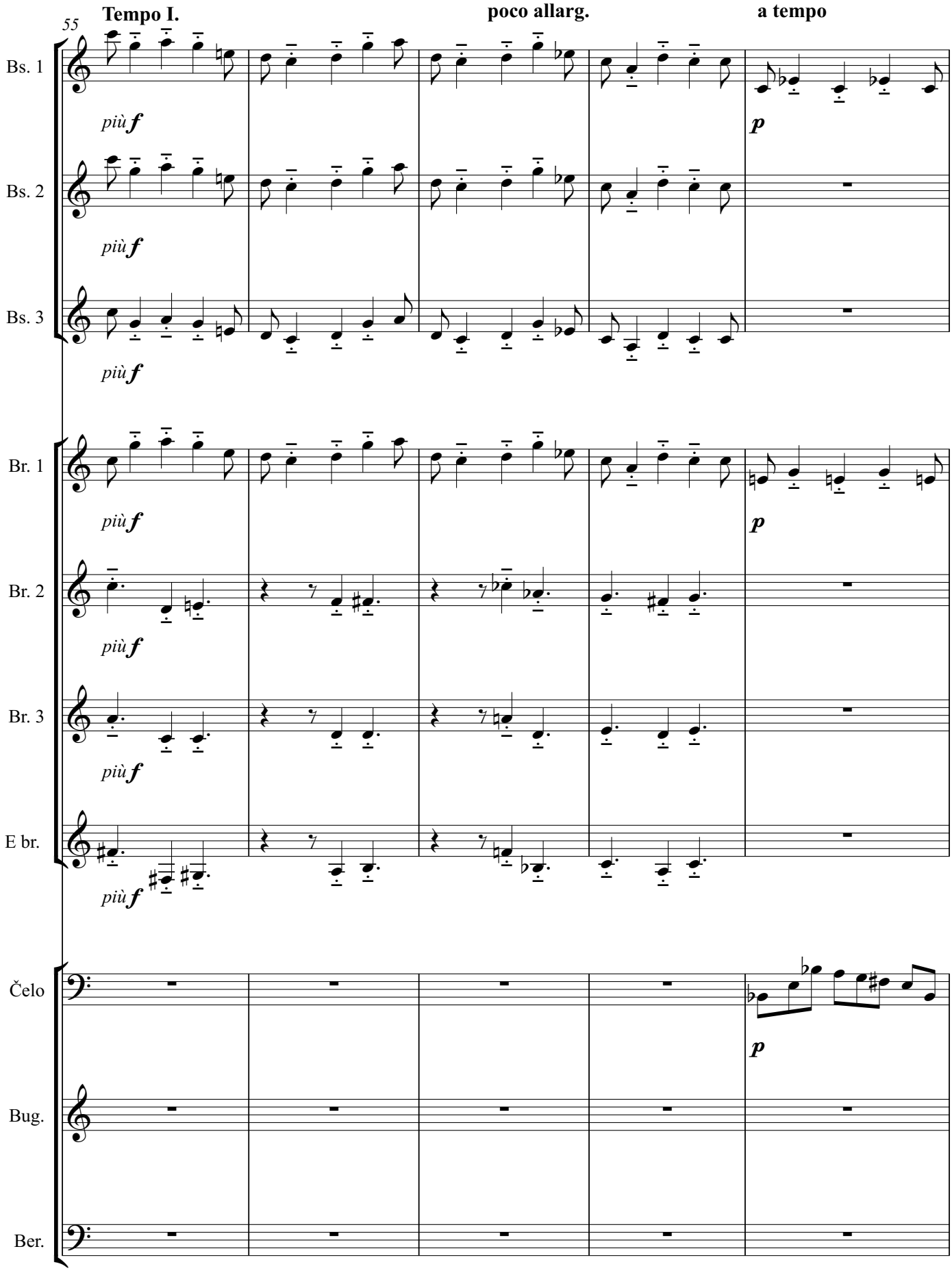
55
Tempo I.
poco allarg.
a tempo
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
più f
p

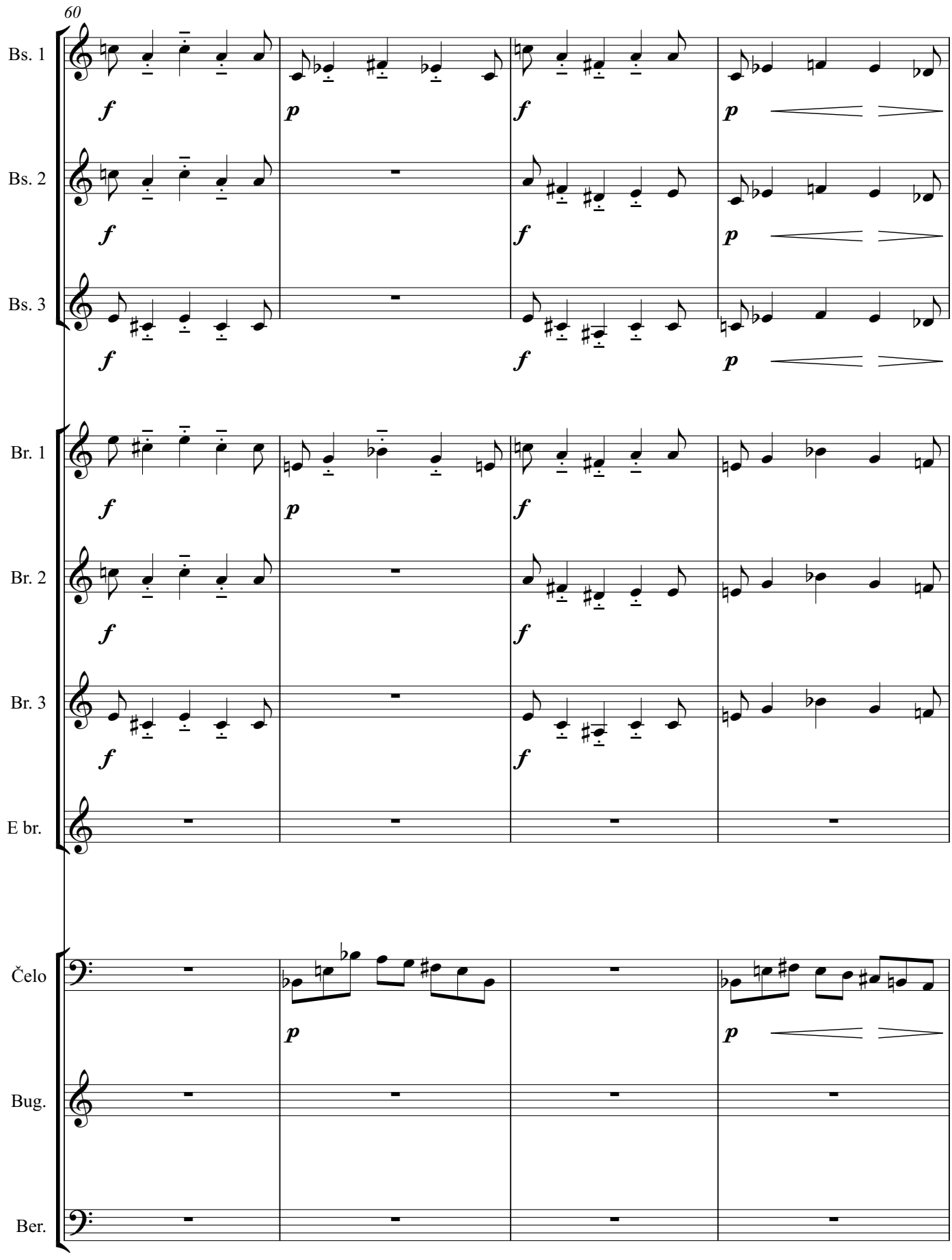
60
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
f
p

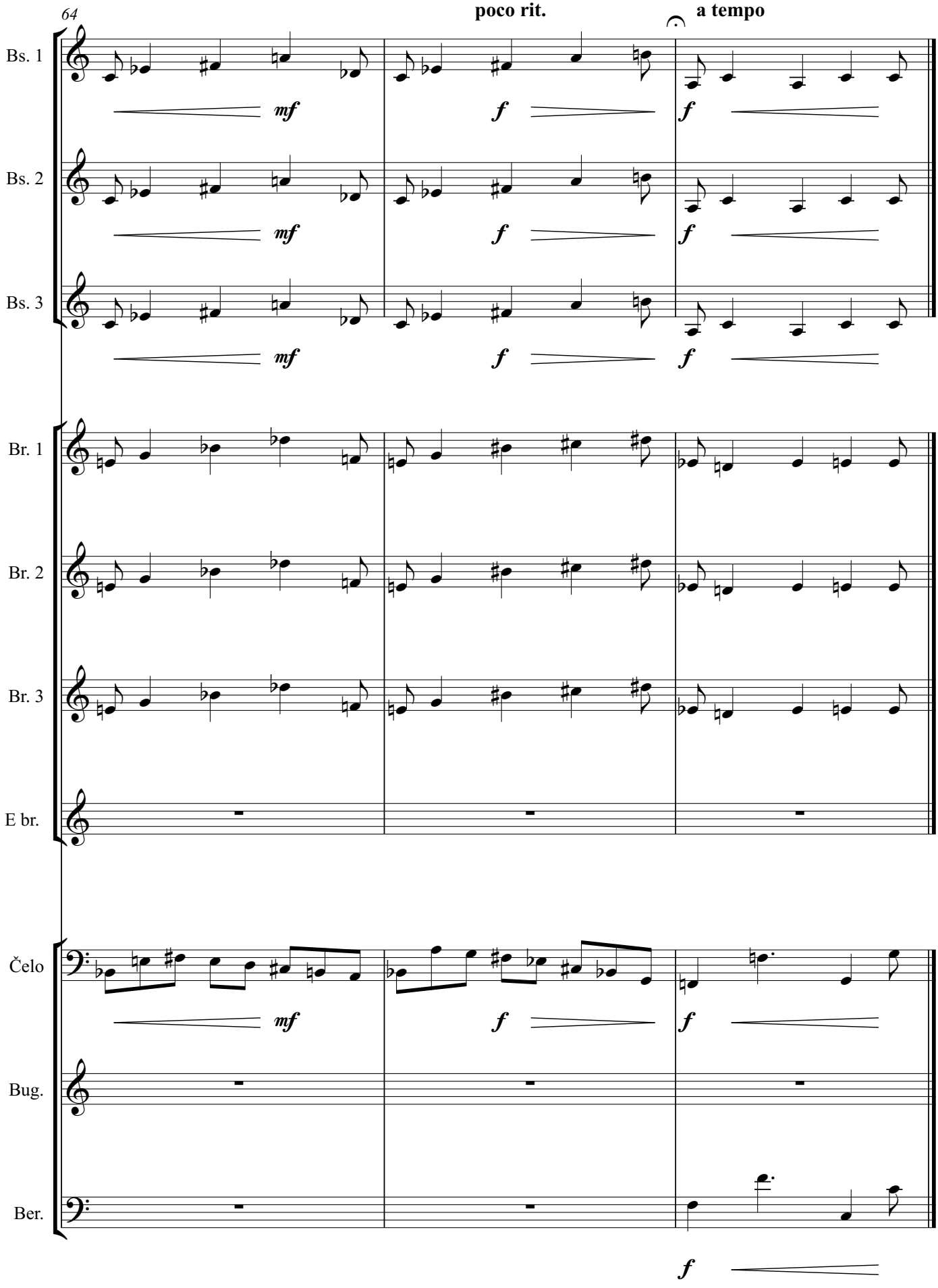
64
poco rit.
a tempo
Bs. 1
Bs. 2
Bs. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E br.
Čelo
Bug.
Ber.
mf
f

4.5. SIX DANCES IN BULGARIAN RHYTHM V
(Šest plesova u bugarskom ritmu V)

Peti je stavak razigran i lepršav, a pleše se brzim i laganim koracima. Cijeli stavak pisan je mjeri 9/8. Na početku imamo kratak uvod kromatske teme i plesnog ritma i uvod u sekundarne melodijske linije druge teme. Kroz cijeli je stavak naglašen kontrast između teme plesnog ritma i sekundarne druge melodijske linije. U codi kraj dolazi na temelju prve plesne teme. U partituri za tamburaški orkestar, svi instrumenti izvode ovaj stavak. Bugarija, kao i u svim stavcima do sada, svira melodijsku liniju.

Six Dances in Bulgarian Rhythm V
(Šest plesova u bugarskom ritmu V)

Bela Bartok
Priredila: Matea Fadiga

Allegro molto

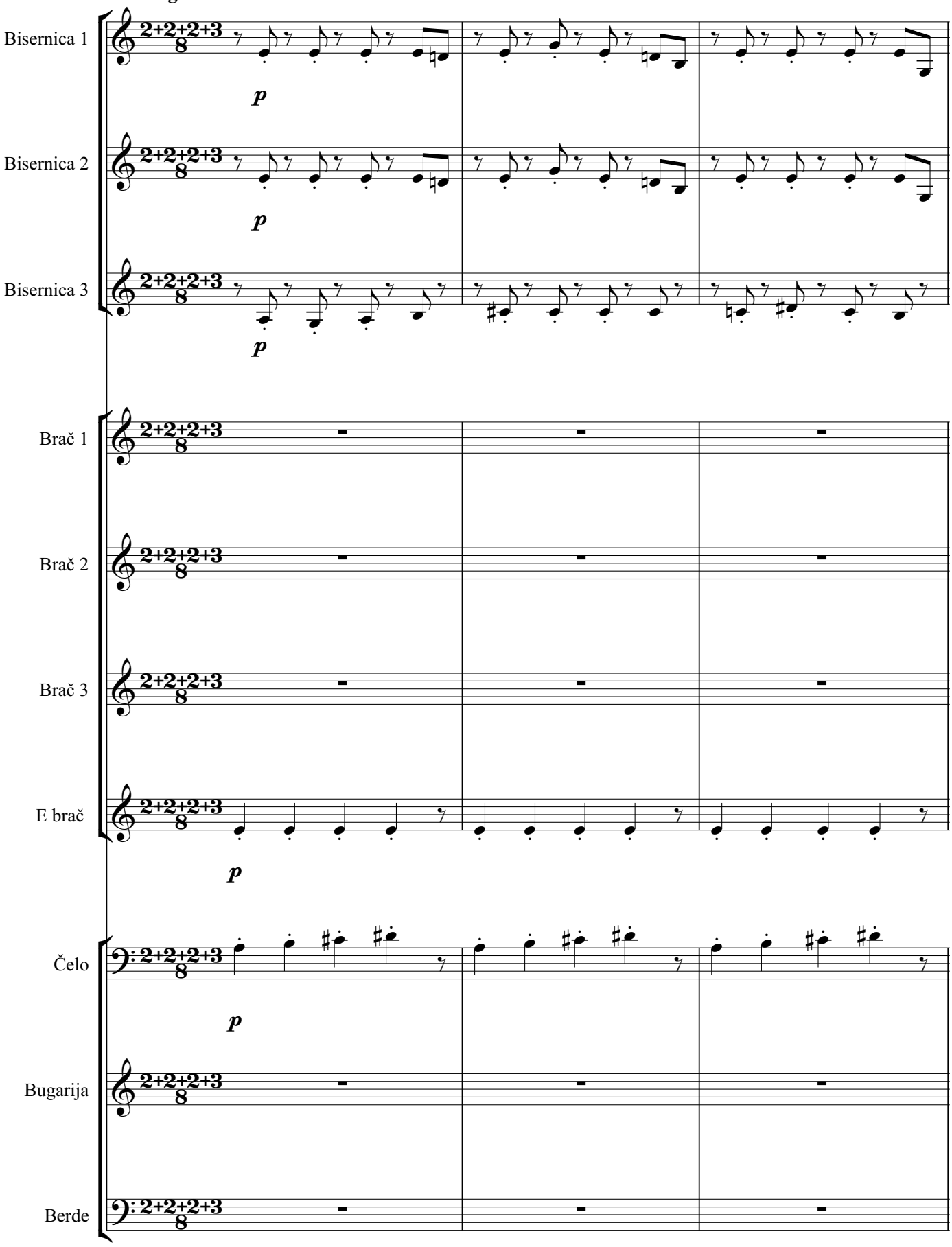

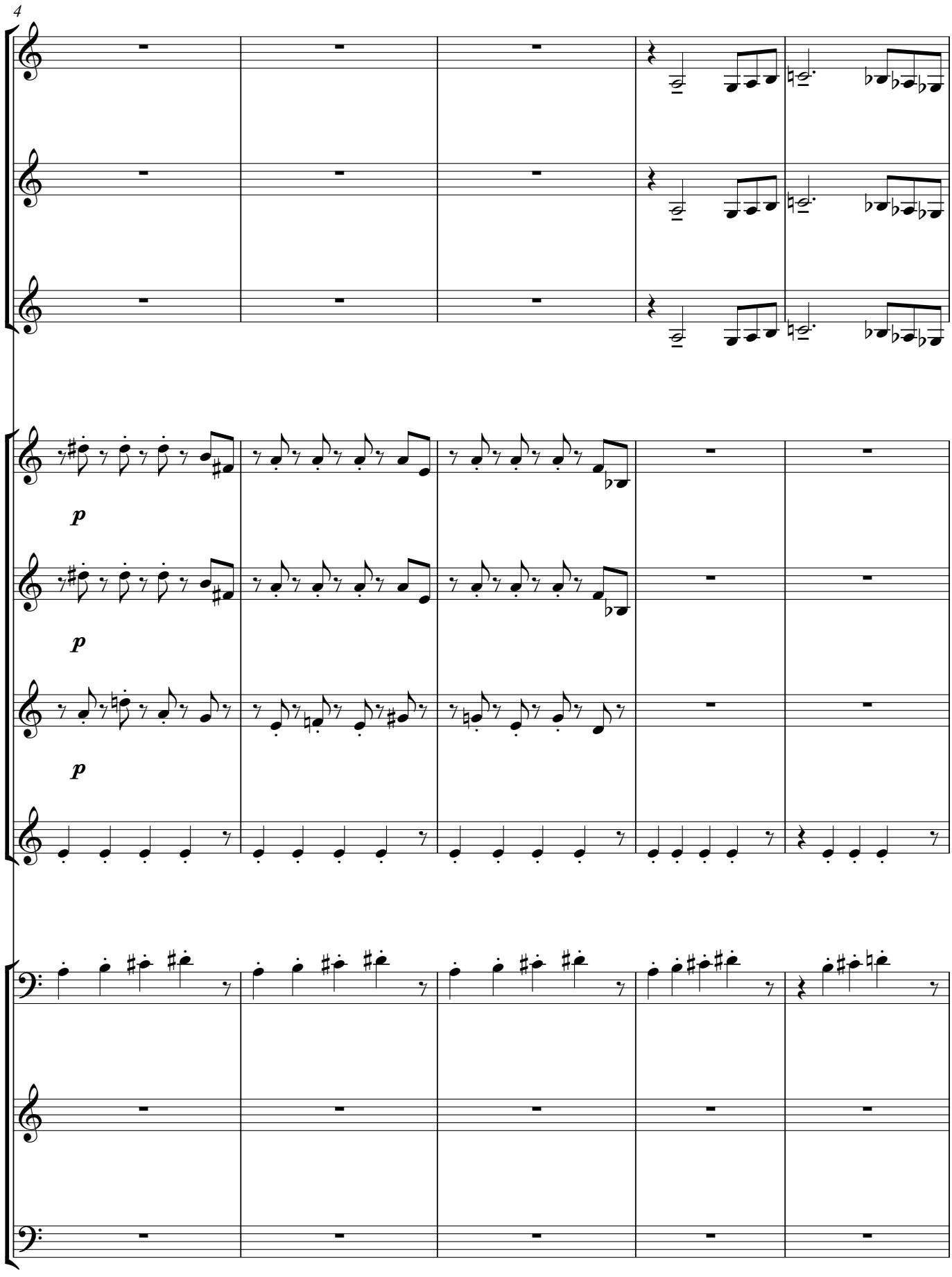
4
p
p
p

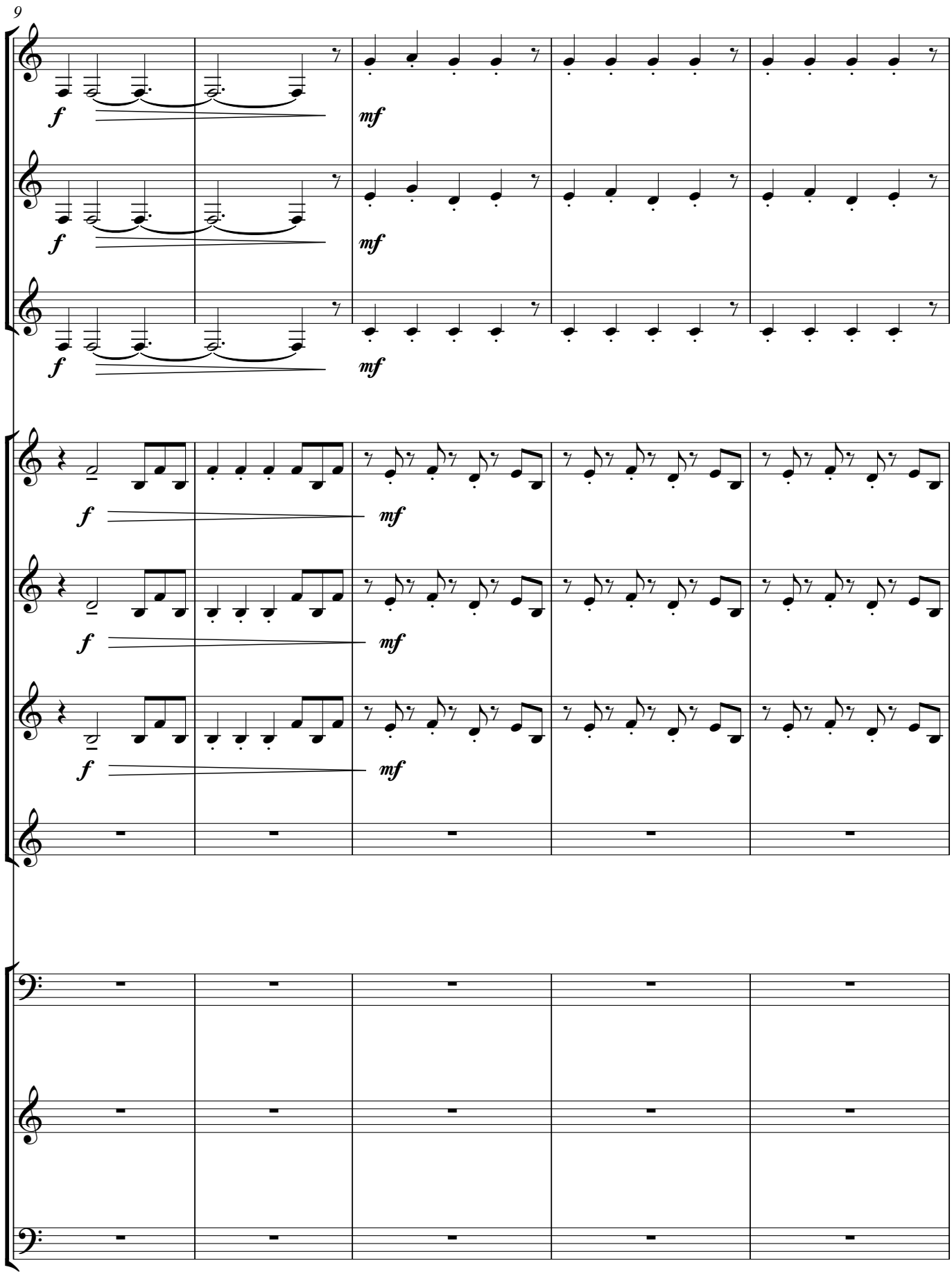
9
f
mf
f
mf
f
mf
f
mf
f
mf
f
mf

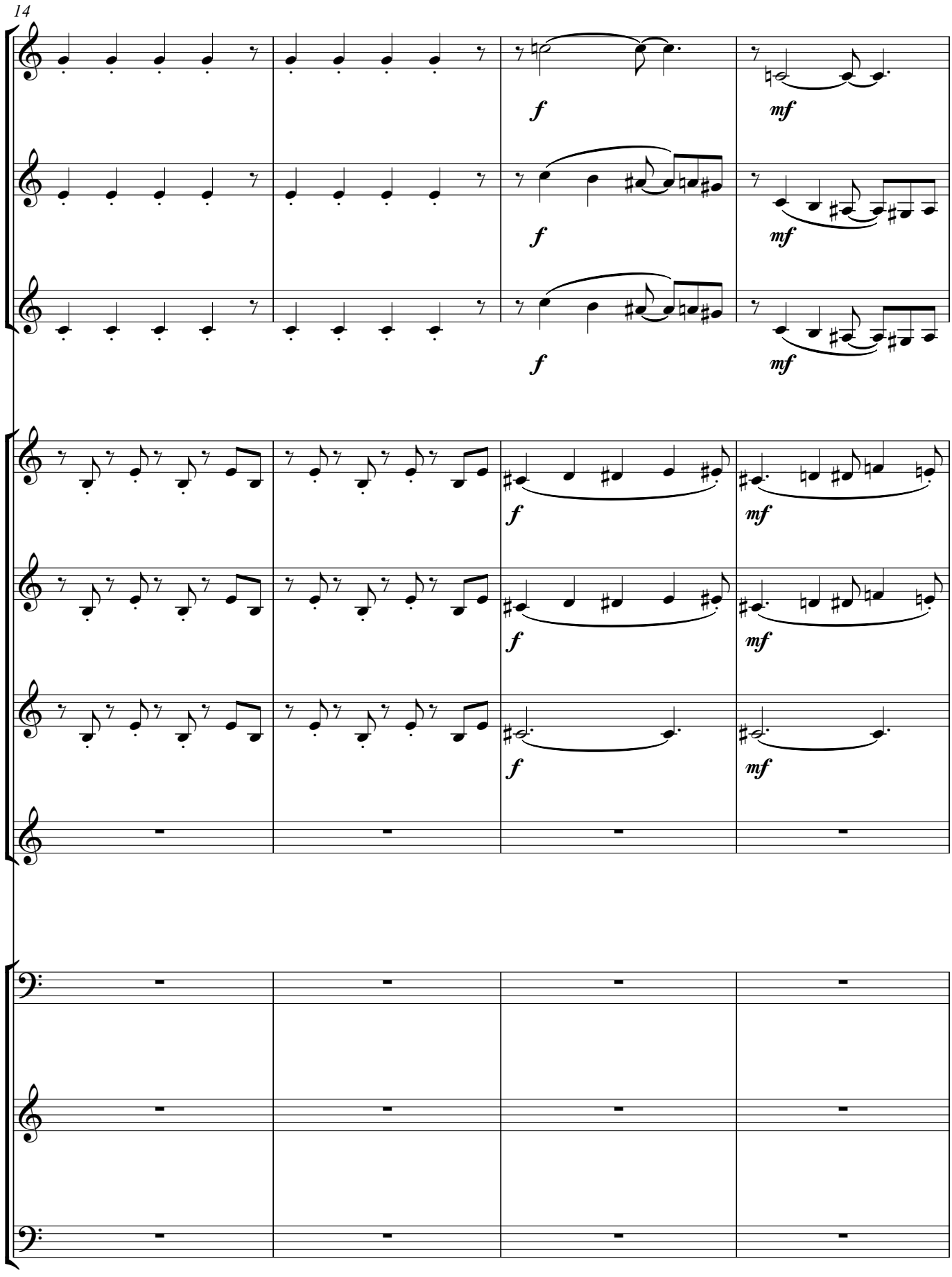
14
f
mf

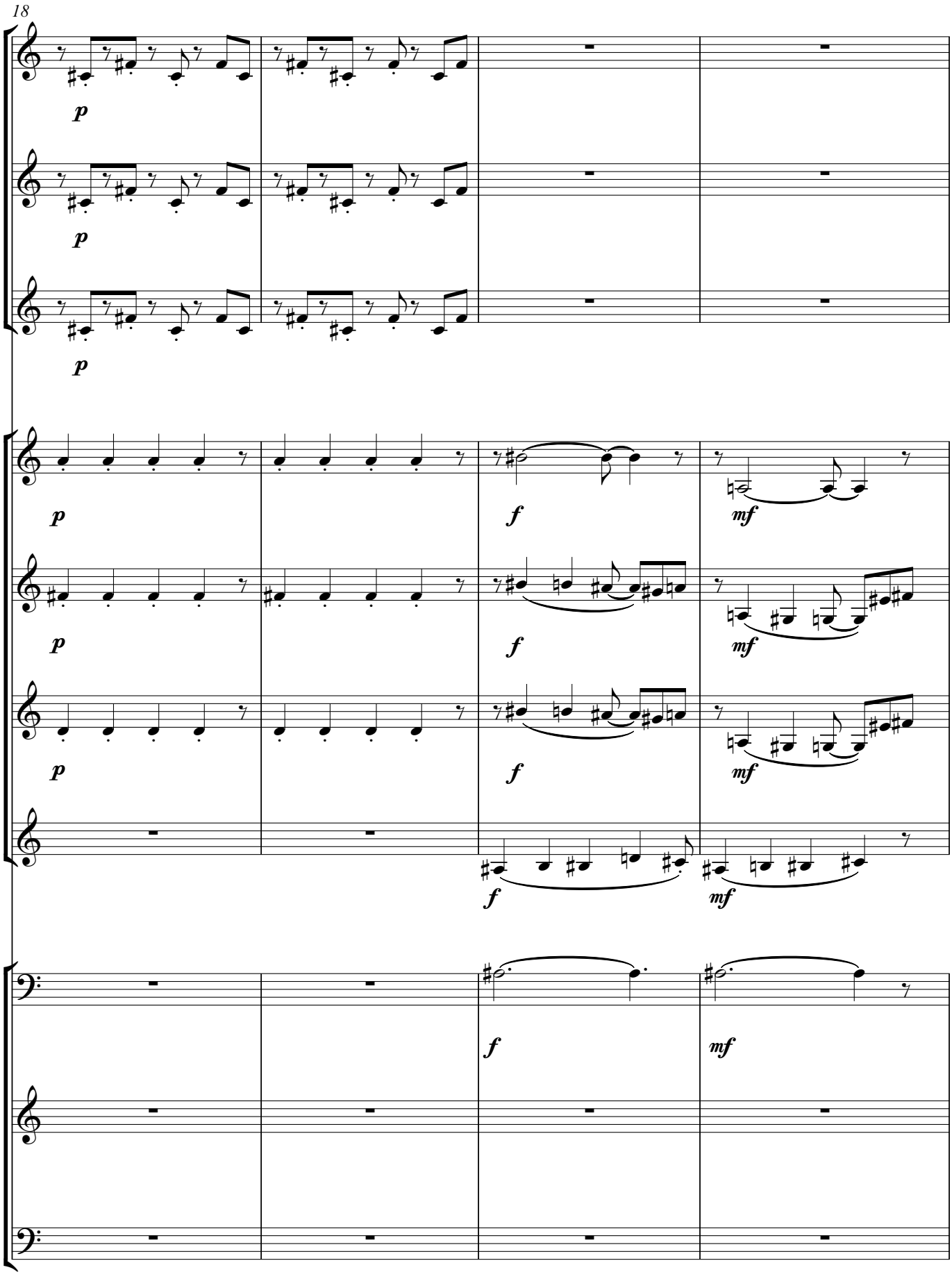
18
p
p
p
p
p
p
f
mf
f
mf
f
mf
f
mf

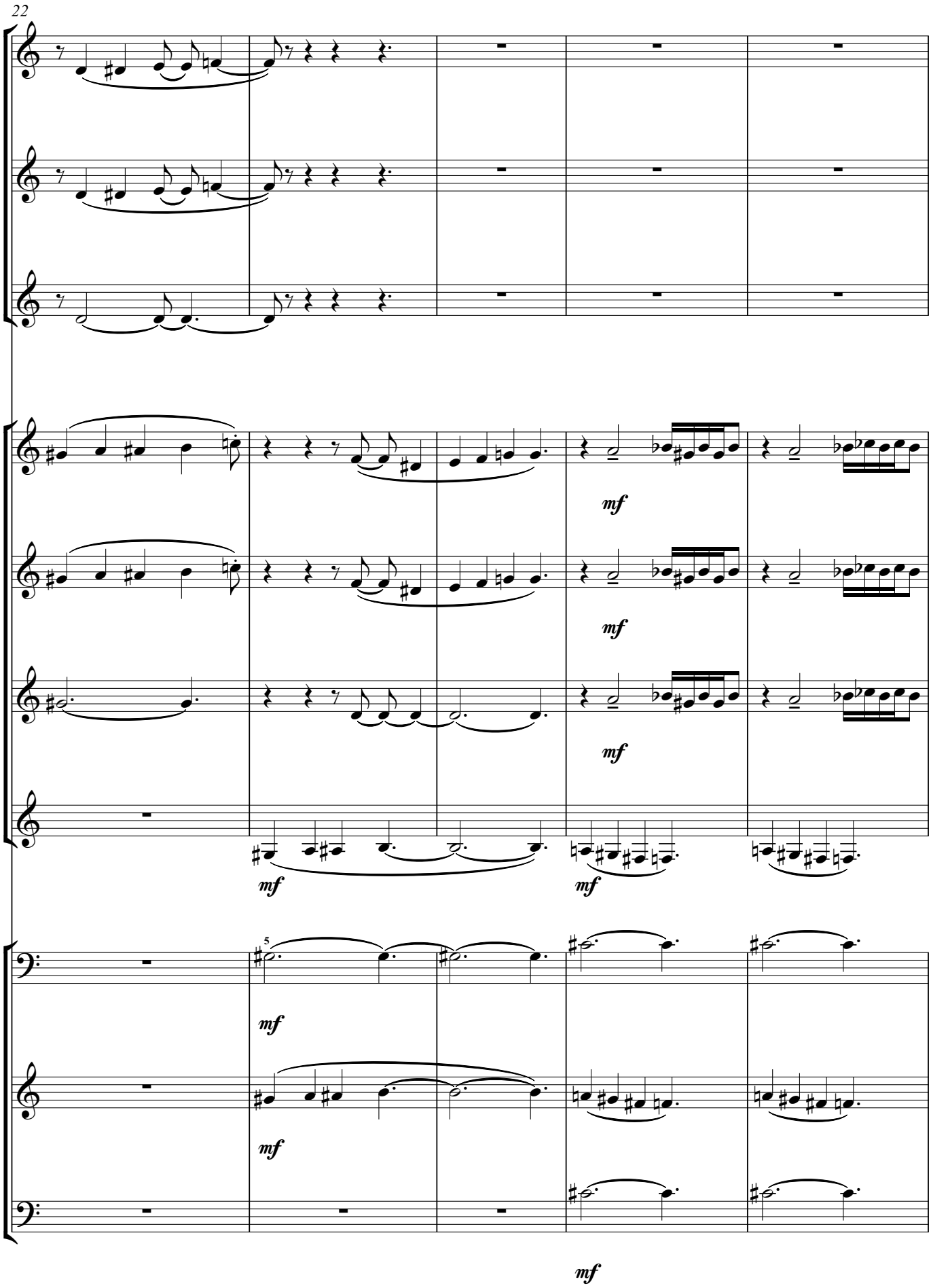
22
mf
mf
mf
mf
5
mf
mf
mf

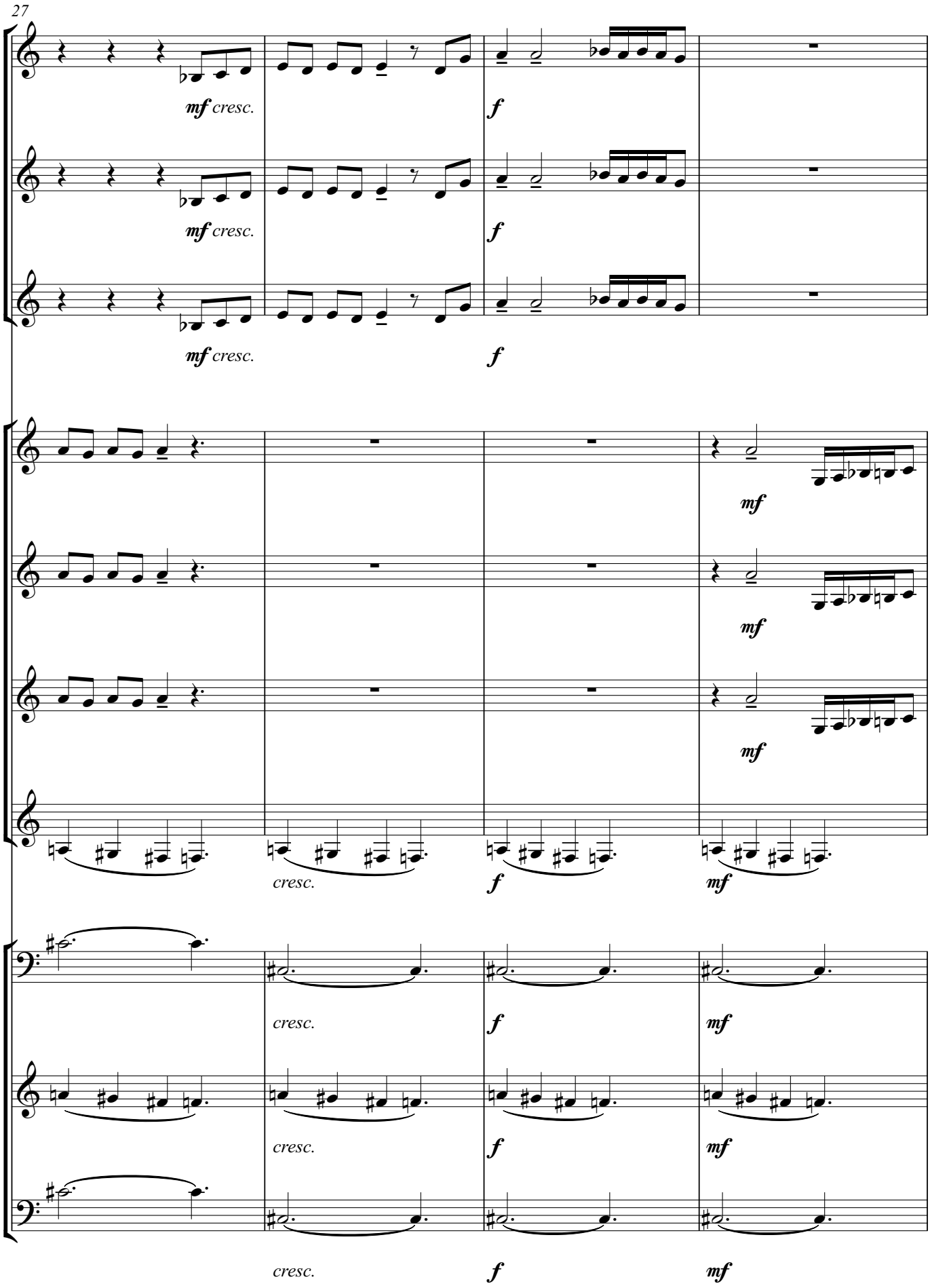
27
mf cresc.
f
mf cresc.
f
mf cresc.
f
mf
mf
mf
cresc.
f
mf
cresc.
f
mf
cresc.
f
mf
cresc.
f
mf

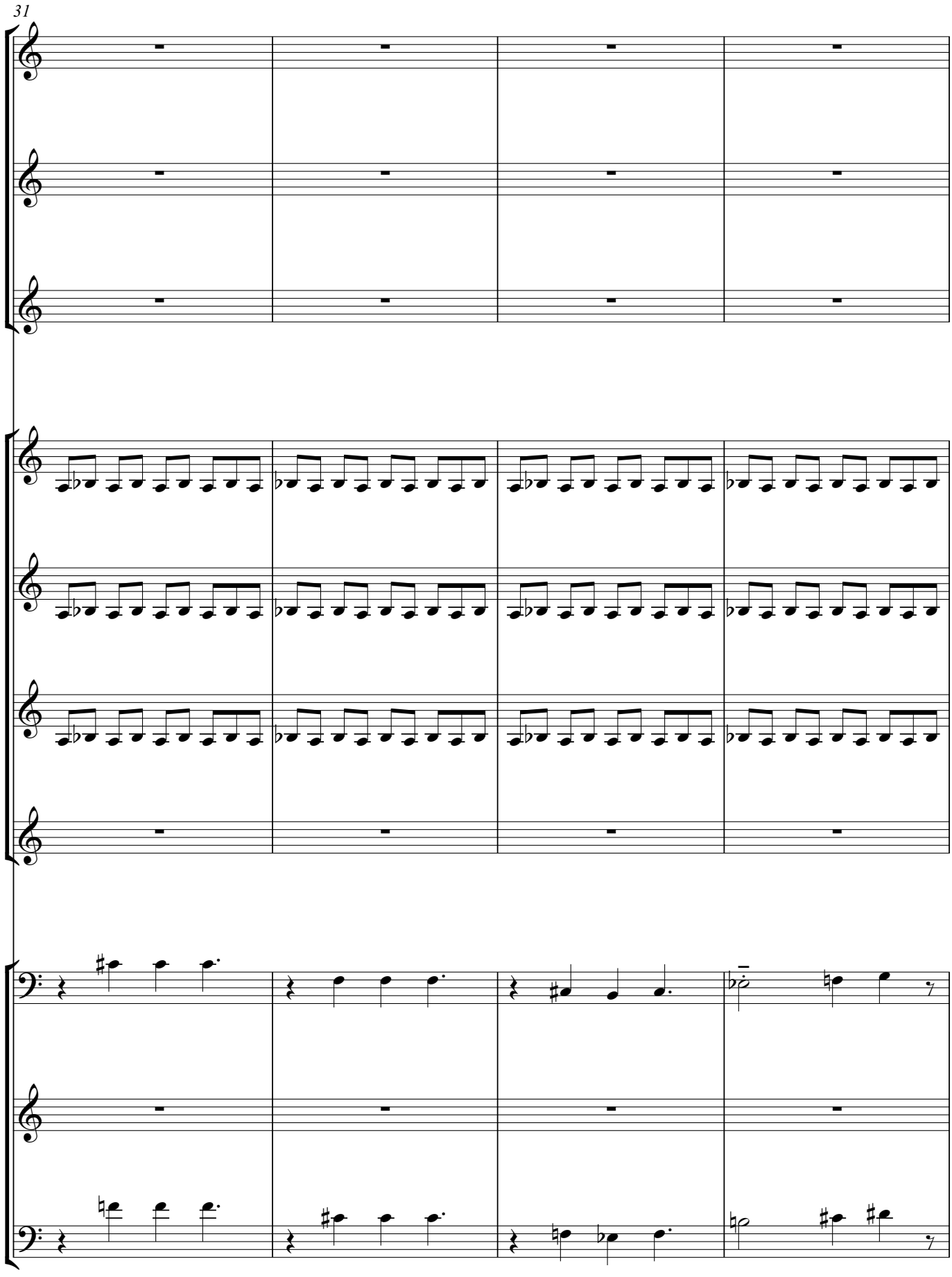
31

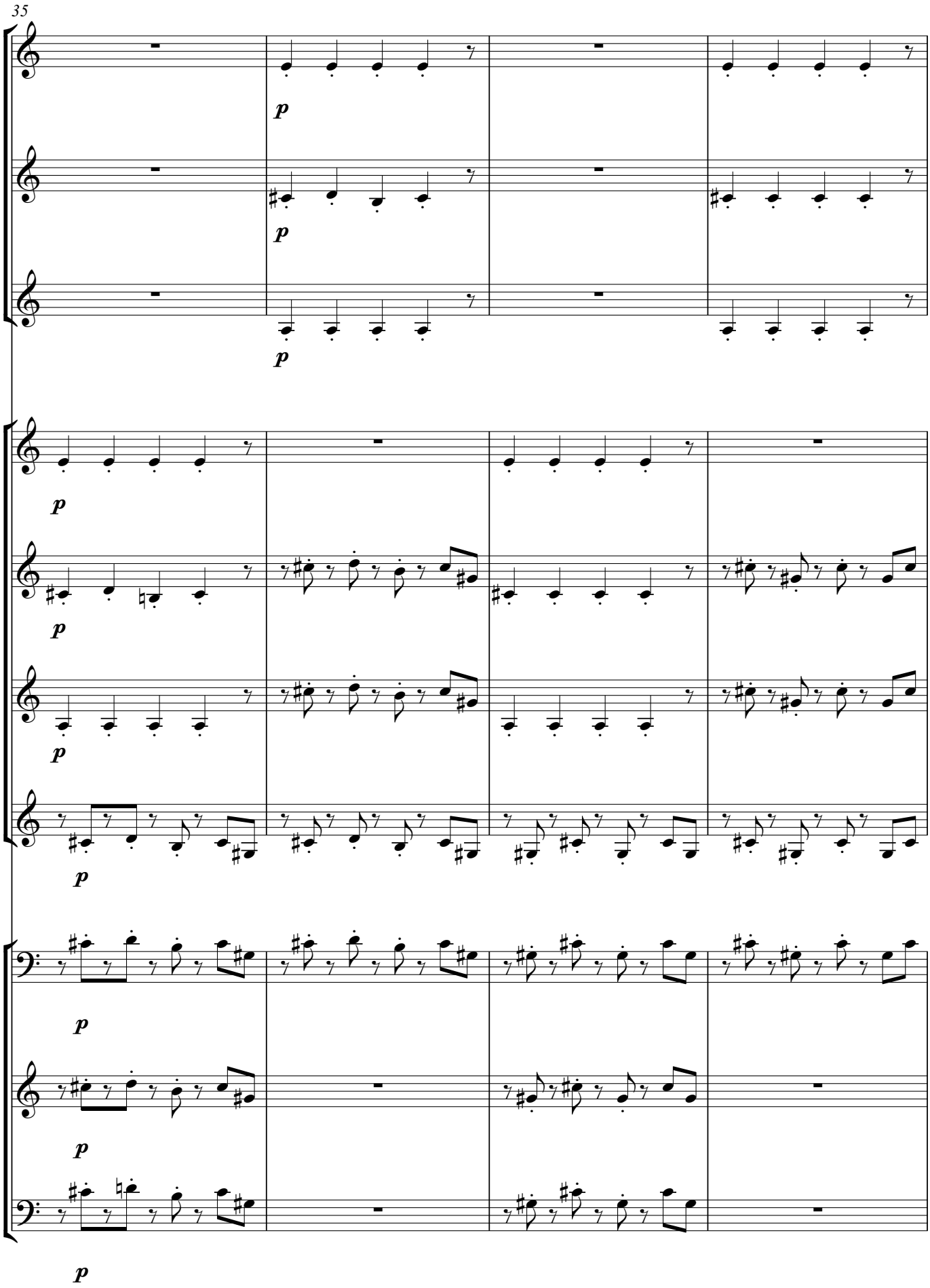
35
p
p
p
p
p
p
p
p
p
p

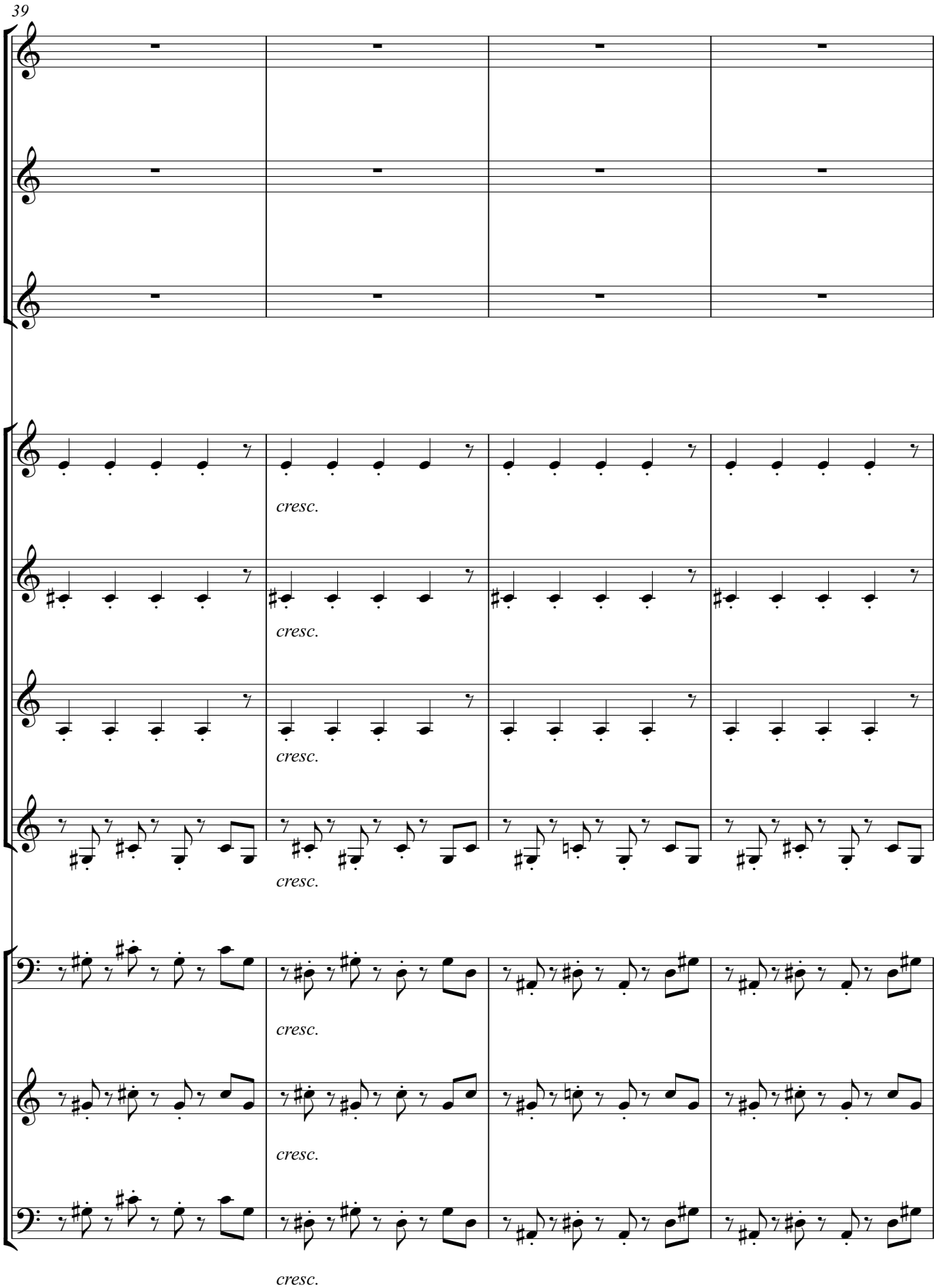
39
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.

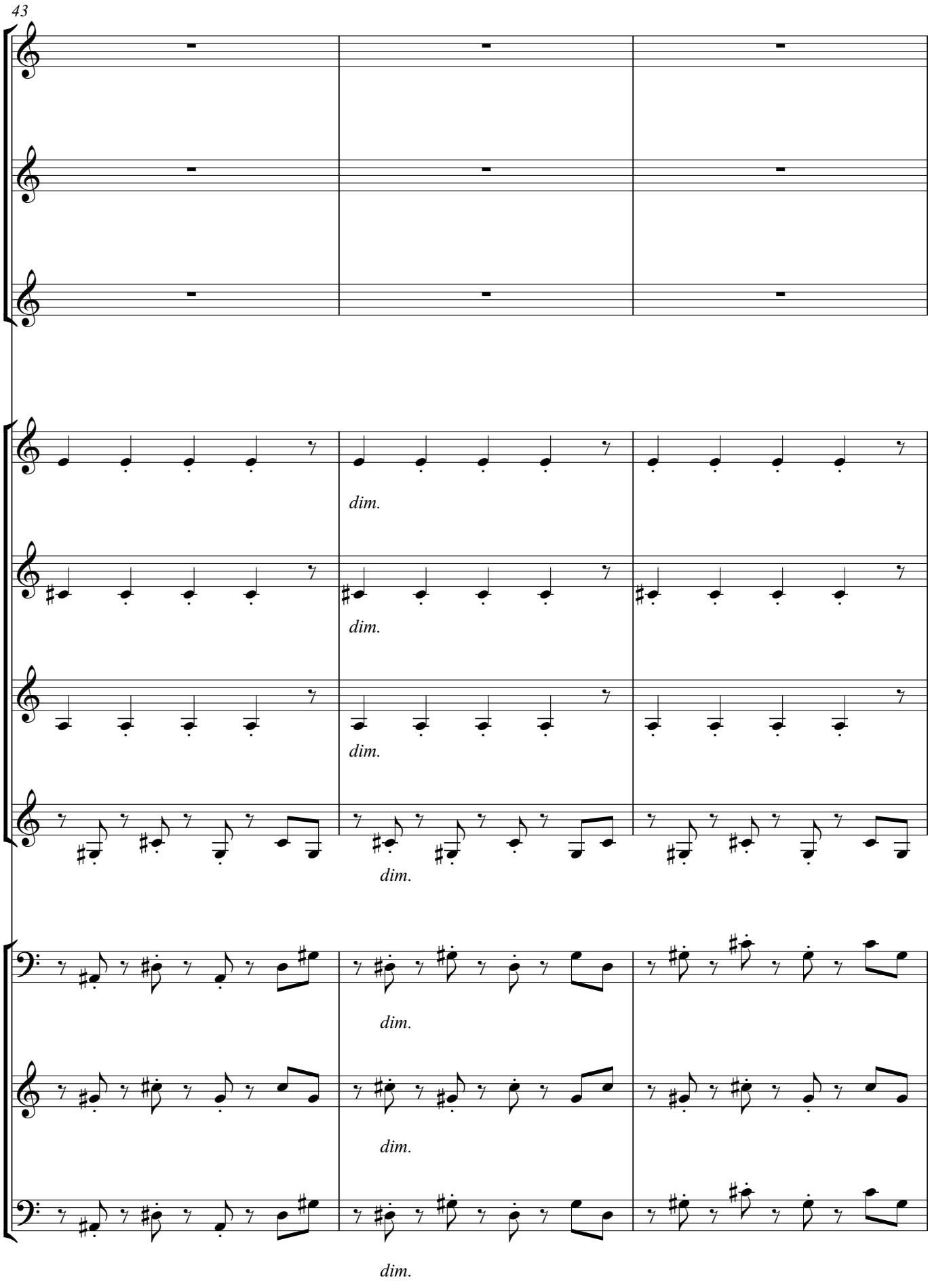
43
dim.
dim.
dim.
dim.
dim.
dim.
dim.

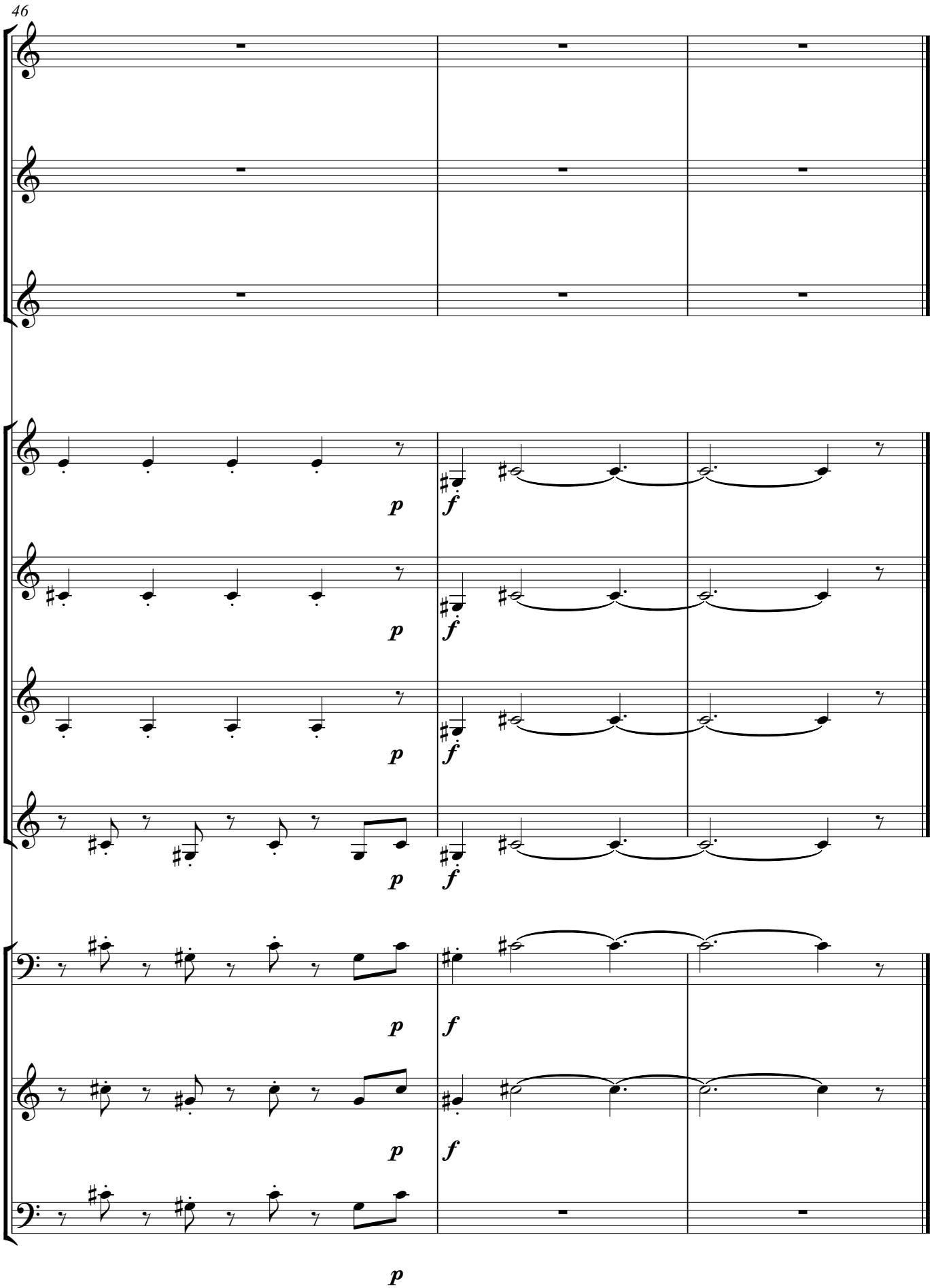
46
p
f
p
f
p
f
p
f
p
f
p
f
p

4.6. SIX DANCES IN BULGARIAN RHYTHM VI
(Šest plesova u bugarskom ritmu VI)

Uz pokretački i energični početak, u šestom stavku čuju se odjeci melodijskog materijala iz prethodnih plesova, što daje sumirajući karakter završnom stavku suite. Kraj donosi veliki, snažni završetak. Cijeli je stavak pisan u 8/8 mjeri. U tamburaškoj partituri sviraju svi instrumenti tamburaškog orkestra koji naizmjenično donose temu i sviraju ritamsku i harmonijsku pratnju.

Six Dances in Bulgarian Rhythm VI
(Šest plesova u bugarskom ritmu VI)

Bela Bartok
Priredila: Matea Fadiga

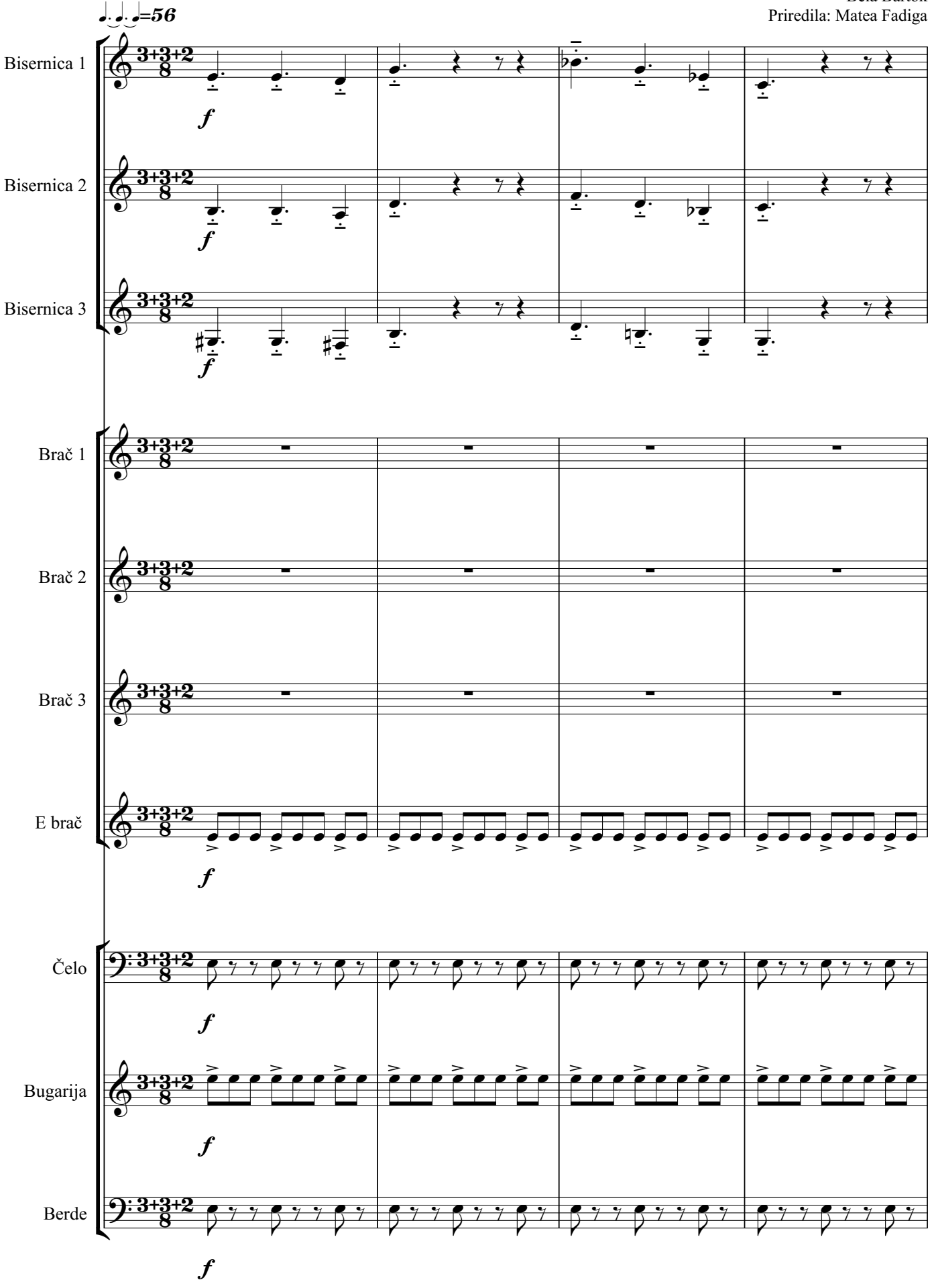

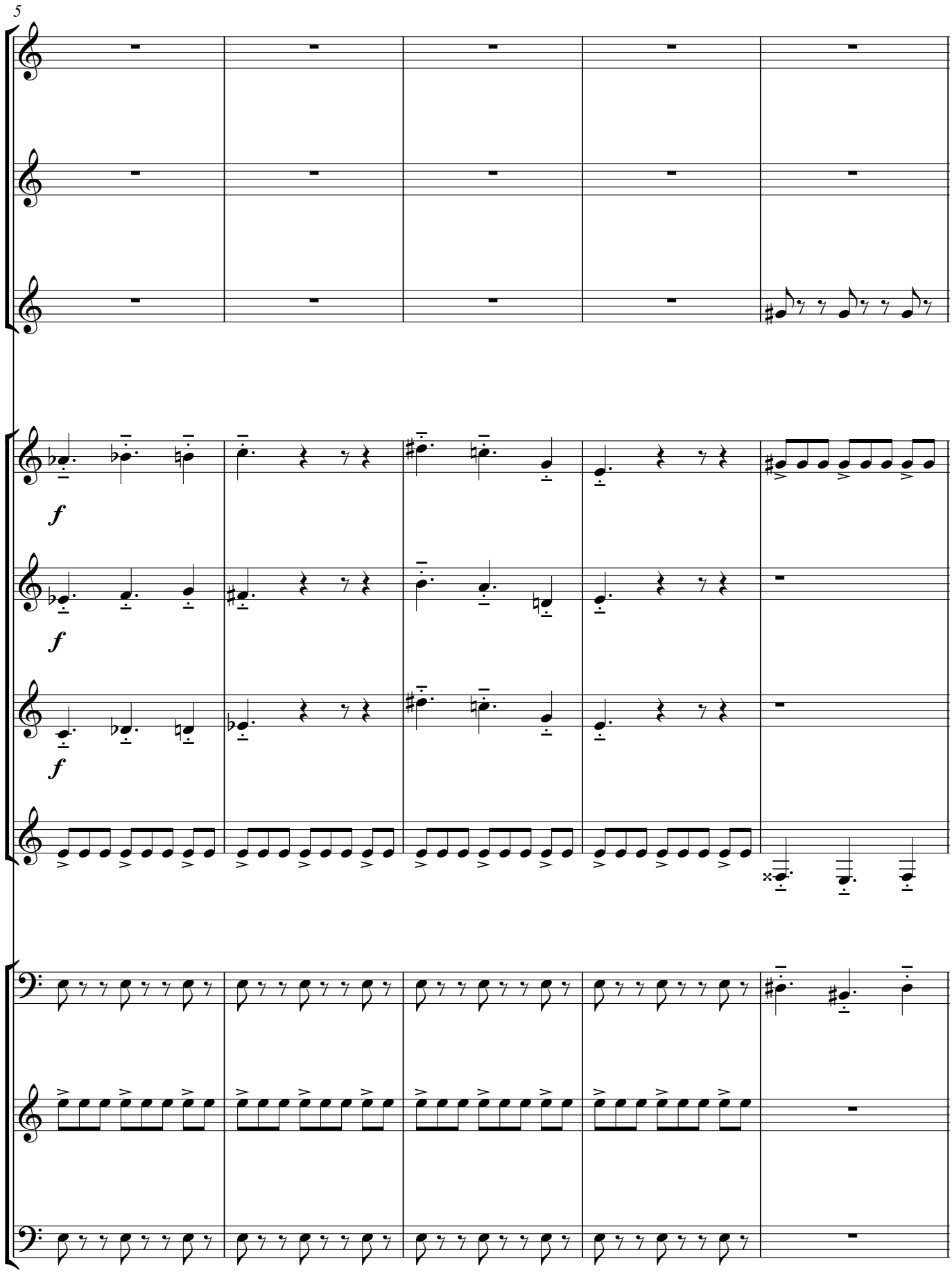
5
f
f
f

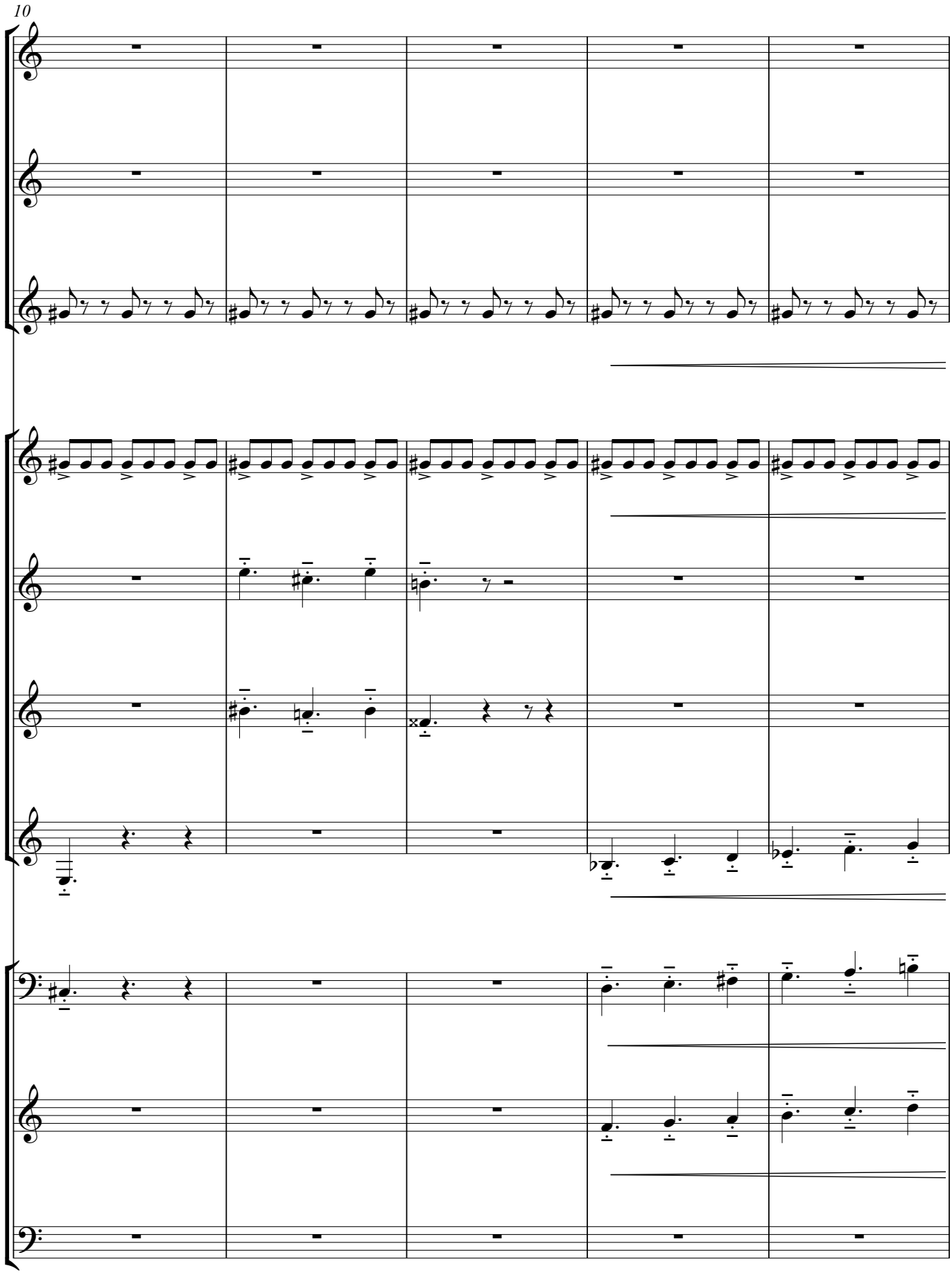
10

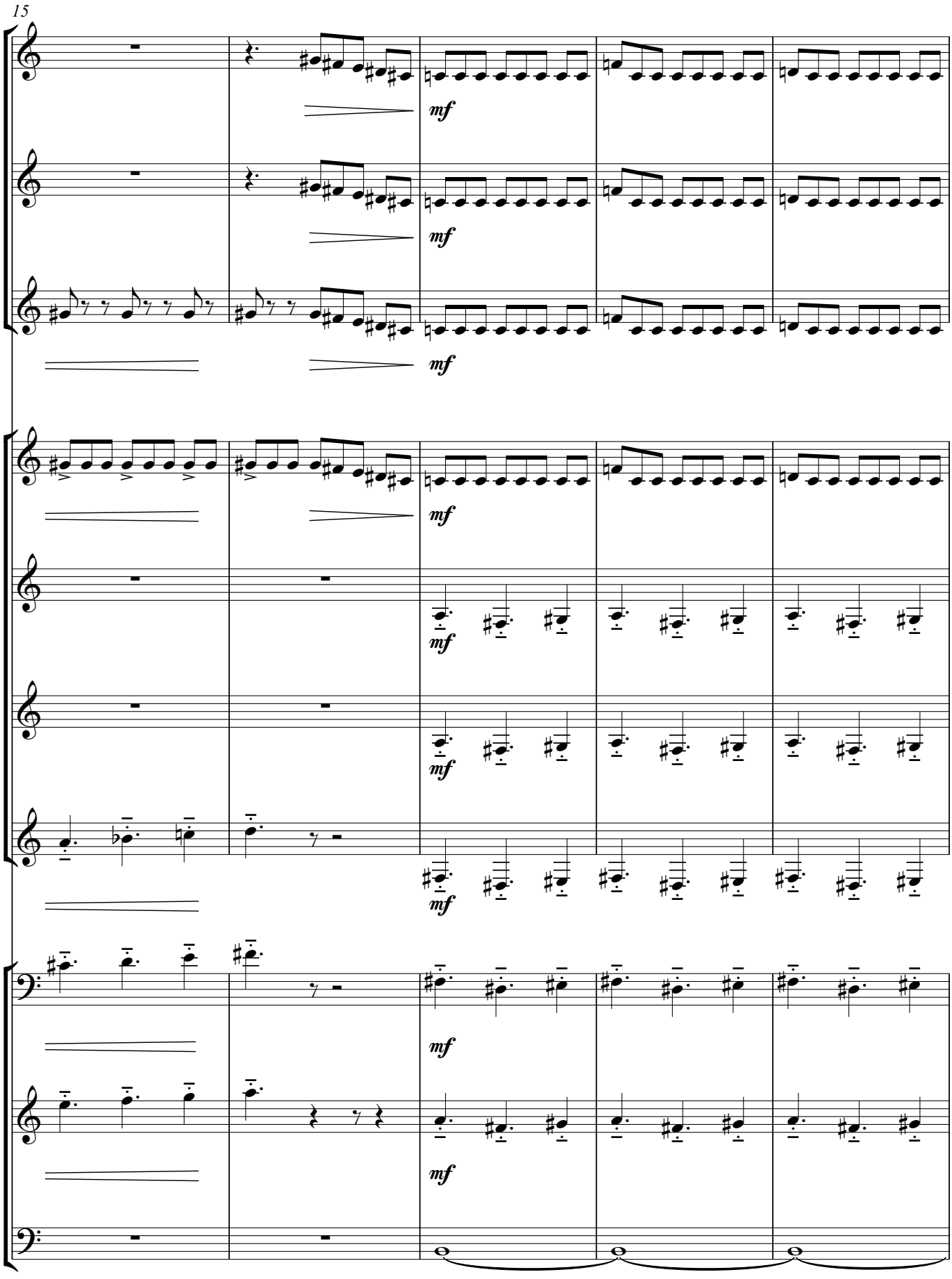
15
mf
mf
mf
mf
mf
mf
mf
mf

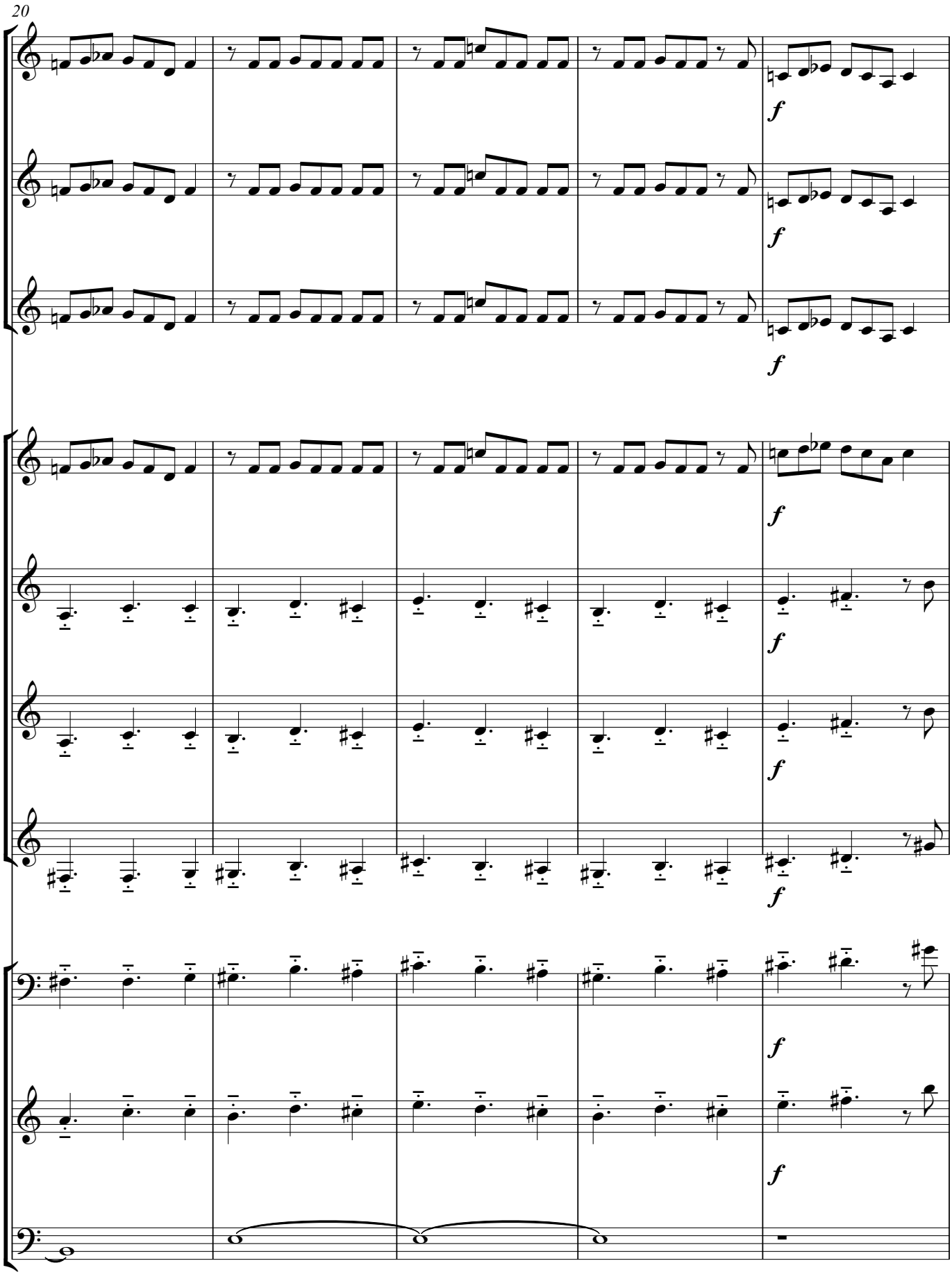
20
f
f
f
f
f
f
f
f
f
f

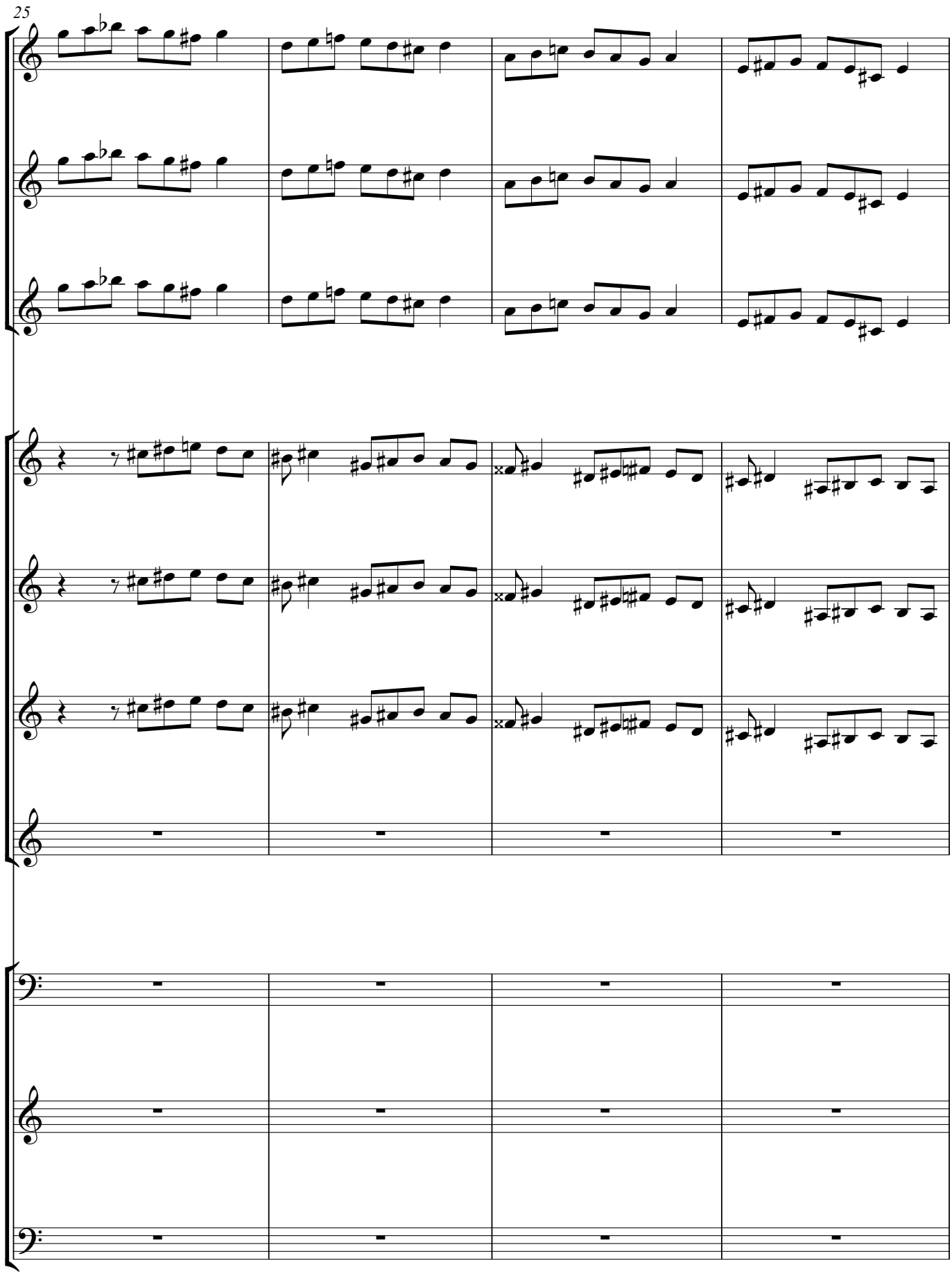
25

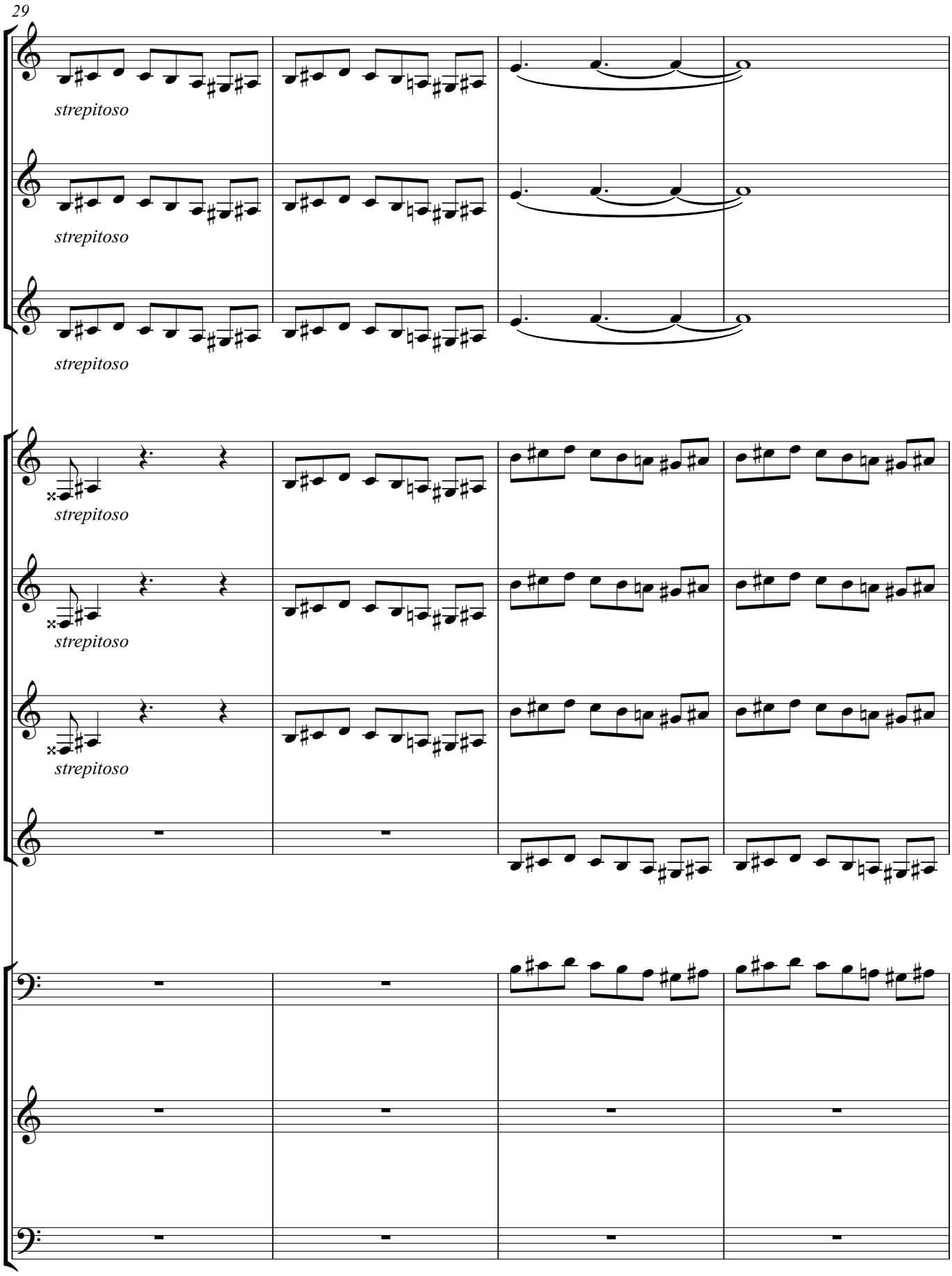
29
strepitoso
strepitoso
strepitoso
strepitoso
strepitoso
strepitoso

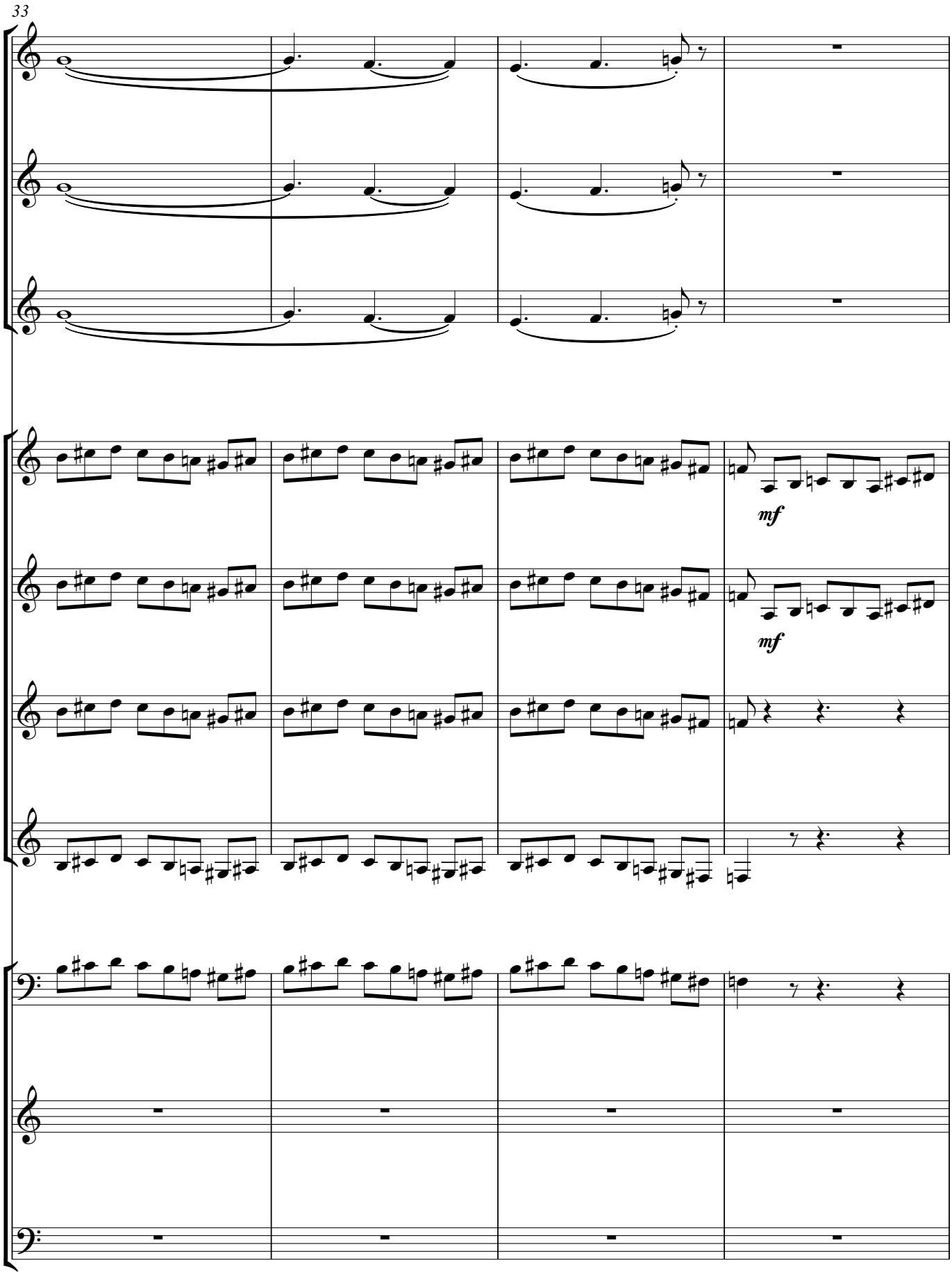
33
mf
mf

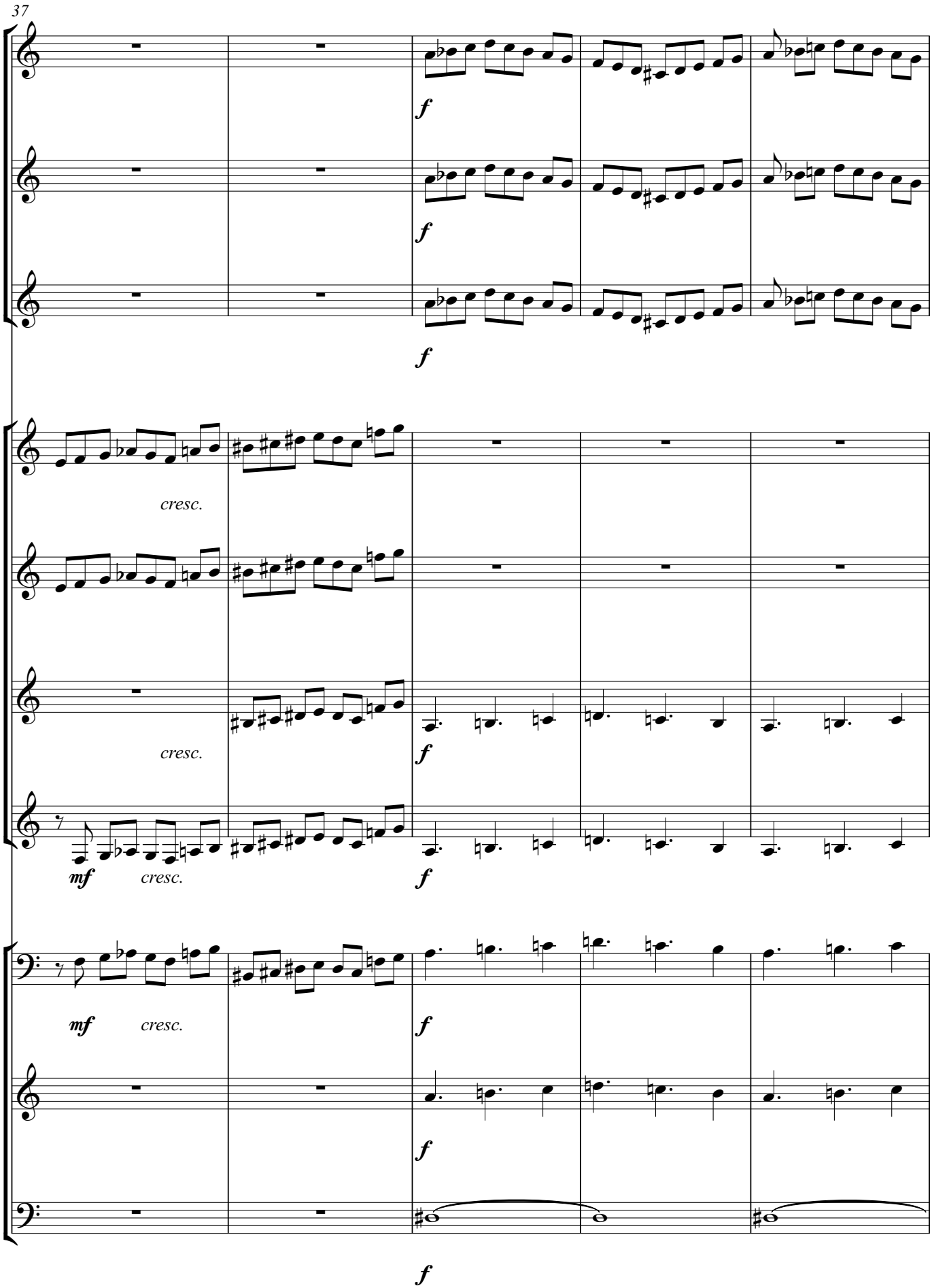
37
f
f
f
cresc.
cresc.
mf
cresc.
f
f
mf
cresc.
f
f
f

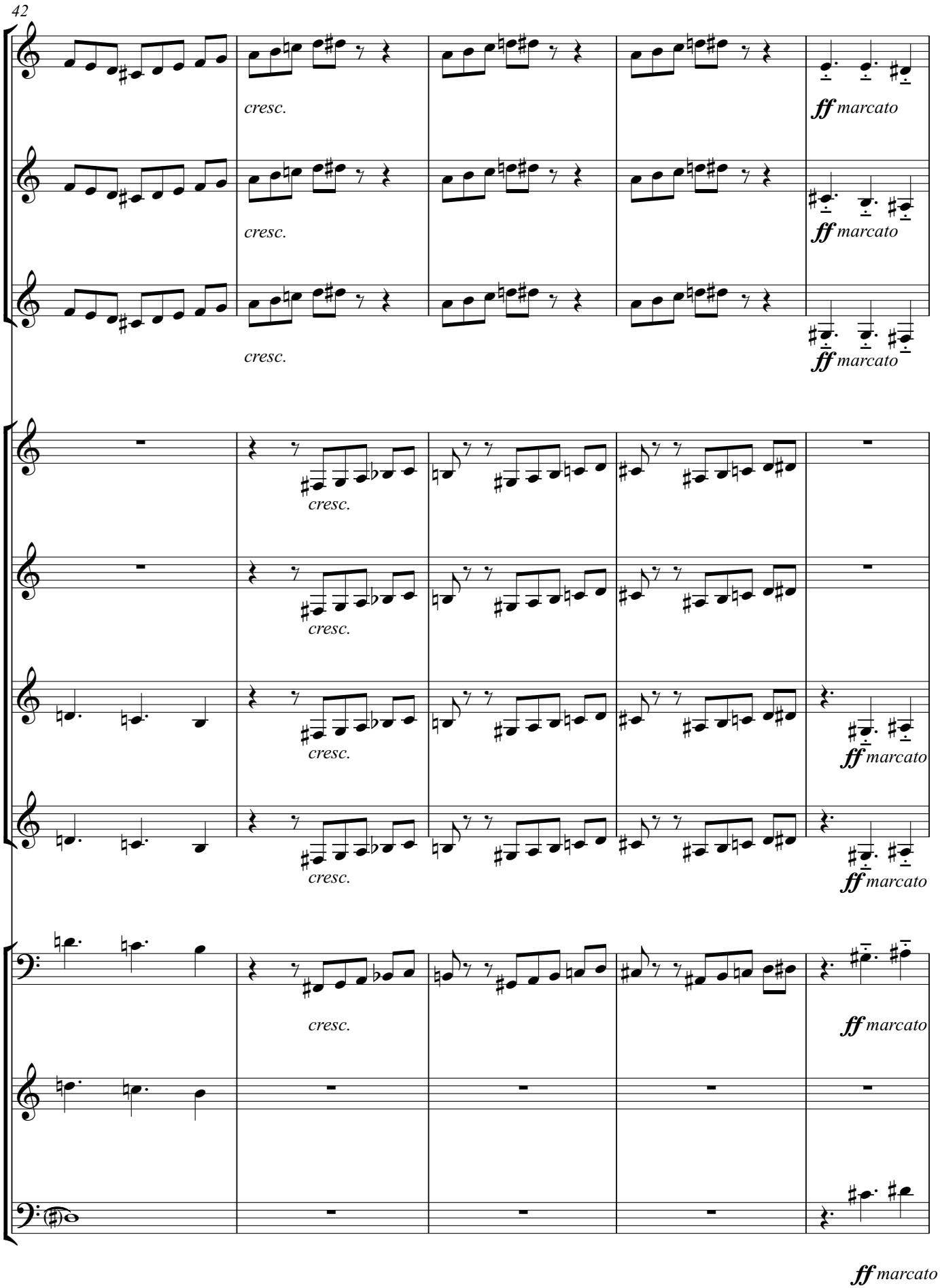
42
cresc.
ff marcato
cresc.
ff marcato
cresc.
ff marcato
cresc.
cresc.
ff marcato
cresc.
cresc.
ff marcato
cresc.
ff marcato
ff marcato

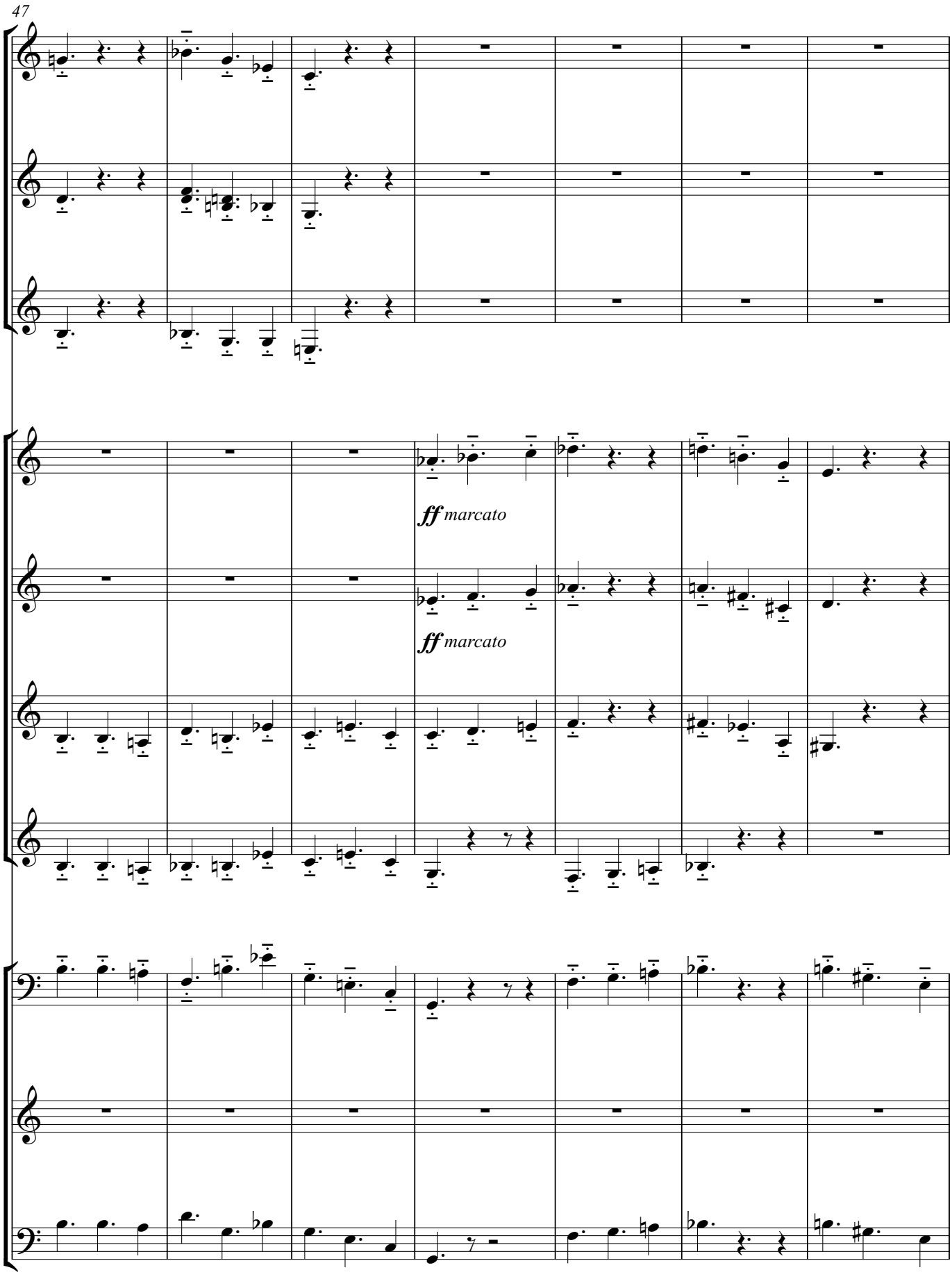
47
ff marcato
ff marcato

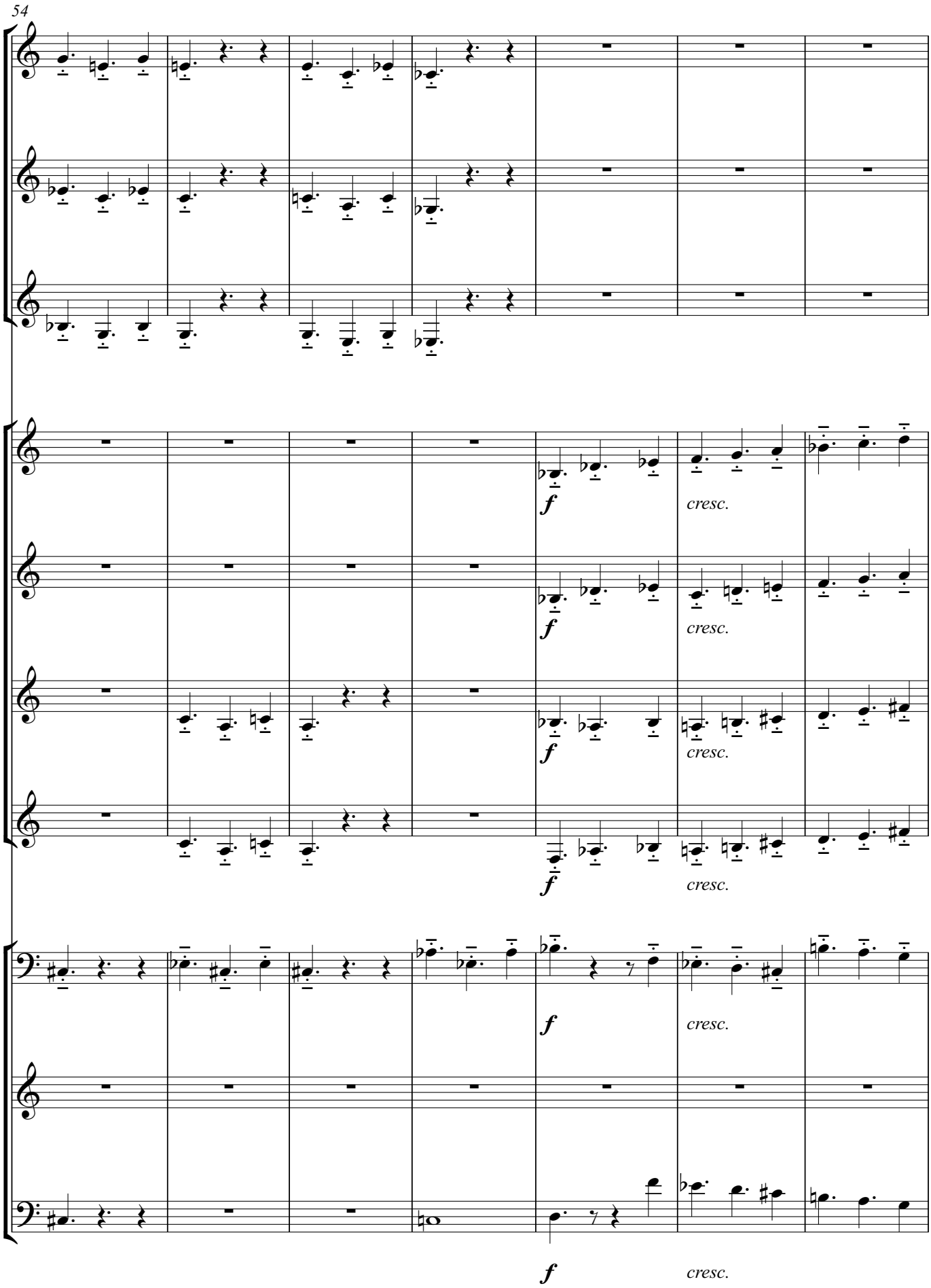
54
f
cresc.
f
cresc.
f
cresc.
f
cresc.
f
cresc.
f
cresc.

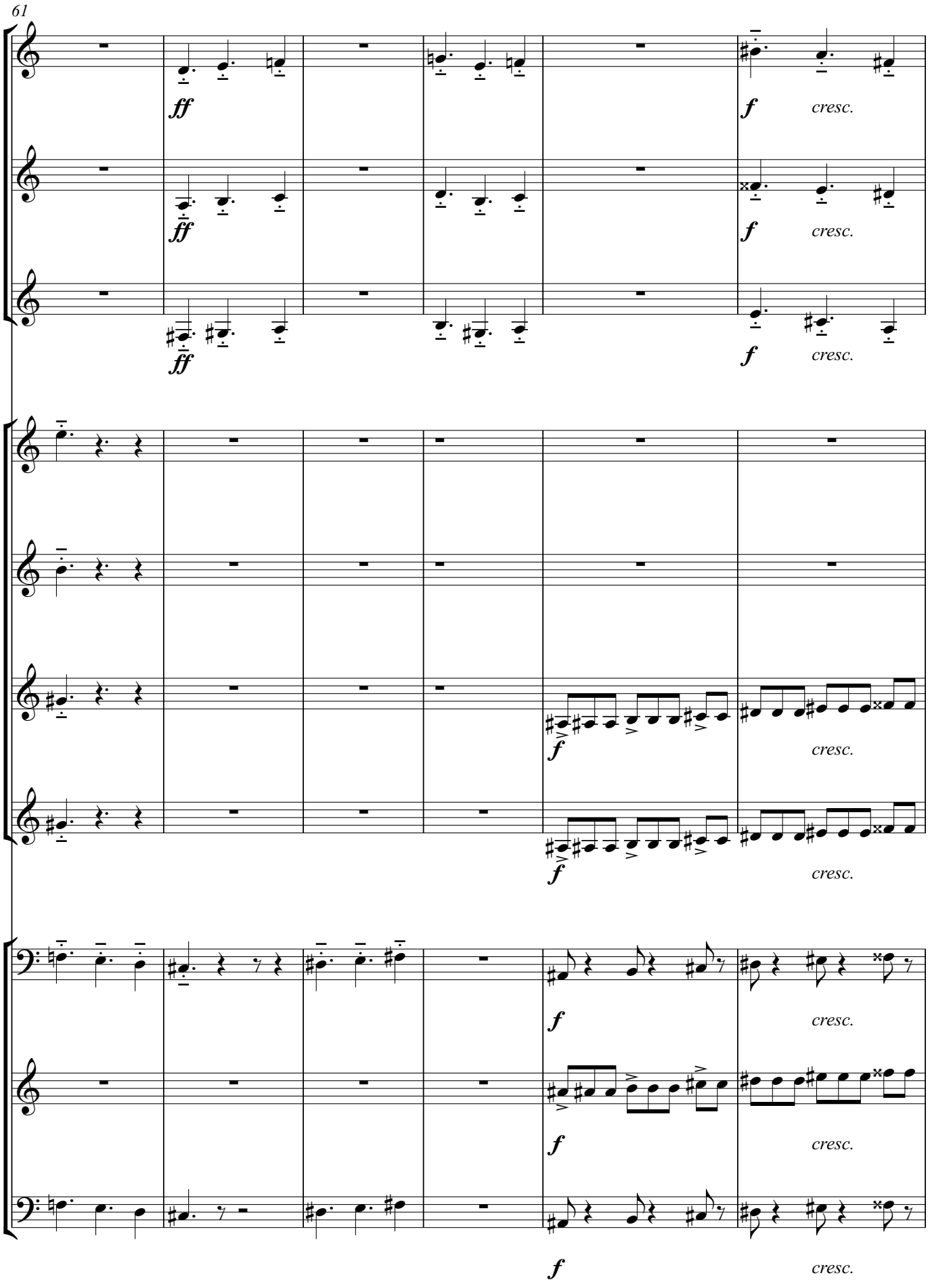
61
ff
f
cresc.

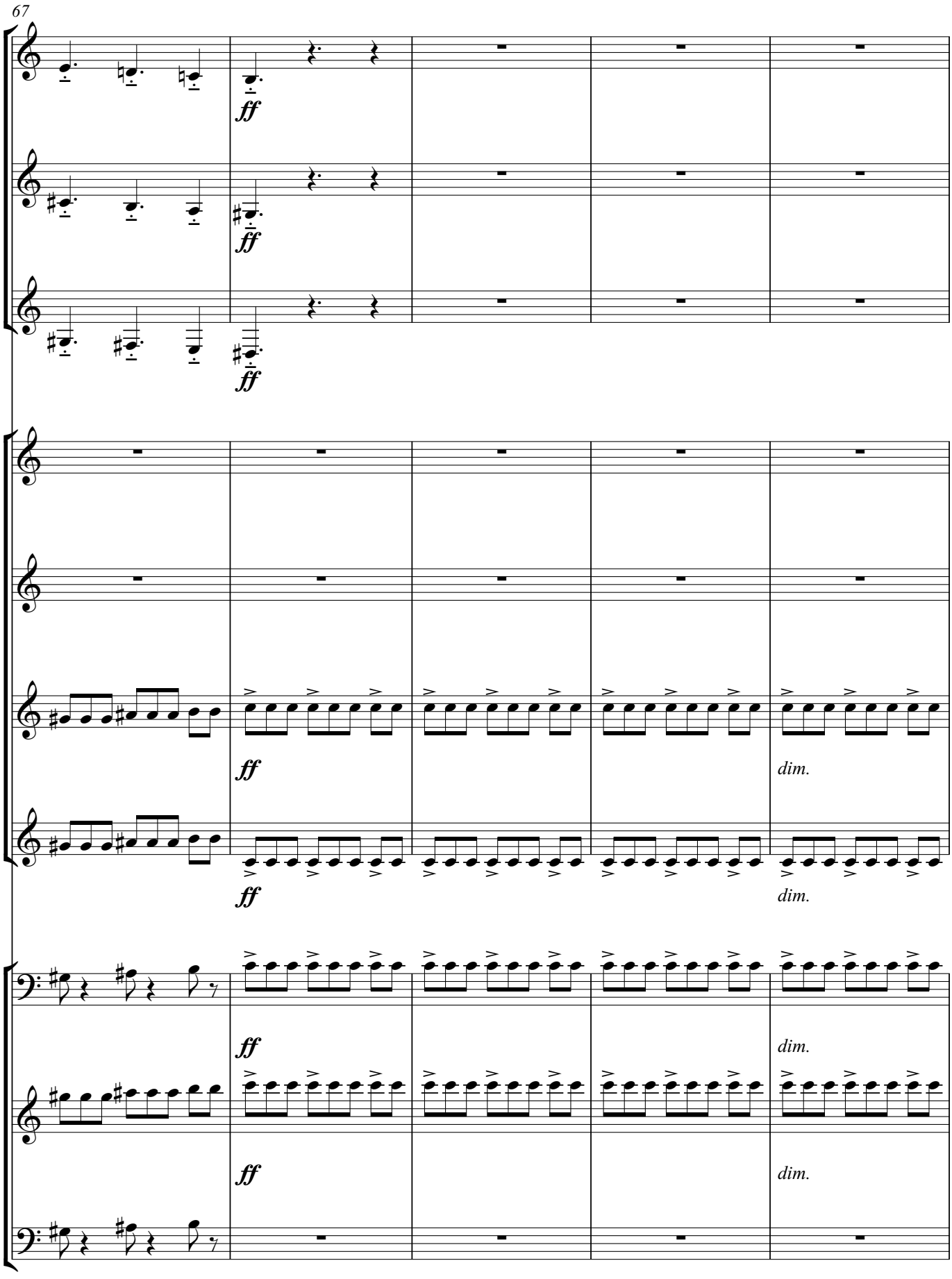
67
ff
ff
ff
ff
dim.
ff
dim.
ff
dim.
ff
dim.

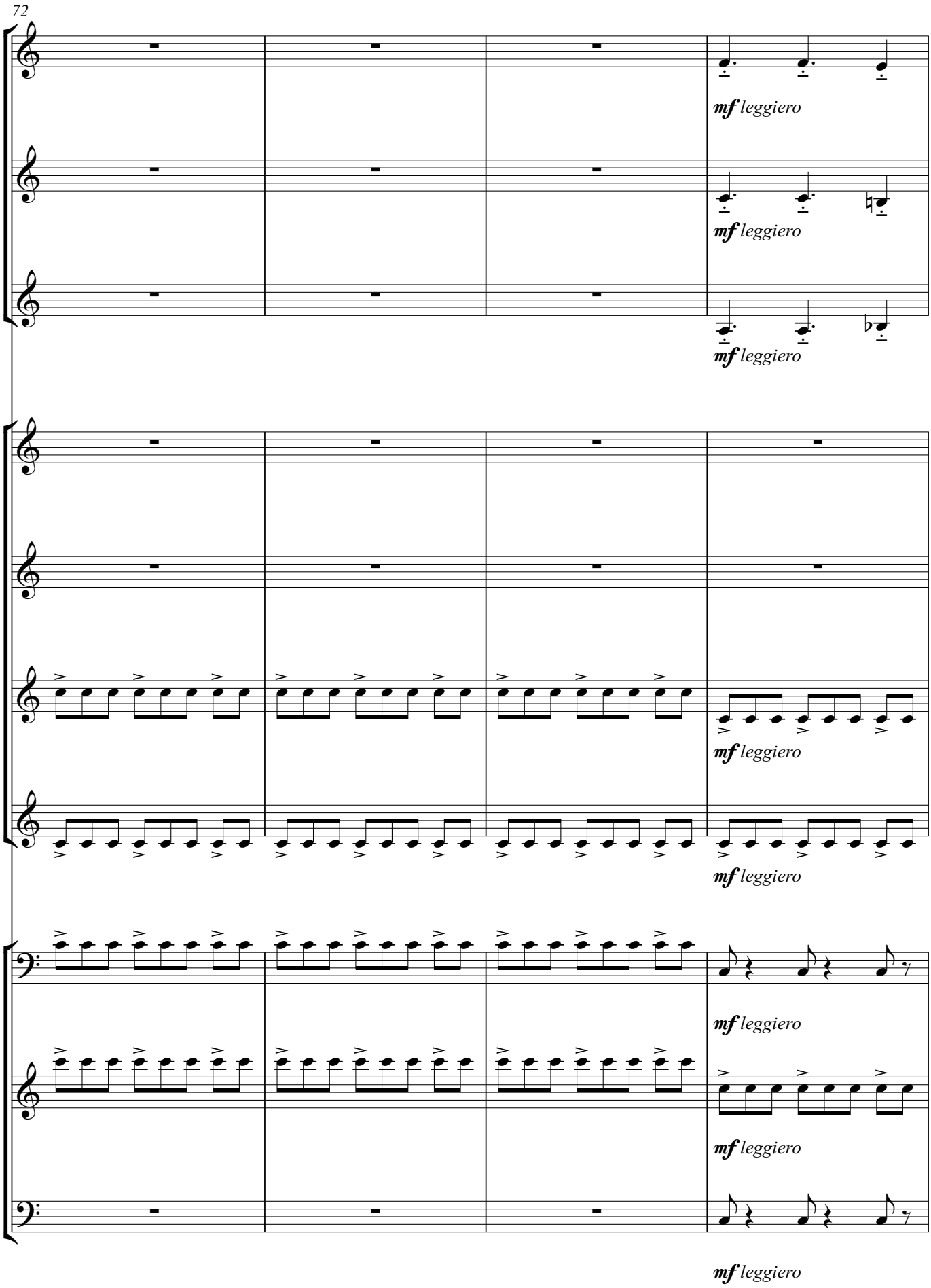
72
mf leggiero
mf leggiero
mf leggiero
mf leggiero
mf leggiero
mf leggiero
mf leggiero
mf leggiero

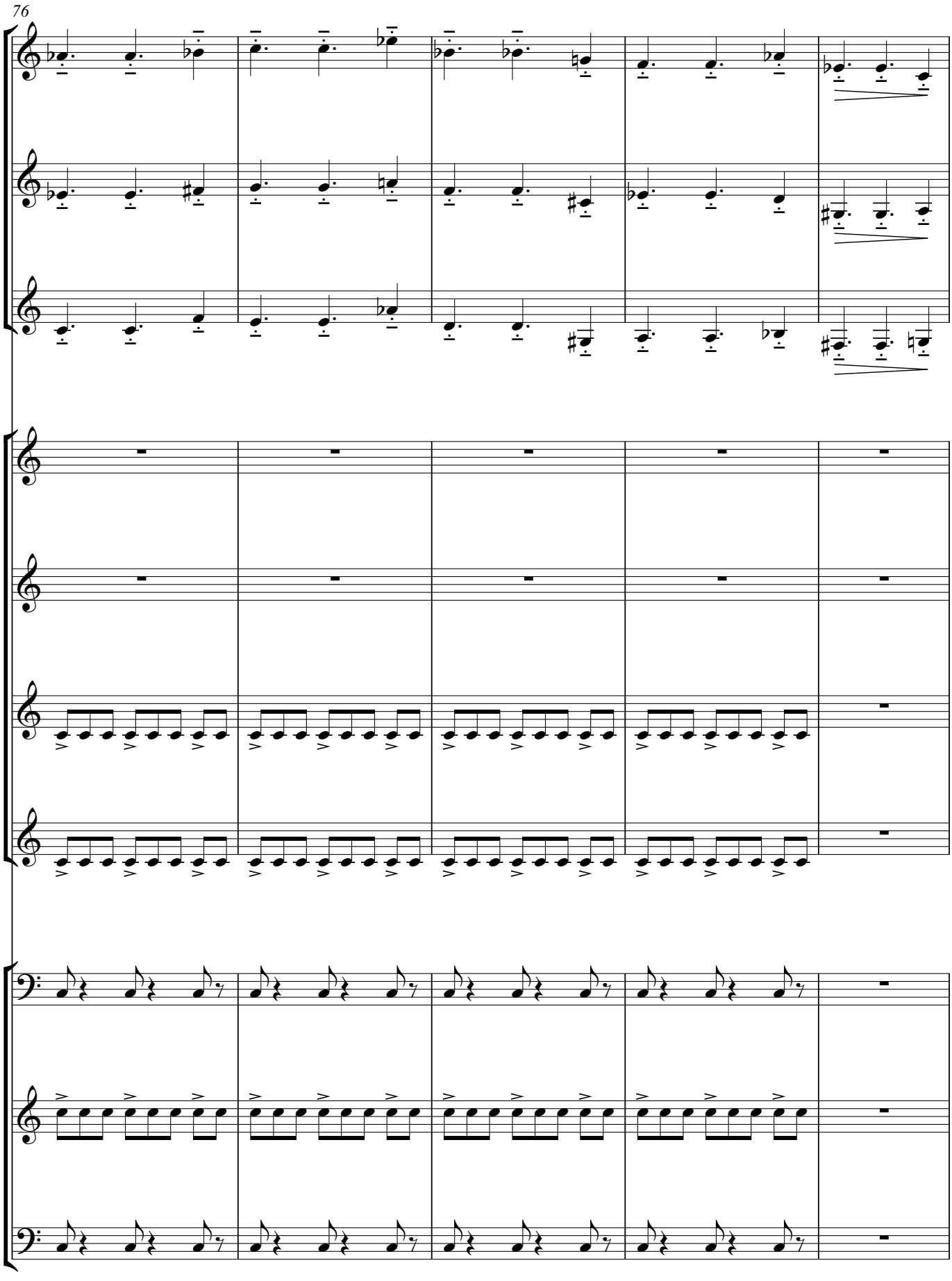
76

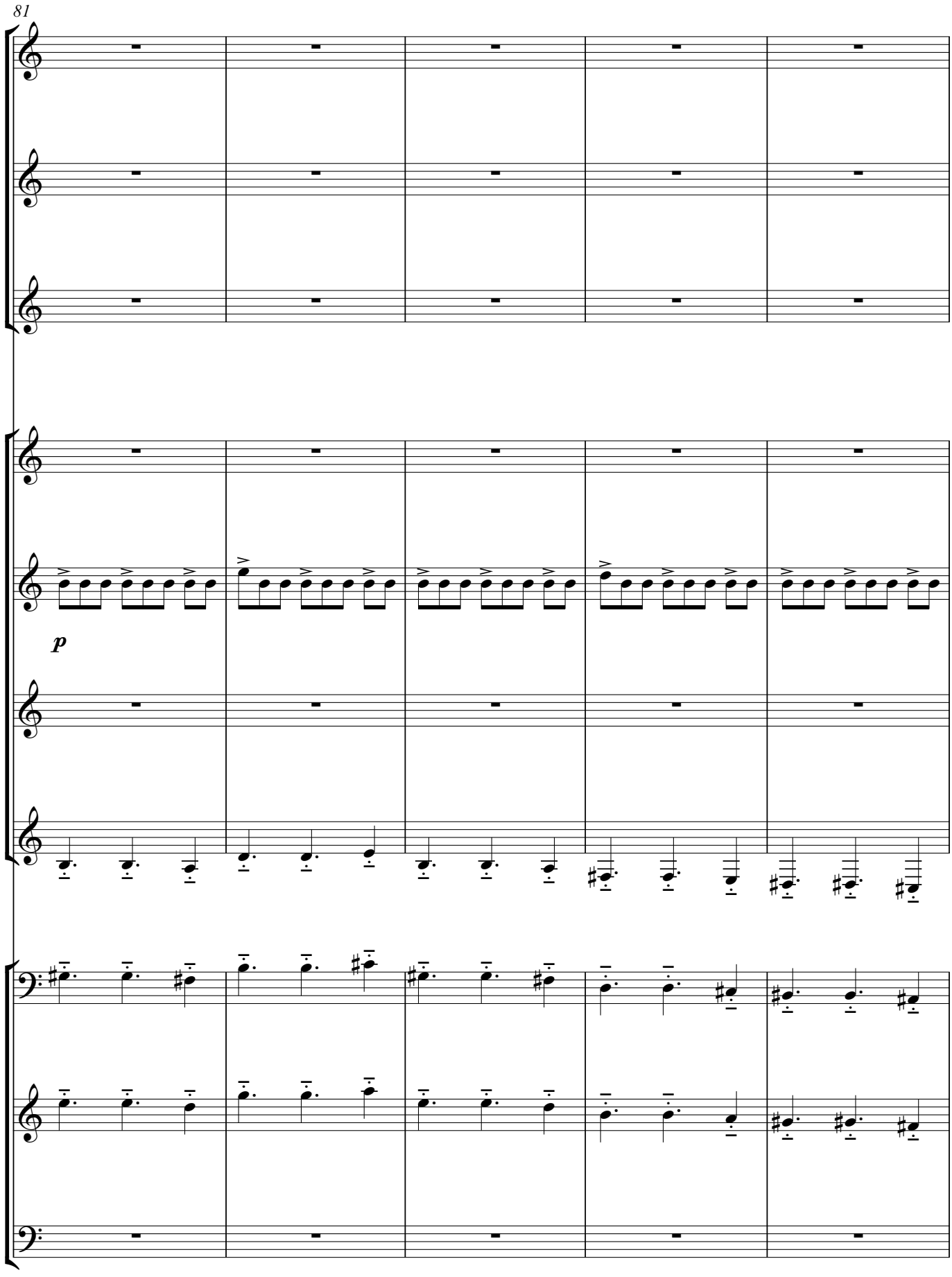
81
p

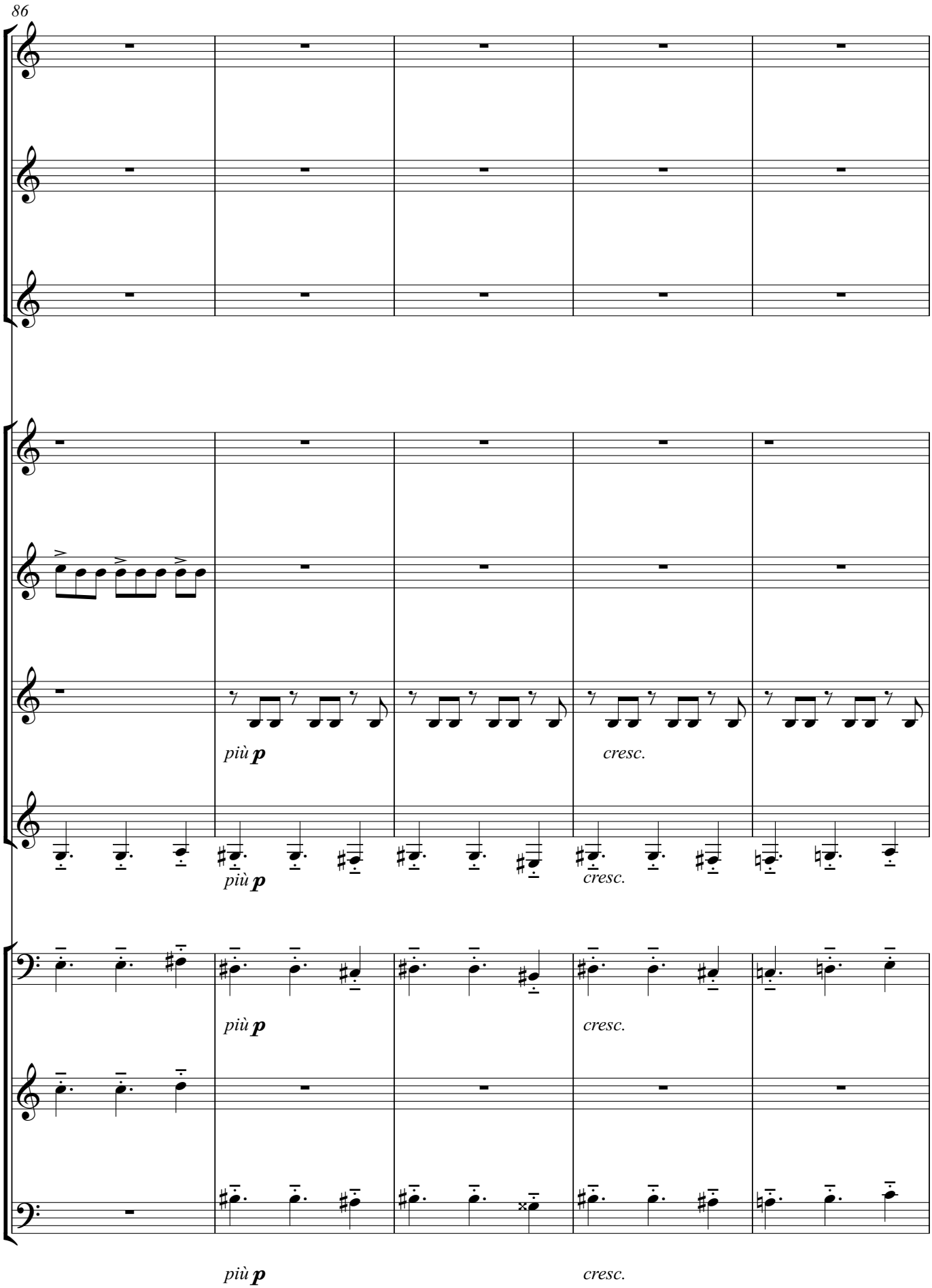
86
più p
cresc.
più p
cresc.
più p
cresc.
più p
cresc.

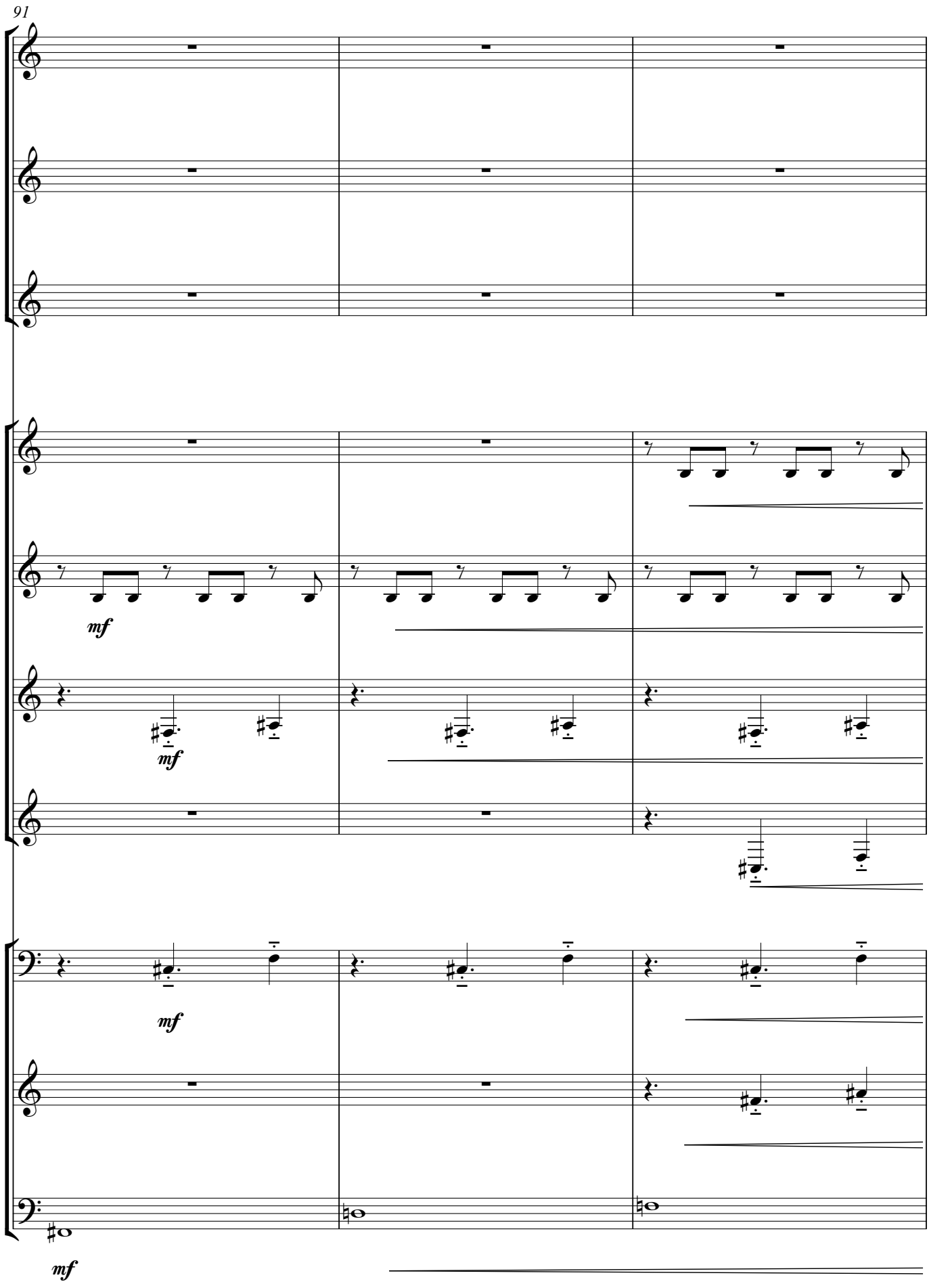
91
mf
mf
mf
mf

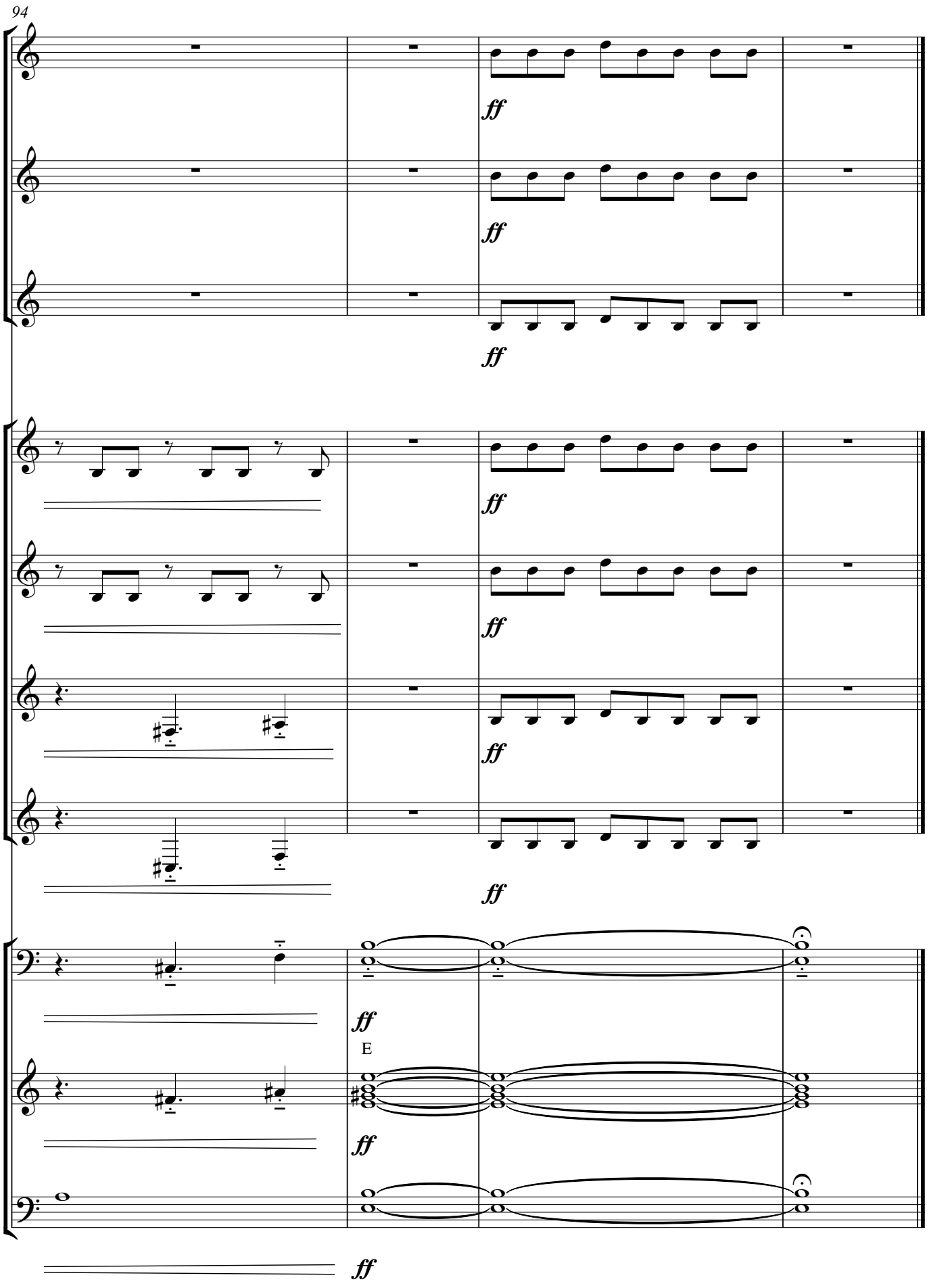
94
ff
ff
ff
ff
ff
ff
ff
E
ff
ff

5. ZAKLJUČAK

U ovom radu za tamburaški je orkestar obrađeno 12 plesova Bele Bartoka, od kojih su tri izvedena u okviru diplomskog ispita. Sveukupno je riječ o dvije suite: „Rumunjski plesovi“ i „Šest plesova u bugarskom ritmu“. Iako su obje suite originalno pisane za klavir, odlično su zazvučale i u raznim orkestralnim verzijama. Ideja pisanja ovog diplomskog rada bila je dati priliku tamburaškom orkestru da oživi Bartokove rumunjske i bugarske plesove na tamburama, koje sve češće izvode popularne i klasične autore. Iako je pisanje Bartokovih suita za tamburaški orkestar bilo izazovno, ove će partiture obogatiti još uvijek ne tako bogat opus djela pisanih za tambure i tamburaške orkestre.

Potrebno je prirađivati što više kvalitetnih dijela za tamburaške sastave jer se na taj način tambura unapređuje kao solističko, komorno i orkestralno glazbalo.

U prilogu ovog rada su klavirske partiture dviju suita „Rumunjski plesovi“ i „Šest plesova u bugarskom ritmu“ Bele Bartoka.

6. LITERATURA:

1. Andreis, J. (1974). *Povijest glazbe.* Zagreb: Liber mladost.
2. Danuser, H. (2007). *Glazba 20. stoljeća.* Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo.
3. Tuksar, S. (2000). *Kratka povijest europske glazbe.* Zagreb: Matica hrvatska.
4. Žmegač, V. (2009). *Majstori europske glazbe od baroka do sredine 20. stoljeća*. Zagreb: Matica hrvatska.
5. preuzeto 29.6.2020. s http://www.matica.hr/media/knjige/majstori-europske-glazbe-697/pdf/bela-bartok.pdf
6. preuzeto 29.5.2020. s https://studentski.hr/vijesti/na-danasnji-dan/roden-bela-bartok-jedan-od-najutjecajnijih-skladatelja-20-stoljeca
7. preuzeto 29.5.2020. s https://www.hollywoodbowl.com/musicdb/pieces/3098/romanian-folk-dances-bb-68
8. preuzeto 29.5.2020. s http://www.matica.hr/media/knjige/majstori-europske-glazbe-697/pdf/bela-bartok.pdf
9. preuzeto 29.5.2020. s https://www.google.com/search?q=google+translate&oq=google+translate&aqs=chrome..69i57j0l6j69i64.3870j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8
10. preuzeto 29.5.2020. s https://spinditty.com/genres/The-Mikrokosmos-by-Bla-Bartk-Dances-in-Bulgarian-Rhythm

7. PRILOG

Romanian Folk Dances, No.1—"Stick Game"
By Bela Bartok
Courtesy of
The Sheet Music Archive
http://www.sheetmusicarchive.com

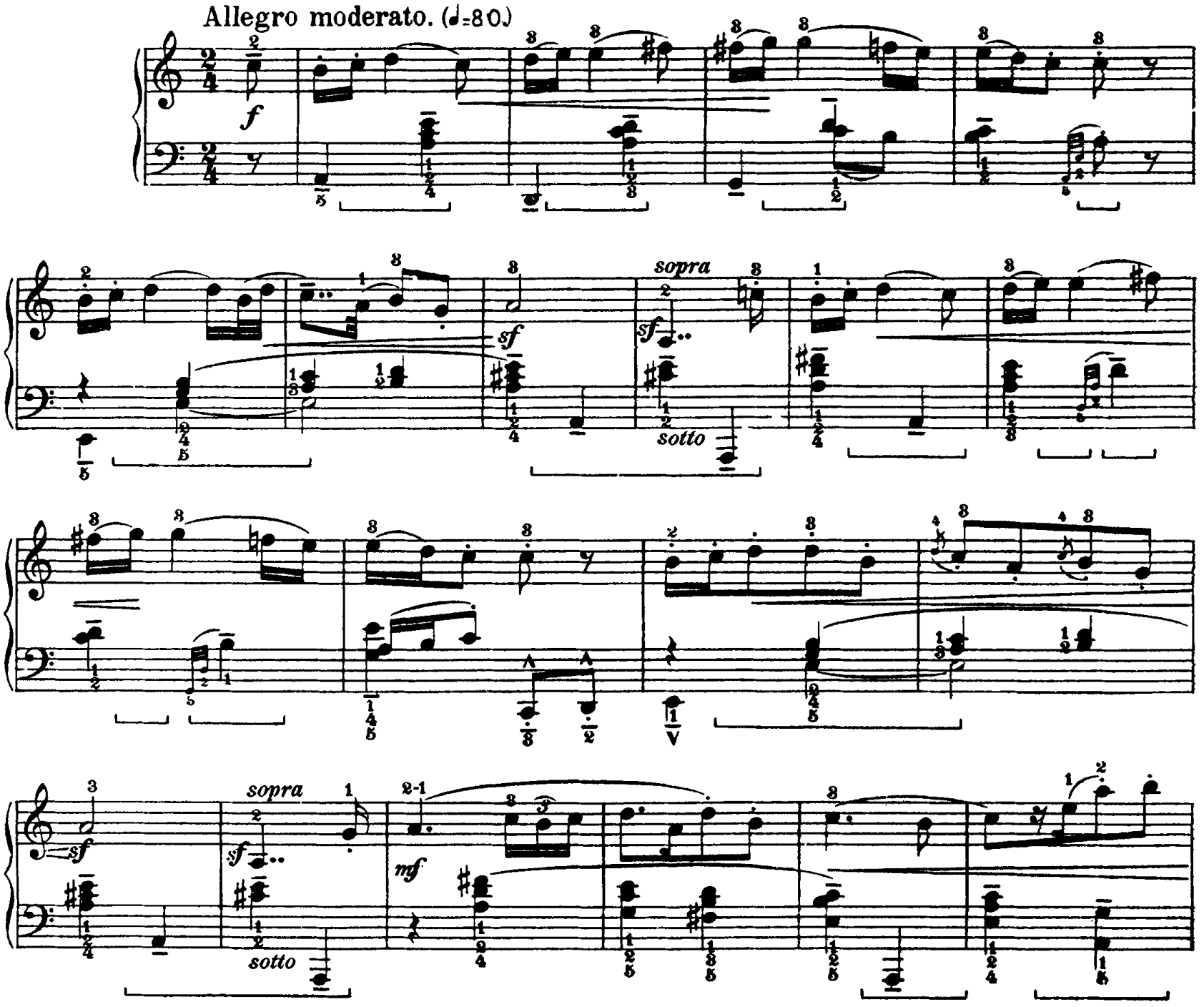

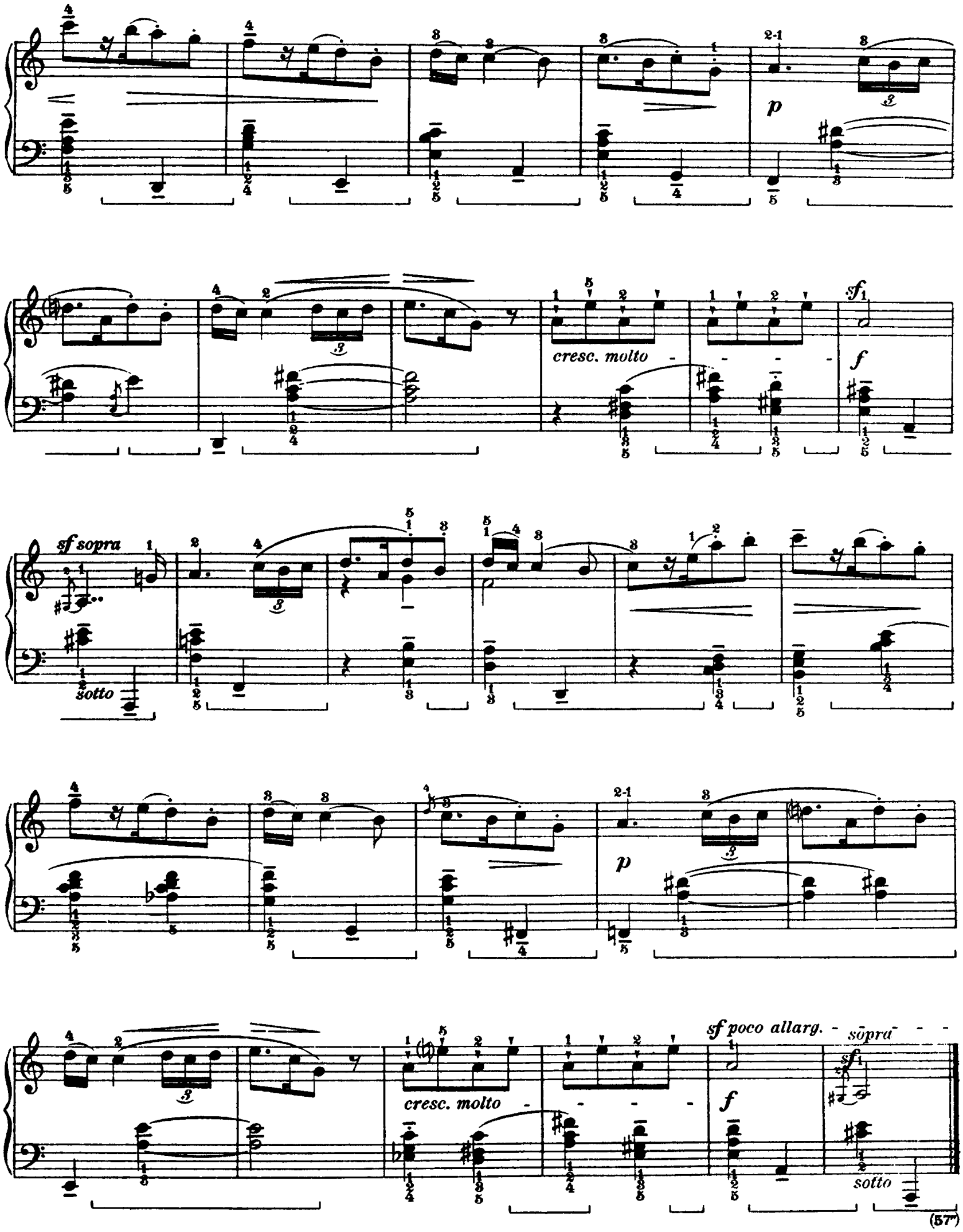
p
cresc. molto
sf
f
sf sopra
sotto
p
cresc. molto
sf poco allarg.
sopra
f
sf
sotto
(57")

Romanian Folk Dances, No.2—"Peasant Costume"

By Bela Bartok

Courtesy of
The Sheet Music Archive
http://www.sheetmusicarchive.com

Allegro. (♩= 144.)

p

(la 2.volta: poco ritard.)

(25")

Romanian Folk Dances, No.3—"Standing Still"

Andante.(♩= 90)

p

pp

più p

mp

p

p

pp

poco rallent.

ppp

smorzando

(45")

Romanian Folk Dances, No.4—"Mountain Horn Song"
By Bela Bartok
Courtesy of
The Sheet Music Archive
http://www.sheetmusicarchive.com

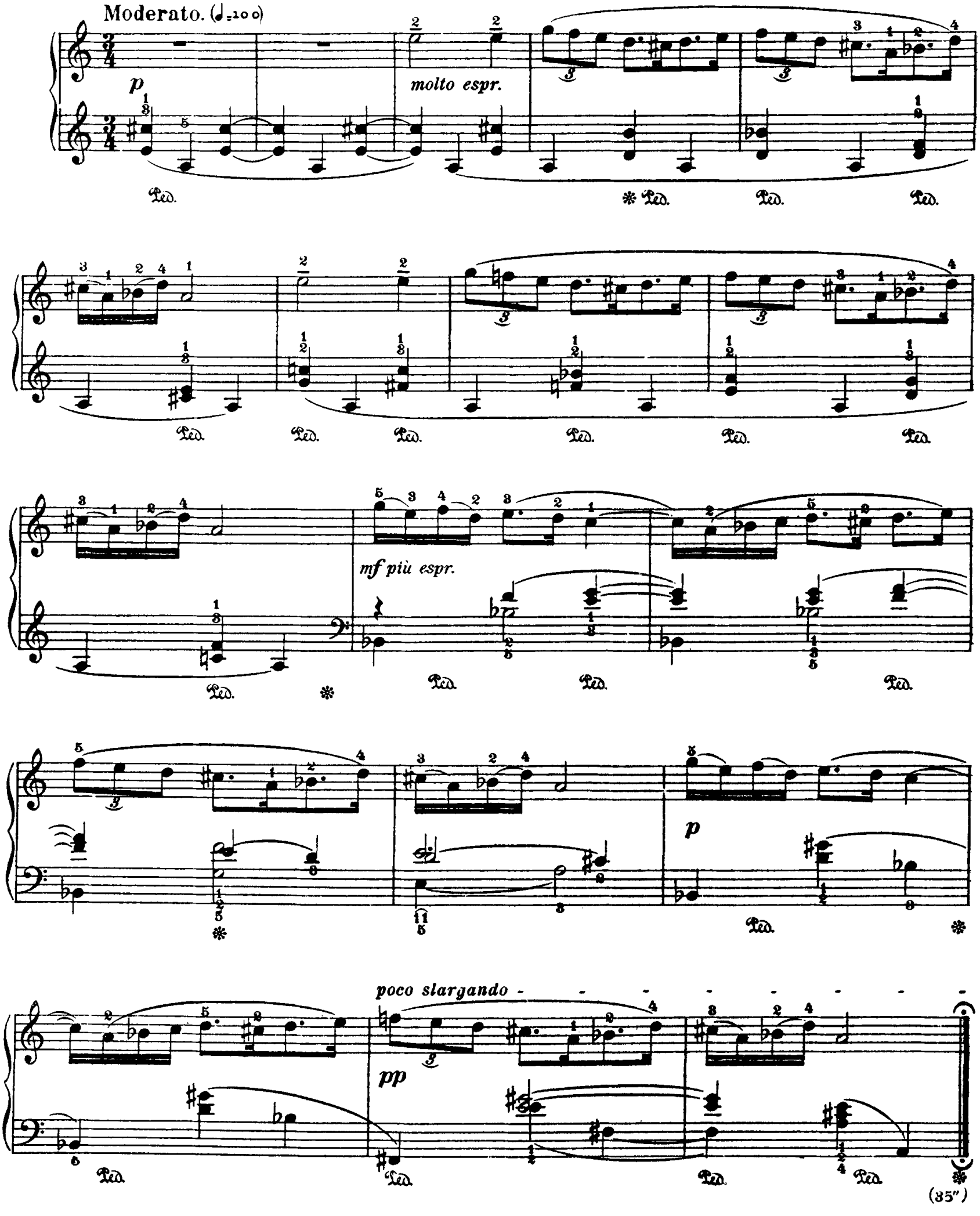

Romanian Folk Dances, No.5—"Romanian Garden Gate"
By Bela Bartok
Courtesy of
The Sheet Music Archive
http://www.sheetmusicarchive.com

Allegro. (♩=158.)

(3r)

Romanian Folk Dances, No.6—"Little One"
By Bela Bartok
Courtesy of
The Sheet Music Archive
http://www.sheetmusicarchive.com

Allegro. (♩=152.)

Più allegro. (♩=144.)

(13″)

f *sf* *sempre f* *più f*

Ossia:

(86″)

Dedicated to Miss Harriet Cohen

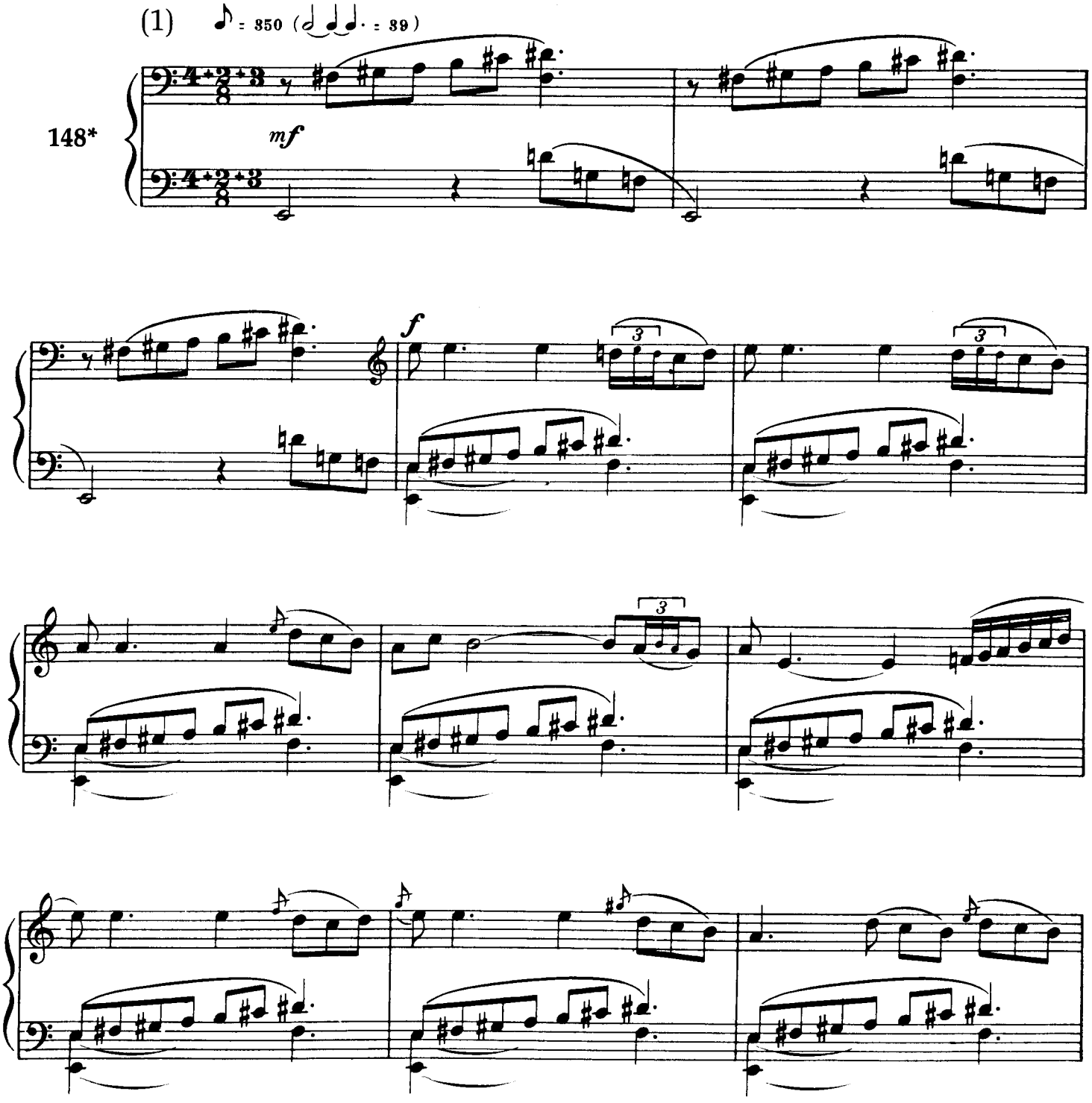

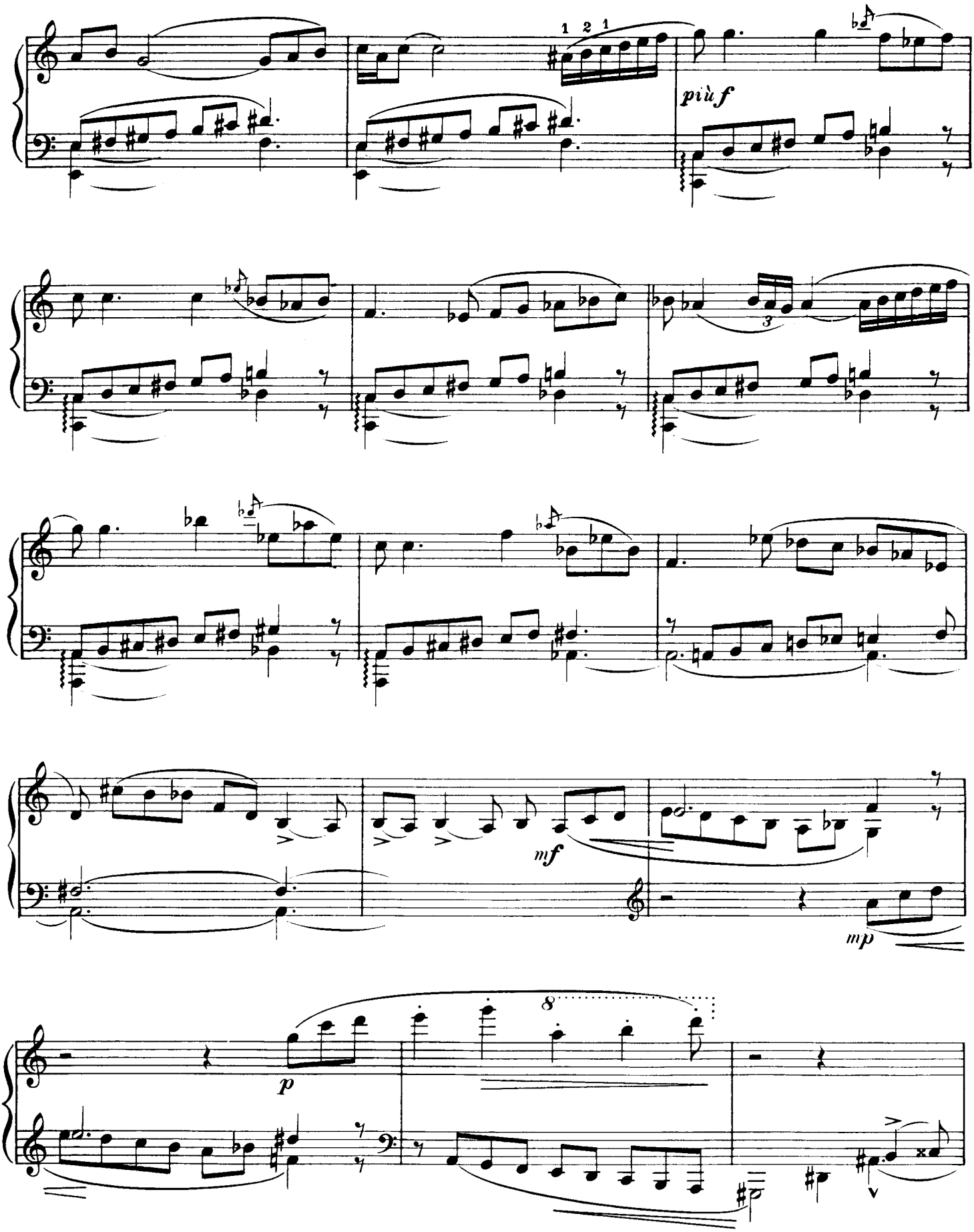
1 2 1
più f
3
mf
mp
p
8

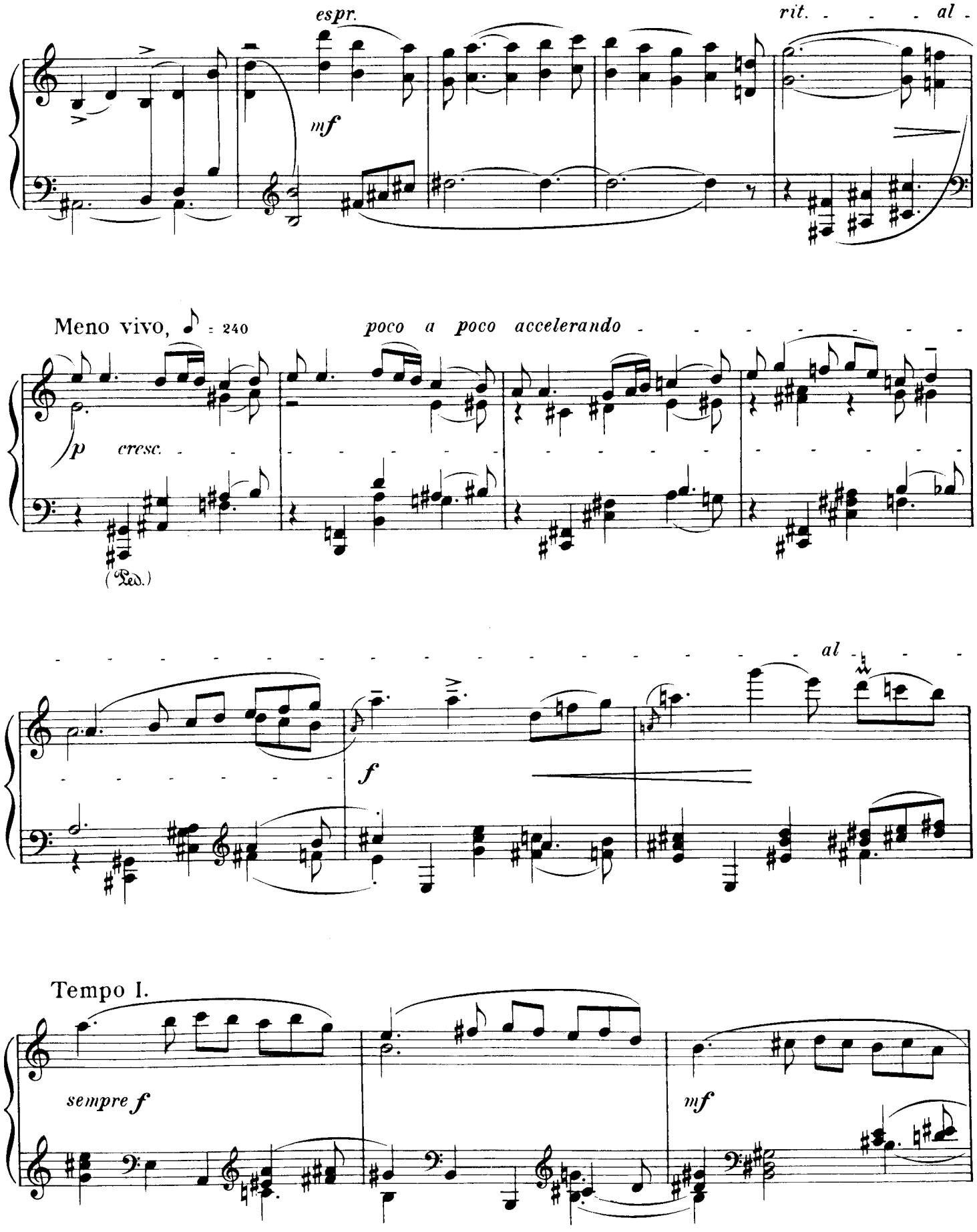
espr.
rit. - - - al -
mf
Meno vivo, ♪ = 240
poco a poco accelerando
p
cresc.
(Ped.)
al
f
Tempo I.
sempre f
mf

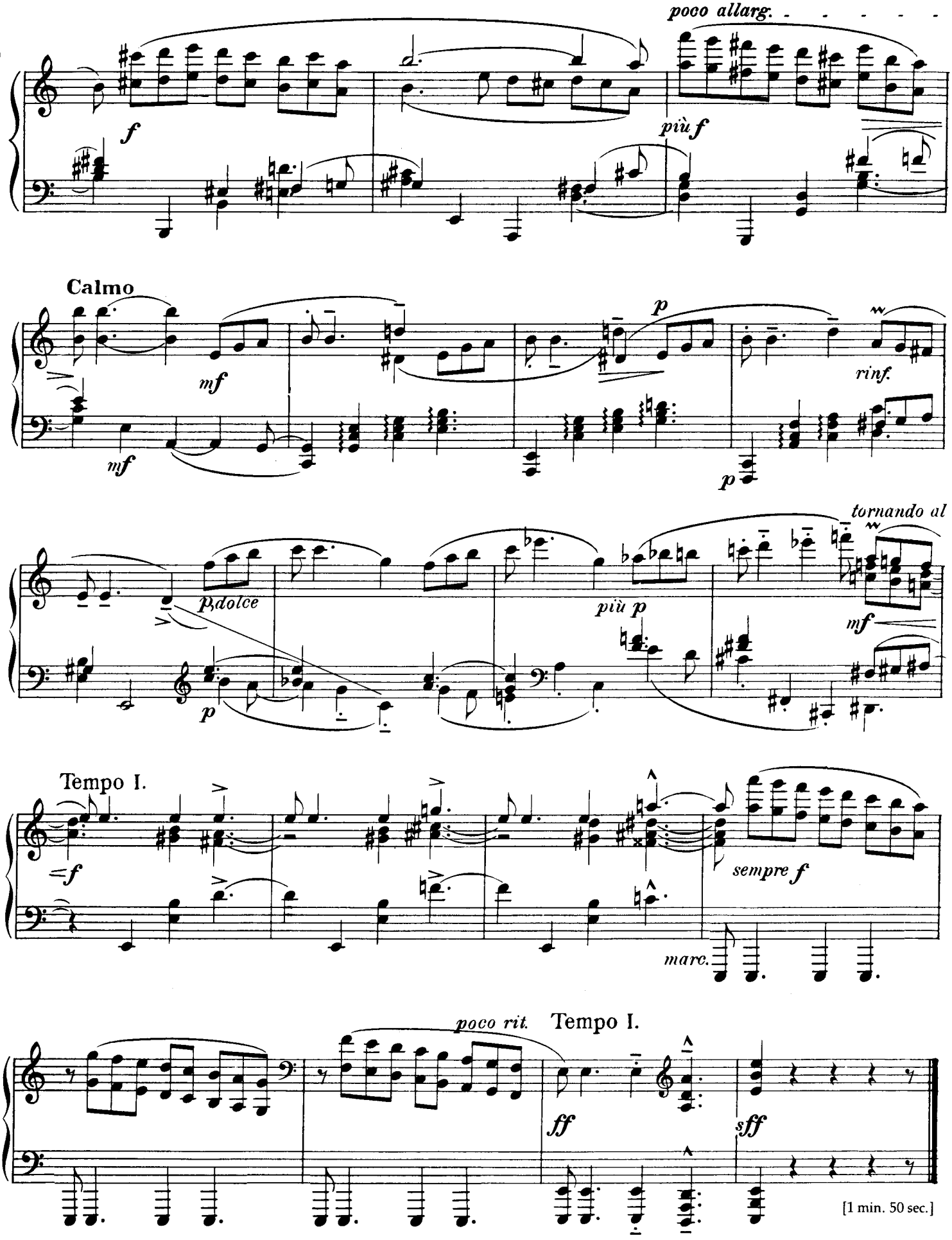
46
poco allarg.
f
più f
Calmo
mf
mf
p
p
rinf.
p, dolce
più p
tornando al
mf
p
Tempo I.
=f
sempre f
marc.
poco rit.
Tempo I.
ff
sff
[1 min. 50 sec.]

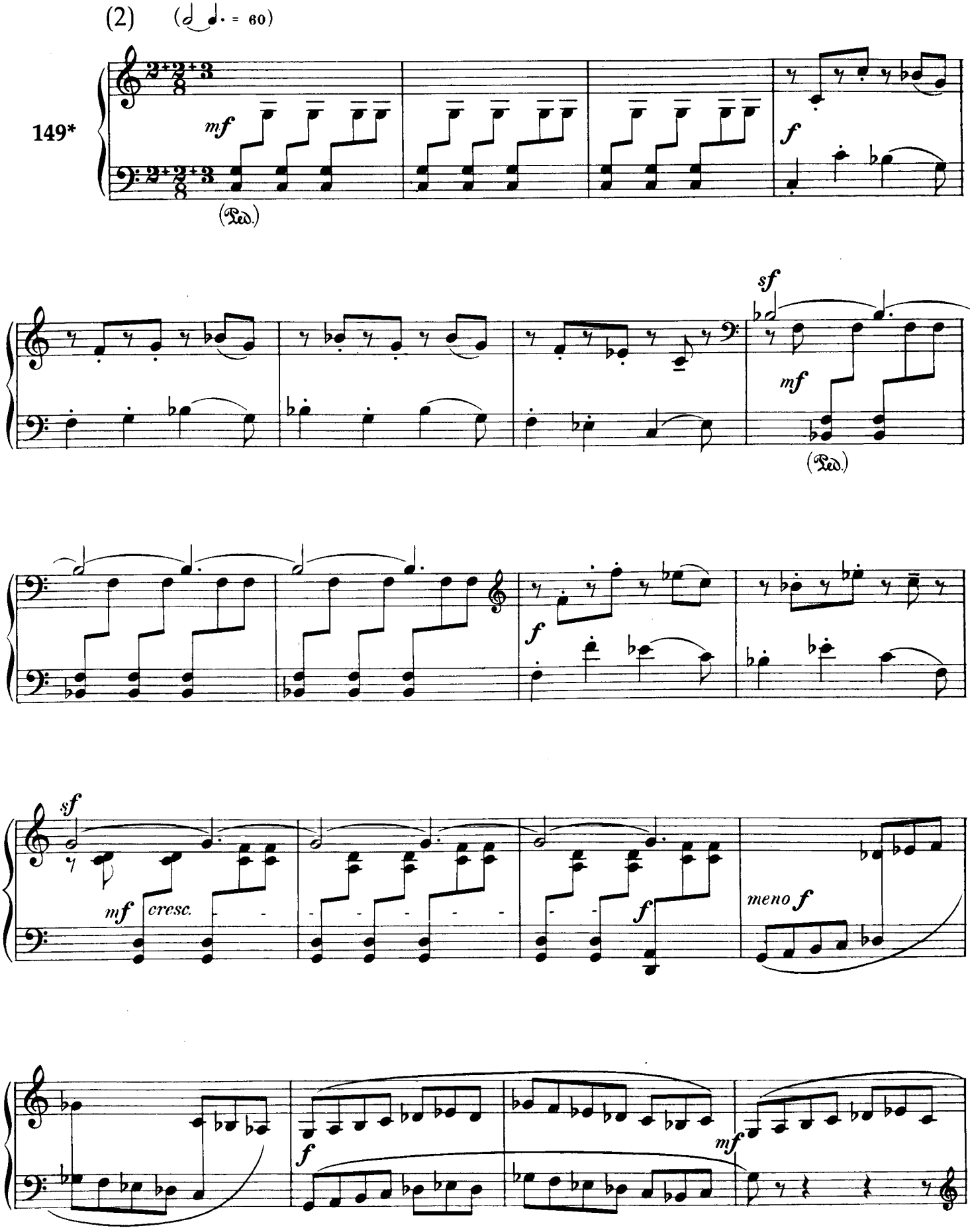
(2)
(♩. = 60)
149*
mf
(Ped.)
f
sf
mf
(Ped.)
f
sf
mf cresc.
f
meno f
f
mf

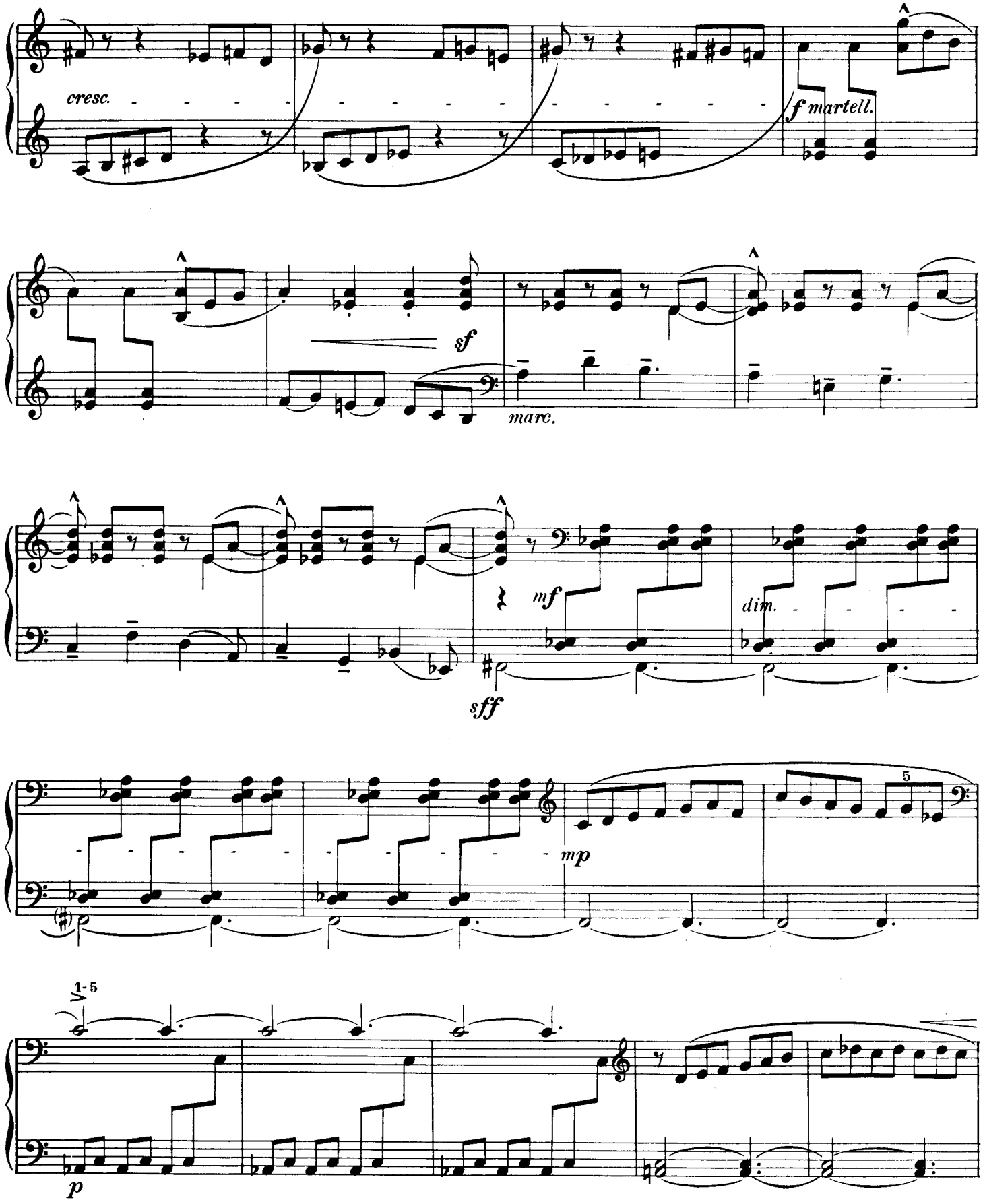
cresc.
f martell.
sf
marc.
mf
dim.
sff
mp
5
1-5
p

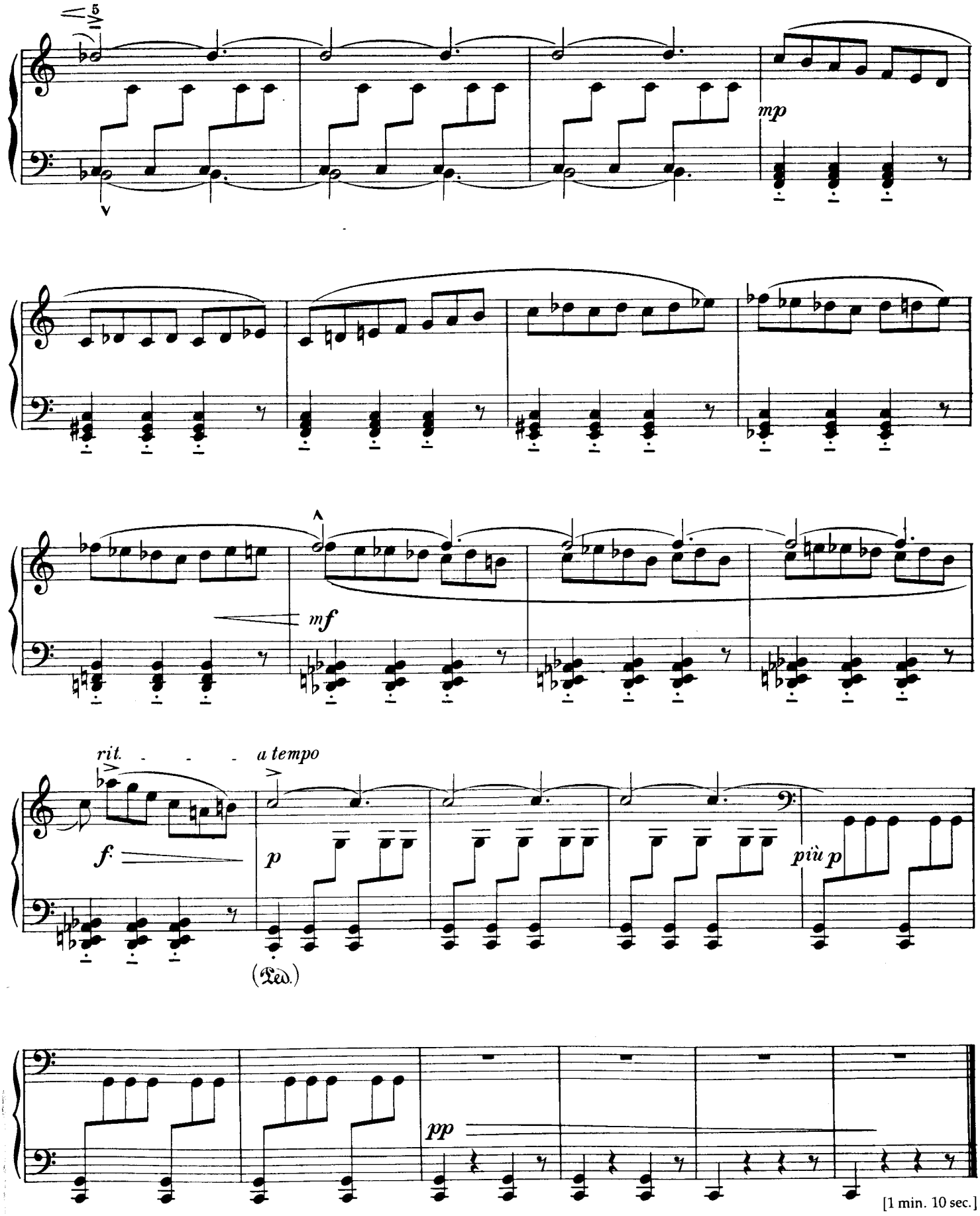

[1 min. 10 sec.]

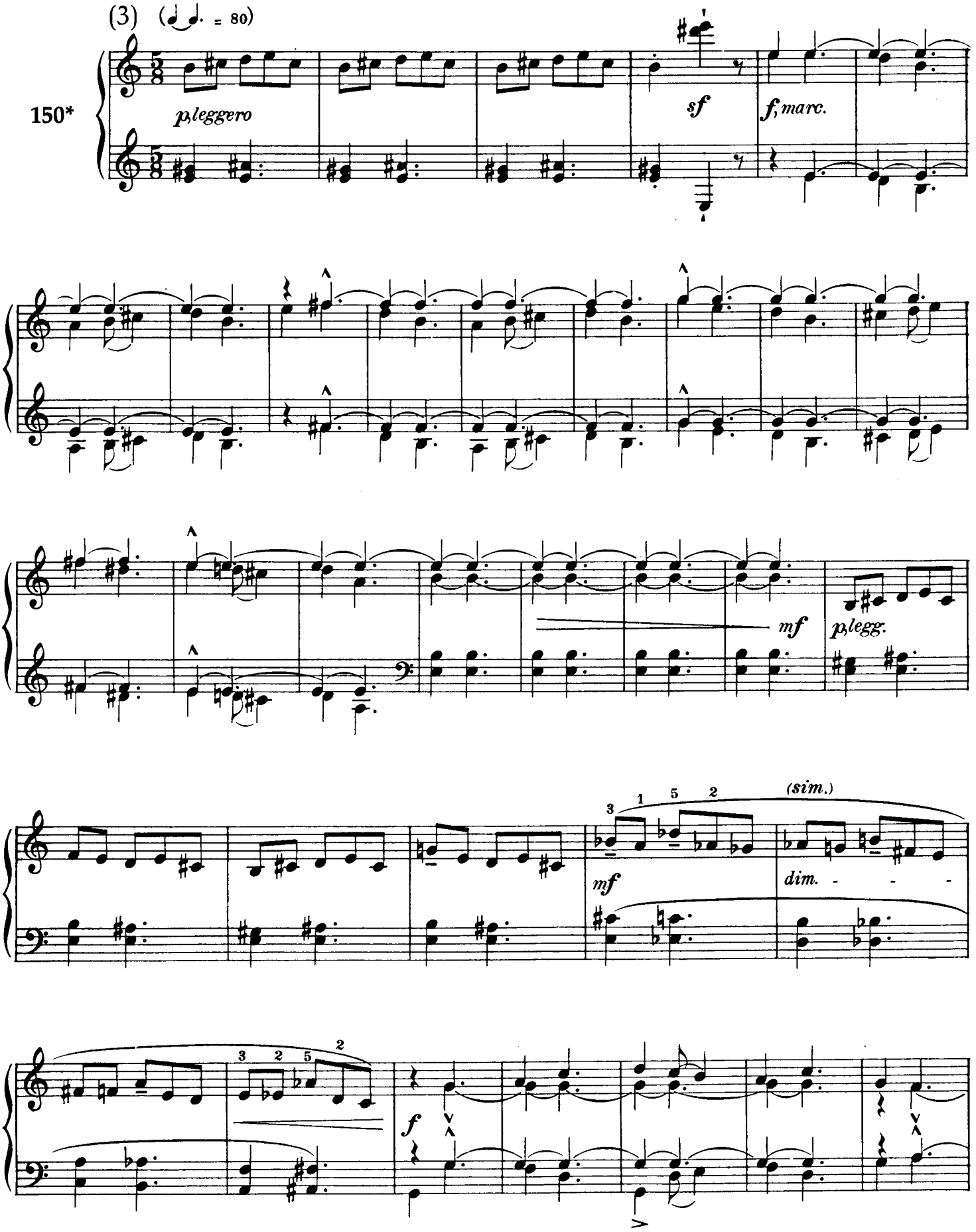
(3)
(♩♩. = 80)
150*
p, leggero
sf
f, marc.
mf
p, legg.
mf
(sim.)
dim.
f

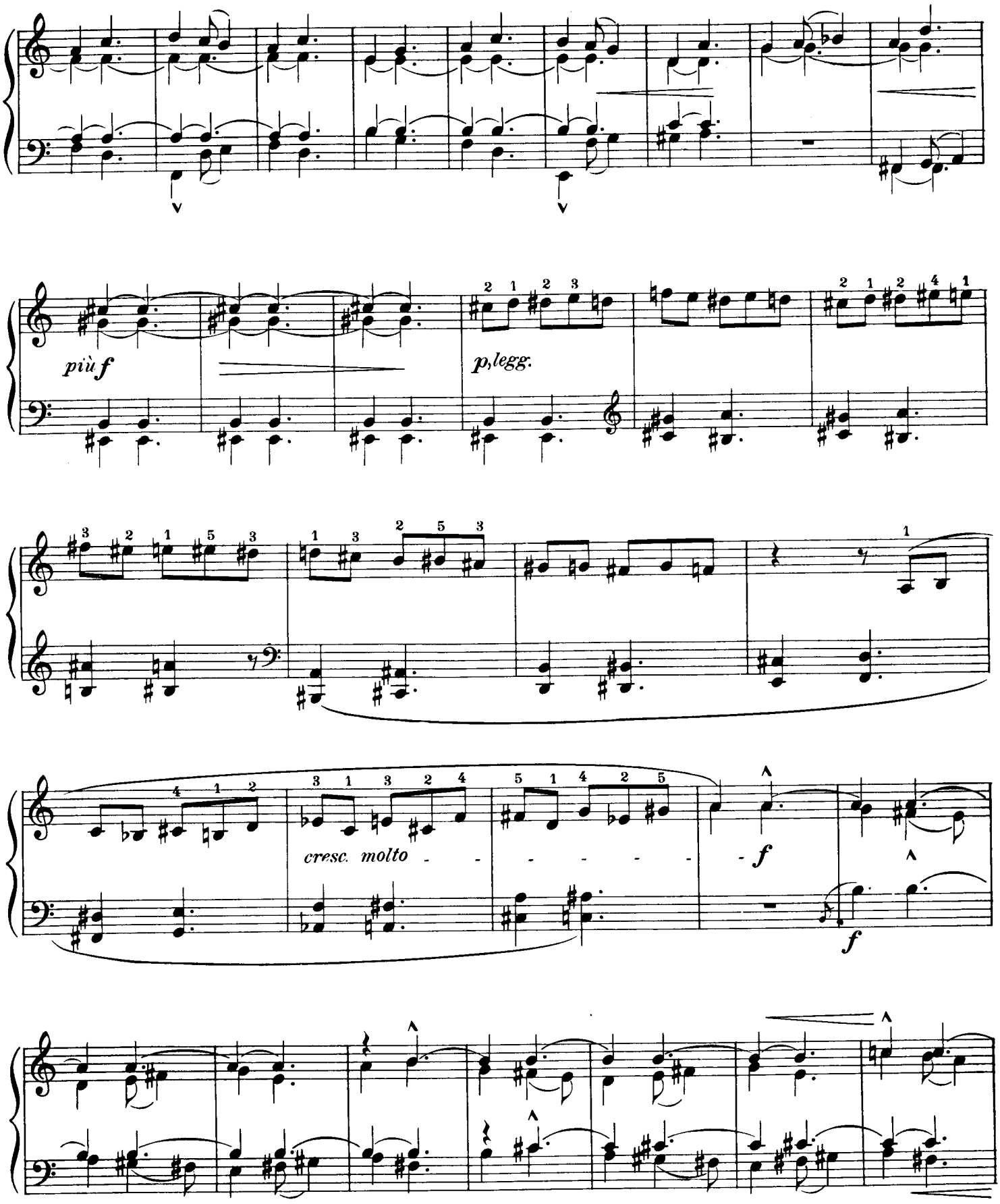
più f
p, legg.
cresc. molto
f
f

52

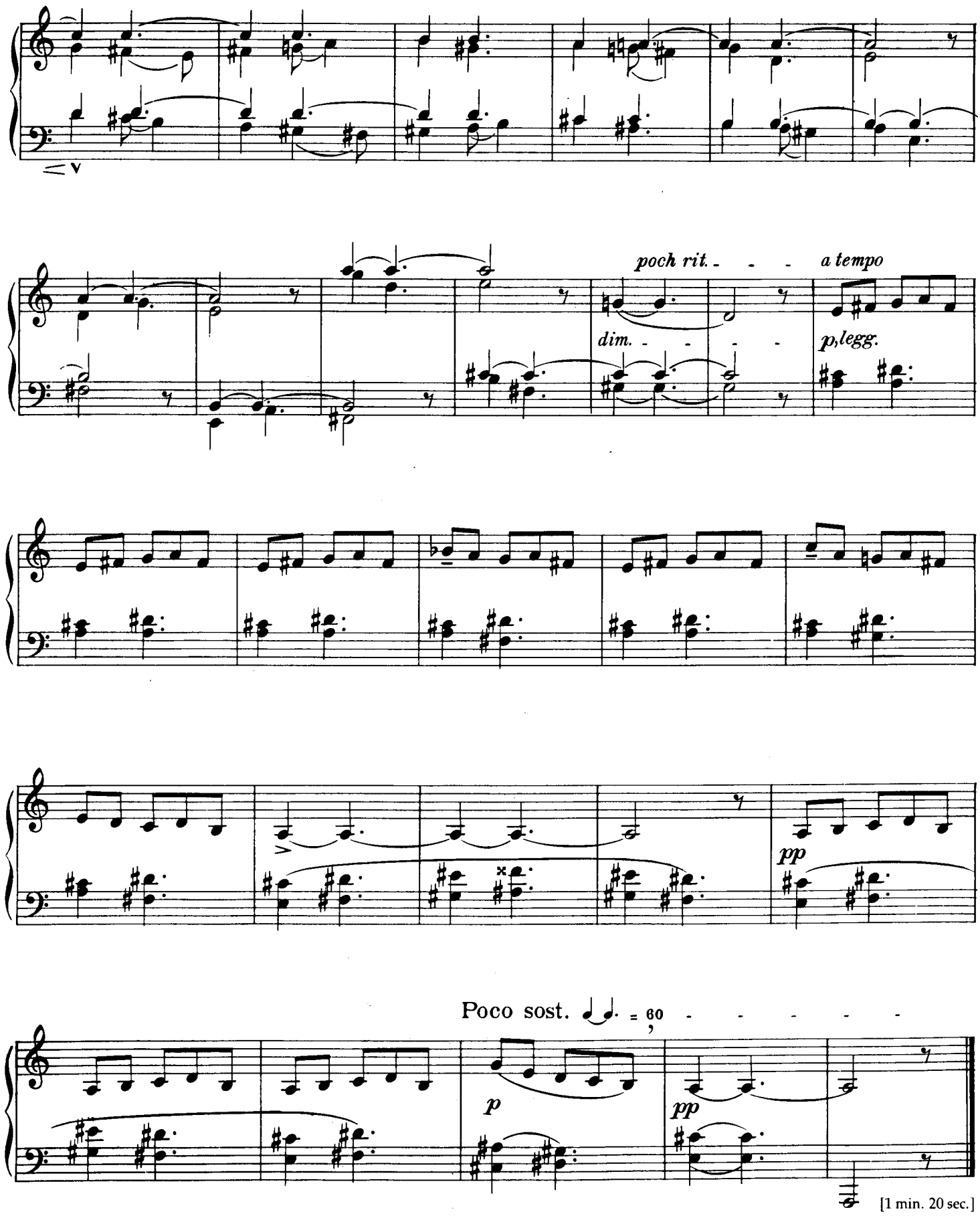

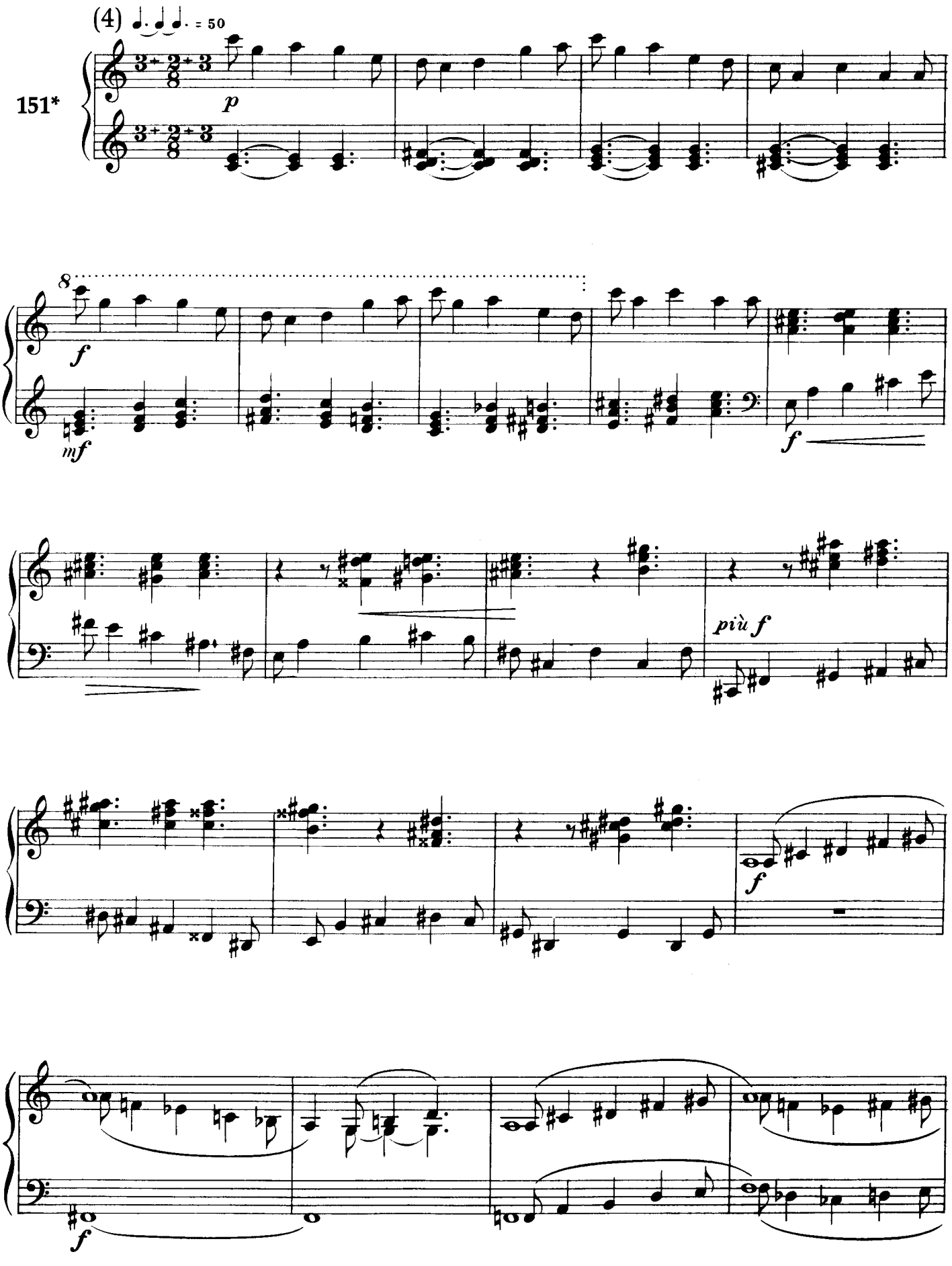
(4) ♩. ♩ ♩. = 50
151*
p
8
f
mf
f
più f
f
f

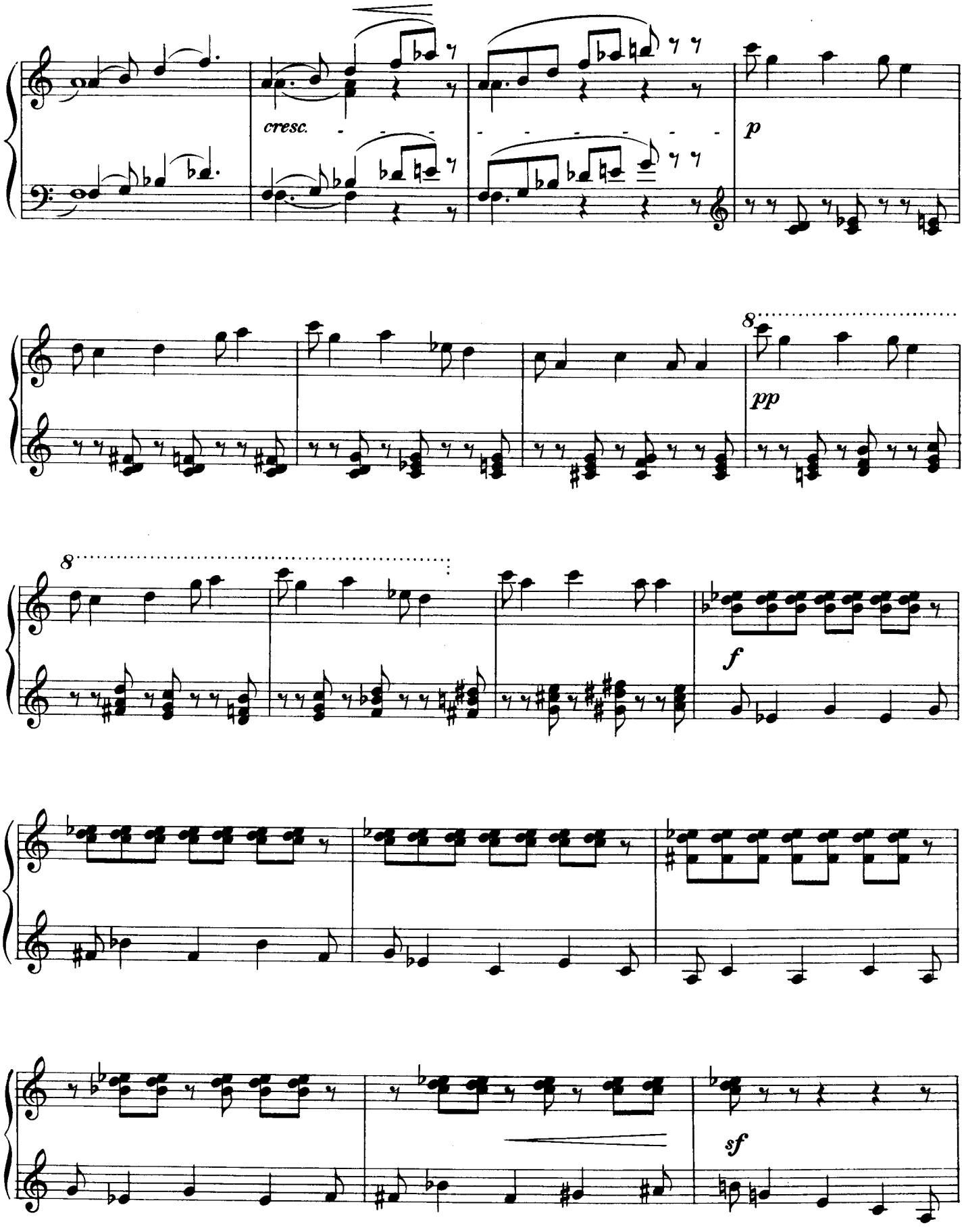
cresc.
p
8
pp
8
f
sf

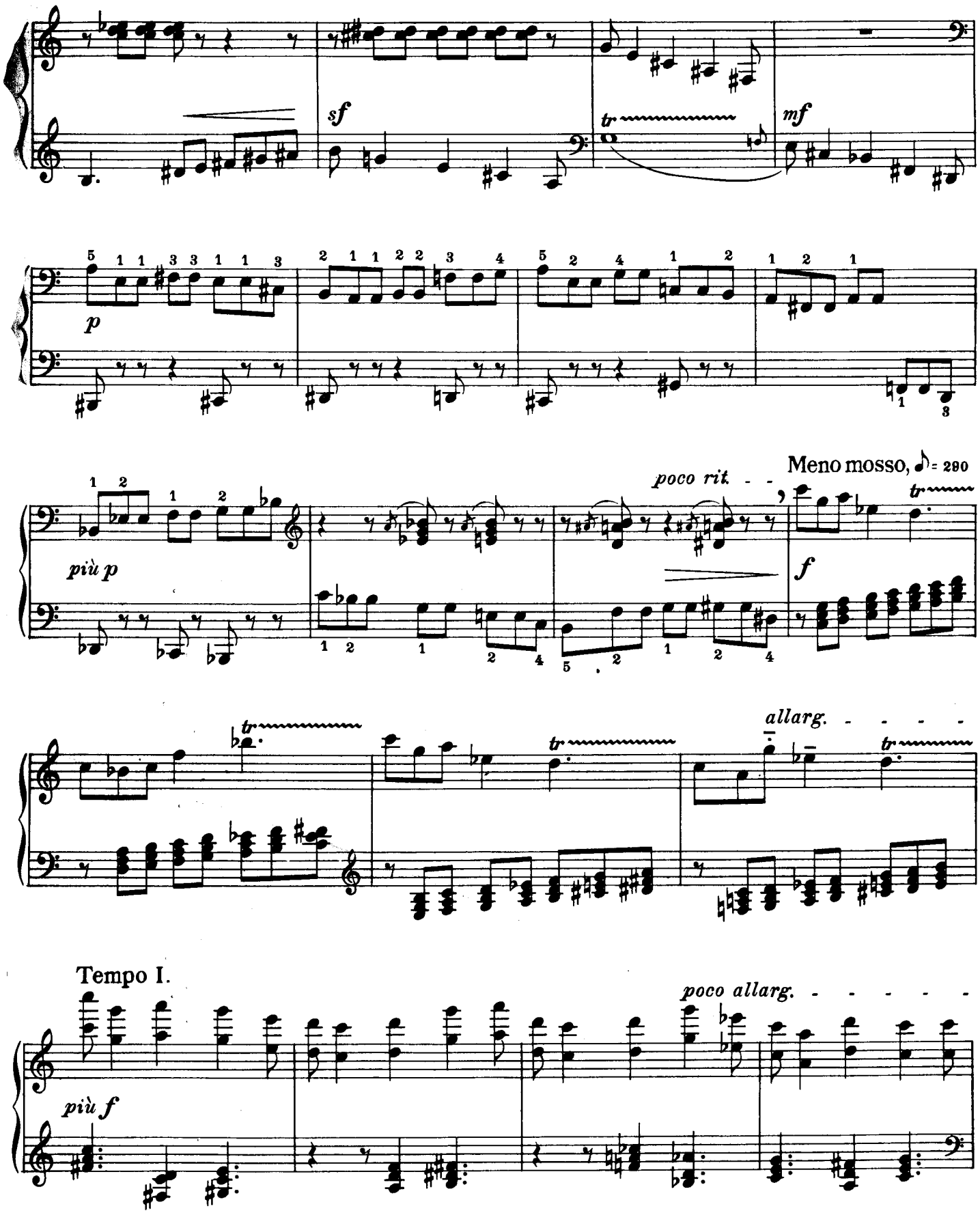
sf
tr
mf
p
poco rit.
Meno mosso, ♪ = 280
più p
f
tr
allarg.
Tempo I.
poco allarg.
più f

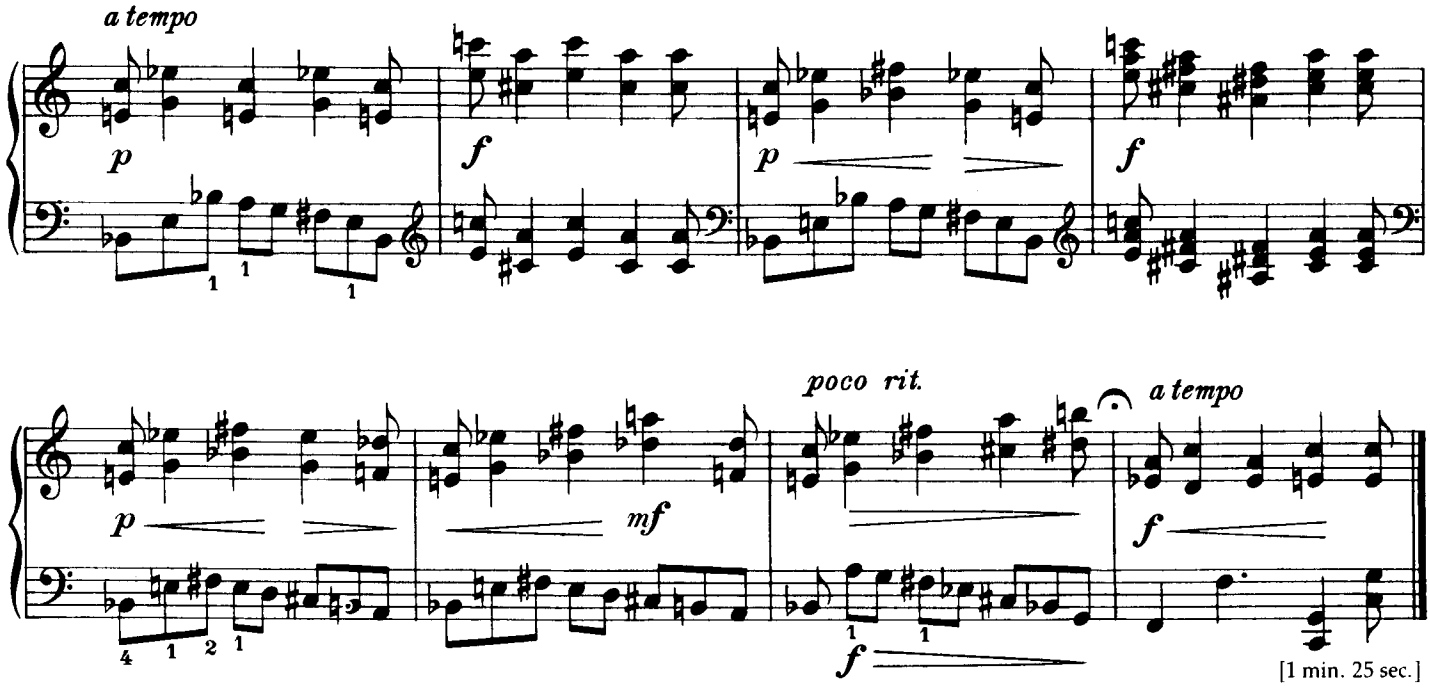
56
a tempo
p
f
p
f
p
mf
poco rit.
a tempo
f
f
[1 min. 25 sec.]

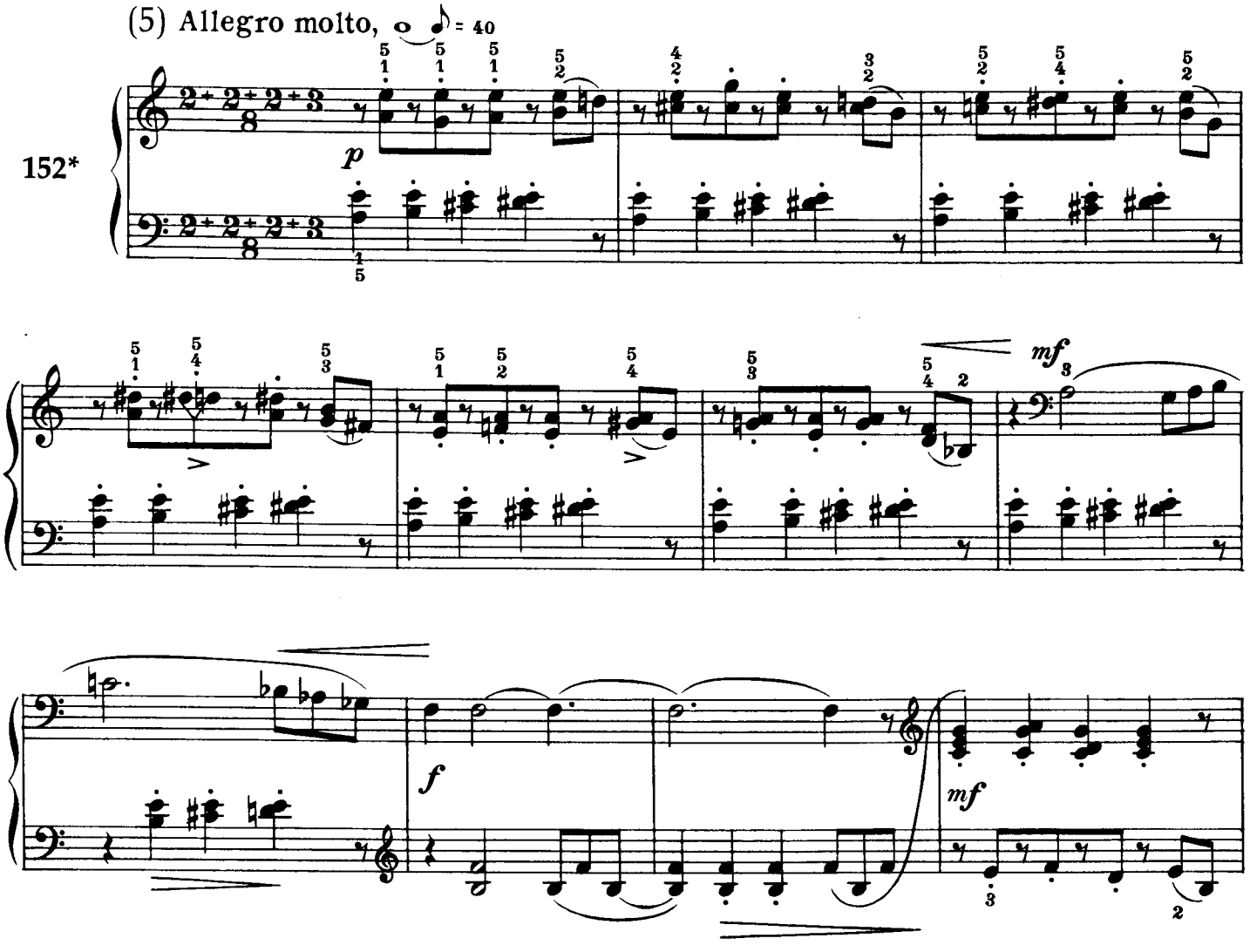
(5) Allegro molto, 𝅗𝅥 = 40
152*
p
mf
f
mf

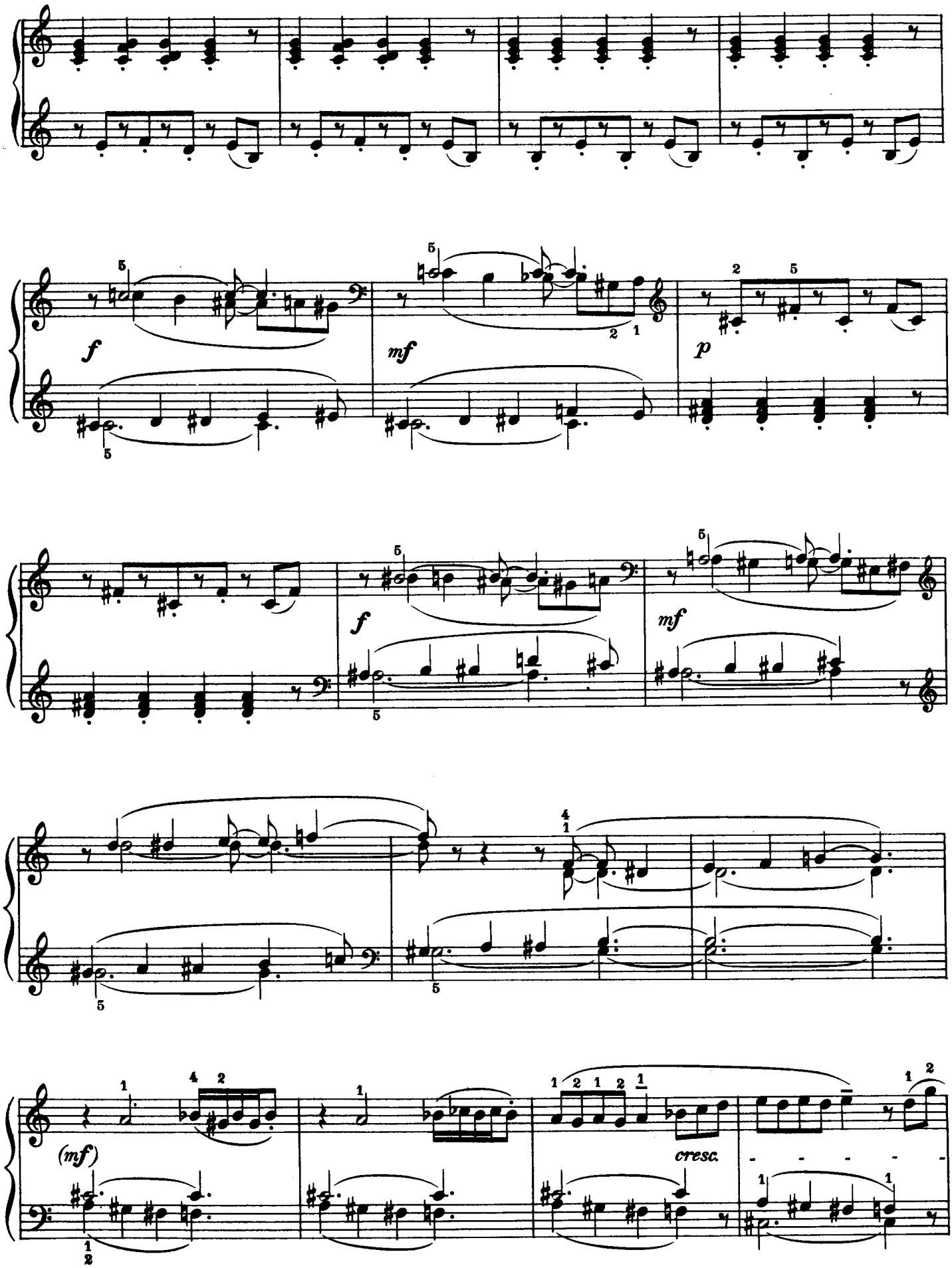
f
mf
p
f
mf
(mf)
cresc.

58

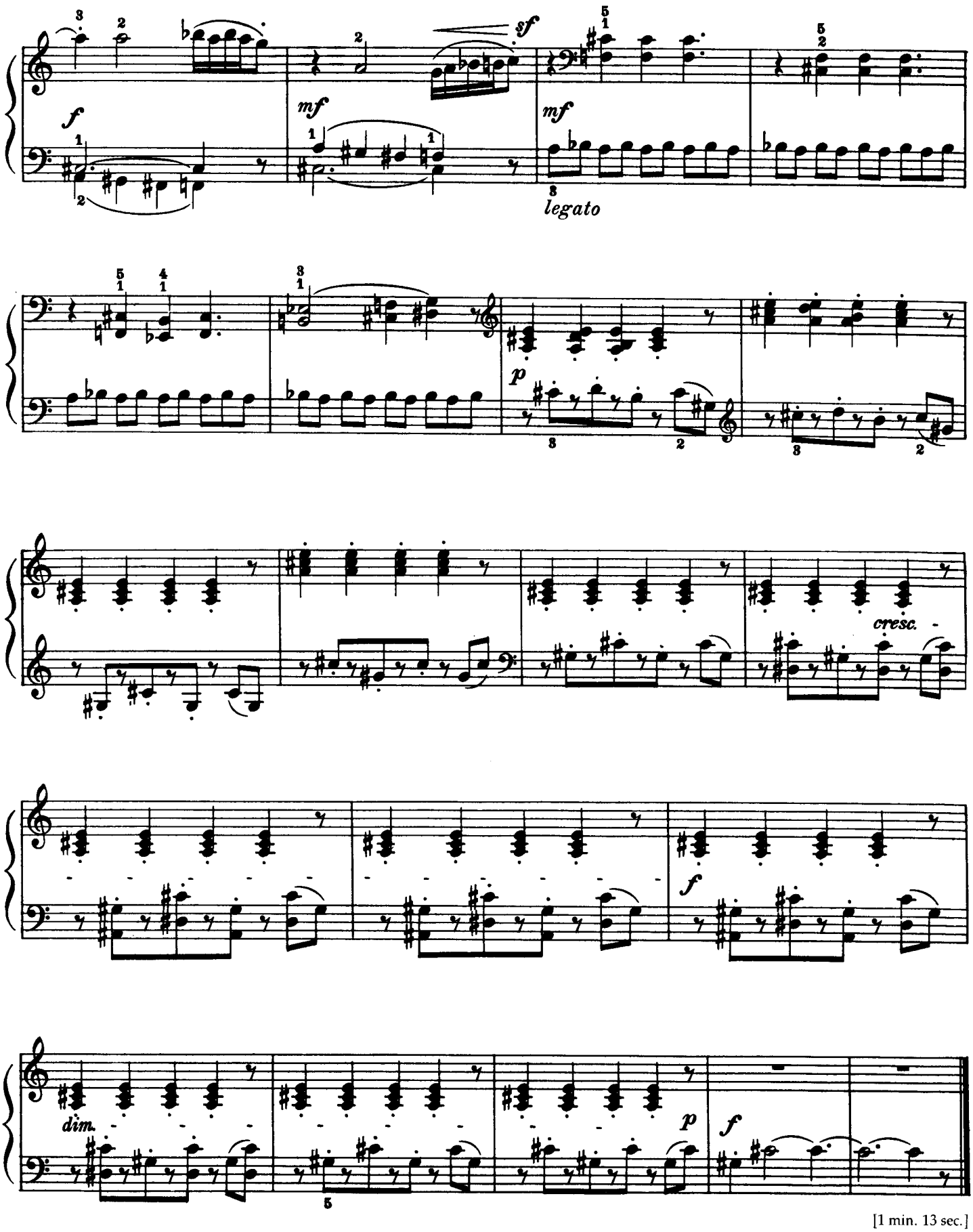

[1 min. 13 sec.]

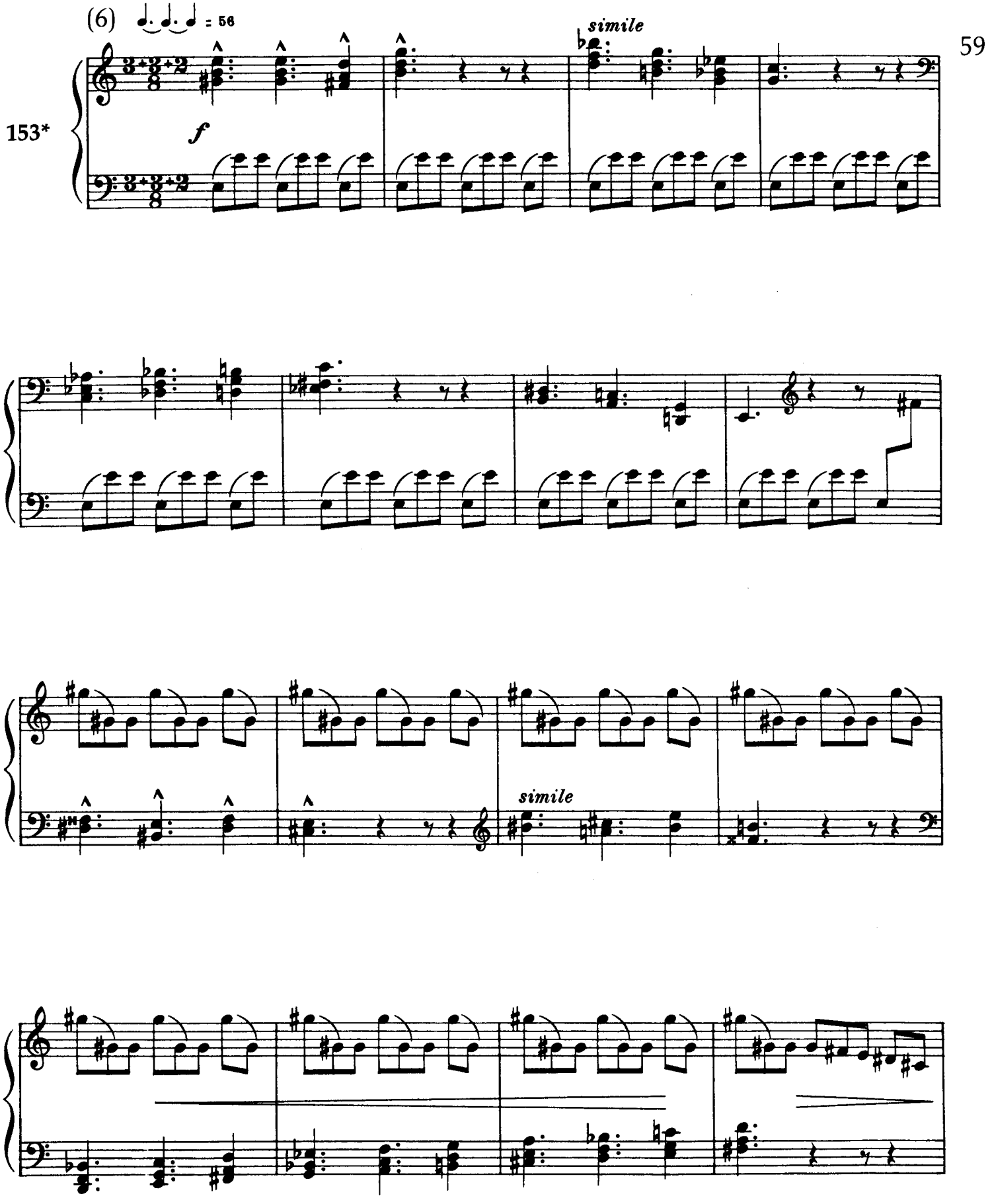
(6)
= 56
simile
153*
f
simile

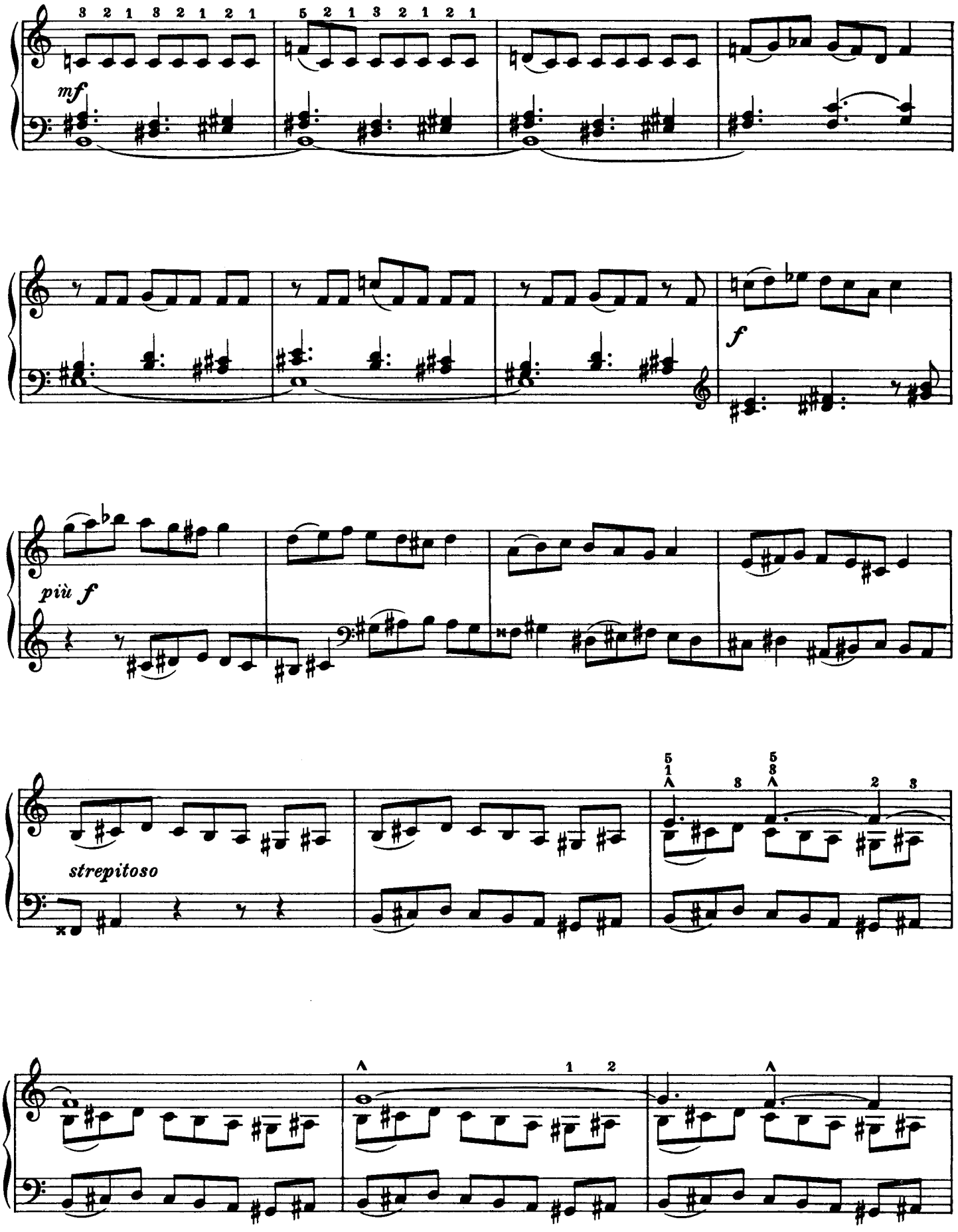
mf
f
più f
strepitoso

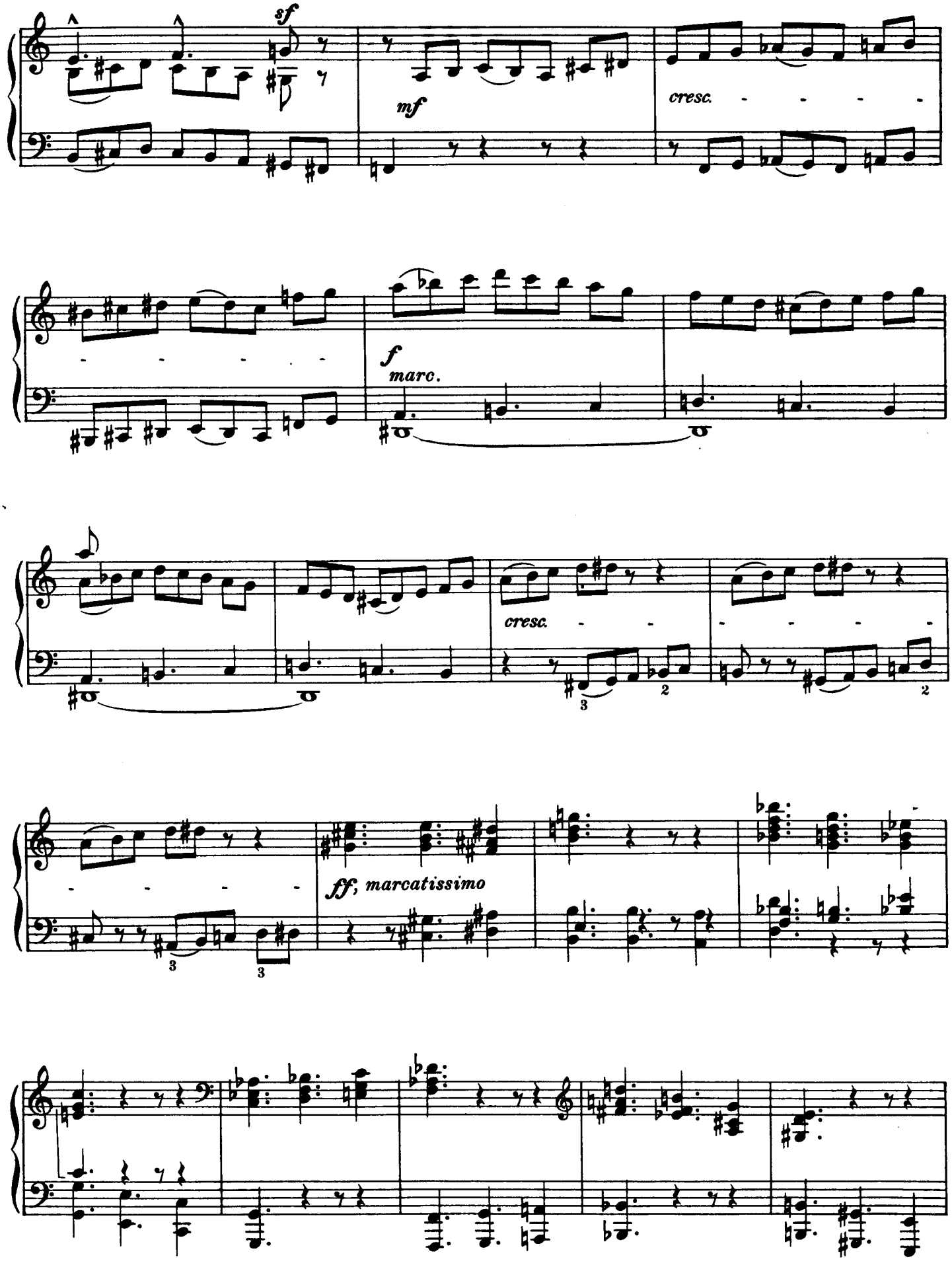
sf
mf
cresc.
f
marc.
cresc.
ff; marcatissimo

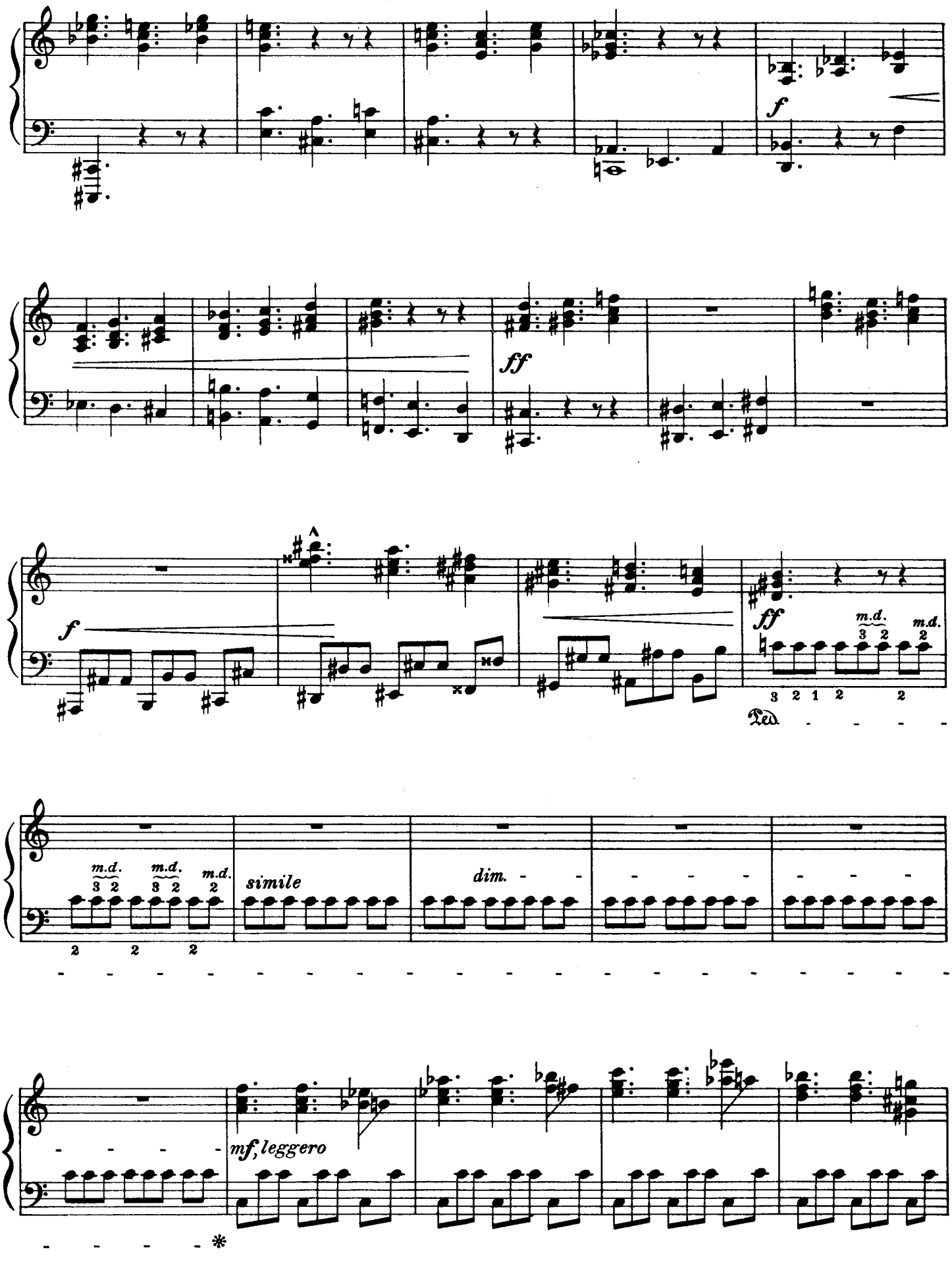
f
ff
f
ff
m.d.
m.d.
Ped.
m.d.
m.d.
m.d.
simile
dim.
mf, leggero

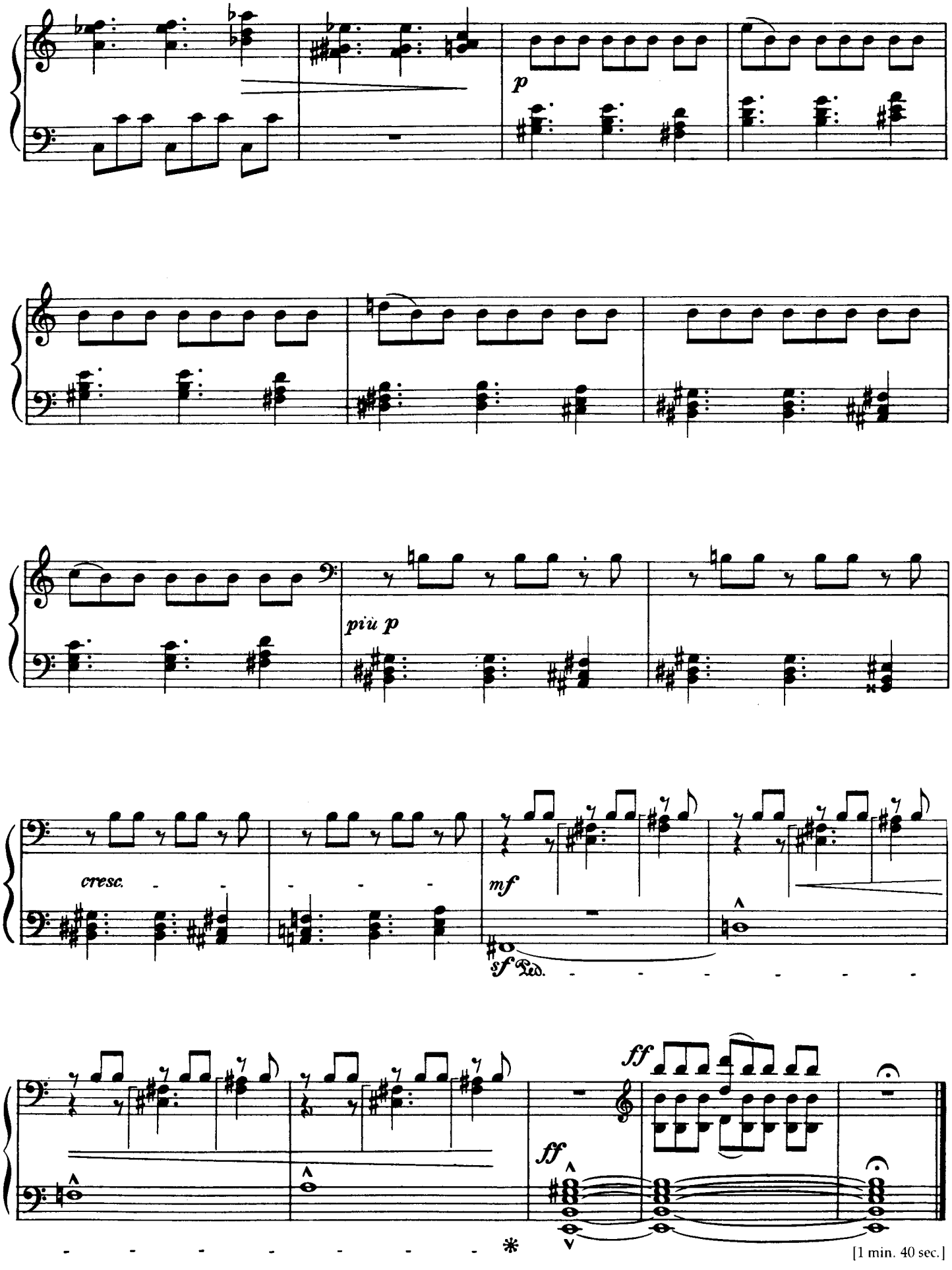
p
più p
cresc.
mf
sf Ped.
ff
ff
[1 min. 40 sec.]